

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

I

172-2-4

H. S. 992

—C

Büch. 946.

[Collage for the Monarchy]
V I T A
P. BERNARDINI
REALINI,
E SOCIETATE IESV.

Ex manuscriptis Italicis.

Auctore L. N. Societatis eiusdem Sacerdote.

LVGDVNI,
Sumptib. Hæred. Petri Prost, Philippi Bordé
& Laurentij Arnaud.

M. DC. XLV.
Cum Privilegio.

A V C T O R
A D L E C T O R E M.

VITAM Bernardini Rea-
lini quâ simplicitate sty-
li Italicè hûc missam
pridem accéperam, eâ-
dem tibi Lector benè cordate,
succisuis horis, Latinè exhibeo,
ratus veritatem & virtutem, na-
turo contentam succo, & colore,
adscititia ornamenta non quære-
re. Hic porro ille est Bernardinus,
cuius se precibus Christianissimus
Rex Henricus Magnus huius no-
minis Quartus, totâmq; fami-
liam Regiam, & Regnum, Anno
huius sæculi decimo enixè com-
mendavit, datis ad Patrem Hie-
ronymum Barisonium eius tunc
Prouin

Prouincialem humanissimis ac
piissimis literis ; Hic ille qui Re-
gis eiusdem , multorum dierum
lacrymis profecutus est necem.
Hic qui hominem Gallum ge-
nere nobilem, sed longè à patria,
egestate ac morbo interceptum
diebus quadraginta in Lupiensi
Collegio habuit, studiosâque per
id tempus curatione restitutum
ac valentem , veste, equo , pecu-
niâ ad profectionem quam Ro-
mam susceperat, instruxit ; ex quo
efficitur, vt ingenua & pia virtu-
tum eius historia , cum placere
piis omnibus debeat , Gallis po-
tissimum probanda videatur.

In eius porrò enarrandis gestis,
ita vulgi consultum intelligentiæ
volui, vt ferè Italicis locorum no-
minibus hominûmque seruatis,
duntaxat eâ Latinè deflecterem,
morem in hoc veterum, tum Græ-
corum,

corum, tum Latinorum confecta
tus.

Huic demum historiæ, ne ma-
iorem quam par sit fidem censere
arrogare, protestationes ab sede
Apostolica in eiusmodi narratio-
nibus imperatas præmitto.

PROTESTATIO AVCTORIS.

*V M Sanctiss. D. N. Urbanus
Papa VII E. die 13. Martij
anno 1625. in S. Congregatione
S. R. & Vniuersalis Inquisi-
tionis Decretū ediderit, idem-
que confirmauerit die 5. Iulij anno 1634.
quo inhibuit imprimi libros hominum qui
sanctitate, seu Martyrij famā celebres è
vita migrauerunt, gesta, miracula, vel re-
uelationes, seu quacunque beneficia, tan-
quam eorum intercessionibus à Deo accepta
continentes, sine recognitione atque appro-
batione Ordinarij, & quæ hæctenus sine ea
impressa sunt, nullo modo vult censeri ap-
probata. Idem autem Sanctissimus die 5.
Iunij 1631. ita explicauerit, ut nimirum
non admittantur Elogia Sancti, vel Beati
absolutè, & quæ cadunt super personam,
benè tamen ea quæ cadunt super mores, &
opinionem cum protestatione in principio,
quod iis nulla adsit auctoritas ab Eccles.
Rom. sed fides tantum sit penes Auctorem..
Huic decreto, eiusque confirmationi &
decla.*

*declARATIONI obseruantia & reuerentia qua
par est, insistendo, profiteor me haud alio
sensu, quicquid in hoc libro refero, accipere,
aut accipi ab ullo velle, quam quo ea so-
lent, qua humana duntaxat auctoritate,
non autem diuina Cathol. Rom. Ecclesia,
vnde Sancta Sedis Apost. nituntur.*

APPRO

A P P O B A T I O.

Vitam *P. Bernardini Realini* è Societate Iesu, ab vno ex PP. eiusdem Societatis editam nos subnominati Doctores Theologi in alma Parisiensi facultate legimus, & omnia fidei Orthodoxæ consona vidimus, idcirco prælo mandari posse in maximum perlegendium fructum iudicauimus, Actum Lugduni die 16. Octobris 1645.

F. STEPHANVS MOLIN, Carmelita,

F. MICARD, Franciscanus.

P E R M I S S I O.

HVnc libellum, qui inscribitur *Vita P. Bernardini Realini*, typis mandari & in lucem edi hac in vrbe, Sumptibus Hæredum Proft, Philippi Borde, & Laurentij Arnaud Bibliopolarum Lugdunensium, Ego Regis in Præfectura Lugdunensi Procurator non impedio, die 18. Octobris 1645.

LORIN.

CON

CONSENSVS.

Viso Præcuratoris Regis consensu hunc Librum typis mandari supradictis Lugdunensibus Bibliopolis concedimus, & ne quis ultra dictam facultatem denud excudat prohibemus, Lugduni, die 18. Octobris 1645.

LANGLOIS.

Facultas P. V. Prouincialis.

Claudius Boniellus V. Prouincialis Societatis Iesu in prouincia Lugdunensi iuxta priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij 1583. Henrico Magno dicto IV. huius nominis, 20. Decemb. 1606. Ludouico XIII. 14. Februarij 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ab eiusdem Societatis hominibus compositos absque Superiorum permissione imprimant, permittit Hæredibus PROST, PHILIPPO BORDE, ET LAVRENTIO ARNAUD, Bibliopolis Lugdunensibus vt Vitam P. BERNARDINI REALINI à L. N. ex manuscriptis Italicis Latine vulgatam, eiusdem Societatis Religiosis ad decem proximos annos imprimere ac liberè diuendere possint.

CLAVDIVS BONIELLVS.

Auenione 18. Octobris 1645.

INDEX

Capitulum huius Libelli.

- CAP. I. **R**EALINI ortus & studia literarum. pag. I
- II. Inauguratur Bononiæ Doct̃or, & Mediolanum profectus varias obit præfecturas. 5
- III. Neapolim vocatus Beatae Virginis monitu Societatem ingreditur. 10
- IV. Absolutis studiis Sacerdotio initiatur. 16
- V. Quid sensit de Societate. 19
- VI. Amisso Patre Bernardinus Societatis fuit professus, & fructuosè Neapoli laborat. 23
- VII. Lupis eximie rem gerit. 29
- VIII. Fundatur Lupis Domus Multis Bernar

Bernardinus de fama & vita periclitantibus succurrit. 35

IX. *De fundatione Collegij Lupiensis; detentione Bernardini Lupiis, mirâ & perpetuâ; Conuersione fidelium uberrima.* 44

X. *De admirandis rebus quas magno numero patrabat Bernardinus arundinis attactu qua ipse gressum fulciebat.* 52

XI. *Quo pacto in morbis se haberet; Quàm multa per sacras Beate Irenes Virginis & Martyris reliquias admiranda patraret.* 57

XII. *Lupiensis Collegij rector præficitur, illudque administrat.* 68

XIII. *De graui, ex lapsu, Bernardini agrotatione.* 73

XIV. *De Morte Bernardini.* 82

XV. *Quàm pridem, & quoties mortem suam Bernardinus prædixerit.* 87

XVI. *Funus Viri Dei, & admiranda in*
ca

in eo edita.

90

XVII. *Ultimo vite anno crebrioribus admirandis seruum suum Dominus exornat.*

97

XVIII. *Diuersa specie diuersis visendum se exhibet Bernardinus.*

102

XIX. *Spectatur à multis lucenti facie Bernardinus.*

112

XX. *Quàm esset sublimis & ampla de Bernardini sanctimonia existimatio omnium.*

114

XXI. *De multorum in rebus dubiis ad illum concursu.*

130

XXII. *De fama eiusdem à morte ac deinceps.*

134

XXIII. *De Prophetiæ dono in Bernardinum cœlitus collato.*

137

XXIV. *Bernardinus multis futuram valetudinem prædicit.*

147

XXV. *De iis quibus mortem Bernardinus prædixit.*

156

XXVI. *Multa in statos certosque articulos temporis prædicit.*

161

XXVII.

- XXVII. *Multa & arcana intropicit.*
165
- XXVIII. *Longè diffita prænunciat.* 167
- XXIX. *De eximia Perfectione serui Dei.*
176
- XXX. *De Amore illius in Deum & studio proficiendi è re quauis.* 178
- XXXI. *Quantà Dei fiducia, & quàm mirabili niteretur.* 184
- XXXII. *De charitate in proximos.* 187
- XXXIII. *De abiecta sui aestimatione, seu humilitate.* 201
- XXXIV. *De illius obedientia.* 211
- XXXV. *De Paupertate, & Castimoniâ ipsius.* 218
- XXXVI. *De odio corporis, eiusque afflictatione.* 222
- XXXVII. *De Oratione.* 226
- XXXVIII. *De cultu singulari Augustissimi Sacramenti & Sanctissimo- rum IESV ac MARIE nomi- num.* 232
- XXXIX. *De cultu singulari Beatorum Angelorum*

Angelorum, Beata Irenes, aliorumque Sanctorum. 237

XL. *De cultu B. Caroli & quorundam è Societate I E S V Beatorum.* 244

XLI. *Multo sacrata Agni cerâ, lustrali aquâ, & imaginibus, & reliquiis Sanctorum valetudini restituit.*

250

XLII. *De dono lacrymarum.* 254

XLIII. *De verborum ipsius efficacitate.*

257

XLIV. *De precum ipsius efficacitate in auxilium animarum, & potestate aduersus Demones.* 264

XLV. *Quosdam à variis tentationibus liberat; Quibusdam animi bona varia impetrat.* 269

XLVI. *Signo Crucis Sanctissimæ multa edit miracula.* 271

XLVII. *Multa in illos confert Deus qui Bernardini preces quesuerant.*

275

XLVIII.

XLVIII. *Multa suo conspectu, affatu, at-
tactu, aditu mirabiliter patrat.*

280

XLIX. *Imaginibus Coronis prelatoriis,
litteris scriptisque Bernardini, &c.
multa Deus mirabiliter patrat.*

284

L. *Inuocatione Bernardini multa
calitus concessa.* 297

LI. *Vota Bernardino, optato successu
nuncupata.* 301

ERRATA

ERRATA.

pag. 5. Patasium l. Papiam. 10. certe esse. L. verò esse ibid.
 permoueret L. permouebat. 11. patre L. Patri 21. adiectum L.
 addictum 34. veri Dei L. viri Dei 37 inis. l. ius. 46. mode-
 rationibus L. moderatoribus 58. comodiore L. commodiorem 67.
 diuino L. diurno 71. lixinium L. lixiniam loturam 119.
 prapostis gen. L. praposto generali 169. praeceptoris reg. L. per-
 ceptoris reg. 109. reuulsus L. reuersus 169. profectusque L. pro-
 iectus (que 244. Patani) L. Papia 255. praefecta L. profecta ef-
 fectoris L. effectores 297. oculis L. osculis.

VITA

V I T A
P. BERNARDINI
REALINI,
E SOCIETATE IESV,
Auctore L. N. Societatis eiusdem Sacerdote.

C A P V T I.

Realini ortus & studia literarum.

NATVS est Carpis Realinus Cisalpino-
rum oppido, sub exeuntem Christi an-
num trigesimum sesquimillesimum;
octauo post die Conceptæ Virginis di-
cato, Bernardini nomen sacro ex fonte tulit, quod
esset Elizabetha eius mater ex Bellintanorum fa-
milia Beati Senensis Bernardini quondam hospi-
tio insigni, & Carpenles eundem colerent Tu-
telarem, vt quem Christi præconem habuissent
& cuius precibus direptionem euassent, hostilis
exercitus furore inductâ nebulâ cluso, intactum-
A que

que oppidum præteruecto. Fuit Elizabetha prudens & religiosa femina, factis diues, verborum parcior, erga egentes misericors, in quo non dissimilem habuit coniugem Franciscum Realini Patrem, eiusque germanum ex eodem Francisco Ioannem Baptistam qui cum pauperum censeretur parens, in Religiosos Ordines fuit admodum propensus, Capuccinorum præcipuè quos illi noster Bernardinus crebris litteris commendabat: Ad hæc in piorum librorum lætitatione valde assiduus, in Diuinis mysteriis multos primùm annos semel quoque mense frequentandis; Festis dein quibusque diebus, mirè constans; docilis in sensu proprio, vbique ex Dei nutibus fingendo; in fluxarum rerum despicientiâ, fortis & sublimis; demum sine valde Christiano viuere desit. Bernardinus verò quem scribimus sollicita matris educatione teneros in primis erga Virginem Matrem instinctus hausit, cui coronarios globulos, docebatur sæpius orando pertexere & inerat puero is lepos in loquendo; suauitas, alacritasque in agendo, quam & formæ decor exornabat, vt esset apud omnes graciosus; in illa verò iam tum ætatlâ cibi parcus & tam compositus, vt nusquam parentibus fuisse grauis memoretur; tam miti, officiosoque ingenio, vt diligeretur ab omnibus; diffiditabat enim qui cū hominibus nesciret humaniter agere, hominem non esse sed belluam, & quidem asperè domandam; hinc illa ipsius, quoad recula sinebat, liberalitas erga omnes, & desiderium habendi multa, vt posset illa in amicos, & egentiores diuidere; libros certè tum condiscipulis tenuioribus emebat, complectebatur animo

mo pauperes, ac vti poterat iuuabat, memor illius Christi Iesu. *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*, quam ille sententiam altè semper mente retinuit; afficiebatur, tametsi iuuenis, Templorum aditu, Religiosorum virorum consuetudine, Græcarum studio literarum, in quibus breui adèd profecit vt multos deinde illarum aucthores commodè interpretatus sit.

Anno ætatis iam sexto, & decimo Carpis Mutinam profectus Ludouicum Casteluëtrium bienio audiuit, ingenij laude, datisque in lucem operibus celebrem, & Bendineillum Lucensem, qui Græcam & latinam linguam magno tum plausu ibidem tradebat. Post hæc Bononiam ad maturiora studia progressus, Dialecticæ ac Philosophiæ diligentem operam nauauit; quo ferè tempore, cum ingenio valeret, & delectaretur multiplici lectione complura scripsit, quæ ipse typis destinabat [*vt candidis, inquit, rei literariæ studiosis propenjum, animi sui indicaret affectum, simulque vt aliquid relinqueret, quo se vixisse testaretur.*] Eius opus fuit commentarius vnus in eas Elegias, quæ Cornelij Galli nomine feruntur; Et alter in Carullianas Pelei & Thetidis nuptias Christophoro Madrucio Cardinali dicatus, qui ab eruditissimis libenter legitur. Collegit præterea in loca scriptorum varia, diuersorum sententias auctorum, quæ Anno 1551. Bononiæ prodierunt, aliâque suam huic non dissimilem in Latinos & Græcos lucubrationem observationibus illustrauit. Ad hæc cecinit versu de coniunctione sapientiæ cum potentia, libros Latinorum Carminum duos; Italicorum vnum; Salustianam item Catilinæ

A

2

coniura

4 VITA P. BERNARD. REAL.

coniurationem commentariis exposuit, elucidauit rithmos Bembi omnes; Petrarchæ permultos; Aristophanis Plutum, & Homeri Odyssæam Latinè ad verbum reddidit; Multa in totum Platonem adnotauit; composuit Dialogum de vocibus vnum, in quibus ipsemet cum Contilio differit; alios de honore; Tractatus nonnullos de legibus; vnum de Somno, Vigilia, & Insomniis ex Aristotelis opinione. Qui Tractatus apud eius familiæ posteros manuscripti seruantur.

Philosophiæ cursum absoluerat cum Medicas artes meditantem Matronda erudita, religiosa, & nobilis ad Iurisprudentiam impulit; fuit hæc illa re iuxta, & vocabulo Clara, Philosophiæ, Poëticæ, & singulariter pietati addicta, quæ Superioris sæculi anno sexagesimo obiit. Mariano itaque Socino iuniore, Primario tum Bononiæ Doctore Iuris disciplinam aggressus Bernardinus, annum agens ætatis vigesimum primum dedit se in Academiam, quæ Infumatorum dicebatur, vbi multa necessariò argumenta eleganter tractauit, deditque sui eiusmodi specimen, vt portentosi ingenij haberetur. Sæpius interim diuina obibat mysteria; multus erat in Templo Iesuatorum Patrum extra urbem, senisque optimi, quo illic utebatur familiariter, adhortatione, atque consiliis, in animi cura non mediocriter promouebat. Itabat quoque ad Sancti Michaëlis de Bosco, vbi magna illi cum patribus Oliuetanis necessitudo intererat, maxime vero cum suo quodam populari viro docto, singularisque prudentiæ ac virtutis: adiit, & semel Rectorem nostri Collegij confessionis causâ, sed eadem ex causa illuc non rediit: firmabant Iuuenem

C A P V T I.

5

Iuuenem faburræ in modum cogitationes de morte ac æternitate suppliciorum, & præmij, exprimebantque has sæpe ex illo voces (quas & postea in societate non rarò iterabat) Æternitatem, æternitatem! O rem verè horrendam, semper, semper; & hanc mihi Deus, vti reo multorum in ipsum admissorum vocis huiusce notitiam penitus in animum defigit, meque timore perpetuo suspendit. Bononiâ inde, haud scio qua causâ, Ferrariam transiens, pergebat in Legum studio, sed Philosophicis & politicioribus literis cum valde caperetur, vna etiam Maggium insignem Philosophum, Gyraldum eruditione percelebrem, Excellentissimum Medicum Bratauolam, & Pignam Historicum nominatissimum frequentauit, eamque adhibuit contentionem in studendo, vt in compendium temporis cœperit solo esse in diem prandio contentus, quem deinceps morem toto vitæ tempore obseruauit.

C A P V T II.

Inauguratur Bononiæ Doctor & Mediolanum profectus varias obit præfecturas.

Circebat annus à millesimo quingentesimo sextus, & quinquagesimus cum rasâ demum felici cursu studiorum metâ, scientiæ palmam retulit Bernardinus, & Doctor in vtroque iure 3. Nonas Iunij Bononiæ renunciatus est; suscepto post hæc Mediolanum itinere cum Patauium

A 3 præte

6 VITÆ P. BERNARD. REAL.

præterueheretur , mira quædam iactari accepit de adolescentuli virtute & sanctimoniâ, ibi tum literis operam nauantis, & incessit hominem cupido ingens, illius visendi, erat is Carolus Borromæus postea Cardinalis, demum à Paulo V. sanctorum Catalogo adscriptus, qui vitæ integerrimæ splendore, profusione in egenos, sacrorum frequentatione, grauitate morum, atque modestiâ rarum de se exemplum præbebat. Vidit ergo, nec famâ minorem comperit, ac futurum olim sanctitate clarum iam tum animo coniecit, magnâque deinceps veneratione, quoties sermo incidere de illo semper locutus est. Administrabat id temporis Mediolani res publicas Madrucius Cardinalis qui Bernardinum, eiusque successores donauit ciuitate, quodd esset Francisco huius Patri valde beneuolus : fuit præterea eadem in vrbe Triuultiis carus magnâque in opinione, ac iis vicissim semper ipse in posterum addictus ; vsus est & amicitia Cardani Medici, qui suos tunc libros in publicum dabat : Coluit autem non paucos ex Sfondratorum gente, in iisque maximè Nicolaum Sfondratum, spectatz virtutis hominem, & Cremonensibus post paulum Infulis, Romanâ deinde purpurâ, tandem summo Pontificatu, Orbi notum Gregorij XIV. nomine. Tantis fulto amicitiiis, & præsidiiis animi Bernardino deesse non poterant quibus ornaretur præfecturæ. Statim itaque Felizzani Prætor tam egregiè id munus tenuit, vt amplissimo Ciuium testimonio publice laudaretur. Alexandria fisci aduocatus, magnam integritatis famam reportauit. Cassini iterum Prætor factus, audiuit de Clara obitu cuius paulo

paulo ante facta est mentio, eamque diuersis Elogiis quâ Latinè, quâ Italicè celebravit; Narrabat verò præter excellentiam ingenij partasque virili diligentia doctrinas, fuisse dotibus verè Christianis, ac præstanti virtute, cumque annum ægeret duo-decimum, magnâ salutis fiduciâ obiiſſe, ſpectatâ per viſum Chriſti cruce, ac cœlo patente:

Sub idem tempus Bernardinus habuit à Patre literas, quibus de illius valetudine afflictâ fiebat certior, ad quas optimus adoleſcens piâ delibutam conſolatione reddens epiſtolam inter cætera ſic ait: Dicit non poteſt lectis litteris tuis, quantum illo dolore oculorum qui tibi ad febrim acceſſit, ipſe doluerim. Ita eſt plane, habentque perpetuò viri boni quibus mille modis exerceantur, moleſtias; me quidem ipſe contra res aduerſas patientiâ, contra fortunam reluctantem Dei fiduciâ muniui; ad declinândas verò inſidias, quas nullo non puncto temporis tendit nobis hoſtis capitaliſſimus, viuaci fide ac vegetâ; ad hanc modum tibi (mi Pater) autor ſum. gratias Deo agas, ac de tuo malo in eius nutu acquieſcas, noſtrum vtiq; bonum in omnibus ſpectante; ac licet fragilis & vilis hæc pulpa ægre id nobis perſuaderi ſinât, dubitare tamen non poſſumus, quicquid id eſt quod iactamur aut diſcruciamur à Deo proficiſci, eſſeque in bonis, cum ſit eius munus, recensendum, ſin minus corpori ac certè animo ſalutare. Quare illum precor, vt de valetudine reſtituta ex te quamprimum accipiam; ſolacium quidem extra Deum, nuſquam mihi ſat potens occurrit, nempe ſalutis noſtræ cum cupidiffimum, rum

scientissimum medicum ; illum voca, mi Pater, illo innitere securus ; precantibus certè, at è sua suspensis bonitate nunquam defuturo.

Cassini Bernardinus legitimum tempus exple-
nerat cum à Francisco Ferdinando de Auolo Pilca-
riæ, & Guasti Marchione , Castroleoni præficitur
missis (præter Diploma Mediolani datum Ian. 10.
1562.) ad commune Oppidi literis quibus affirma-
bat, se virum ad illos destinare, quo Prætor, vim
suam æquitas, tranquillitatem oppidum; clientes
beneuolentiam suæ in Dominum fidelitati parem
poterant sibi polliceri. Addebat, viderent etiam at-
que etiam, vt cum apud se condignè meritis ha-
berent. Et verò incredibili amore & obseruantia
coluerunt, vtpote valde abstinentē, contemptorem-
que potius lucri omnis, quod pro lutea argilla
æstimabat, menti quàm crumenæ grauiore. Erat
in pæuperes benignus; & vno fretus Deo, spes
alias putabat euanidas, vnde ad fratrem scribens.
Expecto, aiebat, Mediolano, num quid noui, quod
mihi arrideat, tametsi optatum venerit, quicquid
mitti, Deo visum erit, in quo vno spes meas vni-
cè locaui, haud quidem felicitatis huius volubi-
lis, stultæque appetens, sed eius duntaxat gloriæ,
ac salutis meæ; ardebat cupiditate Diuini amoris,
cumque in Elegis quos composuerat de Cancro,
dixisset, vt is ab igne totus rubet, sic hominis pe-
ctus ab infusâ totum charitate incendi, subdide-
rat:

O me felicem, tali si torreat igne,

Vre ô vre animum flamma beata meum:

Seuerissima exempla in Alcatores, fures, homici-
das edebat, quò cæteros homines ab iis sceleribus
arceret;

arceret; erat in expediendis reorum causis celer;
diligens in conciliandâ dissidentes inter, & con-
tentiosos pace; cautus, si quisquam alius in iuben-
do, in pronuntianda sententiâ eximiè sapiens;
prudens in consiliis; in communi vsu & consuetu-
dine perhonestus; vigilans in quiete priuatim ac
publicè tuendâ; in defensione miserabilium stre-
nuus; accessu facilis & affatu, recti, bonique apud
omnes custos acerrimus. Nec obstitere publica
munera quo minus interim versu, prosâ, Latine,
Italicè pia opuscula scriberet, quæ iustum volu-
men facile impleant, in quibus sunt notæ ad sa-
crâ paginam ferè totam; Dissertatio Christiana, quâ
nihil inesse hoc in mundo boni fortiter adstruit, sed
quantus quantus est, inanitatem esse meram; Deli-
beratio item quâ fratri respondet, de vxore du-
cendâ consulenti, & alia complura. Sic tandem
omnibus hanc suam Præturam probauit Bernardi-
nus; vt ei fuerit ad biennium prorogata, datis ab
Isabella Gonzaga Palæologa (viro scilicet Mar-
chione in Aulam Hispaniæ profecto) ad eodem
Clientes epistolis, quibus Bernardini integrita-
tem, fidem, diligentiam, æquitatem commenda-
bat, & patentibus ad ipsum literis, quibus
egregiè laudatus, noua plebis il-
lius assensione, nouisque lati-
tis gestum munus de-
nuò iniuit.

* * *

A 3

CAPUT

C A P V T. III.

*Neapolim vocatus Beata Virginis monitu
societatem ingreditur.*

REdux ab Aula, Piscariæ Marchio, mox Neapolim nauigat, iussio terra sequi Bernardinò; quem Maio menle Inspectorem summum ac Procuratorem creat totius suæ in eo Regno Ditionis. Neapolim ergo cum fortè vti fit inambularet Bernardinus, accidit vt duo è Societate adolescentes coram pertransirent, quorum ipse rarà castigati oris, incelsúsque modestiâ (quod sæpè postea narravit) valde captus, quæsiuit ex comitibus quanam essent? scholares esse Collegij cum audisset; exarsit illicò ingenti desiderio eiuldem Instituti, ratus absque vlla dubitatione, quotquot essent in Societate totidem Angelos certè esse, ex quo factum vt suis literis passim illos semper eo vocabulo designaret: nec multò post subiit animum, die festo illorum Templum adeundi, vbi tum Pater Carminata vir spectatissimæ virtutis suggestum conscendebat dicturus ad frequentem concionem, quam magna vi permoueret, Tum verò Bernardinus qui ad audiendum substiterat, ad singulas eius vulnerabatur sententias, sic vt è vestigio statuerit apud illum quamprimum peccata deponere; quare hoc ipsum consilio paucis ab hinc diebus cum adiret, vt antea ctam omnem vitam confessione sacrâ expiaret, doctus nihilominus à Patre, maiore id fructu peractum iri, si
paucas

paucas meditationes præmisisset, accepit magnâ
 animi voluptate quas S. Ignatius primas in exer-
 citiis posuit, rediitque identidem ad Patrem vt
 sibi alias traderet, post quas destinatam Confes-
 sionem generalem denique obiuit, cum animoso,
 & constanti perfectioris vitæ proposito. Exinde
 igitur in lectione Asceticâ multus esse, decimo-
 quinto quoque die mensæ Diuinæ accumbere,
 ductorem eundem ad confessiones adhibere, par-
 tàmque nouis accessionibus virtutem quotidie
 augere; his incumbenti conatibus altè in ani-
 mum descendit abdicandi sæculi deliberatio, &
 religiosi Ordinis amplectendi, vbi castâ, placidâ-
 que in pace Deo, sibi que attenderet: cùmque Sep-
 tembri mense coram Deo cor suum effunderet,
 ecce tibi orantem comparens Virgò cum puero
 IESV quem gerebat, clarâ luce impleuit, vt quic-
 quid est humanarum rerum hominis amore in-
 dignum duceret, hortata insuper vt Societati
 IESV nomen daret. Qua ille specie miris gaudiis
 perfulsus, omnino statuit cœlesti oraculo parere,
 ac post paulum à Patre Alfonso Salmerone vno
 ex primis S. Ignatij sociis tum Prouinciali Socie-
 tatem exorauit. Prius tamen nec diligentia, nec
 sumptui parcens, suos illos Commentarios in Ca-
 tullum quàm maximo potuit numero à Biblio-
 polis, & Typographis recepit, ignique damnauit,
 vehementer dolens quod multis aibi excusos lo-
 cis (qui nunc etiam Doëtorum manibus terun-
 tur) non posset vel suo sanguine delere, seque post-
 ea cœcum persæpe vocitans, quod in similibus
 tempus & operam perdidisset. Mandauit præte-
 rea quicquid olim nominum fecerat exsolui; Quod
 autem

VITÆ BERNARD. REAL.

autem fortè tum, penes se habuit, id omne in pauperes erogauit, pridie quàm Tyrocinium subiret; Sic Patre per literas erudito, virtutique in paucis dedito id significabat, Cras Deo benè adspirante Societatem ingrediar; mihi momentum quoduis interea sexcenti anni sunt; donec liceat Deo integrè seruire, diuerticulis procul & remoris quas solet mundus obiicere; laudetur Diuina bonitas, cuius radio afflatus tandem illas perspexi; Spero mihi hanc ipsam præsidio adfore, ad perfectam Dei seruitutem, & paupertatis cuiuslibet, crucisque robustam patientiam, cum ex Paulo Apostolo teneam omnes qui piè volunt viuere in Christo IESU passuros persecutionem non tam opinor ab externis, quàm ab intestinis, & domesticis hostibus, carunculâ scilicet perduelli, cum mundo ac Dæmone aduersus animum coniurâtâ.

Ingressus Collegium Bernardinus, in quo Neapoli adhuc Tyrones probabantur, ab Rectore Gasparo Hernando viro religiosè docto, Ioanni Nicolao Pedelongo in disciplinam est traditus qui tùm Nouitios exercebat, olim & ipse Iuris doctor, sed cum hominem vidisset ab Iudicibus damnari, quem certò nouerat innocentem, tam diu necessitatis odio & horrore, Societatem amplexus, post distributa in egenos, & Nosocomia quæcumque possederat. Eâ de cætero animi comparatione cœpit Bernardinus, vt se in numerum temporalium Adiutorum, ad ministerium domesticum admitti crederet, quod ipse disertè flagitaret, ad eò se ad quæuis alia, id ingenij, literarumque homo, ineptum censebat; sed cum voti
non

non fieret compos, honorificam repulsam totâ deinde vitâ ægerrimè tulit; dum viribus demùm, oculisque defectus recreari se magnopere sensit, quodd sibi quæ forent ætate integro negata, ætas decrepita contulisset; nompe libris valere iussis, omisâ sacrificandi curâ, Officiique Canonici penso, ad communionem laicam cum fratribus nostris accederet, & esset Coronâ Beatæ Virginis recitandâ sat lætus. Editio iam ad dies aliquot Probationum præludio, & Sancti Ignatii meditationibus per sesquimenssem exercitus, coco iubetur ministrare, cui vestem è tela his verbis porrigenti; hanc fore ipsius synthesim nuptialem quam esset ad immortales nuptias allaturus; procidit in genua Bernardinus, & magno gaudio vilem deolculatus telam sibi eam aptauit, negans se vîquam thesaurum in terris pretiosiores inuenisse; hinc eo ardore abiiçendi sui ac Deo placendi, ad infinita quæque, verendi, eluendi, tergendî culinæ ministeria se dedit, non modò vt primus illa inuaderet, sed solus etiam apud suum ductorem conaretur sibi vindicare, quod iunioribus parcendum diceret; se prouectiorem pluribus machinis egere ad prauos habitus corrigendos, quos ipse ex sæculo pertinaciores aduexisset. Inter hæc artamen suspensus, semper metuebat, ne vt frugis nullius, amandaretur ab Societate: Cùm ei primùm Tonsor barbaram rasit, quam consuerat concinnam gestare; Procul, inquit, hæ nugæ triuiales, & nullius vsus. Duos menses in Tyrociniio exegerat, cùm Patrem. per literas compellans; Tam alacer, aiebat, in cursu virtutis progredior, vt ne sceptro quidem totius orbis hanc, Societatem commutaturus sim.

O Societ

O Societatem planè IESU, in quâ nisi ad Dei gloriam, animarumque auxilium nihil auditur prorsus aut cernitur; Et quidem hic Domi, vbi quinque degimus supra quinquaginta omnium scito me, inutilissimum, imperitissimum & maximè reum; Ah Deus optimè! cui meo merito tam sanctæ Societas concedi potuit? agnosco vnas in beneficio tam præstanti bonitatis Diuinæ misericordias. Domandis sensibus & custodiendis ita seriò incubuit, vt se ipse perfectè vicerit. Fuit inter prima quæ à Magistro duxit rudimèta, vt quidlibet acturus, eius initium, finem, ac medium subleuatâ in Deum mente consecraret; vnde hoc postea præcipiebat Societatis hominibus, principio agendi viderent ante omnia, nùm res expediret, opemque à Deo peterent illius ritè obeundæ; demùm eandem vocarent ad trutinam, vt pro veniâ, vel pro benè re gestâ supplicarent. At vbi quid obedientia iuberet, aiebat esse protinus occupandum, cunctatione procul, & dubitatione; præmissâ solum inuocatione cœlestis auxilij, quæ sibi cum semel memoriâ excidisset, seuerè propterea se à Domino reprehensum; Porro Deum ubique reuereri præsentem, sic assueperat, vt illud Abrahamo iniunctum *Ambula coram me & esto perfectus*, exequeretur constantissimè, idque in hunc finem in Musæo, præ oculis scriptum teneret perpetuò; dictitans nihil esse, vero animæ cibo, hoc est Diuinâ præsentia religioso viro iucundius.

Quid dicam quot lacrymis prosequeretur vitam antea actam, etsi alioqui non ita pœnitendam? De hac scribens ad fratris filium. Laudator temporis æti senex, inquit, ab Horatio dicitur, sed
absûm

absum longius ab hac mei laude, cum mea potius quod præterit ætatis malè feriatæ lugere compellar: *Delicta iuuentutis mea, & ignorantias meas ne memineris Domine*, ad poenam scilicet quam me ob illa commeritum fateor, sed ad misericordiam, quam per tuam te Crucem sanctissimam, matrémque dulcissimam, obsecro; misericordiarum, & gratiæ matrem. Aliis literis sic fratrem alloquitur, illa, inquit, Davidis recogitans: *Delicta iuuentutis mea & ignorantias meas ne memineris Domine*, atque illa Ezechie Regis *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*; haud scio qui possint corde & oculis tenere lacrymas, ob exactam in nugis, & futilitate adolescentiam; posteaquam verò Domino placuit anno ætatis quarto & trigésimo in hanc me Societatem suam adsciscere, exinde non nego mutatum esse me in virum alterum; Inter hos tamen placidi animi cruciatus sanctos, tria potissimum doluit, lectos nimirum ab se profanos Auctores; data in lucem quædam ab se composita, licentiores versus scriptos. Prius illud fratri subindicat, non si mortales, ait, omnes connitantur, hoc à me impetrent, ut præter Diuinas literas, aliud quidpiâ librorum attingam, ita reliquos omnes odi; viden hæc in re Dei manum amaris dulcia, dulcibus amara felici conuersione permutantis. Alterum clarius, aliâ ad eundem epistola; pauxillum id quicquid est meorum, inquit, lucubrationum quod prælis vertitur, quàm ardentur, si possim reuocem. O bone LES V: *Delicta iuuentutis mea & ignorantias meas ne memineris, sed secundum misericordiam tuam memento mei*. De tertio rogat, Vide, te quæso frater, quod mihi

mihi succurrit, & crede hoc mihi suggestum ab Angelo Custode; si quid etiamnum Domi latet meorum olim opisthographorum, in quibus iuuenis operam perdididi, Latinum, an Vernaculum sit nihil interest, oro quantum possum, illicò igni tradas, cum nulli iam vsui prodesse, exemplo autem possint non minimùm obesse; hoc scribo cum incredibili desiderio, præteritorum poenitens, & eorum poenas piacularibus saltem in flammis oppetiens; proin iterum te rogo, ne quod abs te peto de meis illis nugis prætermittas. Denique aliàs ad illum sic scribit. Poenitet, poenitet elapsi temporis, & perditum lugeo, quicquid animæ non impendi, ac precor illos vt versus Italicos in quibus deliravi, comburas omnes.

C A P V T I V.

Absolutis studiis Sacerdotio initiatur.

DEstinatus nescio quo pacto ad Philosophica studia Bernardinus, cæco impetu morem gessit, nec indicium cuiquam fecit, quot iam foret annos, & quàm eximie in iis versatus in quibus interim adeò promouebat, vt rari ab omnibus ingenij crederetur, licet de se ipse longè diuersissimè sentiens, amoueri ab literis flagitaret, quod præter iacturam temporis, nihil se agere doleret; Erat autem otio inimicissimus, nec ab honestâ vnquam, piâve occupatione penitus vacabat. Ad pulsus horologij singulos, supremo Iudiei sistendum.

dum se breui meminerat, eosque totidem vadimonia censebat, quibus sibi diem horamque mors diceret; quem colligendi sui morem cum familiarum, nostris statumque poneret, rogatus num certo de omnibus illud haberet persuasum puto respondit præter Bernardinum, qui non feruidè id præstet, esse neminem; vnum hunc frigide, oscitanterque id præstare. Agebat Deo ignorantiae gratias, quam esse ducebat arrogantiae suae antidotum; gnarus tamen hanc esse Præpositorum mentem ut applicarent animum ad studia, summâ id egit assiduitate, summâ propensione suscepit, ac obiit, quicquid esset à Præceptoribus, quoad studia imperatum; denique ab condiscipulis vulgò pro sancto est habitus.

Quibus animi ornamentis moderatores excitati, inaugurandum Sacerdotio iudicarunt anno sæculi proximè præcedentis septimo & sexagesimo, de quo ad Parentem has dedit literas. Non possum satis, meas verbis lætitiis consequi, atque ut intelligas, mi Pater, Dei optimi erga me liberalitatem, scito, me quartâ & vigesimâ mensis huius pridie Sanctissimæ Trinitatis Sacerdotem ab Neapolitano Archiepiscopo creatum, sacrificandi primitias ipsâ Augustissimi Corporis Christi luce Deo obtulisse, in quo eius aduerte elementiam quæ nec ausum optare, nedum postulare in eum me gradum extulit, ut possim ipsius præpotenti Verbo piacularem scelerum victimam æterno Patri verum eius filij corpus, & sanguinem re ipsa immolare, quod ipsis quoque negatum Angelis, solis Christus in ultimâ Cœnâ Sacerdotibus donauit; nihil potest maius à mortali homine pa-

B

trari,

trari; nihil ab Ecclesia gloriosius Deo hoc Agni purissimi Sacrificio fieri; stupori sanè ipse mihi eram, indignitatis meæ probè gnarus; sed hæc nempe sunt Dei miracula iustum ex reo effingentis, ac poenarum loco debitarum, honores gratuitos conferentis. Sacerdos sum igitur, quod nec tibi vnquam in mentem venisset, nec ego dum Societatem ingrederer cogitarem, verum humana consilia retractat, & corrigit Deus. Fecit me sibi Ministrum idoneum asserendarum animarum quas sibi Dæmon subiugavit; hanc enim earum libertatem pro scopo habet Societas; peto abs te maiorem in modum pro tam læti nuntij mercede, in templum te conferas, & eoram Augustissimo Sacramento agas beneficij gratiam, quo tuum filium ornauit, profitearisque ex animo, quod verissimum est, nihil tale vnquam nos esse promeritos. Hactenus eius epistola.

Sub hæc Neapoli Nostrorum confessionibus, negotiis animæ, imò & Tyronibus est præfectus, fuitque in ea opinione sanctitatis vt quorundam remedij causâ hunc aduentum euanescerent interiores molestiæ mox tantum vt erant cubiculi ranae propiores quasi tentatore sanctimonie odorem non ferente; quare omisâ consultatione silentes ad munia redibant; necdum tamen Bernardinus studia absoluerat, sed pergebat scholis, repetitioni, disputationibus, nullâ prorsus neglectâ, interesse: suos verò tyrones haud valde mirum est, si quoad poterat, in Beatissimam Virginem eniteretur afficere, ac precatoriae Coronæ vsum iis maximè inculcarè; Si quidem ipse, dum illam recitat (quod ei fuit summâcum voluptate

luptate frequens) ipsamet Virginem Dei Matrem vidit sibi manifestâ specie adstantem, vt multis post annis Petto Antonio Spinello tunc Prouinciali enarrauit, arcana pectoris è Societatis more apud filium deponens: Ipse verò Spinellus cū promisso obstrictus plura nequiret de hoc viso, referebat solummodo hæc duo. Alterum Beatam Virginem abstersisse omnes à Bernardino (suntque ipsissima eius verba) impuras cogitationes; Alterum, fuisse ad eò nobilem Virginis speciem, tantæque plenam Maiestatis, vt nihil ipse in visis legisset simile, vel audisset; erat tamen Spinellus virtutis haudquam obuiæ, sed interioris gubernationis scientissimus. Atque hinc fortassis Bernardinus illud didicerat, quod impuris imaginibus vexatos docebat factitare, vt decubaturi scilicet Crucis signo ter pectus munirent; ter Crucis precatiunculam adderent. Per sanctam Virginitatem tuam Purissima Virgo Maria emunda carnem meam in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Quod amuletum quidam efficacissimum probarunt.

CAPVT V.

Quid sensis de Societate.

Alte semper ac mirabiliter de Societate sensit Bernardinus, & querens iam à Patre copiam, vt ei nomen daret. Spero, inquit, breui diuinæ adscribi clientelæ, in nobilissimo si vllus alius, purgatissimoque Costu, ac Deo in terris ca-

B x rissimo,

rissimo, quæ Sacerdotum est sodalitas tam benè composita, vt si quid merita apud Deum valent, nomen aliud præter id quod gerit Societatis nempe IESV non admittat. Vitæ integritas, probitas doctrinæ, castimonia, paupertas, pietatis opes, charitatis in Deum & homines ardor, oblectamenta sunt illarum mentium, felicitum planè, & honoram cunctis hominibus, charamque nascentis Ecclesiæ normam representantium. Aliâ verò quâdam ad eundem epistolâ. Cras ait, cum bono Deo Societatem ingrediar, quod eò te monendum censeo, vt mœrorem si quis inde consurget voluntate diuina cosoleris, & gaudio quod ex beneficij magnitudine capio, omnino tanti vt esse maius non valeat, quanquam auctum iri ex consuetudine pia & religiosâ talium hominum plurimum confido. Ad hæc non paruo post tempore ad fratrem cum scriberet; Tot iam anni sunt, inquit, cum Societatem hanc inij Anni 1564. Octobri mense; Beatam planè recordationem ac fortunatam diem, quàm lætor eius memoriâ! Ad fratris autem filium; mero, inquit, mero Diuinæ in me clementiæ dono Societati IESV traditus sum, in qua vixi hætenus mirè lætus, tametsi conuictu tot sanctorum indignus, quales possum iure nominare Patres fratresque istius Ordinis, IESV sit gloria tanti boni. Quibusdam iterum ad Patrem. Dominis Triuulsiis, & Piscariæ Marchioni multas debeo apud Deum preces, per eos enim id factum recolo, vt in hanc Societatem sanctam reciperem memet, quæ in sola collimat Diuinæ gloriæ, & animarum lucra; laudetur hinc æternum Bonitas, inque illi hoc nomine pro me gratias habe,

quas

quas ne assequor quidem cogitando ; Nam quo meo Deus ! id factò egeram , vt me in Domum tuam pellicerès , sodalitatique tot Angelorum ac censerès ? Fuit hoc, fuit bonitatis tuæ, non mei vilius meriti ; Aliis , mihi crede , ait, ingratiſſimus ſum in liberatorem meum IESVM & Societate indigniſſimus, vt qui tam benignâ cultâque in vineâ locum fructu ſterilis occupem. Rurſum, Aliis affirmat conditionem ſe hanc ſuâ , præ ſceptribus omnibus æſtimare ; ſcire ſe fratri aſſeuerat , ingreſſus in Societatem bonorum ſibi plus additum quàm ſi regnis eſſet præpoſitus ; ſcribitque religioſum ſtatutum coniugio tantum eminere , quantum editos montes depreſſis vallibus, nec ſe ſuam coronâ, vel orbis totius Pontificio ſortem mutaturum indidem manabant tituli, quibus egregiis Societatem decorabat. Nunc illam virorum fecundam appellans , qui fragrantia virtutum moriendo implerent ſuperſtites ; Nunc inſtitutum vnus IESV dulciſſimi adiectum obſequiis, ſodalitium cœleſtium in terris ſpirituum ; perfectionis ſcholam morumque optimorum ; Inſtructiſſimam aciem ad pugnandum aduerſus Dæmones , quâ exercitiis ſpiritus , quâ ſoliditate ſtudiorum in Dei honorem perpetuò erectâ ; particulam , quæ Altiffimo placuiſſet ; Chriſtianitati vtiliſſimum Ordinem, Chriſto ſemper uſum propitio , ac proinde ab illo magna doctum ſperare ; cohortem , cui Deus id videretur præſtitiffe , quod Moſi ſponſonderat cum diceret ; *Oſtendam tibi omne bonum* ; Quæ terrâ marique animarum quaſtus IESV & Mariæ ſecura præſidio ſectaretur inſatiabiles ; quæ præclarâ ſui diſpenſatione , & conſenſione mutua

22 **VITÆ P. BERNARD. REAL.**
 charitatis terrestrem referret Paradisum; Hæc &
 similia de Societate loquens, scribensque vsur-
 pabat; Quin & agens familiariter cum Patre Re-
 cupito (cuius fidem virtus & scripta nobilitant)
 aiebat Sanctum Christi Præcursores, in terras si
 rediret, non posse maiori à Deo beneficio ornari,
 quam adoptione in Societatem. Proli mas-
 culæ susceptæ ex fratre filius cum Ignatij nomen
 indidisset, sic cum per literas conuenit Bernardi-
 nus; peculiarem certò Infantis curam B. Pater ge-
 sturus est, isque, si vixerit non modò accedet ad So-
 cietatem, verum & ex illis insontibus animulis
 alios spero ad illam peruenturos; nec possum ali-
 quid iis melius optare, cum norim quàm sancta,
 quàm docta sit, quàm plena charitatis & perfectis-
 simæ pietatis. Cum sit bonum quo fruor, ingens,
 iis idem maxime cupio, quorum causâ nihil non
 cupio; Est enim id propriè amare, bonum velle;
 Quod potrò, nisi immortalem Deum? vbi verò hic
 plenius, nisi religioso in Ordine possidetur, propo-
 siti ac Regulæ tenaci, qualem iam inde ab annis
 quadraginta quotidie hunc esse experior, erga
 Deum, proximum, seipsum. Et fas sit in eius glor-
 riam dixisse, qui fons est omnium bonorum serua-
 tor dulcissimus Christus IESVS, eiusque Beatissima
 Parens Virgo.

Nec verò tantum unicuique de Societate dice-
 bat congruere vt Iesuita vocaretur; Quasi IESVS
 ita scilicet cogitaret, ita loqueretur, ita operare-
 tur IESVS, sed illorum exemplis quantopere gau-
 deret, sic dulci piaque ad fratrem epistolâ. Et pla-
 nè Societas charitate diues; inuicem amamus vna-
 nimes in Domo Domini IESV; negare nequeo,
 semper,

semper, semper; semper magnæ mihi consolationi,
& exemplo fuisse, Patrum meorum, fratrumque
omniū religiosos mores. Et alibi. Clarè, inquit, ad-
uerto, Quod nomen Scriptura promissæ terræ attri-
buit, hoc Societati me debere, Terram lacte &
melle manātē, vt quæ pietate ac cœlestibus gratiis
redundet. Solebat idcirco ad eam quicquid perti-
neret Sanctitatis vocabulo ornare, hoc est, Regu-
las sanctas; obseruationem sanctam; sanctum Insti-
tutum; Constitutiones; Gubernationem, sancta om-
nia nominare,

CAPVT VI.

*Amisso Patre Bernardinus Societatis fit
Professus & fructuosè Neapo-
li laborat.*

DVm semel quot hebdomadis Bernardinus
pro matris anima sacrum facit, licet multis
ab annis fato functæ, Patrem quoque amittit An-
no sexagesimo septimo post millesimum quingen-
tesimum exeunte, hoc est Decemb. 25. vt in pre-
cum libello adnotarat Ioannes Baptista Realinus
natorum minimus, addenstanto animi robore, tan-
to ardore pietatis, & admissorum in vitâ detesta-
tione, vt fingi obitus non possit magis Christia-
nus; Quod vbi cognouit Bernardinus, multis il-
lum mox sacrificiis procurauit. At verò interdum
infantes filios ab consanguineis elatos audiens
cum primæuo Baptismalis innocentiae candore, il-

larum adnotabat nomen, in peculiari quem sibi talium mortuorum contexuerat indiculo, ut eos assidue in vota posceret, beatamque illis sempiterni boni gratulabatur partem, parentes literis plurimum adhortans. fortunatos, ut ipsi paruorum, sic eos vocabat, transitus Angelorum festis prosequerentur gaudiis. Multo post etiam Bernardini frater vivere desit, currentis nimirum sæculi anno 6. Die Augusti octauâ & decimâ, cum diu ante, crebro ipsius monitu, rei Domesticæ curâ omni, potestâteque in filios reiectâ, Deo vni sibiue attendisset; Vnde ob honorem Sancti Francisci, cum se sanctâ Capuccinorum Patrum veste sub mortem indui præcepisset, in eâque tranquillissime obiisset, cum eâ sepulchro illatus est; Quæ cum Patruo Bernardino significassent filij, in hunc modum ad eos rescripsit. Iesvs Maria. Fateor in Christo carissimi obitum suauissimi nostri Domini Ioannis Baptistæ, ut cum Bernardo loquar, sentio prorsus, & dolco, nec humanum nego affectum, quando me nec hominem esse nego; caro mea non est ænea, ut item de se Iobus sanctissimus inter accerbissimas iacturas non abnuit; verum enim verò, cum finem intueor quo literæ vestræ admodum felici vitam illum clausisse indicarunt, magnam video nobis Christianæ consolationis restare materiam, reddendarumque Christo gratiarum à quo est in cœlum euocatus, vitæque annum septuaginta trium, ad bonam mortem comparatus; Est enim tutissimum præceptum; Vis bene mori, bene viue. In æternam misericordiam eius beneficij laus tota redeat. Mihi quidem tam boni fratris, vel oranti, vel sacrificanti nunquam excider

excidet recordatio, de quo mecum verè id dici potuit. *Cor unum & anima una*, quod futurum etiam vobiscum, Carissimi, vehementer confido, vosque Parentis demortui viuam effigiem morum præstantiâ expressuros; nec volo nunc esse longior vestræ securus bonitatis, prudentiæ, atque pietatis sub patrocinio Iesv. & Mariæ, comitum longè suauissimorum societate ipsorum gaudentibus.

Lupii Septemb. 18. 1606, ille præcessit, nos sequemur. Vtinam prior ego. Quis enim non cupiat dissolui & esse cum Christo; Interim verò nostra ibi fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia; Paterno animo Domum complector omnem, propinquos, & amicos saluere cupio, totique dilectissimæ patriæ vbertatem precor donorum cœlestium. Amen. Et meam senectutem Domino commendate.

Instabat Neapoli Bernardinus virtutum, & literarum progressibus cum Generalem Societatis Præpositum Franciscum Borgiam permouit eius fama sanctitatis, vt inter Professos votorum quatuor cum adlegeret (est hic summus in Societate non tam honoris, quàm notæ virtutis, & doctrinæ gradus.) Quod Kal. Maij anno primo & septuagesimo supra sequi millesimū factū est, Salmerone tūc Prouinciali solemnem eius professionem admittēte, in qua sociū habuit quē tertio illo Theologiæ suæ anno Magistrū audiebat Hieronymū Sarianū, plausores verò ad vnum omnes, vt quos eius virtutis maturitas latere non poterat, illaque honoris specie, condecorata modestia delectabat: Nec verò idcirco desit scholas discipulus frequentare, dum quadrienniū confecisset, nec præ vllō ex condiscipulis priuati quidquam expetiit, sed magno

sui documento sibi vnumquemque libenter prætulit. Quæ cum totâ vrbe spargerentur cœptum est ad illum confessionis causâ, vitæque interioris regendæ concurri, ac supersunt aliqui etiamnum quorum conscientia præerat qui absque dulcibus lacrymis non possunt illius meminisse : Narrant verò omnes de singularibus viri Dei exemplis, de industria in pelliciendis ab inanium amore ad Deum hominibus, de accessionibus pietatis, quam in se quisque experiebatur. Estque illorum communis consensus, omnibus omnia factum esse, vt omnes lucrificeret. Iussus scholarium cōfessionem excipere quos Neapoli erudiebat Societas, tanto id munus successu gessit, vt multi religiosos capesserent Ordines ; mirabiles exitus alij quidam sortirentur. In iis, quos faciliè complures nominarem, Ioannes Baptista Costanzius Archiepiscopus Consentinus, & Petrus Antonius Spinellus è Societate I. S. V., qui vt maiores stellæ cum immensa fructuosissimæ pietatis gloria fulserint, quicquid tamen habebant boni Bernardino acceptum ferebant, à quo memorabant suam in Christo formatam iuuentutem. Erat præterea Neapoli Carolus Mastrillius nulli minus studio incumbens quàm literario, cuius tamen causâ fuerat eò missus ; adolescenti suadebat frater è Societate nostra iam Sacerdos vt apud Bernardinum conscientiam suam componeret, tandemque perpulit, accedens itaque ad illius pedes tam acerbo dolore ictus est, vt totus in lacrymas solueretur, ipsoque accessu melioris vitæ magnum desiderium concepit, sensu animi non communi totius vitæ peccata deposuit, multisque precibus Societate demùm impetratâ, post

postmodum Italiam omnem vtilissimis concionibus, Societatem ipsam gestis muneribus egregie ornavit ac tam multa patrauit eximie, ut texti ex iis bene longa possit historia. Crescente interim Bernardini per Urbem nomine, res eò venit, ut clam illi à confitentibus subsecarentur frustilla vestium, & quæ contrectasset reliquiarum vice quærententur, agerent quin etiam Primores aliquot ut ad baptizandos eorum filios adhibitus fuerit. Domi verò ipse omnibus pro speculo erat, in seipso publicè multando penè perpetuus, curiosè modestus, in rogandis assidue cæteris ut se aliquid pium edocerent; cibi verò vsque aded parcus, ut vernū ieiuniū solo pane secundario, sicciorè, solaque elixis aqua, brassicarum cymis transigeret; reliquum anni tempus solo pane in vinum intincto, & exiguo ad summum caseo; quo tam tenui victu ita vires fregit, ut putarent multi has ipsi precando cœlitus refici, cum nihileminus conluctos labores non intermitteret. Recreabatur interdum grans visis cœlestibus, in quibus etiam Beatorum in cœlo æternas delicias obiecto sibi campi pulcherrimi admirabili Theatro spectans, miras hausit animo voluptates; nunquam fuit sibi dissimilis, ubique idem, imperterritus, tranquillus ad nullius casus insolentiam expauescens, & semel contigit agitati campani excussum malleum in circulum cadere, cui in Collegij atrio cum multis externorum, nostrorumque aderat Bernardinus, ac cæteros omnes perterrefactos dissilire, vnum illum in gradu hædere, nullo vel fugæ, vel metus indicio: Ad hæc erat congressu valde amabili; sermone in laudes alienas prono, nec ferens quempiam

iis

O Societatem planè IESU, in quâ nisi ad Dei gloriam, animarumque auxilium nihil auditur prorsus aut cernitur; Et quidem hic Domi, ubi quinquaginta annis degimus supra quinquaginta annis omnium scito me, inutilissimum, imperitissimum & maximè reum; Ah Deus optimè! cui tanto merito tam sancta Societas concedi potuit? agnosco vnas in beneficio tam præstanti bonitatis Diuinæ misericordias. Domandis sensibus & custodiendis ita seriò incubuit, ut se ipse perfectè vicerit. Fuit inter prima quæ à Magistro duxit rudimèta, ut quidlibet acturus, eius initium, finem, ac medium subleuatâ in Deum mente consecraret; unde hoc postea præcipiebat Societatis hominibus, principio agendi viderent ante omnia, nùm res expediret, opemque à Deo peterent illius ritè obeundæ; deum eandem vocarent ad trutinam, ut pro veniâ, vel pro benè re gestâ supplicarent. At ubi quid obedientia iuberet, aiebat esse protinus occupandum, cunctatione procul, & dubitatione; præmissâ solum inuocatione cœlestis auxilij, quæ sibi cum semel memoriâ excidisset, seuerè propterea se à Domino reprehensum; Porro Deum ubique reuereri præsentem, sic assueverat, ut illud Abrahamo iniunctum *Ambula coram me & esto perfectus*, exequeretur constantissimè, idque in hunc finem in Musæo, præ oculis scriptum teneret perpetuò; dictitans nihil esse, vero animæ cibo, hoc est Diuinâ præsentia religioso viro iucundius.

Quid dicam quot lacrymis prosequeretur vitam antea actam, etsi alioqui non ita poenitendam? De hac scribens ad fratris filium. Laudator temporis æti senex, inquit, ab Horatio dicitur, sed absque

absum longius ab hac mei laude, cum meæ potius quod præteriit ætatis malè feriatæ lugere compellar: *Delicta iuuentutis mea, & ignorantias meas ne memineris Domine*, ad pœnam scilicet quam me ob illa commeritum fateor, sed ad misericordiam, quam per tuam te Crucem sanctissimam, matrêque dulcissimam, obsecro; misericordiarum, & gratiæ matrem. Aliis literis sic fratrem alloquitur, illa, inquit, Davidis recogitans: *Delicta iuuentutis mea & ignorantias meas ne memineris Domine*, atque illa Ezechix Regis *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*; haud scio qui possint corde & oculis tenere lacrymas, ob exactam in nugis, & futilitate adolescentiam; posteaquam verò Domino placuit anno ætatis quarto & trigesimo in hanc me Societatem suam adsciscere, exinde non nego mutatum esse me in virum alterum; Inter hos tamen placidi animi cruciatus sanctos, tria potissimum doluit, lectos nimirum ab se profanos Auctores; data in lucem quædam ab se composita, licentiores versus scriptos. Prius illud fratri subindicat, non si mortales, ait, omnes connitantur, hoc à me impetrent, ut præter Diuinas literas, aliud quidpiâ librorum attingam, ita reliquos omnes odi; viden hæc in re Dei manum amaris dulcia, dulcibus amara felici conuersione permutantis. Alterum clarius, aliâ ad eundem epistola; pauxillum id quicquid est mearum, inquit, lucubrationum quod prælis vertitur, quàm ardent, si possim reuocem. O bone IESU: *Delicta iuuentutis mea & ignorantias meas ne memineris, sed secundum misericordiam tuam memento mei*. De tertio rogat, Vide, te quæso frater, quod mihi

mihi succurrit, & crede hoc mihi suggestum ab Angelo Custode; si quid etiamnum Domi latet meorum olim opisthographorum, in quibus iuuenis operam perdidit, Latinum, an Vernaculum sit nihil interest, oro quantum possum, illicò igni tradas, cum nulli iam vsui prodesse, exemplo autem possint non minimùm obesse; hoc scribo cum incredibili desiderio, præteritorum pœnitens, & eorum pœnas piacularibus saltem in flammis oppetiens; proin iterum te rogo, ne quod abs te peto de meis illis nugis prætermittas. Denique aliàs ad illum sic scribit. Pœnitet, pœnitet elapsi temporis, & perditum lugeo, quicquid animæ non impendi, ac precor illos vt versus Italicos in quibus deliravi, comburas omnes.

C A P V T I V.

Absolutis studiis Sacerdotio initiatur.

DEstinatus nescio quo pacto ad Philosophica studia Bernardinus, cæco impetu morem gessit, nec indicium cuiquam fecit, quot iam foret annos, & quàm eximie in iis versatus in quibus interim aded promouebat, vt rari ab omnibus ingenij crederetur, licet de se ipse longè diuersissimè sentiens, amoueri ab literis flagitaret, quod præter iacturam temporis, nihil se agere doleret; Erat autem otio inimicissimus, nec ab honesta vnquam, piæve occupatione penitus vacabat. Ad pulsus horologiij singulos, supremo Iudicii sistendum.

dum se breui meminerat, eosque totidem vadimonia censebat, quibus sibi diem horamque mors diceret; quem colligendi sui morem cum familiarum, nostris statumque poneret, rogatus num certo de omnibus illud haberet persuasum puto respondit præter Bernardinum, qui non feruidè id præstet, esse neminem; vnum hunc frigidè, oscitanterque id præstare. Agebat Deo ignorantiae gratias, quam esse ducebat arrogantiae suae antidotum; gnarus tamen hanc esse Præpositorum mentem ut applicarent animum ad studia, summà id egit assiduitate, summà propensione suscepit, ac obiit, quicquid esset à Præceptoribus, quoad studia imperatum; denique ab condiscipulis vulgò pro sancto est habitus.

Quibus animi ornamentis moderatores excitati, inaugurandum Sacerdotio iudicarunt anno sæculi proximè præcedentis septimo & sexagesimo, de quo ad Parentem has dedit literas. Non possum satis, meas verbis lætities consequi; atque ut intelligas, mi Pater, Dei optimi erga me liberalitatem, scito, me quartà & vigesimà mensis huius pridie Sanctissimæ Trinitatis Sacerdotem ab Neapolitano Archiepiscopo creatum, sacrificandi primitias ipsà Augustissimi Corporis Christi luce Deo obtulisse, in quo eius aduerte clementiam quæ nec ausum optare, nedum postulare in eum me gradum extulit, ut possim ipsius præpotenti Verbo piacularem scelerum victimam æterno Patri verum eius filij corpus, & sanguinem re ipsa immolare, quod ipsis quoque negatum Angelis, solis Christus in ultimà Cœnâ Sacerdotibus donauit; nihil potest maius à mortali homine pa-

B trari;

trari; nihil ab Ecclesia gloriosius Deo hoc Agni purissimi Sacrificio fieri; stupori sanè ipse mihi eram, indignitatis meæ probè gnarus; sed hæc nempe sunt Dei miracula iustum ex reo effingentis, ac poenarum loco debitarum, honores gratuitos conferentis. Sacerdos sum igitur, quod nec tibi vnquam in mentem venisset, nec ego dum Societatem ingrederer cogitarem, verum humana consilia retractat, & corrigit Deus. Fecit me sibi Ministrum idoneum asserendarum animarum quas sibi Dæmon subiungavit; hanc enim earum libertatem pro scopo habet Societas; peto abs te maiorem in modum pro tam læti nuntij mercede, in templum te conferas, & coram Augustissimo Sacramento agas beneficij gratiam, quo tuum filium ornauit, profiterisque ex animo, quod verissimum est, nihil tale vnquam nos esse promeritos. Hactenus eius epistola.

Sub hæc Neapoli Nostrorum confessionibus, negotiis animæ, imò & Tyronibus est præfectus, fuitque in ea opinione sanctitatis vt quorundam remedij causâ hunc aduentum euanescerent interiores molestiæ mox tantum vt erant cubiculi rariæ propiores quasi tentatore sanctimonix odorem non ferente; quare omisâ consultatione silentes ad munia redibant; necdum tamen Bernardinus studia absoluerat, sed pergebat scholis, repetitioni, disputationibus, nullâ prorsus neglectâ, interesse: suos verò tyrones haud valde mirum est, si quoad poterat, in Beatissimam Virginem eniteretur afficere, ac precatoriæ Coronæ usum iis maxime inculcarét; Si quidem ipse, dum illam recitat (quod ei fuit summâcum voluptate

luprate frequens) ipsamet Virginem Dei Matrem vidit sibi manifestâ specie adstantem; vt multis post annis Petto Antonio Spinello tunc Prouinciali enarrauit; arcana pectoris è Societatis more apud illū deponēs: Ipse verò Spinellus cū promisso obstrictus plura nequiret de hoc viso, referebat solummodo hæc duo. Alterum Beatam Virginem absterxisse omnes à Bernardino (suntque ipsissima eius verba) impuras cogitationes; Alterum, fuisse adeo nobilem Virginis speciem; tantæque plenæ Maiestatis, vt nihil ipse in visis legisset simile, vel audisset; erat tamen Spinellus virtutis haudquam obuia, sed interioris gubernationis scientissimus. Atque hinc fortassis Bernardinus illud didicerat, quod impuris imaginibus vexatos docebat facitare, vt decubitori scilicet Crucis signa ter pectus munirent; ter Crucis præcatiunculæ adderent. Per sanctam Virginitatem tuam Purissima Virgo Maria emunda carnem meam in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Quod amuletum quidam efficacissimum probarunt.

CAPVT V.

Quid sensit de Societate.

Altè semper ac mirabiliter de Societate sensit Bernardinus, & querens iam à Patre copiam, vt ei nomen daret: Spero, inquit, breui diuinæ adscribi clientelæ, in nobilissimo si vllus alius, purgatissimoque Costu, ac Dēo in terris ca-

B r rissimo.

rissimo, quæ Sacerdotum est sodalitas tam benè composita, vt si quid merita apud Deum valent, nomen aliud præter id quod gerit Societatis nempe IESV non admittat. Vitæ integritas, probitas doctrinæ, castimonia, paupertas, pietatis opes, charitatis in Deum & homines ardor, oblectamenta sunt illarum mentium, feliciū planè, & honoram cunctis hominibus, charamque nascentis Ecclesiæ normam representantium. Aliâ verò quâdam ad eundem epistolâ. Cras ait, cum bono Deo Societatem ingrediar, quod cò te monendum censui, vt mœrorem si quis inde consurget voluntate diuina cosoleris, & gaudio quod ex beneficij magnitudine capio, omnino tanti vt esse maius non valeat, quanquam auctum iri ex consuetudine pia & religiosâ talium hominum plurimùm confido. Ad hæc non paruo post tempore ad fratrem cum scriberet; Tot iam anni sunt, inquit, cum Societatem hanc inij Anni 1564. Octobri mense; Beatam planè recordationem ac fortunatam diem, quàm lætor eius memoriâ! Ad fratris autem filium; mero, inquit, mero Diuinæ in me clementiæ dono Societati IESV traditus sum, in qua vixi hætenus mirè lætus, tametsi conuictu tot sanctorum indignus, quales possum iure nominare Patres fratresque istius Ordinis, IESV sit gloria tanti boni. Quibusdam iterum ad Patrem. Dominis Triuultis, & Piscariæ Marchioni multas debeo apud Deum preces, per eos enim id factum recolo, vt in hanc Societatem sanctam reciperem memet, quæ in sola collimat Diuinæ gloriæ, & animarum lucra; laudetur hinc æternùm Bonitas, tuque illi hoc nomine pro me gratias habe,

quas

quas ne assequor quidem cogitando ; Nam quo meo Deus ! id factum egeram , ut me in Domum tuam pellicerem , sodalitatiq; tot Angelorum accenserem ? Fuit hoc, fuit bonitatis tuæ, non mei vilius meriti ; Aliis , mihi crede , ait, ingratus sum in liberatorem meum IESVM & Societate indignissimus, ut qui tam benignâ cultâque in vineâ locum frustra sterilis occupem. Rursum, Aliis affirmat conditionem se hanc suâ , præ sceptris omnibus æstimare ; scire se fratri asseuerat , ingressus in Societatem bonorum sibi plus additum quam si regnis esset præpositus ; scribitque religiosum statum coniugio tantum eminere , quantum editos montes depressis vallibus, nec se suam coronâ, vel orbis totius Pontificio sortem mutaturum indidem manabant tituli , quibus egregiis Societatem decorabat. Nunc illam virorum fecundam appellans , qui fragrantia virtutum moriendo implerent superstites ; Nunc institutum vnus IESV dulcissimi adiectum obsequiis ; sodalitium celestium in terris spirituum ; perfectionis scholam morumque optimorum ; Instructissimam aciem ad pugnandum aduersus Dæmones , quæ exercitiis spiritus , quæ soliditate studiorum in Dei honorem perpetuo erectâ ; particulam , quæ Altissimo placuisset ; Christianitati utilissimum Ordinem, Christo semper usum propitio , ac proinde ab illo magna doctum sperare ; cohortem , cui Deus id videretur præstitisse , quod Mosi sponderat cum diceret ; *Ostendam tibi omne bonum* ; Quæ terrâ marique animarum questus IESV & Mariæ secunda præsidio sectaretur insatiabiles ; quæ præclarâ sui dispensatione , & consensione mutua

charitatis terrestrem referret Paradisum; Hæc & similia de Societate loquens, scribensque vsurpabat; Quin & agens familiariter cum Patre Recupito (cuius fidem virtus & scripta nobilitant) aiebat Sanctum Christi Præcursores, in terras si rediret, non posse maiori à Deo beneficio ornari, quam adoptione in Societatem. Proli masculinæ susceptæ ex fratre filius cum Ignatij nomen indidisset, sic cum per literas conuenit Bernardinus; peculiarem certò Infantis curam B. Pater gesturus est, isque, si vixerit non modò accedet ad Societatem, verum & ex illis infantibus animulis alios spero ad illam peruenturos, nec possum aliquid iis melius optare, cum norim quàm sancta, quàm docta sit, quàm plena charitatis & perfectissimæ pietatis. Cum sit bonum quo fruor, ingens, iis idem maxime cupio, quorum causâ nihil non cupio; Est enim id propriè amare, bonum velle; Quod porrò, nisi immortalem Deum? vbi verò hic plenius, nisi religioso in Ordine possidetur, propositi ac Regulæ tenaci, qualem iam inde ab annis quadraginta quotidie hunc esse experior, erga Deum, proximum, seipsum. Et fas sit in eius gloriam dixisse, qui fons est omnium bonorum seruator dulcissimus Christus IESVS, eiusque Beatissima Parens Virgo.

Nec verò tantum unicuique de Societate dicebat congruere vt Iesuita vocaretur; Quasi IESVS ita scilicet cogitaret, ita loqueretur, ita operaretur IESVS, sed illorum exemplis quantopere gauderet, sic dulci piaque ad fratrem epistolâ. Et plane Societas charitate diues; inuicem amamus vnanimis in Domo Domini IESVS; negare nequeo, semper,

semper, semper, semper magnæ mihi consolationi, & exemplo fuisse, Patrum meorum, fratrumque omniû religiosos mores. Et alibi. Clarè, inquit, aduerto, Quod nomen Scriptura promissæ terræ attribuit, hoc Societati me debere, Terram lacte & melle manatè, vt quæ pietate ac cœlestibus gratiis redundet. Solebat idcirco ad eam quicquid pertineret Sanctitatis vocabulo ornare, hoc est, Regulas sanctas; obseruationem sanctam; sanctum Institutum; Constitutiones; Gubernationem, sancta omnia nominare.

CAPVT VI.

*Amisso Patre Bernardinus Societatis fit
Professus & fructuosè Neapo-
li laborat.*

DUm semel quot hebdomadis Bernardinus pro matris anima sacrum facit, licet multis ab annis fato functæ, Patrem quoque amittit Anno sexagesimo septimo post millesimum quingentesimum exeunte, hoc est Decemb. 25. vt in precum libello adnotarat Ioannes Baptista Realinus natorum minimus, addenstanto animirobore, tanto ardore pietatis, & admissorum in vitâ detestatione, vt fingi obitus non possit magis Christianus; Quod vbi cognouit Bernardinus, multis illum mox sacrificiis procurauit. At verò interdum infantes filios ab consanguineis elatos audiens cum primæuo Baptismalis innocentia candore, il-

B 4 lorum

larum adnotabat nomen, in peculiari quem sibi talium mortuorum contexuerat indiculo, ut eos assidue in vota posceret, beatamque illis sempiterni boni gratulabatur partem, parentes literis plurimum adhortans, fortunatos, ut ipsi paruorum, sic eos vocabat, transitus Angelorum festis prosequerentur gaudiis. Multò post etiam Bernardini frater vivere desit, currentis nimirum sæculi anno 6. Die Augusti octauâ & decimâ, cum diu ante, crebro ipsius monitu, rei Domesticæ curâ omni, potestatéque in filios reiectâ, Deo vni sibiue attendisset; Vnde ob honorem Sancti Francisci, cum se sanctâ Capuccinorum Patrum veste sub mortem indui præcepisset, in eâque tranquillissimè obiisset, cum eâ sepulchro illatus est; Quæ cum Patruo Bernardino significassent filij, in hunc modum ad eos rescripsit. IESVS MARIA. Fateor in Christo carissimi obitum suauissimi nostri Domini Ioannis Baptistæ, ut cum Bernardo loquar, sentio prorsus, & doleo, nec humanum nego affectum, quando me nec hominem esse nego; caro mea non est ænea, ut item de se lobus sanctissimus inter accerbissimas iacturas non abnuat; verum enim verò, cum finem intueor quo literæ vestræ admodum felici vitam illum clausisse indicarunt, magnam video nobis Christianæ consolationis restare materiam, reddendarumque Christo gratiarum à quo est in cœlum euocatus, vitæque annum septuaginta trium, ad bonam mortem comparatus; Est enim tutissimum præceptum; Vis bene mori, bene viue In æternam misericordiam eius beneficiij laus tota redeat. Mihi quidem tam boni fratris, vel oranti, vel sacrificanti nunquam excider

excidet recordatio, de quo mecum verè id dici potuit. *Cor unum & anima una*, quod futurum etiam vobiscum, Carissimi, vehementer confido, vosque Parentis demortui viuam effigiem morum præstantiâ expressuros; nec volo nunc esse longior vestræ securus bonitatis, prudentiæ, atque pietatis sub patrocinio IESV & Mariæ, comitum longè suauissimorum societate ipsorum gaudentibus.

Lupis Septemb. 18. 1606, ille præcessit, nos sequemur. Vtinam prior ego. Quis enim non cupiat dissolui & esse cum Christo; Interim verò nostra ibi fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia; Paterno animo Domum complector omnem, propinquos, & amicos saluere cupio, totique dilectissimæ patriæ vbertatem precor donorum cœlestium. Amen. Et meam senectutem Domino commendate.

Instabat Neapoli Bernardinus virtutum, & literarum progressibus cum Generalem Societatis Præpositum Franciscum Borgiam permouit eius fama sanctitatis, vt inter Professos votorum quatuor eum adlegeret (est hic summus in Societate non tam honoris, quàm notæ virtutis, & doctrinæ gradus.) Quod Kal. Maij anno primo & septuagesimo supra sequi millesimū factū est, Salmerone tūc Prouinciali solemnem eius professionem admittēte, in qua sociū habuit quē tertio illo Theologiæ suæ anno Magistrū audiebat Hieronymū Sarianū, plausores verò ad vnum omnes, vt quos eius virtutis maturitas latere non poterat, illaque honoris specie, condecorata modestia delectabat: Nec verò idcirco desit scholas discipulus frequentare, dum quadrienniū confecisset, nec præ vllō ex condiscipulis priuati quidquam expetiit, sed magno

fui documento sibi vnumquemque libenter prætulit. Quæ cum totâ vrbe spargerentur coëptum est ad illum confessionis causâ, vitæque interioris regendæ concurrî, ac supersunt aliqui etiamnum quorum conscientia præerat qui absque dulcibus lacrymis non possunt illius meminisse : Narrant verò omnes de singularibus viri Dei exemplis, de industria in pelliciendis ab inanium amore ad Deum hominibus, de accessionibus pietatis, quam in se quisque experiebatur. Estque illorum communis consensus, omnibus omnia factum esse, vt omnes lucrificeret. Iussus scholarium cōfessionem excipere quos Neapoli erudiebat Societas, tanto id munus successu gessit, vt multi religiosos capesserent Ordines ; mirabiles exitus alij quidam sortirentur. In iis, quos facîle complures nominarem, Ioannes Baptista Costanzius Archiepiscopus Consentinus, & Petrus Antonius Spinellus è Societate Iesv, qui vt maiores stellæ cum immensa fructuosissimæ pietatis gloria fulserint, quicquid tamen habebant boni Bernardino acceptum ferebant, à quo memorabant suam in Christo formatam iuuentutem. Erat præterea Neapoli Carolus Mastrillius nulli minus studio incumbens quàm literario, cuius tamen causâ fuerat eò missus ; adolescenti suadebat frater è Societate nostra iam Sacerdos vt apud Bernardinum conscientiam suam componeret, tandemque perpulit, accedens itaque ad illius pedes tam acerbo dolore ictus est, vt totus in lacrymas solueretur, ipsoque accessu melioris vitæ magnum desiderium concepit, sensu animi non communi totius vitæ peccata deposuit, multisque precibus Societate demùm impetratâ, post

postmodum Italiam omnem utilissimis concionibus, Societatem ipsam gestis muneribus egregie ornavit ac tam multa patrauit eximie, ut texti ex iis bene longa possit historia. Crescente interim Bernardini per Urbem nomine, res eò venit, ut clam illi à confitentibus subsecarentur frustilla vestium, & quæ contrectasset reliquiarum vice quaererentur, agerent quin etiam Primores aliquot ut ad baptizandos eorum filios adhibitus fuerit. Domi verò ipse omnibus pro speculo erat, in seipso publicè multando penè perpetuus, curiosè modestus, in rogandis assidue cæteris ut se aliquid pium edocerent; cibi verò usque adedò parcus, ut vernū ieiuniū solo pane secundario, sicciore, solaque elixis aqua, brassicarum cymis transigeret; reliquum anni tempus solo pane in vinum intincto, & exiguo ad summum caseo; quo tam tenui victu ita vires fregit, ut putarent multi has ipsi precando cœlitus refici, cum nihilominus conclusos labores non intermitteret. Recreabatur interdum grans visis cœlestibus, in quibus etiam Beatorum in cœlo æternas delicias obiecto sibi campi pulcherrimi admirabili Theatro spectans, miras hausit animo voluptates; nunquam fuit sibi dissimilis, ubique idem, imperterritus, tranquillus ad nullius casus insolentiam expanseens, & semel contigit agitati campani excussum malleum in circulum cadere, cui in Collegij atrio cum multis externorum, nostrorumque aderat Bernardinus, ac cæteros omnes perterrefactos dissilire, vnum illum in gradu hære, nullo vel fugæ, vel metus indicio: Ad hæc erat congressu valde amabili, sermone in laudes alienas pronò, nec ferens quempiam

iis

iis etiam leuiter obtreſtantem, mox enim obiecta, excuſatione vel ratione diluebat, quod ſi fortè parum procederet, tùm verò prudenter ſubducebat ſeſe, illàmque conſuetudinem declinabat.

Post decurſa Theologiæ ſtudia ardentes ad populum conciones per annos aliquot fructu præcipuo habuit, allocutiones item apud Moniales non diſpari exitu. Venerat dicentem auditurus flagitiſa vitæ homo, cui concionator nihil minus cogitans ſic illam graphicè oculis ſubiecit, vt ſe ab Deo ratus ſuorum criminum admoneri, ſe ſtatim collegerit, purgatoque per confeſſionem animo Chriſtianis exinde moribus vixerit. Ob hæc Dæmon infeſtus Bernardino, cum aliud nequiret, puerilibus illum vexabat moleſtiis; nam & reculas ipſius ſuo loco motas alibi abdebat, vt eum requiritandi impatientia perturbaret, & accenſam lucernam aliquando tangente nemine ſubuertit; late humi fuſo, ſparſoque oleo. Verùm his ſpretis Dei ſeruus addebat concionibus doctrinam Chriſtianam, cuius rudimenta variis in Templis inſigni charitate, ac diligentia cum pueris ac rudibus traderet, ſolitus erat illud penſum pia ad populum cohortatione concludere. Fuit quoque illi magnopere cordi mancipiorum infidelium inſtitutio, quæ Neapoli tenebantur, & eorum non paucos ad ſacrum fontem denique perduxit; Adhortationes domeſticas ad noſtros biennio habuit: Sodales à ſancto Spiritu magiſtrum illum pietatis cum expetiſſent, talem experti ſunt vt non aliis deinde quàm Societatis Patribus uſi ſint. Horum præſcripta ſodalium anno ſupra milleſimum quingentefimum ſeptuageſimo primo approbauit

Neapoli

CAPVT. VI.

Neapolitanus Archiepiscopus titulo Archiconfraternitatis ab Spiritu sancto, à quâ, cum Lupiis esset Dei seruus accipiebat literas, reddebatque, ac seruatur magnâ veneratione ab Nobilissimis Sodalibus in hanc diem eiusdem epistola. Postremò etiam librorum censuram Neapoli exercuit, ne quod ferè esset officium cuius non præclarè administrandi monumentum relinqueret.

CAPVT. VII.

Lupis eximiè rem geris.

DVm feracissimos labores Neapoli sic nauat Bernardinus, acceptissimam operâ Marius de Fabritiis verbi Dei præco egregius Lupiis posuit celeberrimâ eo Regno Vrbe tantumque Ciuibus discedens sui desiderium reliquit, vt votis communibus alios Patres flagitarent. Ita Bernardino ea iniungitur prouincia, qui blandis retinentium amicorum, sanèque validis religiosè simul humaniterque abruptis vinculis, die tandem Decembris nonâ & decimâ sesquimillesimi septuagesimi quarti anni, Lupios peruenit, exceptûsque est occurantis vrbs equestri pompâ quam & Seluaggius Guarinius suâ cohonestauit præsentia et si vrbs illius syndicus, quod ipse tunc officium tenebat nisi Proregibus obuiam prodire non soleat, quasi iam inde præcipiens animo se Vrbs olim Tutelarem in eam inducere processit & comes syndico Carolus Ginnarius adolescens, (qui Societatis Institutum

stitutum postea complexus cum fama virtutis egrē-
 giæ sat longam in ea vitam elausit) is cum à Cæ-
 sare Ginnario parente missus est nobili Neapoli-
 tano Prouinciæ Præsidi cum Auditoribus aliquot
 siue Iudicibus, Canonicis nonnullis, ac Sacerdoti-
 bus maioribus Ecclesiæ, aliisque Nobilibus &
 Primariis Ciuibus quorum ipse permultos sigilla-
 tum in equo obiens domo vrbeque exeuorat; re-
 liquum vulgus in tecta conscendere longè adhuc
 illum prospecturi; urbem verò vt subiit, oppleri
 fenestras, vicique salutatoribus & spectatoribus;
 hominis, vt vocabant sancti, felici aspectu expleri
 volentibus; per dies autem deinceps multos, tota
 ad videndum, gratulandumque Ciuitas effundi;
 ipse cunctis piæ consuetudinis odore virtutumque
 nonnulla promulsio admirationi iam, documen-
 toque esse. Alterâ exin die benè manè huic se qui-
 dam obtulit Clericus, ad quæcunque adhiberetur
 expeditus, hic deinde Sacerdos se nostris adiun-
 xit, & cum valdè tranquillâ salutis fiduciâ in So-
 cietate obdormiuit; tunc non recusandam illius
 voluntatem putauit Bernardinus, statimque se in
 Episcopalem Ecclesiam conferens magnam sensit
 Canonicorum affabilitatem; sacris operatus mox
 Carcerem adiit, & suam vinctis prolixè operam
 detulit ad confessiones illorum audiendas; &
 quoduis aliud ipsorum in Domino lenamen, atto-
 nitis miseris tam rarâ hominis eharitate; Domum
 redux inuenit Ciuibus refertam, quos ita est be-
 nignè affatus, vt spirantem ex eius pectore perfe-
 ctam mentem aduerterent. Post hæc honoris &
 beneuolentiæ studio singulos conuenit qui reli-
 giosis Domibus præerant, eo quidem successu cum

ut ipsi aliis ciuibus pro sancto celebrarent. Denique publicis pauperum Domiciliis, etiam Leproforum itemque cæteris custodiis, ita fore se promptum indixit, ad inseruiendum, ut manum operi statim iniiceret cunctos assidue consolando, hortando, audiendo, suisque manibus, & ministerio adiuuando: capite damnatis supremum ad usque spiritum præstiterat; tum in scalas illico euadens, Christique pendentis quam gestarat effigiem prætendens; eo impetu mentis, & igne verborum alloquebatur spectantem turbam, ut poenitudine scelerum in fletus dissolueret; in quo vnum occurrit singulare in reo sceleratissimo, & in repellendæ confessionis sacrae medicinâ, nihilominus obfirmato. Nō sustinuit tamen Bernardinus salutem hominis desperare, illumque deserere, quin circum per Ciuitatem vecto, & candenti forcipe laniato eodem in curru comes fuit, miserandoque, blandiendo, solando, deosculandis, lingendisque vulnibus id affectus est, ut molliretur infelix reus, & cum summo criminum dolore tandem feliciter moreretur. Laborabant victi per æstus caniculae aquae penuriâ; hanc ut laxaret Bernardinus Clericis quibusdam persuasit, frigidam ad eos in publicum carcerem comportarent, quod institutum tandiù tenuit, dum multis post annis Franciscus Ribera à Societate cisternam ibidem percommodam curauit. Concurrabant ad illum mancipia seclatarum variarum suo non mediocri fructu; indixerat enim cum primùm urbem ingressus est eorum Dominis traditurum se illis fidei rudimenta, persuasurumque fauente Christo; proinde ad se ne grauarentur illa dimittere. Taceo conciones quâ-

matuſi

matutinas, quâ de sacra scripturâ pomeridianas, lectiones de conscientiâ casibus; Monialium adhortationes, institutionem sacram puerorum & rudium, ad quam ætas etiam grandior ex utroque sexu confluebat, senum quoque tum occurrentium, tum conquisitorum in eum finem, diuinis tamen etiam tum in mysteriis infantium; & arcanam priuatos inter parietes doctrinam. Quorum utilitates tot munerum, tam constanter ac strenuè obitorum quis satis explicet? erat enim illi perpetuum vt sacris de rebus differens ciceret vberes audientibus lacrymas, multique illorum non prius Templo abscederent, quàm animi sarcinam ad Sacerdotum pedes abiiecissent; multæ meretrices ad frugem redirent; multi abrogarentur iniusti contractus, & inueterati pridem inter ciues abusus. Nec idcirco consulentibus decrat, qui foris etiam, nedum ipsa, ex vrbe de animæ rebus, & rationibus interrogaturi aduentabant; nec euocantibus ægrotis, confessionis, & solatij, sedandæque conscientiæ gratiâ; Quam eius vitam fœcundis laboribus occupatissimam exosus Dæmon variè illum diuerabat, nunc repositos illi fœdando cibos, nunc stratagemate multiplici noctu illum somno, lectoque excitando, vt fractus opere, ac vigilia prodesse aliis non posset.

Tam claro igitur sudorum illustrium, lætoque successu perculsi Lupienses de Societatis Collegio ad erudiendam vrbe iuuentutem agitare, videre, consulere, quæ primos inter deliberatio vix duos pro Collegio habuit, excusauere cæteri opes Ciuitatis tunc quidem accisas, & fundando Collegio impares. Raimundus Pisacanius ex duobus
alter

alter ad Bernardinum rem gemens refert, qui mox velut afflatus cœlitus, Bono, inquit, sis animo Raimunde, nam erit nihilominus Lupiis, suo tēpore, Societati Collegium, quod vix cedat Neapolitano, id verò vti prædixerat, dudum videmus euenisse. Fuit in paucis Pisacanius Bernardino cum omni familia addictus, cuius pietatis non semel pretium nec mediocriter reportauit. Tenebatur is vulgato tum in populū morbo, cum vxore, liberis, & aliis quibusdam, rarus enim erat, quem id malum quamuis citra periculū non tentaret; visit iacentem Bernardinus, vixque illam in Domum ægrotis refertam pedem intulerat, cum cœpit ad vnum omnibus repentē melius iam esse, illique perfectam paucos intra dies valetudinem recipere. Aliās eiusdem ex fratre filiam Petronillā Pisacaniā cum sacro esset oleo inungenda conuenit vir Dei ipsōque in cubiculum ingressu febrem morbumque dissipauit, qui affixam lecto tertium iam mensem tenuerat: Hæc ipsa postea Francisci Antonij Sanpētrij vidua cruento laborans profluuiō, quod certō medici pronunciauerant subsequēturam aquā intercutem, à Bernardino iussa est nihil metuere, nam à Beatissima Dei Matre ipsi remedium adfore; cuius ille tum p̄rolatā imagunculā recitaturus Litanias, pileolum capiti detraxit; hunc verò ægrota tam piē ac fidenter quā cautē subductum dolori apponens sentit; mirum dictu, eo temporis puncto massam putridi sanguinis languenti de corpore excidere, statimque à Medicis extra periculū, morbumque iudicatur: Eandem agnati, post viri obitū, minacibus monitis cogeabant vicino ad sacra, & confessiones

G

contentam

larum adnotabat nomen, in peculiari quem sibi
 talium mortuorum contexuerat indiculo, ut eos
 assidue in vota posceret, beatamque illis semper
 ni boni gratulabatur partem, parentes literis plu-
 rimum adhortans. fortunatos, ut ipsi paruorum, sic
 eos vocabat, transitus Angelorum festis prosequen-
 rentur gaudiis. Multò post etiam Bernardini frater
 viuere desit, currentis nimirum sæculi anno 6.
 Die Augusti octauâ & decimâ, cum diu ante, cre-
 bro ipsius monitu, rei Domesticæ curâ omni, pote-
 statêque in filios reiectâ, Deo vni sibi que attendis-
 set; Vnde ob honorem Sancti Francisci, cum se
 sanctâ Capuccinorum Patrum veste sub mortem
 indui præcepisset, in eâque tranquillissimè obiis-
 set, cum eâ sepulchro illatus est; Quæ cum Pa-
 truo Bernardino significassent filij, in hunc mo-
 dum ad eos rescripsit. Iesvs Maria. Fateor in Chri-
 sto carissimi obitum suauissimi nostri Domini
 Ioannis Baptistæ, ut cum Bernardo loquar, sentio
 prorsus, & doleo, nec humanum nego affectum,
 quando me nec hominem esse nego; caro mea
 non est ænea, ut item de se Iobus sanctissimus in-
 ter accerbissimas iacturas non abnuit; verum
 enim verò, cum finem intueor quo literæ vestræ
 admodum felici vitam illum clausisse indicarunt,
 magnam video nobis Christianæ consolationis re-
 stare materiam, reddendarumque Christo gratia-
 rum à quo est in cælum euocatus, vitæque anno-
 rum septuaginta trium, ad bonam mortem com-
 paratus; Est enim tutissimum præceptum; Vis be-
 nè mori, benè viue In æternam misericordiam
 eius beneficij laus tota redeat. Mihi quidem tam
 boni fratris, vel oranti, vel sacrificanti nunquam
 excider

excidet recordatio, de quo mecum verè id dici potuit. *Cor unum & anima una*, quod futurum etiam vobiscum, Carissimi, vehementer confido, vosque Parentis demortui viuam effigiem morum præstantiâ expressuros; nec volo nunc esse longior vestræ securus bonitatis, prudentiæ, atque pietatis sub patrocinio Iesv & Mariæ, comitum longè suauissimorum societate ipsorum gaudentibus.

Lupis Septemb. 18. 1606, ille præcessit, nos sequemur. Vtinam prior ego. Quis enim non cupiat dissolui & esse cum Christo; Interim verò nostra ibi fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia; Paterno animo Domum complector omnem, propinquos, & amicos saluere cupio, totique dilectissimæ patriæ vbertatem precor donorum cœlestium. Amen. Et meam senectutem Domino commendate.

Instabat Neapoli Bernardinus virtutum, & literarum progressibus cum Generalem Societatis Præpositum Franciscum Borgiam permouit eius fama sanctitatis, vt inter Professos votorum quatuor cum adlegeret (est hic summus in Societate non tam honoris, quàm notæ virtutis, & doctrinæ gradus.) Quod Kal. Maij anno primo & septuagesimo supra sequi millesimū factū est, Salmerone tūc Prouinciali solemnem eius professionem admittēte, in qua sociū habuit quē tertio illo Theologiæ suæ anno Magistrū audiebat Hieronymū Sarianū, plausores verò ad vnum omnes, vt quos eius virtutis maturitas laterenon poterat, illaque honoris specie, condecorata modestia delectabat: Nec verò idcirco desit scholas discipulus frequentare, dum quadrienniū confecisset, nec præ vllō ex condiscipulis priuati quidquam expetiit, sed magno

sui documento sibi vnumquemque libenter prætulit. Quæ cum totâ vrbe spargerentur coëptum est ad illum confessionis causâ, vitæque interioris regendæ concurrî, ac supersunt aliqui etiamnum quorum conscientia præerat qui absque dulcibus lacrymis non possunt illius meminisse : Narrant verò omnes de singularibus viri Dei exemplis, de industria in pelliciendis ab inanium amore ad Deum hominibus, de accessionibus pietatis, quam in se quisque experiebatur. Estque illorum communis consensus, omnibus omnia factum esse, vt omnes lucrificeret. Iussus scholarium cōfessionem excipere quos Neapoli erudiebat Societas, tanto id munus successu gessit, vt multi religiosos capesserent Ordines ; mirabiles exitus alij quidam sortirentur. In iis, quos facîle complures nominarem, Ioannes Baptista Costanzius Archiepiscopus Consentinus, & Petrus Antonius Spinellus è Societate Iesv, qui vt maiores stellæ cum immensa fructuosissimæ pietatis gloria fulserint, quicquid tamen habebant boni Bernardino acceptum ferebant, à quo memorabant suam in Christo formatam iuuentutem. Erat præterea Neapoli Carolus Mastrillius nulli minus studio incumbens quàm literario, cuius tamen causâ fuerat eò missus ; adolescenti suadebat frater è Societate nostra iam Sacerdos vt apud Bernardinum conscientiam suam componeret, tandemque perpulit, accedens itaque ad illius pedes tam acerbo dolore ictus est, vt totus in lacrymas solueretur, ipsóque accessu melioris vitæ magnum desiderium concepit, sensu animi non communi totius vitæ peccata deposuit, multisque precibus Societate demùm impetratâ, post

postmodum Italiam omnem utilissimis concionibus, Societatem ipsam gestis muneribus egregie ornavit ac tam multa patrauit eximie, ut texti ex iis bene longa possit historia. Crescente interim Bernardini per Urbem nomine, res eò venit, ut clam illi à consitentibus subssecarentur frustilla vestium, & quæ contrectasset reliquiarum vice quaererentur, agerent quin etiam Primores aliquot ut ad baptizandos eorum filios adhibitus fuerit. Domi verò ipse omnibus pro speculo erat, in seipso publice multando penè perpetuus, curiosè modestus, in rogandis assidue cæteris ut se aliquid pium edocerent; cibi verò usque aded parcus, ut vernū ieiuniū solo pane secundario, sicciore, solaque elixis aqua, brassicarum cymis transigeret; reliquum anni tempus solo pane in vinum intincto, & exiguo ad summum caseo; quo tam tenui victu ita vires fregit, ut putarent multi has ipsi precando coelitus refici, cum nihilominus conluetos labores non intermitteret. Recreabatur interdum grans visis cœlestibus, in quibus etiam Beatorum in cœlo æternas delicias obiecto sibi campi pulcherrimi admirabili Theatro spectans, miras hausit animo voluptates; nunquam fuit sibi dissimilis, ubique idem, imperterritus, tranquillus ad nullius casus insolentiam expauescens, & semel contigit agitati campani excussum malleum in circulum cadere, cui in Collegij atrio cum multis externorum, nostrorumque aderat Bernardinus, ac cæteros omnes perterrefactos dissilire, vnum illum in gradu hære, nullo vel fugæ, vel metus indicio: Ad hæc erat congressu valde amabili; sermone in laudes alienas prono, nec ferens quempiam

iis

iis etiam leuiter obtreſtantem, mox enim obieſta, excuſatione vel ratione diluebat, quod ſi fortè parum procederet, tùm verò prudenter ſubducebat ſeſe, illàmque conſuetudinem declinabat.

Post decurſa Theologiæ ſtudia ardentes ad populum conciones per annos aliquot fructu præcipuo habuit, allocutiones item apud Moniales non diſpari exitu. Venerat dicentem auditurus flagitiôſa vitæ homo, cui concionator nihil minus cogitans ſic illam graphicè oculis ſubiecit, vt ſe ab Deo ratus ſuorum criminum admoneri, ſe ſtatim collegerit, purgatoque per confeſſionem animo Chriſtianis exinde moribus vixerit. Ob hæc Dæmon infeſtus Bernardino, cum aliud nequiret, puerilibus illum vexabat moleſtiis; nam & reculas ipſius ſuo loco motas alibi abdebat, vt eum requiritandi impatientia perturbaret, & accenſam lucernam aliquando tangente nemine ſubuertit; late humi fuſo, ſparſoque oleo. Verùm his ſpretis Dei ſeruus addebat concionibus doctrinam Chriſtianam, cuius rudimenta variis in Templis inſigni charitate, ac diligentia cum pueris ac rudibus traderet, ſolitus erat illud penſum pia ad populum cohortatione concludere. Fuit quoque illi magnopere cordi mancipiorum infidelium inſtitutio, quæ Neapoli tenebantur, & eorum non paucos ad ſacrum fontem denique perduxit; Adhortationes domeſticas ad noſtros biennio habuit: Sodales à ſancto Spiritu magiſtrum illum pietatis cum expetiſſent, talem experti ſunt vt non aliis deinde quàm Societatis Patribus uſi ſint. Horum præſcripta ſodalium anno ſupra milleſimum quingentefimum ſeptuageſimo primo approbauit

Neapoli

C A P V T. VI.

Neapolitanus Archiepiscopus titulo Archiconfraternitatis ab Spiritu sancto, à quâ, cum Lupiis esset Dei seruus accipiebat literas, reddebatque, ac seruatur magnâ veneratione ab Nobilissimis Sodalibus in hanc diem eiusdem epistola. Postremò etiam librorum censuram Neapoli exercuit, ne quod ferè esset officium cuius non præclarè administrandi monumentum relinqueret.

C A P V T. VII.

Lupius eximiè rem gerit.

DVm feracissimos labores Neapoli sic nauat Bernardinus, acceptissimam operâ Marius de Fabritiis verbi Dei præco egregius Lupiis posuit celeberrimâ eo Regno Vrbe tantumque Cinibus discedens sui desiderium reliquit, vt votis communibus alios Patres flagitarent. Ita Bernardino ea iniungitur prouincia, qui blandis retinentium amicorum, sanèque validis religiosè simul humaniterque abruptis vinculis, die tandem Decembris nonâ & decimâ sesquimillesimi septuagesimi quarti anni, Lupios peruenit, exceptusque est occurfantis vrbis equestri pompâ quam & Seluagius Guarinius suâ cohonestauit præsentia et si vr- bis illius syndicus, quod ipse tunc officium tenebat nisi Proregibus obuiam prodire non soleat, quasi iam inde præciens animo se Vrbs olim Tutelarem in eam inducere processit & comes syndico Carolus Ginnarius adolescens, (qui Societatis In-
stitutum

stitutum postea complexus cum fama virtutis egregiæ sat longam in ea vitam elausit) is cum à Garsare Ginnario parente missus est nobili Neapolitano Prouinciæ Præsidi cum Auditoribus aliquot siue Iudicibus, Canonicis nonnullis, ac Sacerdotibus maioribus Ecclesiæ, aliisque Nobilibus & Primariis Ciuibus quorum ipse permultos sigillatim in equo obiens domo vrbeque exeuerat; reliquum vulgus in tecta conscendere longe adhuc illum prospecturi; urbem verò vt subiit, oppleri fenestræ, vicique salutatoribus & spectatoribus; hominis, vt vocabant sancti, felici aspectu expleri volentibus; per dies autem deinceps multos, totæ ad videndum, gratulandumque Ciuitas effundi, ipse cunctis piæ consuetudinis odore virtutumque nonnulla promulsæ admirationi iam, documentoque esse. Alterâ exin die benè manè huic se quidam obtulit Clericus, ad quæcunque adhiberetur expeditus, hic deinde Sacerdos se nostris adiunxit, & cum valde tranquillâ salutis fiduciâ in Societate obdormiuit; tunc non recusandam illius voluntatem putauit Bernardinus, statimque se in Episcopalem Ecclesiam conferens magnam sensit Canonicorum affabilitatem; sacris operatus mox Carcerem adiit, & suam victis prolixè operam detulit ad confessiones illorum audiendas; & quoduis aliud ipsorum in Domino leuamen, attontis miseris tam rarâ hominis charitate; Domum redux inuenit Ciuibus refertam, quos ita est benignè affatus, vt spirantem ex eius pectore perfectam mentem aduerterent. Post hæc honoris & beneuolentiæ studio singulos conuenit qui religiosi Domibus præerant, eo quidem successu eum

ut ipsi aliis ciuibus pro sancto celebrarent. Denique publicis pauperum Domiciliis, etiam Leproforum itemque cæteris custodiis, ita fore se promptum indixit, ad inseruiendum, ut manum operi statim iniiceret cunctos assidue consolando, hortando, audiendo, suisque manibus, & ministerio adiuuando: capite damnatis supremum ad usque spiritum præsto erat; tum in scalas illico euadens, Christique pendentis quam gestarat effigiem prætendens; eo impetu mentis, & igne verborum alloquebatur spectantem turbam, ut poenitudine scelerum in fletus dissolueret; in quo vnum occurrit singulare in reos sceleratissimo, & in repellendæ confessionis sacrae medicinâ, nihilominus obfirmato. Nô sustinuit tamen Bernardinus salutem hominis desperare, illumque deserere, quin circum per Ciuitatem vecto, & candenti forcipe laniato eodem in curru comes fuit, miserandoque, blandiendo, solando, de osculandis, lingendisque vulneribus id affectus est, ut molliretur infelix reus, & cum summo criminum dolore tandem feliciter moreretur. Laborabant vineti per æstus caniculae aquæ penuriâ; hanc ut laxaret Bernardinus Clericis quibusdam persuasit, frigidam ad eos in publicum carcerem comportarent, quod institutum tandiù tenuit, dum multis post annis Franciscus Ribera à Societate cisternam ibidem percommendam curauit. Concurrabant ad illum mancipia seclatarum variarum suo non mediocri fructu; indixerat enim cum primùm urbem ingressus est eorum Dominis traditurum se illis fidei rudimenta, persuasurumque fauente Christo; proinde ad se ne grauarentur illa dimittere. Taceo conciones quæ

matuti

matutinas, quâ de sacra scripturâ pomeridianas, lectiones de conscientiæ casibus; Monialium adhortationes, institutionem sacram puerorum & rudium, ad quam ætas etiam grandior ex utroque sexu confluebat, senum quoque tum occurrentium, tum conquisitorum in eum finem, diuinis tamen etiam tum in mysteriis infantium; & arcanam priuatos inter parietes doctrinam. Quorum utilitates tot munerum, tam constanter ac strenuè obitorum quis satis explicet? erat enim illi perpetuum vt sacris de rebus differens ciceret vberes audientibus lacrymas, multique illorum non prius Templo abscederent, quàm animi sarcinam ad Sacerdotum pedes abiiecissent; multæ meretrices ad frugem redirent; multi abrogarentur iniusti contractus, & inueterati pridem inter ciues abusus. Nec idcirco consulentibus decrat, qui foris etiam, nedum ipsa, ex vrbe de animæ rebus, & rationibus interrogaturi aduentabant; nec euocantibus ægrotis, confessionis, & solatij, sedandæque conscientiae gratiâ; Quam eius vitam fœcundis laboribus occupatissimam exosus Dæmon variè illum diuerbat, nunc repositos illi fœdando cibos, nunc stratagemate multiplici noctu illum somno, lectoque excitando, vt fractus opere, ac vigilia prodesse aliis non posset.

Tam claro igitur sudorum illustrium, lætoque successu perculsi Lupienses de Societatis Collegio ad erudiendam vrbis iuuentutem agitare, videre, consulere, quæ primos inter deliberatio vix duos pro Collegio habuit, excusauere cæteri opes Ciuitatis tunc quidem accisas, & fundando Collegio impares. Raimundus Pisacanius ex duobus
alter

alter ad Bernardinum rem gemens refert, qui mox velut afflatus cœlitus, Bono, inquit, sis animo Raimunde, nam erit nihilominus Lupiis, suo tēpore, Societati Collegium, quod vix cedat Neapolitano, id verò vti prædixerat, dudum videmus euenisse. Fuit in paucis Pisacanius Bernardino cum omni familia addictus, cuius pietatis non semel pretium nec mediocriter reportauit. Tenebatur is vulgato tum in populū morbo, cum vxore, liberis, & aliis quibuldam, rarus enim erat, quem id malum quamuis citra periculū non tentaret; visit iacentem Bernardinus, vixque illam in Domum ægrotis refertam pedem intulerat, cum cœpit ad vnum omnibus repentē melius iam esse, itaque perfectam paucos intra dies valetudinem recipere. Aliās eiusdem ex fratre filiam Petronillā Pisacaniā cum sacro esset oleo inungenda conuenit vir Dei ipsōque in cubiculum ingressu febrem morbumque dissipauit, qui affixam lecto tertium iam mensē tenuerat: Hæc ipsa postea Francisci Antonij Sanpetrij vidua cruento laborans profluuiō, quod certō medici pronunciauerant subsecuturam aquā intercutem, à Bernardino iussa est nihil metuere, nam à Beatissima Dei Matre ipsi remedium adfore; cuius ille tum p̄rolatā imāgunculā recitaturus Litanias, pileolum capiti detraxit; hunc verò ægrota tam piē ac fidenter quā cautē subductū dolori apponens sentit; mirum dictū, eo temporis puncto massam putridi sanguinis languenti de corpore extidēre, statimque à Medicis extra periculū, morbumque iudicatur: Eandem agnati, post viri obitum, minacibus monitis cogeabant vicino ad sacra, & confessiones

C

contentam

contentam Templo, Societatis porro æde omnino abstinere; doluit grauitèr mandato mulier assueta Nostros à Confessionibus habere, adiitque ipsos nihilo seciùs, & egit cum Patre Bernardino, qui mœstam erigens adiecit, rediret modò liberè in Templum nostrum quoties visum foret, nec sibi à quoquam propterea quicquam timeret reprehensionis; rediit ex eo tempore, nullo vnquã factum improbante. Neque his tantùm Raimundi domum pro suo erga beneficos studio beneficiis affecit. Est enim Lupiis toto Cœnobio, quod à Visitatione appellatur notissimum, Dionoram Pisacaniam illic Monialem, bimestri spatio, alterius brachij diro tortam, perpetuòque cruciatu, sic vt esset prorsus inutile, aliquando, quo impulsu haud scitur, cruce illud signasse, inuocato nomine veri Dei, vt tormentum illud ab se depelleret, essèque id eodem momento consecutam, recuperata brachij sanitate. Erga Cæsarem verò Pisacanium fuit Bernardini iam fato defuncti gratia insignis. Mœrebat Cæsar Barletæ detentus in pœdore ac tenebris sæuissimi carceris, vt se ipse videre nisi lucernâ nequiret; succurrit misero recordatio cari Patris cuius imaginem pro luce futuram affigit parieti suas illi ærumnas commendaturus identidem. Die ergo quadam certior effectus de se seuerissimè inquiri, ad illam conuersus, vide ait obtestor, meas è cœlo miseras, ô Pater, qui toties mihi dum in viuissēs, dux ad probitatem ac monitor fuisti; non opitulabere, ô Parens optime? res mira! Imago vultu in alacrem mutato ac blandum subridens, clarè capitis nutu, de ope annuit paulòque post Cæsar Barium transmissus, ibique
ab

ab gubernatore humaniter habitus paucis post diebus est tandem ad purum absolutus. Hippolyta Pisacania viuentis precibus foetum partu commodo enixa, suam mortuo illo vicem grauida lugebat, de vita partuque ambigua. Sed astitit dormienti Pater infantem brachiis sustinens, trepidam confirmavit, ac de mascula prole, quam edidit postea, promisit; sed hæc in addictissimam Dei seruo familiam sint satis, redeamus ad res Lupiis initio gestas.

CAPUT VIII.

Fundatur Lupiis Domus. Multis Bernardinus de fama & vita periclitantibus succurrit.

PRæclusa tunc quidem Lupiis Collegij spe, ad Domum Professam Ciuitas animum adiecit, eamque ab Generali Societatis impetrauit; Emitur Domus cum Ediculâ Annunciati Deiparæ Verbi mysterio sacra nostrisque traditur; Iniit possessionem Bernardinus, cœpitque occasione loci vtens intempestâ nocte sacellum frequentare, ac cæteris quieti deditis longa ibi cum Deo ac Virgine colloquia trahere.

Contigit autem sub hæc initia, suspectam impudicitæ Antoniam quandam plus viginti plagis ab ipsomet fratre periculosè vulnerari, quo foras egresso vociferari mulier & confessionem iteratis vocibus implorare; excita clamore vicinia concurre

rere; horrere ad spectaculum humi suo in sanguine volutatae caputque ferro hærente confixæ; hic turbâ duo loca sacra percurrût omnia domosque Sacerdotum multas, nec vîsquam reperiunt cui vacaret illa noctis horâ, infelici adesse confessionis piaculum obsecranti. Venitur vltimò ad Bernardinum, qui absque mora cùm illûc aduolasset, iam semianimem, omniumque opinione morituram, ritè audit, disertèque edicit tantùm consideret, eo quidem casu haudquaquam morituram, quod circumstantibus ab eo inculcatum euentus postmodum receptæ valetudinis firmavit.

Præsto & aliis non paucis Pater fuit, quamdiu Lupiis egit, quorum honor in summo discrimine vertebatur, & visum est variis sparlos temporibus in hunc locum conferre ad iucundiorè legentium opportunitatem. Conspicatus sororem adolescens famâ virginem, re ipsa gravidam, statuit eius nece iniuriam familiæ vlcisci; misertus tamen illius animæ, ac foetus immaturi, Lupios venit ad Patrem Bernardinum super eâ re consulturus, rogavit Pater in templo subsisteret, dum in cubiculo interim quid opus factò, seriò videret; horæ fluxerant duæ & vnum ex Patribus fortè tum illic cum multis colloquentem seuocat adolescens, orâtque ne grauetur vrgerè rêsponsum, quod intelligere vt posset, rem isti quoque simplicissimè narravit, euaserat is Pater in cubiculum Bernardini, & ecce introspectans per ianuæ rimas videt genibus nixum, & Christum cuius effigiem de Cruce pendentis habebat præ manibus fuis vbertim lacrymis fatigantem. Interpellare igitur non ausus, redit exponitque adolescenti quòd viderat

viderat ; adest aliquantò post Bernardinus expectantique in aurem significat , sororẽ illius peperisse conscio nemine nisi tantum sorore altera, quæ fœtum exceperat , & sacro fonte lustratum statimque post mortuum humârât ; regrederetur demum securus famæ ac si vti sibi narrabantur singula comperisset , manus ab sororẽ omnino abstineret , fore si quidem cunctis in perpetuum occulta , init , comperitque ordine omnia, sorori pepercit, & Lupios ex occasione cum aliquando repetiisset , illi alteri Sacerdoti, quem à Bernardino responsum vrgere rogauerat , seriem rei explicuit, qui & illam deinde ad Dei gloriam aliis patefecit.

Infœlix puella , peiori matre conscia labem pudoris admiserat , & prodente iam sese vtero, mortem à cognatis vtraque vehementissimè timebat, certò infamiam , si eam deprehendere potuissent earum exitio extincturis. In hoc animi angore conveniunt ad P. Bernardinum consilij aliquid & auxilij accepturæ ; dissuadet is primùm, ne quid excutiendi fœtus causâ deinceps adhiberent, quodd sceleratæ mulierculæ frustra eatenus, modis omnibus tentarant : subdit præterea illorum culpam clam cunctos mortales semper fore, cùmque ad illum interdum redirent , iis absque dubio semper affirmabat , rem ipsis è voto processuram : Illæ sacerdotem in Templo quemdam Patri solitum confiteri sæpe intuitæ , muliebri aut metu nullis sat remediis quieto , aut loquacitate, apud illum quoque suos casus deplorant , promissosque à Patre successus aperiunt , quorum is fidem multum auxit, fortique animo esse iussit. Præ-

terierant non multi dies, & Sacerdotem sibi obuiam factum matèr edocuit de tacito, & absque doloribus filix suæ partu, de infante in tutum subducto, reque totâ omnibus probè tectâ, quodd ex eo demum Sacerdote prudenter rescitum est.

Honestissimo loco nata virgo inhonestè lapsa, cognatorum impulsu erat à fratre occidenda, sed is tactus reuerentiâ Numinis quæsiuit ex Patre Bernardino, num quâ tandem viâ illam posset absque Dei offensâ perimere. Respondet Pater, nihil se vnquam eiusmodi rogatum, proin opus esse nonnihil temporis vt in cubiculo Doctorem super ea re attentius legeret, operiretur se aliquantisper in vicina aulâ, & si qui fortè aduentassent, demorarentur eos suo colloquio. Quare etiam ipse pro cubiuli foribus baccillum posuit quo indicaret sibi non vacare; illo in conclaui quatuor ipsas horas precando transigit; iuvene interim post duas priores moram ferente molestius, ac reliquas duas cum Sacerdote de nostris, qui casu præteriens illum salutarat confabulatione mutuâ fallente; Rediit demum à Deo Pater, vultu inflammato, & madentibus oculis, ac seorsim adolescenti anxio; Tua, inquit, soror masculum edidit, caue de illâ necandâ cogites, latet enim factum, nec de illo quisquam resciturus est aliquando; Lustratus sacro baptismo infans in cœlum euolauit, iamque datum est terræ corpusculum; Tantum age quod dico; ac scito futurum vt intra quadagesimum ab hinc diem, sororem tuam honorificè colloques. Obstupuit ad hæc adolescens, cui palam erat locutum cum Patre neminem, ex quo illos euentus disceret, Domum se quàm celerrimè retulit, vbi
nactus

naſtus ſororem ſed pallidiorem, & exhaustam ex ea quærit vehementer de auditis à P. Bernardino, ſe & veniam ei dare, & deſenſionem contra quæcumque occurriffent ſanctè promittere, dùm ſibi rem omnem aperiret, fallà eſt miſera quod res erat, quodque Pater abſens diſtinctè cognouerat; mox frater agnatos ſororicidij ſuaſores coram arguere, illos magnopere deluſos, haudquaquam eſſe grauidam ſororem, & euaniſſe quicquid in illa comparuerat tumoris, prius denique à Patre condiētus quàm appeteret dies iuncta eſt connubio nobili puella, venitque in Collegium frater, & aduocato Sacerdote, cum quo diù in aula Bernardinum colloquens expectarat, rem ediſſeruit plenius, teſtatus, niſi vetaret fama ſe totis com- pitis tam mirabiles euentus fuiſſe vulgaturum, cupere tamen ad Dei gloriam eiufque famuli, perſonis ac nominibus tacitis ab eo quàm latiffimè diſſipari.

Fuit & alius tam excors, vt ſororem propriam cum ſupraſſet, prodente ſe ſub menſem ſeptimum vtero, ad ſuſpicionem occupandas, præcipitare in puteum ſtatueret in quem fallente veſtigio videri poſſet caſu decidiffe: hanc verſans inſaniam Lupios ad Bernardinum venit, ad quem cum eſſet à ianitore ductus (cuius etiam ſecreto ſua commiſerat) & Patri ſuas narraret miſerias; non tu, inquit Pater, tam abominandum flagitium patraſti, cui cum ille omnino ſe reum affirmaret, magna charitate ac ſuauitate deſperabundum fulciens, ſubinfert Pater: Nequaquam tu fili, ſed vitiatæ naturæ prauitas id egit ſuntque illi planè fragilitatis noſtræ fructus, ad quæ verba cum

40 VITÆ P. BERNARD. REAL.

hæreret reus, haud satis intelligens, cuiusmodi sanctum hunc esse crederet, qui tam nefariis tam indulgenter moueretur; interrogatur à Bernardino, ecquid in posterum consilij caperet, ne relaberetur in turpitudines tam horrendas, cui vitæ in melius conuersionem certam pollicenti, occasionumque animosam amputationem; Age, sis igitur, subdit Pater, & quando es ita mente comparatus confessione facta facinus expia, sub quam tibi quid facto sit opus, edixero, præbitaque consentienti aure, & eorite absoluto, iussit exinde nihil addubitare, dilapsa si quidem sorori quæcunque is pertinuerat concepti vteri signa, videret duntaxat, ne iterato crimine iras in se diuinas proritaret; hoc lætus nuntio & monito cautior in patriam reuertitur, & exaruisse sororis vbera, ac substrictum ventrem demiratus perinde ac nihil ei contigisset; ex ea cognouit, nullo id tamen cum dolore, nulla eiectione, repente accidisse, quod ipse quandoque Lupios rediens Ianitori per ordinem recensuit.

Mulier ex flagitio grauida, iamque partui vicina ad Sancti Francisci templum venit, & communicato cum Patre eiusdem Ordinis Theologiæ Doctore, vitæ in quo stabat periculo si res ad propinquos emanasset, preces illius expoposcit; percussus Pater calamitate mulieris Bernardinum de illa conuenit, quodque ab eo responsum tulerat, renuntiat, nempe consideret, parituram enim, nec vitæ discrimen nec boni nominis subituram, tandem ergo in partu triduum laboranti mortuus in utero foetus frustratim reuulsus est, Domi prorsus conscione nemi.

Interrogauit Medicus Bernardinum Matronæ
cuidam

cuidam num posset pharmacum ad dissoluendum foetum porrigere cum alioqui à marito quo pridem ablente conceperat, exitium illi timeretur; sine ait parumper cogitem, quid hic potissimum dici oporteat, sed is diutius ante cubiculum expectans longioris moræ impatientiâ intrò subit, Bernardinum videt ab alienato à sensibus animo de geniculis precantem, nec recedit tamen, donec in se reuersus Pater; fer, inquit, opem mulieri quam potes, iam enim masculum eiecit, nullo penitus aduertente. Redux in villam medicus Patris dicta rebus veris probauit summoque silentio omnia in tuto posuit.

Venerat Lupios summo mane ex villa propinquâ Clericus ad amicum Doctorem, eique indicium fecerat de consobrina puellâ probrosè grauidâ, ab se agnatisque de medio tollendâ, nisi aliunde affulgeret modus asserendi honoris Domestici, duxit hominem Doctor ad P. Bernardinum qui animaduertens autorem probri clericum extitisse, petiit num vellet confiteri, ac tanti sceleris detestationem spondere perpetuam, annuenti & iam confessione absolutâ discessuro remedium aliquod ad auertendum dedecus præstolanti, imperauit, ne quid miseræ illi conscisceret mali: iam enim Deum pro sua misericordiâ rebus omnibus benè prospexisse; quæ verba, nec ipse Clericus, nec cui mox retulit iuris Doctor tunc quidem perceperunt; sed interim mulier ventris doloribus correpta, concreti sanguinis deformi sanie expulsâ, nihil præterea grauiditatis sentiebat, quod post suum in villam reditum miratus Clericus Doctori narrauit, utroque vaticinium Patris cla-

Adierant Patrem consanguinei cuiusdam viduæ, cum Pagi præfecto, vt in commune decernerent, essent nè in illam iudicio acturi, quòd quantum apparebat, pudori suo maculam inuississet. Præmissâ is ad Deum prece homines admonuit enim mulierem, receptum securo loco partum, occultè adeò curata omnia, vt nusquam essent in cuiusquam mortalis cognitionem deuentura, cuius rei fidem statim visu ipso compererunt; memoriam verò excepit Sacerdos è Societate, cui sceleris socius occasione datâ illam detexerat & præfectus ipse gestorum testis, ex quo qui eam audiuerat, coram Iudice pro testimonio affirmavit.

Nobilitatis præcipuæ foemina eandem ob culpam necem sibi ab suis metuens, à pia matrona cui suas ærumnas crediderat de indufio Bernardini frustum, vnaque honorem, & vitam accepit, id enim sibi cum piè adnouisset, foetum è vestigio emisit absque vllò vagitu, & tamdiu mutum quamdiu extra Domum locaretur; enim verò tertio post die cum prominere cœpissent mamillæ, admoto pariter piè, fidelitèrque eodem remedio, confestim resederunt.

Alia vterum totos nouem menses variis artibus cum celasset, partum præsentiens, & consilij experta ad Patrem confugit, qui tunc nostro in templo orantem matronam obtestatur, vt in nepotis ædibus conclaue ad partum infelici mulieri commodet; negat illa per sobrinum id, posse Domi assiduum, atque in vxorem, seque adeo ipsam, si rem deprehendisset, suspiciones conuersurum; sed

sed instat Pater nihil addubitaret , quàm celerimum enim puerperium , nec tantùm nepote , sed clam omnibus futurum ; strinxit humeros mulier timoris plena , sed Domum vt attigit reperit sobrium in procinctu ad pagum duorum dierum itinere , vixque is conspectu abscefferat , & adest misera foetum positura , excipiturque perhumanè , tum ab ipsa , tum à viri nobilis vxore , semoto cubiculo , ac partione subitâ infantem edit , qui lotus aqua salutarì ad superos euolat , stupentibus foeminis ad rei exitum , & potissimum ad vires alacritatemque puerperæ quæ Domum suam actutum se recipit suorum nemine gestorum vel vmbra suspicante. Claudam hoc caput , si vnum addidero.

Adolescentes duo mulierculam in easdem redactam angustias , & à fratribus , si crimen subodorati essent , occidendam Bernardino commendabant , quos cum se paulum ad orandum Deum collegisset , benignè dimisit , Deum ; inquiens iam toti negotio abundè prouidisse ,

illamque præmaturo partu
editum infantem Do-
mo exportandum
curauisse.

* *
*

CAPVT

CAPVT IX.

*De fundatione Collegij Lupiensis ; detentio-
ne Bernardini Lupiis , mirâ & perpe-
tuâ ; Conuersione infidelium
vberriimâ.*

NON hâc solùm à Deo Bernardinus singularia dona impetrandi admirabilitate perpetuâ deuinxerat sibi Lupienses , sed haud paulò magis exemplo virtutis , quamdiu enim apud illos fuit , obseruarunt in eo absolutissimam collecti aspectus modestiam ; oculos semper humi fixos , quoties cum fœminis loqueretur , numquam in earum cuiusquam vultum , etsi cum plurimis ageret , vel quas audiebat confitentes , vel ad se pietatis causâ ventitantes ; erat enim eius solemne dictum non debere vnquam in os mulieris adpectum desigi.

Referebat seruus , quem Socij loco ad curam corporis Ciues illi quandoque addiderant de incredibili eius inediâ leuerissimisque ieiuniis , quibus sibi largè subtrahebat quæ largè in pauperes erogaret, quorum item in Domum hospitale quicquid ad se dono mitteretur , solo pane seruato destinabat ; huic verò famulo tam religiosè gerebat morem vt cuius de Societate pro iure imperanti ; ac licet ab stolido & insulsò indignè habitus , magna tamen semper in illum vsus est humanissimâ que charitate , tantùm abest , de illo vt expositulari aliquando.

Per

Per hæc fundandi Collegij laboriosa præludia ægrotans , vinum album medici præcepto , ex Domo nobilis petiit, dari Nobilis iussit, si quid in exhausto doliolo residuum foret , & stillauit tunc quidem guttatim, quantum opus erat, verum duos præterea menses ingenti Domus admiratione vas illud vacuum bis quotidie petenti syncerum vinum & optimum reddidit, nec prius aruit, quàm actis gratiis significaret Nobili Bernardinus , se illo subsidio amplius non egere.

Angustâ iam ad concursum Æde , quem tanti viri confessiones, conciones, & mirè gesta vndique trahebant noui Templi iacta sunt fundamenta Matthiæ Apostolo sacrâ die, anno Christi regnantis supra millesimum , quingentesimum septuagesimo quinto , magnâ Ciuitatis gratulatione, ac biennio post vltimâ Octobris Dominica, sacrum ibidem primum apparatu magno ab Clero Ecclesiæ principis eximiè in nos beneuolo celebratum ; secutus inde à Bernardino sermo, cœptaque horis pomeridianis scripturæ Sacræ ad populum ; ad rudes , & pueros Christianæ Doctrinæ elucidatio , cunctaque , tantis animarum, tam manifestis lucris, vt illa Raphaël Staiuanus Lupiensis iuuenis apud se reputans, simulque æstimens, quanta Societas sanctorum fructuum copiâ toto quâ patet orbe desudaret mille nummos aureos in foundationem Collegij obtulerit ; sic Domus Professa repente in Collegium mutata, ædificatæ scholæ ad informandam iuuentutem, prouecta etiam Angelorum vti creditum est ministerio fabrica , eò demum epasit Collegium magnitudinis , & celebritatis, vt vno sit minus
in

in ea prouincia Neapolitano.

Absoluerat Lupiis strenuè laborans biennium vnum Bernardinus, cum Neapolim à moderatioribus euocatur. Salutat amicos valedicens, multâ vtrimque teneretudine, nec sine lacrymis, postridie in viam se daturus. At ecce illâ nocte febris tam validâ corripitur, vt de vita Medici dubitarent. Quare tunc illa profectio fuit necessariò omitenda. Verùm aliàs iam in equo, atque extra Urbem magno suorum mœrore progressus, quartam vix partem milliaris confecerat, & ingruente febris inopinæ vehementissimo paroxismo; in horto Patrum Oliuetanorum Belliloci hæere cogitur; Post in urbem regressus diuque lecto affixus ne tunc quidem Lupiis abscedere valuit: & hanc se illi detinendo febrem à Deo exorasse piæ quædam forminx non dissimularunt, quæ illius in Diuinis ope non sustinuerunt se orbari; sic illi obedientiæ exercendæ facultatem vtrobique, subito morbo cælum præripuit; nonnunquam verò subita tempestate; Cum enim adstaret parato equus, nutusque Rectorum secuturo, tam fœda coorta est tempestas vt iter coactus sit differre, sed inuitante post dies aliquot sereno cum id repetere moliretur, turbari mox denuo cælum ac tamdiu ventis, & imbribus sæuire, ac minari, dum nouis literis mouere se loco vetaretur. Nec Ciues optimi defuere velificanti desideriis suis Deo; cauere si quidem graui multâ ne quis illi equos ad discessum locaret, quod eorum edictum itinere pedestri dum studet eludere, vt obedientiæ se sistat inuadit festinantem febris, & lecto vrbique affigit. Tentauit sæpiùs Euerardus, tentauit Claudius Aquanina Societatis

Societatis Præpositi eum primariis inter nos officiis præficere, semperque spem ac votum fefellit, volenti parere ingruens, ignota ex causa valetudo. Nihilo secius Euerardo Romanæ Domui regendæ cum fixum esset illum præponere accito per literas mandauit, vt si qua fortè præpediretur inualetudine, receptis viribus, ducentem obedientiam sequeretur. Tum verò clarius monstrauit Deus frustra ipsum Lupiis inuideri; expeditis enim in posterum diem necessariis ad iter peractoque salutationum, & gratiarum officio, illa ipsa quæ restabat nocte febris occupatur, cuius certior factus Euerardus repetit quod ante scripserat, veniret cum reualuisset; verum enimverò, cum per octo menses protraheretur febris, rescripsit denique maneret, nec de Romano itinere cogitaret; nempe animaduertit cum Deo pugnari, nolente Lupios priuari famuli sui ope. His Bernardinus acceptis literis febris statim liber, dein breui conualuit, lepidèque à Medicis iactatum, ei morbum indicì cum indiceretur profectio esseque tunc pro viatorio instrumento expediendum illi ægrotatorium, quod Moderatores toties experti ex eo tempore ab interpellanda Lupiensi eius statione penitus abstitere.

Is verò tametsi maiorem in modum cuperet securæ ductu obedientiæ in omni vita regi, sed diuinæ iam gnarus voluntatis ei se totum permittebat, & alligantem se Lupiis Deum laudans, pergebat iis multiplicem operam nauare, in qua visa est miraculo similis Turcarum, Maurorum, Hebræorum ad Christi fidem conuersio, qui enim aliter tam diuersas illas tot mancipiorum ex nationi

nationibus variis percipiebat linguas, quæ autem vicissim ab iis percipiebatur, quanquam modo aduectis, aliosque Italicè non capientibus, nisi magnæ ipsius in calamitosos illos charitati obsecundante Deo; Præsto erat adeuntibus quacunque horâ; & quouis abiecto negotio, aurem, opem, adhortationem exhibebat; dictam verò diem institutioni solitæ si non obiissent, accibat illos continuò, herosque admonebat, necessarium Catechismo tempus iis concederent; si qui ægrotassent visebat illicò, amplectebatur, solabatur; si qui errori suo pertinaciter adhærerent, non idcirco animum despondebat, sed instabat & ipse pertinaciâ meliori donec illos Christo subiugasset.

Fuit in iis Turca, in quo expugnando frustrâ diu Pater insudarât, sed acri denique is morbo captus, vidit nocte quadam hominem de Societate dura sibi minantem supplicia, nisi fieret Christianus, cuius visi terrore expugnatus Baptismum petiit, rogatusque de homine quis esset, respondit illum esse, qui ad Christi fidem erudiebat mancipia.

Erat Comiti Gambatosæ seruus tam obstinatæ perfidiæ vt multorum ad Christum suasiones respueret; Is ab hero Lupios perductus, vni Patris adlocutioni manus dedit, ac vitali aqua ablutus est.

Ægrotabat alius Matronæ Genuensis, & præfagiente sub noctem medico, vix in diem sequentem peruenturum, aduocatur ad illum Bernardinus, à quo tantâ versatur efficacitate, vt in præcipuis religionis veræ arcanis eruditus, statim Baptismum impetrarit sub qua memorabat feroci vul-

tu

vultu ac terribili quemdam correpto se capillitio detinentem primo salubris vndæ tactu, missâ prædâ fugisse: hæsit iacenti Pater noctem illam, & exquirens per certum hominem Medicus, qua horâ obiisset, ut viuere audiret ipsemet reuiscens omni sanum ex parte inuenit.

Rogarat Borgagnanensis Baro Patrem Bernardinum ut mancipium quoddam suum Deo commendaret, utpote pertinacissimum & quibusuis aures de Christo sermonibus occludentem; recepit se facturum Pater, petiitque Turcam in Collegium mitti, sed cum mandatis in chartulâ, ut hinc colloquendi ansam arriperet; venit sub vesperam inuitus; Domumque se cum ea chartulâ & vestigio reportauit, causatus Patrem (cuius congressum deuitabat) fuisse occupatum; suspicata mendacem herâ, edicit in posterum diem eodem ut rediret; interim Pater iuxta quod pollicitus fuerat, pro illo preces ad Deum fudit; huic ergo in somnis scalæ ad cælum pertinentes ostensæ cum essent, atque in earum fastigio miræ pulchritudinis Matrôna filiolum tenens; videbatur sibi admolari ad eam ascensum velle; sed ab ignoto quodam retro pelli, ac ne primos quidem ad gradus admitti; quæ cum expectatus aurigæ narraret vnâ in stabulo decumbenti, auditâ ex eo repulsæ causâ, quod Turcâ is esset, ex templo exarsit desiderio fidei Christianæ, conueniendique Bernardini, à quo, ut illaxit, nostris mysteriis instrui, inde paucis diebus sacro fonte purgari enixè petiit, ac multâ Batonis Dominæ, Domusque totius lætitiâ obtinuit.

Accessit feliciter compluribus aliis ad Christum

D

stum

stum perducendis Bernardini labor, verum quibusdam stipato ingenio & angusto Mauris doctrinâ sacrâ imbuendis dici non potest quàm parco fructu quantum sudauerit, acciditque ut ternas quotidie per quinque dies horas insumeret ad ista quatuor modò verba *Aue Maria gratia plena*, in eorum vnus caput defigenda eaque id animi pace, ut licet is saxo stupidior voces repetere iubentis pro doctrina ipsa repeteret, nihil tamen Pater stoliditate moueretur: Repete, inquit ille, & dic sodes te solo: sequebatur Maurus, velut hæc etiam præiret pater doceretque verba, & repete dic sodes te solo, recinebat; si corrigeret Pater & [non debent hæc dici, sed priora illa quæ docui repeti] moneret, resumebat postrema Maurus, & non debent hæc dici sed priora illa quæ docui, repetebat, donec tandem misertus socius, Mitte, inquit, Pater cum isto caudice tantum temporis frustra conterere, cui ore hilari, subridens, minimè gentium, inquit, sed vincendus est patientiâ: hic Dæmon, qui obstupescit miselli sensus, ne quæ sibi traduntur concipiat, & vicit planè ac discipulum tandem scitu necessariis instruxit.

In alio mancipio dum horas complures hærentem Sacerdos diu spectasset, ut pauca illi Salutationis Angelicæ aut Symboli verba instillaret, affectumque se mirificè diceret exemplo tam sedulæ charitatis; Imò, mi Pater subiecit Bernardinus, suam hic mihi pauperculus patientissimam pietatem non mediocriter probavit, cui totam diem cum obstreperim, atque obtuderim, ne minimum quidem nauseantis animi signum dedit.

Nempe

Nempe hunc laborem Bernardino dulcedo interior diluebat, quam prodebat quoque exterior species docentis, flectebat enim cum mancipiis genua, & principio discendi præmitti hæc ab iis volebat. Da Domine Mi Ihs v Chryste vt verus euadam Christianus; Tum sanctis manibus à Beatissima Dei Matre flagitare illorum mysteriorum intelligentiam; eoque situ à Marchione Spinazzolæ Prouinciæ Præside visente, in cubiculo est repertus pueros Turcas quinque aut sex rudimentis fidei excolens; quam emeriti senis tam alacrem, impeditamque serio charitatem admirans Marchio Rectori qui se perduxerat, Hic verò, inquit, est eximie sanctus.

Quam autem totus exultaret, tum quis eorum sacro fonte initiaretur; & hilaritate oris præferbat, & testatur quadam ad fratrem Epistola, vbi de Turca Christianis adscripto. Die, inquit, Mercurij proximâ Purificationi sacrâ, genitali ex aqua renascetur mancipium Turcicum annorum quinque ac viginti; Eius fuit lentus ad Christum accessus, nec ante adigi ad illum potuit, quam Hæbræum quemdam Ianuariis Kalendis baptismo vidit expiatum. Hic linguam Turcicam probe callens, de Christianorum vita cum illo egerat; lis ergo hominem iam sermonibus concussum, eodem validè impulsi, & dignatus est illum Deus propenso studio Christianæ Doctrinæ bis quotidie audiendæ, iamque orationem Dominicam, Virginis salutationem, symbolum, præcepta, multaque alia complexus est magna animi mei voluntate; pergit autem Hæbræus Christianè admodum viuere, eaque apud omnes laude est, vt nun-

quam fuisse nisi Christianus videatur: spiritus ubi vult spirat nec est acceptio personarum apud Deum. Sunt hæc fere Epistolæ verba. Tres erant duntaxat Lupiis Hebræi seruituti pridem mancipati (Regnum alioqui Neapolitanum id genus hominum non alit) tres illos Bernardinus suam de doctos perfidiam religioni veræ dedit. Sed iam fit

CAPVT. X.

*De Admirandis rebus quas magno numero
patrabat Bernardinus arundinis
attactu qua ipse gressum
fulciebat.*

INter eos labores, quorum partem aliquam attigimus, eius valetudo cum morbis crebro tentaretur, eo usque debilitata est, ut quinquagenario vix maior lapsantem incessum ac sese male sustentem fulcire arundine cogeretur, quâ sui quod magis vacuâ, & Christi olim plenâ ludibrio, hoc plura Deus & maiora patrauit, ut illam quasi Moysi sceptrum dedisse illi videretur ad inflectendas naturæ leges in beneficium generis humani. Ac primum ut cœpit ea uti, ab ægrota discedens, ad quam confessionis causa accitus fuerat, recipere, illam ex angulo in quod deposuerat est oblitus, sed redeuntem in memoriam repetere per nuntium statuit mox ubi Domum peruenisset. Illam interea decente loco ægrote familiares, sed frustra collocant,

locant, iis enim repente videri desit, & redux in Collegiū Pater vidit in cubiculum relatam, blandēque ad socium versus, putabam, inquit, me foras arundinem tulisse, & ecce video hic à me relictam.

Beneuentana Comes apoplexia irruente loquendi vsum amiserat, maritus Prorex Neapolitanus sæuo casu afflictus iubet è Carpignanensis Ducis palatio festinato arundinem peti quam Bernardinus gestauerat, eius ad tactum Comes lingua facultati restituta, pronuntiatur à Medicis vitę periculum superasse, cuius rei fama toto Regno sparsa, cum ad Bernardinum venisset, Benedictus Dominus, inquit, nec de re dissimulanda laborauit.

Ioannem Alphonsum Maramontium nobilem Lupiensem medicorum iudicio vix die integrā victurum Sacerdos commendabat Patri; cannam is cum sacra Imagine illi tradens, fer, inquit, te quæso, ista ægrotanti, & familiaribus dicito, hoc quidem morbo minimè periturum, accepta ægrotus, vt potest, osculatur, nutibusque efflagitat sibi ob os apponi, & piis horas continenter duas oculis veneratur, post quę se multò habere melius denuntiat; ciboque inde ac somno recreatus sequenti die à Medicis vacuus morbo deprehenditur.

Franciscæ Antoniz Manfridiz Tærensi grauidæ coniux Lupios venit opem illi à Patre pētiturus, quod olim periculosos partus experta esset. Respondit Pater saluā fore, sed tacens de infante, suspicionem homini fecit moriturum, secum verò is Patris cannam ab vno è Collegis acceptā asportauit, quam deinde vxor ægerimā passione iam

femianimis, & motus expers admoueri sibi cū obtinuiſſet, foetum mox expulit, quō protinus mortuo ipſa egregiè valuit.

Alexandrum Franchum Iuris doctorem febris grauiffima Lupiis vexabat, dedit operam ex caninis quas geſtarat Pater Bernardinus ad ſe vt aliqua perferretur, prehensâque actutum ſibi meliusculè factum ſenſit, tenendoque illam deinceps reuerenter, premendo, osculando, omnino conualuit.

Camillum Ajellium nobilem Tarentinum poſt longâ, & lethalem diſenteriam, retenta inſuper vrina, ſpei omnis exſortem fecerat cū humanâ maiore conſiſus medicinâ, accerſit Bernardini cannam, à cognato Doctore Lupiis allatam, & eam frequenti osculo veneratus, Deoque famuli merita repræſentans cruciatibus applicat; res mira; momento vaneſcunt cruciatus, ſoluitur liberaliſſimè ad officium natura, & paucorum dierum ſpatio, illâ quoque priori, & diuturnâ ægitudine liberatur.

Erat Principi foeminæ Rupis Dominæ ancilla nominæ Laurella, inſtar cadaueris, ita mali vis iacentem proſtrauerat; huic hera voluit Bernardini cannam ab vno de Societatis Patribus adhiberi, & horæ poſt adhibitam quadrante reuiuifcit ægrotâ, loquitur, confitetur, die proximè inſequenti vel paulò poſt, in Caſtri ſacellum (erat autem id Caſtrum Abbati nomine) per ſe ipſa pergit & Chriſti corporis Auguſtiſſimo epulo reficitur.

Fuit puerulus toto corpore contractus; & in terram curuus ſic vt cunctis miſerationem excitaret; ſed tantò maiori eorum admiratione, vno ex

iis calamis piè imposito, absque vlla morâ erectus est, ac sanus remansit. Onofrio Melio febris fortiter æstuantî remedium idem salutî fuit, cumque interea dum vires reciperet, eo calamo niteretur, commodissimè incedebat, hunc si relinqueret corpus cum magnâ molestiâ trahebat. Huiusce amita Olympia Barrera pauperem in suo prædio alebat cui aluearij mandarât curam, huic mortî propinquo eiusmodi calamum cum inferri iussisset, omni mox febris solutus est.

Catanzaræ Hippolyta Paula ex malignâ febris sic intumuerat, ut de illa Medici desperarent, rogavit ex Collegio Bernardini cannam quem Dei famulum in paucis magni faciebat, hanc ergo complexa & deosculata singulari sensu pietatis, repente detumuit, ac bona ex parte à febre immunis effecta est. Venient fortassis tot beneficia ex rerum similitudine legenti minus grata; sed grata fuere conferenti, accipientibus, spectantibusque gratissima, quorum, ista dum legimus, induere animum nos decet, vel ne minus omnia placeant, dumtaxat aliqua legere.

Franciscus Ruinus Eques. Melitenâs Neapolim versus Lupiis profectus acutissimo lateris dolore Molæ sistebat. Eodem Pater Carolus Mastrillus ex itinere diuertens Bernardini cannam quam secum tulerat, affecto lateri imposuit, quo facto confestim ita dolor cessavit, ut cœptum iter eques sequeretur.

Erat Hieronyma Pandonia de successu partus valde anceps, vitæque dubia, quod non ita pridem magno esset pariens defuncta discrimine, hæc sumpta in manus Bernardini canna felicis-

56 VITÆ P. BERNARD. REAL.
cissimum est nacta partum.

Angelus Piscarissus Iuris Doctor Bouini Neapolim tendens humoribus in collum profusis per multas horas vexatus est, simili cannâ quam pietatis gratiâ gerebat collum premens, liber ab eo dolore efficitur.

Romano Libruno Neapolitano in cassum cum essent quæ ad leniendos stomachi dolores multa indebantur, eadem medicîna saluti fuit.

Margaritam Magisiam in B. Ioannis Cœnobio Lupiis ancillam, abicessus interior iam sesquian-nû cruciabat cum incredibili graueolentia, & eò tandem adduxerat vt sacro oleo quamprimum vngendam Medici censerent, sed vna ex monialibus Bernardini arundinem baculum hic profert, quem admonita ægrota cum religiose sibi appressisset, eodem tempore omnem sentum doloris oppressit, omisâque suprema vñctione quinto post die è lecto surrexit. Vulgarâ ergo harum arundinum toto latè Regno tam admirandâ vi requiri à multis cupidè cœperunt. Ipse Mutius Vattellescus, Societati Præpositus, tunc verò Prouinciæ Neapolitanæ, illam sibi optauit, qua tunc Bernardinus gressum sustentabat quassam, multisque religatam locis; & comparente illo in cœtu reliquorum, dissimulato studio Rectorem increpitans firmiorem cannam sine mora iussit illum curare Bernardino, dolens tam incuriâ scilicet charitate, quæ fractam vndique gestari ab illo tamdiu sineret cum multiplici labendi periculo, sic illi multum pro confracta pugnanti, & commodiore qualibet alia probanti integra data est, veterem illam, & interpolatam Prouincialis Neapolim abstulit.

Sed

Sed hæc de calamis non sanè ventosis, verum profectò in sceptrâ dominantia conuersis, & Deinominæ naturæ iura dicentibus,

CAPVT. XI.

Quo pacto in morbis se haberet; Quàm multa per sacras Beata Irenes Virginis & Martyris reliquias admiranda patraret.

Possent de Bernardini morbis exempla duci occupatissimæ, piissimæque sanitatis, nam ægrotus interdum legentem ex ascerico Tractatu audiebat, interiectâ interdum psalmi alicuius, aut patientis Christi lectione; noctu expergefactus mente Deum orabat idque non raro de genibus; dies ieiuniis ab Ecclesia indictos æger licet religiose obseruabat, nunquam auditus morbi pondus, nunquam exhibitî ministerij errorem aut culpam cõqueri, vnum se ferre iniquius monstrabat quod liberalius haberetur; solus dum ageret in deslendis peccatis, & meditatione totus erat, ac familiaribus cum Deo colloquiis; & sic nullam sui asperius tractandi præteribat ansam, vt etiam muscas ori, ac manibus insidentes abigi vetaret in exercitium vt ipse loquebatur patientiæ: mortis & patriæ cœlestis desiderio tenebatur, ne quod ad fratrem scripsit, cum vitâ longius productâ, ingrati animi culpam similiter proferret. Quando conscindes, inquit iis literis, saccum meum Domine I E S V

D 5 cum

cum B. Bernardo loquor, solum exilio in patriam regredi expetenda res est; fato igitur functum cum audies, pro certo habeto me libenter functum, vnâ tamen & sola Dei fretum misericordiâ, & sanctæ meæ ac beatæ Matris Societatis IESV præsiidiis: Aliâ verò epistolâ, Pro me Deum precare, non vt diu viuam, sed citò moriar, aliter enim redire in patriam non licet; si autem viator gressum tantopere, patriam versus accelerat, ingruente potissimum obscurâ nocte, vt quid optet senex vitam extendere, hoc est nouas culpas veteribus addere, errata erratis, & oneri onus; heu mihi; quia incolatus meus prolongatus est.

Licet autem fore breuioris æui crederetur, at ratus semper est se fore longæuum, & triginta totis quàm obiret annis cum ægrotus iaceret, inuenienti cuidam ex Patribus de vita illius ambigi, longam sibi respondit viam superesse ac valetudine identidem morbis accerrimis prostratâ, miris semper modis conualuit; diro cruciatu latus quâdoque fodicante, modico illius panis esu, mox per-sanatus est, cui Sancti Augustini Patres in honorem Beati Tolentinatis Nicolai benè precari consue-runt; solitas enim eo malo torqueri nunquam præterea illud sensit; Quare miraculum in Sancti gloriam impigre vulgauit; Aliàs sinistro diu acerbissimè brachio laborans mannâ Beati Nicolai liniri voluit, eoque remedio dolorem abegit, cuius rei Germanum per literas statim reddidis certio-riorem, addens hac de causa se precationem sancto illi sacratam recitaturum quotidie optansque vt virtus sic perficeretur in infirmitate, & frater semel ad Sancti Nicolai rem diuinam curaret

in

in gratiarum actionem.

Voluentis sæculi primordio tristis illum inuasit morbus qui annos quatuor insciis omnibus tacitum durè exercuit, Roma id temporis Beatæ Irenes in Collegium Lupiense venire reliquæ, ac tum primum in argentea statua propositæ sunt populo colendæ, magno cum sacro, tum literario apparatu, nam variâ Carminum lucubratione Emblematis, & Epigraphis vestiti sunt Templi parietes & quia Domino visum est ad Martyris suæ celebrationem cum famulis suis conferre symbolum, at planè Deo & sanctâ dignum; suauissimi nempe odoris fragrantiam, quæ cœpta tum ex iis ossibus grandi prodigio spirari, in hodiernum diem perseverat incredibili experientium consolatione; Hic residem & arentem venam sollicitare Bernardinus annis licet ac valetudine decrepitus, & epigrammata canere ad novos cœlestis fragrantia afflatus pro virili sua prædicandos, quibus dum insistit iuuenili studio bonus senex, en tibi qua lacerabatur quadriennis & molestissima scabies derepentè vanescit, quam Sanctæ Martyris erga se liberalitatem multis ad amicos litteris est professus, & hoc epigrammate laudavit.

Solus ego totas fateor sum conscius annos

Quatuor, vnde mihi sordida facta cutis

Dum verò sacris Irenes nuper odorem

Ossibus inclusum cœlitus, ipse cano

En impura tuus nullo medicamine fugit

Munda cutis pueri visa referre cutim.

Hac facis Irene, nosti hac qua cuncta videntem

Virgo beata vides, vera tacere nefas.

Vt verò Beatam Martyrem impense coluit, ita
gossipio

glossipio sanctorum illius ossium contactu sacratio multa patrauit miracula, in quibus illa sunt quæ sequuntur.

Erat à Medicis Didacus Chetta ex insana febris, & apostemate cordi adnato depositus, monebaturque paucas horas restare ad supremum iter comparandum, Quare Ioannes Chetta Iuris doctor ad Bernardinum currens eius se pedibus aduoluit, medicinam filio supplex rogans procidit & Bernardinus in genua, litanias Virgini Dei matri uterque recitant, post Bernardinus die insequenti adiuturum se ad Iuuenem spondet, neque enim illum nocte interiectâ moriturum; mane, cum adesset, præmissis aliquot orationibus adolescenti glossipium imponit ab Sanctæ Irenes reliquiis sublatum seuocatæque priuatim matri, ne luge nunc, ait filia, euasit periculum, valetque filius, & potes Deo, metu procul, gratias agere. Sub hæc in Collegium rediit, & Iuuenis egregiè sanus cum omnium admiratione mox lecto surrexit.

Huic ipsi adolescentis matri Antonia Moncia læuum oculum abscessus, tum dextrum quoque occuparat, sic vt dies solidos quadraginta neutrum posset aperire; ad hæc oris totius capitique inflatione ita creuit vt maxillarum nullus, lingue vix tenuis superesset motus, pronuntiarentque medici post irritos artis, & industriæ conatus, nihil iam expectandum præter mortem, aut cæcitatem perpetuam; verum ab ipsa vocatus Bernardinus, confessione vti potuit, absolutâ, fasciam exsoluit qua collyria stringebantur, impressâque oculis cruce, confide modò inquit, nam breui sanabere, quo temporis puncto recuperauit iam vtrumque visum

sum, sed ita continuò reualuit, vt citrà miraculum negarent medici fieri potuisse. Non multo demùm post tempore ne vestigium quidem retinuit tam fastidiosa ægrotationis, ac spatio temporis tam angusto immedicabilis, fecit autem in discessu Pater, vt iacenti cartula neceretur Beatæ Irenes inscripta nomine, cui tanti operis volebat gloriam assignari.

Hieronymus Calus Tarentinus annis septem strumis fœdatus est adeò atrocibus, vt id genus omnium pessimum & incurabile Medici dicerent, à quibus Tarenti, Neapoli, Lupiis medicinas, vnguenta, vulnera abundè emerat, nullo vnquam valetudinis lucto, recrudescente semper lue, tametsi quandoque se abderet, videretur que inducias facere. Venit tandem ad Patrem Bernardinum, iactansque se ad illius pedes, cannam, fofarium, vestes & quæcumque alia poterat, osculari, collo applicare, calamitatem suam vbertim flere; tum prolixitate morbi & malignitate lamentabiliter enarratâ, liberationem postulare, quibus inflexus Pater quâ strumæ turgebant crucem signat, manûque capiti impositâ aliquamdiu precatur, tum porrecto de quo ante est dictum à Sanctæ Irenes gossipio, & imperatâ in eius honorem ter oratione Dominica & Virginis salutatione, denique subiicit: abiret porro spe bona lætus, commendaturum se illum Deo, nec interfluxuros dies multos, quin perfectè sanus euaderet. Redit, refertque propinquis, Patris facta, dictâque quorum dum auidè opperiuntur finem, residet inflatum paulatim collum, virulenta humorum sanies arefcit, ac vigesimū intra diē morbus omnis nūquā reuersurus dispellitur.

Patrem

Patrem Iacobum Brancaccium dùm Lupiis degit, frustillum vitreum, medio digiti impactum neruo; acerbissimè vulnerat, sic vt extendere digitum nequireret, aut tantillum interquiescere; hinc Medicis timor ne fieret in perpetuum mutulus; & ex consequenti deliberatio illum Neapolim mittendi experiundique Puteolanas aquas, & si quæ forent alia curationis præsidia; quo Bernardinus audito consilio ad eum in cubiculum accedens, futurum confirmat vt persanaretur, prolatisque de templo Sanctæ Irenes reliquiis affectum digitum iis tangit, maneque die postera æger, stupente medico ad euentiam miraculi, sanus omnino fuit, & Deus in sua Martyre laudatus.

Horatius Pallonius in Lupiensi Collegio tunc hospes doloribus capitis triduum excruciabatur, cui Bernardinus, auxiliij quidpiam ab eo rogatus; crucis figuram oleo illinit quod ante Beatæ Irenes lipsana ardebat, vnâque momento dolorem abstergit.

Tærenti Francisca Ritondia profluvio sanguinis tam diuturno exhauriebatur, vt esset cadaueri similis Huic Leonardus Pratius nobilis Lupiensis à Patre Bernardino de Sanctæ Irenes gossipio pauxillum impetrauit, quod cum traderet Pater iam inde, vt postea est agnitum, Tærenti ægrota sibi meliusculè esse sensit, acceptum verò cum sibi ad-mouisset, adiectâ semel oratione Dominica, & Angeli salutatione prorsus conualuit, vt à Bernardino fuerat eidem prænunciatum. Venit paulò post Tærentū Nobilis vxorē sibi ex illustrissima Ver-gæorū familia desponsurus, pridie sponsalitorum, ad sanguinis libras 12. cum vel expuisset, vel euomisset,

muisset, iacuit semivivus eodem tamen Beatæ Irenes applicito pignore è vestigio restitutus destinatum connubium transegit.

Hannibalis Molestij Hydruntini Prætoris honorarius ephebus oculorum epiphorâ pessimè affectus repentinam valetudinem recepit Bernardino illius oculis sacratò gossipio crucem inscribente, idemque aliàs strumarum correptus vlcere, remedio simili ab eodem pariter est statim sanatus.

Patrem Petrum Antonium Ristaldium Neapoli Lupios noscendi Patris desiderium traxerat, cumque aure altera surdus esset, agnitum rogavit, ut illo suo solemni gossipio illam coningeret, quo factò absque vlla morâ integrè audiuit. Vereretur tot mirabilium hæc apud legentes præstantiam multitudo aut similitudo minueret, nisi regia in veste gemmarum pretium utrumque commendaret, quali famulum suum videtur Dei potentia etiâ viventem exornasse. Pergo itaque lectorem per tam multa, magnâque ducere, ut iure vsurpet. *Calcabam nec opinus opes.*

Catharinæ Mezzeæ virgunculæ deformis in oculo macula ex variolis remanebat, quæ Patris Bernardini gossipio prorsus eluta est: Eodem alia visum sensim recepit, suffusione oculorum penitus interceptum, cum id parenti Ioanni Dominico Coscero nobili Vgentensi mandasset Bernardinus infantis filiæ oculis à matre crebrius apponi sic illos sibi restitutum iri.

Pater Antonius Beatillus in Tropiensi Collegio ex lethali morbo post sacrum viaticum servatus ab Sancto Nicolao, cuius tum colebatur, dies bimestri post febris quidem expers, carcinodis

dis tamen intra haeres tetinuerat quandam labem quæ septum illarum medietim paulatim exedebat; pertinacissimo aduersus remedia processu; ob hæc Lupios missus, à Bernardino expetiit, vt Beatę Irenes reliquiis supra ægras haeres crucem efformaret, fecit, apertęque asseruit non ituram vltius mali tabem, sed eò quem occuparat hæsuram gradu, quod vti affirmarat ad amissim euenit.

Ioanni Baptista Personio, trimestre iam spatium acerbissima epiphora oculos cruciabat, & obtensus pupillæ rubeus panniculus; Ioannem Antonium Ioannis infesta febris & periculi plena detinebat; Antonium Bellium è Societate Iesv ex illiso per viam à lumento calce ingens labor; singulis eadem à Patre Bernardino Sanctę Irenes medicina sanitati fuit.

Et quando de Bellio hic occurrit, non differam alia quæ in eius familiam munera vitæ Dei continebat, sorori Flauię Belliæ ad summum vitæ in quo erat discrimen accessit sæua contra Christi fidem conflictatio, qua dirè torquebatur; Huic impositus Patris Bernardini pileolus, & capitalem febrem ex corpore & conflictationem blasphemam ex animo repente discussit.

Ibat Ioannes Baptista Bellius Leonardi decennis filius Lupiis in villam carro vectus sic vt erura antrosum librata penderent, eorum alterum grandi saxo mediis rotis incurrente corripitur, carri alueo oppressum obteritur miserabili pueri ciulatu, mox humor, dein febris, & prænuncijs gangrenæ nigtor, cū incredibili tormēto, nullōq; à multis quæ cōquiescebantur leuamine, cū eius amita Bernardinum in Templo contuenit, sacrumque ab ipso pro fratri

fratris filio postulat; quo puer absoluto, in-
clamat domesticos, seque sanum & doloris ex-
pertem asseuerans è lecto surgit; pede inpristi-
num colorem, formam, & incedendi vsum resti-
tuto, quod comparatis horis animaduersum est
Bernardino sacris operante cœlitus patratum. Lu-
ctabatur cum morte eadem Fulvia Bellia ex ter-
tio ordine S. Benedicti supremum halitum iam iam
efflatura; eodem ex Ordine Sybilla Cucurria il-
lam visit, *Pater & Aue* cum adstantibus Deo of-
fert; & aliquibus Bernardini quas penes se habe-
bat reliquiis moribundam tangens, eam ad vigo-
rem, ad vocem, ad meliora reuocauit, sic vt breui
præclare valuerit.

Cæsari Bellio ex pedum tumore acer dolor in-
de augebatur quod non posset sodalitatem B. Vir-
ginis vt assueuerat frequentare; ingressum enim
peracerbum ægrè scipione fulciebat, paucos (vnde
haud scio) Bernardini capillos cum obtinuisset,
illos ægris adhibuit cruribus, nec mora simul tur-
genti humore, doloreque diffatis, sicari eorum
quatuor vlcera; ipse fulcro abiecto non incom-
modè ambulare; sed hæc & alia in eam familiam
Bernardinus: redeamus ad res admirandas, quas
B. Irenes præsentī numine peregit.

Iosephi Panneterij pueri merentem patrem
cum de filij morbo inciperet, anteuertens Bernar-
dinus; num, inquit ex suppressa vrina? omnino,
respondet flens Pater, & grauissimè torquetur. Nihil
hinc timeas, ait Bernardinus, cape sistantum hanc
cartulam cum inuoluto gossipio, quod S. Irenes
reliquias contigit, & vxori trade, post orationem
Christi Domini & Virginis salutationem puero
E imponat

imponat statim utique sanando, quibus uti mandarat, præstitis, consecuta est promissa valetudo, expulsis per horam integram, quæ spasmodum violenter conclusa puero ciebant; Huic ipsi verò ætate iam prouectiori sed longa mensum trium febri qua æstauerat in eclicam desinente, simili pharmaco salus reddita est; ut Diodoræ quoque Samaliæ ex B. Francisci tertio Ordine, cui nihil penè supererat, quod non in Medicos, & medicamina consumpsisset ad extinguendum carcinoma papillas miserè arrodens.

Cæsari Saracenio humores decidui alterum brachium grauabant, & incrudescabant remediis, sed S. Irenes gossipio à Patre Bernardino accepto dissipati dolorem vnà secum abstulerunt.

Ludouicus Samalius anniculo maior; & Ioannes Andreas Felix anniculo minor; ille ab intestini in scrotum prolapsu continuè humi repens, signo crucis & sacro gossipio, ac recitatis semel *Pater, & Ave*, hic verò ab hernia eodem gossipio Bernardini sanati sunt.

Olympiæ Pratz Hieronymi Verardi viduæ, ex immoderato sanguinis profluxu à Medicis abiectæ, preces à Bernardino, Federicus Verardus filius exposcebat, dedit adolescenti gossipium solitum, Matricem iussit inferretur, post orationes Christi & Mariæ in laudem S. Irenes dictas certoque ægrotam (ut verè contigit) valetudini reddendam.

Lauiniæ Casauēcchiæ læuo adnatum oculo, & naso staphyloma putarant Medici arte sua difficilior, & destituerant, id Pater Bernardinus famulari suo Beatæ Irenes remedio formâ crucis ad-

iectâ

secta vt tetigit, è vestigio minui visum est ac pedetentim totum euauit.

Ioannes Petrus de Bannls Medicus Nardenlsis tam ægro asthma laborabat, vt nec halitum posset nec cibum ducere; quare subueritus ne quod illi fascinum inesset, Lupios petiit Bernardini opem experturus cuius admonitu ter *Pater*, & *Aue*, cum de genibus præmisisset, manu capituli eius inducta Pater, conluctum gossipij amuletum Medico donauit, negauitque asthma vnde suspicabatur ortum esse, sed fore ab eo in posterum immunem, quod domum hilaris cum repetiisset, extemplò sibi confectum obstupuit.

Francisco Antonio Muscettolæ Brundusij angina mortiferà correpto misit Bernardinus gossipium solitum cum icunculâ lustrali, cuius appressu conualluit.

Beta Clibanariæ filia, nondum octo annorum puellâ cum æquali, vt fit, ante os clibani colludebat, huic ioco de prunis ex euerso furno à matre collectis alia inspergit eamque penitus excæcat, sed sensu aded intolerabili vt diuino, nocturnoque eiulatu, ploratu, ac spasmis totum triduum impleret; inde à matre ad Isabellam Venturam, ab hac in Societatis ædem ad Bernardinum deducitur, eiusque misericordiæ sistitur, is solenni suo sanctoque gossipio, piaculari adperso aquâ supra vstulatum, perditum, & cæcum oculum, in crucem ducto, subiungit breui reparatum iri; colligat oculo gossipium Isabella puellamque ad Matrem remittit, quæ laxatâ sub seram vesperam fasciolâ, integrum oculum deprehendit, ac si nihil fuisset mali passus.

Erat P. Ioannes Mirabellis in extremis sacro iam viatico munitus, cum accedens Bernardinus, ad religiosè moriendum, animos, opémque illi additurus, de S. Irenes gossipio pauxillum brachio apponit, ex quo mox, ægroto meliusculè fit, ac paucis dièbus sanitas succedit.

Dionoram Simonetam Tærenti in patria deliratio diuturna fatigabat; hæc missum à Patre Bernardino gossipium cum piè sibi admouisset, non delirio tantùm soluta est, sed cui suam hanc commodauerat medicinam Iulia Moronia graui à morbo liberata.

Quæsiuit ex Patre Purfilia à S. Maria Herculanæ (quod est vicinum Lupiis Castellum) auxilium aliquod ægrotationi quæ permolesta filiam detinebat, dedit solitum Pater ac toties dictum, multoque sæpius mirâ & potenti efficacitate vsurpatum; quod virgini sanitatem pristinam reparauit. At finis sit, nec enim breuitas, aut ratio finit omnia referri, quæ Irenes Virginis ac Martyris nomine Bernardinus admirabilia peregit.

C A P V T XII.

Lupensis Collegij Rector præficitur, illudque administrat.

Quanquam erat ingenium Bernardini impatiens otij, ac multa Lupiis assiduè obibat munia, sed ab regendis aliis abhorrebat, quibus in eo Collegio cum illum Claudius Aquauina præfici

præfici mandasset, eiúsque muneris litteras à Pro-
uinciali accepisset, nullas omisit rationes quibus se
illi officio imparem demonstraret, sed nouo de-
mum Generalis eiúsdem Præpositi mandato mo-
rem gessit. In hac ergo eius gubernatione summa
imprimis charitas eluxit, nam se ipse interdum
vestibus commodis exuebat, quibus alios indue-
ret, ac licet paupertatis sanctæ amator esset adedò
singularis, vt nihil non vetus, consutum, & inter-
polatum in cubiculo pati posset; At quibus præ-
erat volebat in necessariis consultum; ægrotantes
verò ad duodecies, & eo amplius in die inuifere,
pernoctare etiam cum illis dimisso ad somnum ca-
piendum illorum custode, eorum qui sanguinem
miserant noctu fascias explorare, mensam ipse per
se se ponere, afferre cibos è culina, frigidam è ci-
sterna; lectum componere; purgare vasa; cubicu-
la eorum excolere; fouere in iis hilaritatem piam,
& verborum suauitate, velut mater optima erectos
consolari; nec dissimili charitate erga externos
vti; in carceribus vinctos, in Nosocomiis ægros,
in compitis otiosos, variis per urbem locis rudes,
pueros, plebeios; in Castellis & Pagis vniuersos,
suorum operâ, audiendo, iuuando, Christianæ
virtutis præceptionibus imbuendo; hospites verò
sic excipiebat, vt cordis intimo penetrali velle
ipsum locare videretur; pauperum egestatem libe-
rali stipe subleuabat, nec quidquam ex eo quæsi-
tum est vnquam ad vestiendos, alendósque ino-
pes, & ægrotos quòd non tribuerit, detractis etiã
sibimet quandoque interioribus vestimentis, vt
eos operiret; non sinebat mendicos, & concurre-
bant sanè multi, ab ianua vacuos abire; imò ædi-

tuo volebat panem in sacrario præsto esse, quem eleemosynam in Templo captantibus erogaret; ac uti ex vno fiat de multis coniectura, aliquando sexies vnâ die incendi furnum iussit, ut panes egentibus pararentur; inculcans qui Deum optarent erga se liberalem, esse oportere erga egenos liberales, & verò expertus est ex ea lemente in pauperibus factâ rem sibi domesticam creuisse; duos quot hebdomadis saltem semel, adiutores fratres mittebat in carcerem vinctis prandium daturus, & amplissimam fecerat Collegis omnibus potestatem, ut panem, & eiusmodi res, peccantibus libere donarent. At quos paupertate violentior à mendicando verecundia arcebat, iis verò succurrebat non contemnendâ pecuniâ, & egentibus sceminis arcanâ stipe per matronas nobiles submissâ.

Iam verò par tantæ charitati deesse prudentia nequirit. Peccarat quiddam vnus ex fratribus haud quaquam negligendum; huic poenam Pater cum indici mandasset voluntariæ in triclinio verberationis, cognouit ægre ab eo admitti, & exemplo non bono inculari. Quare ne grauius iactaretur, misit qui reuocatam poenam nuntiaret, ad cœnam autem cum omnes venissent, in medio constitit Dei seruus & aduocato fratri in amplexum ruit veniam petens occasionis quam illi præbuisset, quo tam insolenti spectaculo omnibus lacrymas expressit, vocésque hunc demum prædicantibus verè sanctum; & fratris indocilem animum demissione sui tanta ad poenitentiam emolliuit. Senex & Rector aliorum, suum tamen in septimana diem vilibus culinæ officiis statum dabat, quin penè quotidie alicuius vice in iis erat.

Et

Et fuit per totum Quadragesimæ sacræ tempus, ut lances diebus singulis emundaret; ferè super mensam lectorem agebat; sæpe ianitorem, inclamans de more qui poscerentur ad ianuam: addebat se socium linæ vestis curator, eamque vnâ in lixiuium loturam deportabat, lotam verò ad locum, vnde attolleretur in subregulanum solarium, quod dum fieret deorsum consistens, sursum attrahentis commoditati ministrabat; ligna per hyemem eximis scalis in focum peruehebat; excitatoris obibat mœnus, cum hunc alibi occupari fors ferret; æditi socium (cum daretur cuiquam in urbem comes, aut distineretur, ut sit, in aliis rebus) supplebat ita diligenter ut cursaret per domum, nuntians, accersens, & peragens quicquid ab Æditi socio solebat, dumque mediâ brumâ inuenirentur difficile qui crudum mane absque incommodo perferrent, ipse primum sacrum sibi elegit celebrandum.

Hactam nouâ regendi methodo mirum non fuit Bernardinum, non suorum modò mereri approbationem sed etiam Præsidium. Igitur Claudius Aquaiua, ne modestiam illius mœrore afficeret, tacito Prouinciæ titulo quam ei parabat digniorem, scripsit velle se illum transmittere, vbi meliori valetudine vteretur, quod simpliciter acceptum significauit in hæc verba, Lupiensis Collegij fundatori. De me rescueris, opinor, charitas Patris nostri quam sit nimium tenera in suum hunc iam senem filium. Sed hoc lubens sanctæ obedientiæ committo, cui quicquid placet profectò Deo placet; mihi verò quid debet cordi esse nisi quod Deo acceptum est. Quare

exultabo in Deo IESV meo, aut me Lupiis velit,
aut esse alibi gratus habeat. Accepit haud multò
post successorem, cum magnâ sanctâque pruden-
tiâ sesquiannum Lupiis gubernasset ; sed istinc
abscedere volenti ea interuenit valetudo, quâ ibi-
dem retentum cœlitus non pridem scripsimus.
Porro Leuatus Collegij onere haud sese tenuit,
quin fratrem suum in partem lætitiæ vocaret, sic
ad illum scribens ; moneo securus venturum id ti-
bi gratissimum, Patrem nostrum Generalem, pro
summâ suâ charitate, dignatum meæ senectuti
gubernationis pondus detrahere, quanquam gu-
bernatio nostra omnis, vt verum fatear, cum amo-
re nitatur, pondus aliud non habet nisi quod ex
rei naturâ, præfectos cæteris comitatur, quibus
eos oportet necessaria videre. Ergo vigilia Pente-
costes successor meus renunciatus est vir eximiæ
virtutis, quique agit mecum non vt Rector, sed
velut amantissimus filius, sic concessâ gratiâ læ-
tus fruor, at cauendum mihi etiam atque etiam,
ne beneficia diuina ingratus occupem ; & quod
mihi abundat temporis parum vtiliter ex-
pendam, sed mente in IESVM dulcis-
simum maiori de cætero feruore
crebrius sublatâ. Ad hoc tuis
me piis apud Deum pre-
cibus adiunabis.

CAPVT XIII.

*De gravi, ex lapsu, Bernardini
agrotatione.*

Sæpius quidem aut veste implicitus, aut debilitate ac senio, ut aiebat, ut verò alij, Dæmonis odio & operâ humi prolapsus est Bernardinus, nullo, ad summum leui, detrimento corporis, & quietis; sed æuicurrentis decimo, ex præalto loco, præceps magno impulsu afflictus est, stupensque & exanimis iacuit: excitus strepitu, cum Patribus duobus Rector videt optimum senem sanguine foedatum qui magnâ copiam ex naribus & duplici vulnere fluebat; quod ubi in populum exiit, qui tum concionatorem audiebat, extemplò confertim in Collegium concurrere, sparsas cruoris guttas de genibus legere, velut magni pretij margaritas, eo strophiola, & fascias tingere, dum medici congestum premendo vulnerebus prolicerent illum pauimento abrasum cucullis cartaceis mixto puluere adsportare.

Qui verò hunc aditum nacti Patris cubiculum subierunt neque pileolum, nec zonam, nec precatoriam coronam, & eius generis talia illic reliquerunt, sed sibi pro reliquiis abutulerunt. Fuit adolescens nomine Robertus Antollietus qui cruento quod tulerat filo inflammationibus faucium diu sibi molestis præsens medicamentum fecit. Neque horum quidquam aduertere potuit

E 5 Bernar

Bernardinus, tum quidem sensuum vſu captus, & mortuo ſimilis, poſt verò ex tam graui caſu dies quinquaginta lectulo affixus, nulla vnquam eorum quæ acerbiffima perpetiebatur ſignificatione minus patienti, ſed dolores ſuos Chriſti doloribus & peccatorum memoriâ conſolans.

In hac autem ægrotatione nono Kal. Aprilis, octauâ noctis horâ dum vigilat ſubleuatus eſt à Deo ad ſpectandum in cœlo Chriſtum in Crucem ſuffixum, ſed ineffabili gloria circumfulum, audiendâque ſibi loquentis verba, ex quo præter liquidiſſimam quam hauſit voluptatem vilus eſt ſibi fidei arcana manifeſta in luce perſpexiſſe, quæ cauſa fortassis extitit de valetudine hac ſua in hunc modum ad fratris filium ſcribendi. Placuit amantiſſimo IESV conſolatione me dignari ſua in hac durâ diſtentum cruce, ſic vt verè mihi dicere liceat, id malum magno mihi bono extitiſſe, nam & ſpecies Chriſti patientis obuertiſata eſt animo continenter, & veterum recordatio peccatorum (quæ repetitis ſæpè confeſſionibus expiaui) & totis quibus decubui diebus quinquaginta nunquam interna dulcedine carui certòque agnoſco eſſe mihi occaſionem cuiusmodi denuò optandam: Iunge tuas gratias meis in laudem diuinæ bonitatis, cuius peculiari beneficio hanc crucem debeo.

Reſtori verò Collegij qui tum erat Petrus Ioannes Schinchenellius notæ probitatis & prudentiæ teſtis, viſum ſuperius retulit, nec non Francisco Maſtrillio ſolenter expiſcanti ſimpliciter narrauit. Aprili deinde conſequenti, conſectum ſupplicij ſe Chriſtus eidem exhibuit direptamque

que de summo capite spinarum vnā sed absque
 cuspidē, Bernardini capiti imponens quæsiuit ec-
 quidnam doleret, cui æger, nihil penitus dolere,
 quod etsi spina esset, mucronem in Christi vene-
 rando capite reliquisset, proinde nihil cruciatus,
 sed multum gaudij afferre; neque ista tamen vltra
 modulum suum Bernardini mentem efferebant.
 Imò conspiciatus de rebus vltu suo tritis, de san-
 guine ac similibus captantes, iniquissimo animo
 id tulit, & eas vt vocabat futilitates, multum re-
 prehendit; ad sanitatem verò quod attinet, tam
 abdicato animo fuit, vt de morbi vel statu, vel
 exitu nunquam interrogauerit, totus planè ex di-
 uino arbitrio, nutūque suspensus: Imò Patri cui-
 dam valetudinis breui redituræ spem vt sit, mo-
 uenti; minus, inquit, decet religiosas mentes
 hæc cogitatio, debemus ex Dei voluntate sic apti
 pendere, vt quocumque versum placuerit, nos agat;
 Ita Deo visum, vt hic me casus lecto, affigeret; ab-
 sit, aliter fiat quàm Deo fieri placuit. Restitanti-
 bus etiam chirurgi nonnullis, ad aperiendum hu-
 mori aditum plagas ferro laxare molienti ne
 grandiores cicatrices vultum postea deformarent:
 Aduerte quæso, Domine mi, ait optimus senex, à
 Deo profectum, vt hic mihi lapsus accideret, at-
 que in hoc tempus ab æterno præuisum, proin si
 vulnera nouis sint vulneribus curanda, perge sis,
 & audacter seca, nullā vultus futuri ductā ratione,
 Dei modò voluntas ius suum obtineat, cui vt fiat
 satis, nec oris decoro nec rei cuiuspiam parcen-
 dum.

Trahebat interea Ciues amor, & reuerentia
 tanti Patris; confluebatur ab iis in eius cubiculum,
 diripie

diripiebantur quæcunque illic erant, nec abstinēbatur à scriptis illius, quorum tunc multa partim ascetica, partim subtiliùs disputata posteris perierunt, confcissa nimirum ab adeuntibus, suam inde partem vnoquoque sibi vendicante, & in absentes diuidente; Tollebantur medicorum è manibus detracti vulneribus panni, sæpe illius suum specie iungendæ Chirurgis operæ medicum Præses allegauit, ipseque ad eò per sese iunxit, re autem verà quo fascias amoto vulnerario apparatu subtraheret, ægro ad alia respectante. Quibus non patebat in Collegium ingressus fœminæ sudariola, pallasque lineas tingenda sanguine Medicis tradebant, ex quibus Martha Zimara Fragagnanensis Baro, & Catharina Aquaiua Dux Nucensis strophiola duo cruore madida receperunt, alij cruorem à fratre ægrorum custode ampullis conditum vitreis, quarum vna in Lupienti Collegio syncerum, & liquidum sanguinem vsque hodie monstrabat, Alteram in eadem vrbe conseruabat Ioannes Laurentius Semensis; Tertiam Benedictus Bissolius nobilis Florentinus; Quartam Lucretia Petrasola item Lupientis, cuius extat insignis in id Collegium beneficentia. Porro hanc scriniolo inclusam post quinquennium recognoscens nihil immutatam mirata est, sed multò magis exeunte anno fluentis æui quinto & decimo & adhuc superstite Bernardino, cum rubicundum, liquentem, odoratum sanguinem comperit, tribus veluti ferueret, innatantibus ei bullis, ad cuius nouitatem gynæcæum imprimis domesticum concurrit, deinde Neapoli (vbi contigerat) vulgata, plurimos exciuit ad videndum, demùm etiamnum pro miracul

raculo spectabatur non à vulgo solum sed etiam à Medicis, nam spirabat ex vitro perpetua gratissimi odoris fragrantia, quæ in Pascha, Natali & celebrioribus per annum festis manifestè ad sensum augebatur.

Erat hoc tempore Bernardinus octogenario non minor & tam copiosa deperditi sanguinis iacturâ ita exhaustus & debilis, vt nec efferre domo pedem, sed nec è cubiculo in quo ægrotarat deinceps posset; nisi ad continens illi sacrarium, & Templum, quò interdum confessionum causâ adrepebat, & sacri, quoad valuit faciendi; hac nihilominus imbecillitate statas preces de geniculis obibat; frequens erat in morte meditanda, cumque illi nimia iam ætas horarum pensum canonicum, & rei diuinæ celebrationem abstulisset, multas Virgini Matri offerebat precatorias coronas & penè quotidie ad sacram Synaxim accedebat eo cultu, ac religione, vt multi ad hoc solum ventitarent, quò eius aspectu fruerentur; peculiari tamen gustu corpus Christi sumebat cum Adiutoribus laicis, quorum ipse vni ad sui curam designato morem gerebat in omnibus raro obedientiæ exemplo, vocabatque Angelum suum Tutelarem, iis duntaxat contentus quæ ille porrigeret, nec vnquam præterea, aut cibi, aut vestium aliquid requirens; Annos denique octoginta tres natus flagellis in se pergebat sæuire, quorum vnum, vt erat attritum ad se Neapolim Prouincialis mitti postulauit.

Iam is quem dixi valetudinis eius custos ab eo chartulas inscribendas curabat per quas ægrotis opitularetur, & hæc erat earum formula. [I s v s

&c

& MARIA, nobiscum adsint; his tertio dictis bene futurum est N. N. (ægroto scilicet nominato) Bernardinus Realinus.] Has cum accepissent quatuor ægroti syngraphas valuerunt; Ex tribus Patribus, qui Lupiis in Collegio decumbebant, similesque ex eo petierant, duos restituere sanitati; Tertius obiit, cui, mirum dictu! nunquam potuit syngrapham exarare, nam calamus sumentis deficiebat omnino visus, experientique idēdem, nunquam facultas fuerat conscribendæ. Iacturam vtilium capitum ad ingentem Dei ex multorum salute gloriam deflebat amarissimis lacrymis; mortem Henrici Magni persecutus est luctu plurimorum dierum; itemque obitum Claudij Aquaiux Societatis Præpositi; Mittebant ad illum paruos liberos Lupienses, ut iis prius quam vita excederet bene præcetur. Optavit Cæsar Dux Mutinensis precationem ab eo componi, quam ad impetrandam suorum optimam gubernationem recitaturus esset; hanc prudens, verusque Dei servus ex duabus in Ecclesia vſitatis in hunc modum concinnavit. *Deus à quo bona cuncta procedunt, largire quæsumus supplicanti mihi seruo tuo licet indignissimo, ut semper cogitem te inspirante quæ recta sunt, & te gubernante eadem faciam fidelesque tui, quos mihi in viam pacis; & iustitiæ dirigendos benignè commisti, id amment quod præcipis, id desiderent quod promittis, ut inter mundanas varietates, ad laudem & gloriam Sanctissimi nominis tui, ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gaudia Per Dominum, &c.* Quam orationem Dux singulis diebus deinde adhibuit ac post illum Parmensis Ranucius Farnesius:

Tot

Tot procul ex lociseius reliquiæ poscebantur
 ut satisfieri omnibus esset difficile, ac hisce vlti-
 mis vitæ annis ægrè Virginis Coronam vltra vñ-
 diem retineret, cogereturque socius anni exordio
 grandem earum ex vili materia numerum, eius-
 demque formæ reponere (quo senilem manum &
 oculos similitudine falleret) ac certatim pro ma-
 gno thesauro ambientibus donare; idemque ferè
 quoad zonas, pileolos, & iis similia vsu venie-
 bat, mutabantur enim penè quotidie, ne repulsâ
 offenderetur petentium pietas, inter quos erant
 Prælati ac Principes, nedum nobiles vulgo, & ple-
 beij. Sex verò supremis quos vixit annis in ex-
 primendo coloribus eius vultu varij pictores fue-
 re non parùm octupati; cum in vrbe ac foris enixè
 à multis eius imago desideraretur, sed erat callidè,
 ac furtiuo opère ducenda, ne quâ id posset ani-
 maduertere. Hæc ergo via inita est.

Ad latus iacentis appensa est tabulâ referens
 Alphonsum Salmeronem; quod pro suo in illum
 animo (ut à quo fuerat adscriptus in Societatem)
 ei gratissimum accidit: post non multum tempus
 inductus est pictor cum aliquot Patribus ægrotum
 rogans, ut per eum sibi fieret potestas ex ea tabu-
 la exemplum sumere, quò etiâ vltro annuente Ber-
 nardinum pictor pro Salmetone fecit, subtractum-
 que mox, ne obseruaretur, opus Domum tulit alia
 inde ducturus apographa.

Minus cautè alius non multum dissimili euen-
 tui venit tanquam ab hera Gambatesia Comite
 salutem ferens, eiusque filiam, ut fingebat ægram
 Patris orationibus commendans, re tamen vtrâ
 tempus captans explorandi per colloquium otio-
 sius

sius eius vultus ; at enim subridens bonus senex , negare Dominam Comitem suis precibus egere , cum bellè haberet ipsius filia : instare pictor , ne se mendacem fateretur , & heram Comitem filiae laboranti preces eius optare : qui tandem , faciam , & Deum , inquit , pro illa precabor , tametsi nunc valetudine sit bona ; secutus est pictor de aliis fabulari , orisque interim , arbitratus suo lineamenta omnia notavit ; alij alias pari consilio usurparunt artes , ex quo factum est ut multæ eiusdem non satis eadem spectentur imagines . At paulò prius quàm animam efflaret , adfuit complurium nomine , qui eius speciem , qualis ea tunc erat penicillo exciperet , fecitque solerter , cunctis qui cubiculum arctabant cernentibus , Patris , si fortè oculos quos tenebat clausos aperiret , aspectu cautè deuitato ; Iamque aliud restabat nihil præter oculos pingendum , cum pictor apud se : O si tantisper attollat palpebras , ne imperfectum opus hinc abeat : Atque entibi , eo ipso momento oculos aperit commodatque pictori ad usque ultimum penicilli ductum , post quem illos denuò occludit : Hic verò claræ , ut hætenus vidimus de sanctimonia Bernardini Lupiensium opinioni ne deesset tunc urbis Syndicus Sigismundus Riparius , vocatis in consilium Cuiibus , orationem ad illos habuit , quam hinc è Tabulario publico Latine descripsimus . Cum Patrem Bernardinum Realinum , Societatis IESV Sacerdotem Theologum plus annis 40. nostræ huic Urbi singulari beneficentiâ commodarit Deus , atque illam variis sanctitatis eius documentis ornavit , beneficiorum perpetuâ notaque serie per illam fouerit , foueatque

in

in dies etiānum adiuncto prophetiæ tam crebro afflatu, ac miraculorū editione tam frequēti, vt nemo sit non hac modò in vrbe, aut agro, sed nec ferè in hac prouinciâ, multisque regni & longinquarum prouinciarum locis, quin possit expertus confirmare aliquam sibi ex iis gratiam à Dei famulo cælitus impetratam. Ne tot igitur dona, miracula, & vaticinia, obitu testium fiant in posterum probatu difficiliora, & spei fructu excidamus, quo Patrem confidimus à Deo post mortem gloriôsè ornandum, futurūque in cœlo Ciuitatis nostræ tutelare in vtī suis illam hætenus meritis, & apud Deum precibus defendit, è re communi videtur fore, si publicè, atque legitimè ab Illustrissimo Antistite postulemus, vt nobis facultas permittatur conquirendi testes, & iuratos audiendi, asseruandique bonâ mente in futuras opportunitates ab ipsis pro testimonio narrata, ad perpetuam rei memoriam, imò in ordine ad Canonizationem, si Deus voluerit eum inter Sanctos post mortem conscribi. Ad hæc idem Prælatos, & Ordinarios vbiuis gentium rogare, vbi haberi testes possent. Ad extremum quoque si opus foret, à S. D. N. Paulo V. eandem gratiam votis supplicibus petere: Quæ cum retulisset, fuit omnium vna vox, cuncta hæc sigillatim præstanda nec habendam in iis vllam sumptuum rationem, quod ne frustra decretum videretur, non prius consilium soluere quàm lectis ab se quatuor viris omnem ad promouendum negotium auctoritatem tribuerent; tanta erat apud Lupienses, & tam præstans Bernardini existimatio.

CAPVT XIV.

De Morte Bernardini.

INgrauescente morbo, & imminentem iam exitum minante Sacramentis Ecclesiæ ritè munitus est, Confessione, Viatico, Extrema-unctione, ac sparso per urbem de proximo illius decessu nuntio, concursus est à frequentissimo populo in Collegium ad videndum (quod ipsi dictitabant) quomodo Sancti morerentur; flecebantur ab accedentibus genua ante lectulum ægroti, manibus oscula figebantur; admouebantur allati domo pilei, rosaria, coronæ & id genus talia, ex illo ut aiebant contactu vi sacra in. buenda; ob quod etiā inferebantur digitis annuli, tranquillo interea Patre nec vllum præbente laboris indicium; apportabantur pueri & infantes ut in patrocinium viri Dei maturè traderentur, & iuebantur à parentibus attentè illum contueri, meminisseque postea se hominem sanctum coràm spectasse morientem. Matronæ collectas per vicina, Dei Matris coronas dabant ingressuris, quasiacentis lecto imponerent, qui prope continuò iis opertus cernebatur: Solæ Moniales iis confertas mappas ed destinarent, quibus piè seruatis, cum ferret necessitatis occasio, deinde vterentur. Visit inter cæteros Bernardinum Ioannes Vincentius Segnensis Episcopus, qui tùm Lupiis erat, datoque manibus osculo, illius preces expetiit. Visit & Syndicus Urbanus cum Magistratibus aliquot, positisque genibus

genibus sic illum affatus est. Magnum planè nobis (Dilectissimè Parens noster) discessus tuus inuric dolorem; Nihil foret nobis optatius, quàm te adiutorem, & consolatorem nobiscum perpetuò retinere, sed quando te Deus ad palmam reuocat, tuæ apud eum nos gratiæ totamque hanc tibi tantopere charam, ac deuotam urbem committimus, tuam te per illam charitatem rogamus Pater, ex qua tuam è cœlo defensionem nobis pollicemur, teque iam inde nunc legimus in Patronum, ne tenuè obsecro, nos in Clientes, & filios habere, nec te aliquando nostri obliuio capiat, quos discessu tuo afflictissimos relinquis. Ad hæc, Pater cum verba non posset, longum hilari ore suspirium reddidit, quod intimi erga Ciuitatem argumentum amoris creditum est. Sic manus reuerenter deosculati vetuerunt quicquam à Patribus in funus parari, nam se de publico, & quàm posset magnificentissimum curaturos. Succedere his alij Nobiles magnâ significatione pietatis, & obseruantię horumque nonnullis comparuere ex vultu moribundi emicantes lucidissimi radij, & suauis ex corpore adspirauit odor, qualis est violarum media æstare, qui multorum compertus deliberata experienciâ tantum creuit vt in vicinam porticum funderetur, spiraretque etiam post Patris obitum, & à multis Patribus sentiretur. In digressu Patres, Regij ministri monendos putarunt, vt aduersus Turbam concursuri ad exequias populi sibi prospicerent, suamque iis operam humanissimè detulerunt.

Die insequenti redit cum aliquot è Comitibus Syndicus idem quod pridie ex Patre flagitans, vt

F 2

sibi

sibi addictissimam. Ciuitatem suo semper patrocino dignaretur, cui lata specie ac leni capitis inclinatione ostendit se Pater annuere. Augebatur inter hæc Ciuium pietas, eaque iam multitudine confluebant, vt cauendo turbarum periculo fuerint milites ad Collegij fores statuendi. Dum hæc Lupiis geruntur hoc est Kalendis Iuliis, Tabernæ Calabriae vrbe, in sanatione infantis anniculi seruum suum illustrauit Deus. Fuit is Placidus, Ioannis Dominici Morrerij filius, hic morbo fontico tertium correptus, extra spem vitæ putabatur, cum superpositâ capiti coronâ precatoriâ Bernardini, eodem momento conualuit.

Cæterum qui metus ad Collegij ianuam confusione auertendæ custodiam militum locarat, suspicionem vrbi fecit fore vt corpus Bernardini eadem ex causâ aspectibus Ciuium clam submoueretur. Quamobrem Syndicus Collegis stipatus supplex ab Episcopo contendit, intercederet apud Patres, ne suauissimo viri Dei conspectu post eius transitum Ciuitas priuaretur; se fixis repagulis & statione militari inhibituros impetum populi, ne quid inde confusionis oriretur; quibus Rectori Collegij nuntiatis, recepit se omnino acturum, ne quid fieret præter mentem ac studium meritissimæ Ciuitatis. Episcopus graui pedum dolore nondum liber, quo ab accessu Bernardini antea præpediebatur, videre hunc tamen priusquam obiret voluit: Venit cum Vicario, multisque de Clero comitibus, vidit, amplexus est paternâ plane teneritudine, ac tum relectæ in reliquias iacenti stragulæ, ac lintheamina & cupiditate incredibili quæsitæ à cunctis qui aderant ipsius

sius reculæ, vt maior non posset pij animi sensus & reuerentiæ exhiberi sanctis iam corpore solutis, & solenni honore ab Ecclesia decoratis.

Quæ nox suprema Bernardino fuit eâ est accitus ex Collegio Pater ad audiendam foeminam proiecti pudoris ac dum illam ad mortem, & detestationem scelerum disponit, mentionem quoque fieri contigit Bernardini animam exhalantis, ad quam vocem infelix, nomenque Bernardini tota in lacrymas dissolui, & Dei misericordiam gemitu ac suspiriis implorare, quo euentu gratulabundus Pater in Collegium reuertitur, & bonitatis Diuinæ erga miserabilem foeminam profusas diuitias mirantibus exponit.

Horâ verò vnâ quam viuendi finem vir Dei faceret, Ioanni Thomæ Sartorio Tabellioni Lupiensi, nocte quidem in lecto, sed apertis oculis vigilantî pictura comparuit Dei Matrem viridî in veste filium gerentem referens & Bernardinum osculo dignantem, arctèque complexam, quem ei ad dexteram Sanctus Ignatius prouolutum in genua offerebat, qua specie (plurimum admirans) portendi credidit à Matre Virgine Clientem fidissimum eâ die cœlo exceptum iri; & verò illa ipsa die Iulij secunda Virginique ob Sabbatum, & Elizabethæ Visitationem dedicata viuendi finem fecit cum octoginta sex retrò annis Conceptionis eius festo, vitali ex aqua Christo viuere incepisset. Quam illi sorte cum gratularetur quidam ex Patribus, magna vi has voces postremas formauit: O Domina mea Sanctissima. Tantus verò tunc denuò recurrit multitudinis confluxus, vt restituendi fuerint milites, qui morientis cellam à

turba defenderent, occludendæque præterea Templi & collegij fores, ne quid grauioris incommodi ex ea nasceretur. Hic autem vicinos circum vicos tam densus oppleuit populus, vt per multas horas illac transitus non pateret, vixque Syndicus cum vrbs Iudice, ac paucis comitibus vi sibi aditum in Collegium fecerint, vbi Ciuitatis ipsius nomine supremum Patris halitum legerent; horum vni dolore capitis acutissimo laboranti, & magno conatu in cubiculum ingresso spectatoribus refertum, cessauit penitus omnis dolor, & animaduersum in eo conclaui visentibus stipato, ac lulio mense, ne muscam quidem fuisse conspectam, licet magno numero foris essent, ac suauem illum è corpore, odoris afflatum rebus quoque admotis adhæsisse, quarum in nonnullis vsque hodie perdurabat. Recitatum est à cunctis clara voce fidei symbolum quam interim moriens accenso cereo tenere se viuam testabatur, ac dum ex Euangelio Ioannis, Christi Patientis historia legitur, defixis in cælum oculis, ore lucenti ac splendido placidissimè in Domino quieuit, anno sæculi nostri sexto & decimo, ætatis octogesimo sexto, quinquagesimo altero ab Societate inita, & Lupienensis habitationis quadagesimo secundo, sub horam diei salutatæ Elizabethæ vigesimam. Ortus est omnium qui aderant fletus, tam rari, tam publicè utilis, tanti viri, & exempli iacturâ. Et fuit qui audita morte, de se quoque actum exclamarit, quod, sibi periculosè, & crebro ægrotanti prædixisset Vir Dei, ne metue Octaui, erat hoc illi nomen, præibo in cælum, sequere tu postea, quo vaticinio confusus, licet desperaretur à medicis,

cis, & instrui sibi exequias cerneret, nunquam tamen fuisse de morte sollicitum, nunc illo è viuus sublato, quid possum deinceps inquiebat nisi certam illam, cum valetudo primum tentabitur, expectare; nec suus hominem fefellit timor, ut enim coniecerat paulò post euenit. Defuncto Patre, statim ab externis cubiculum parua supellectili spoliatum, repositaque est ab iis inter reliquias. Funebre signum quod edi consuevit, per horam dilatatum est, dum muniuntur custodibus, & repagulis fores contra vim turbæ irruentis, quæ iam decumanæ Collegij ianux alteram partem emouerat; Vt autem triste quæ ex Collegio, quæ Templis omnibus insonuit, tum verò fuit planè insolitus eius turbæ clamor, sed multò maiores forminarum in Domibus ploratus, communis Parentis ac Tutelæ amissionem lugentium, porro hanc mortem Dei seruo ne quis putet fuisse hætenus occultam, sequatur

CAPVT XV.

Quam pridem & quoties mortem suam Bernardinus prædixerit.

ADierant Patrem Bernardinum Marcus Antonius & Theophilus Zimarius Iunio mense, iiusque coram decumbente procidentibus in genas sanctè feliciterque precatus fuerat signatis cruce illorum frontibus, tum supremum hoc, inquit, futurum est quod in hac vita inuicem videmus, ac

loquimur, proinde hortor, vestri curam imprimis geratis, ac vestræ familiæ, illamque magna diligentia regatis, equidem spondeo fore ut nunquam hæc mihi excidat, sed semper Domino enixe a me commendetur: Paulo verò prius horum fratrum, ex Domo afferri curarat, Theophili Zimarij senioris Tabellam, amicissimi quondam sui, osculatusque illam & amplexus edixerat insignem illum virum iam inter superos degere, ubi se sperabat fore illi propediem socium, licet tunc alium quàm senectutis morbum non sentiret. Quod autem fuerit ea familia Bernardino in paucis cara, attingam obiter nonnulla quæ in illam narrantur ipsius merita. Aiunt enim illum Marco Antonio Zimario, de coniugio confirmasse quod esset cum Vrsula Fornaria iuncturus, & quanquam auersis agnatorum consiliis ita disturbaretur negotium ut abdicatum omnino esset, stetisse tamen in prædicto Patrem, & aliquibus exinde annis prænuntiatum connubium felices exitus sortitum. Numeratis idem Marcus Antonius ducatis aureis tredecim millibus, soluti fidem facere nequibat, quod fide nimis bona acceptilationem à creditore amico non tulisset; ergò pridie quàm esset ab Re-gio Consiliario eius summæ damnandus, creditore ob exortas inimicitias acceptam pecuniam negate, quiddam è lipsanis Bernardini cervicali subiecit & ecce in somnis verba audit locum delignantis ubi essent autoritatis pignoratitæ literæ, quibus etsi nunquam id aduertisset de exsoluta pecunia constaret; experrectus ad locum adiit, re-pertas Iudici literas protulit, causam vicit. Reserebat de se Virgilia Zimaria Tertiana Sancti Benedicti.

nedicti tumore faucium, quatuor post annis quàm esset à medico incisus, denuò tentatam, experiri ferrum denuò non ausam, sed Bernardini reliquias cum affectæ parti vespere appressisset, nocte insequenti integrè sanatam. At de mortis futuræ vaticiniis pergamus. Martiæ Zimariæ mense Iunio valedicens ampullam misit liquoris Sancti Nicolai cum Imaguncula Sancti Bernardini sua manu his verbis subscripta IESVS, MARIA. Zimariæ mittit senex Bernardinus Realinus.

Eius sedem antrorsum cingendam peribolo socius dederat ne iterum cum vitæ periculo ex ea caderet, & absque sacramentis inopina lapsu interiret: laudauit Patres socii charitatem, & diligentiam, sed timendum de cætero negauit, sibi enim absque dubio constare non defutura ante obitum Sacramenta. Paucis verò quàm obiret diebus Camillam Pucciam salutauit, ferri ad illam iubens de manna Sancti Nicolai; ad alias verò quas erat confitentes audire solitus, pia munuscula etsi à nemine quæsitæ, vt qui sibi nosset mortem proximè imminere. Quare vigesimo ante illam die, quamuis improuisò, febre acutissimâ ardentem, paucas ultra horas non censerent fore Medici vitalem, visus est contrarium sentire, ac festinantibus sacratum oleum Patribus vtque id rogaret varie insinuantibus, ad eorum quidem arbitrium reiecit, nunquam verò petere voluit, quod, vt postridie multis præteritum discrimen, metumquenarrantibus professus est, nullo modo putaret se tunc moriturum. At verò pridie Kalendas Iulias cum febris reuixisset, interrogatus de parando per Sacramenta Ecclesiæ, discessu, & ver-

bis

bis & nutu capitis ea se petere demonstrauit. Februario autem, Francisco Maralliolio regularium Clericorum Laico adiutori officiosè inuisenti, post quadam vt soliti erant, de rebus diuinis colloquia, dedit Pater lustralem cereum paulò ante acceptum Purificationi festo die; & hunc ait, fili, habeto, signum mei erga te sinceri amoris, nunc enim postremum te alloquor, neque præterea tibi aliud donare potero; excepit Franciscus dulce munus, neque postea illum vidit.

Conuenerat Bernardinum Pater Antonius Beatillus, dixeratque inter fabulandum, reuertentis anni principium adesse; certè subdidit Bernardinus, nouus rediit annus, nos verò abimus, & interrogante Beatillo, & quò tandem, vtrumne ad habendas per ieiunium maius conciones, an verò Lauretum, erat enim ipse vtrumque facturus, retulit Bernardinus, longè aliud ab se intelligi & profectionem in cælum spectari; quando enim iam nouus reuertisset annus, se ab Deo vocari, seque ex hac vita discessurum. Sed tempus est quo excelsæ mentis humili sed potens ac pretiosum spoliū sepulchro mandemus, de quo sit

CAPVT XVI.

Funus Viri Dei, & admiranda in eo edita.

Occurrit hîc primum in Patrum oculos vetus patientiæ documentum, nam cadauer dum curant & vestiunt geminum se vlcus in lateribus prodit

prodit ex diuturniore in eas partes decubitu natum, sed ab ægrotante non modò absque remedio, verum clam & silentio toleratum; elato in sacrum corpore adfuit statim multitudo ingens admonendis rosariis pietatem suam expletura; Ipse Urbis Syndicus eodem studio cadaveri tibialia detraxit suæ in posterum venerationi asseruanda. Hinc Templi sacello est illatum, obuersis ad clathra pedibus, sed nudis, tum vt votis osculantium paterent, tum quod reuulsis à plebe semel & iterum crepidis, & tibialibus, bona vestis, & sacrae Albæ parte, non putabantur iam tegi posse: Vt autem in Templo comparuit, tanti mox clamores extitere, vt qui ad Aram stabant, intermittere tantisper sacrificium cogèrentur; Quam verò necessario ad funebrem lectum custodia militum excubaret vel inde coniicitur, quodd præter consulam immensamque turbam, nonnulli venerunt nouaculis instructi defuncto digitos, & carnes abscisfuri: diem illam in Templo multi ieiunam exegere; conuenere ex villis, pagisque innumerabiles ad sacri depositi venerationem, ipse duplici Clero comitatus cum ad exequias celebrandas processisset Episcopus præ multitudine ac strepitu non valuit, sed psalmo duntaxat, & responsorio, cum Vicario, & Sacerdotibus quinque decantato conticuit, Clero tamen ibidem vniuerso, ac Magistratibus omnibus accensas faces tenentibus singulari prorsus erga optimum Patrem reuerentiâ & amore, sed cum illi non posset parentari celeberrimus è Carmelitarum familia verbi Dei præco, & Theologus Philocalus ad laudationem funebrem publicè designatus suggestum conscendit, at

ne

ne is quidem audiri potuit, partim miraculis quæ
 tum edebantur non sine acclamatione, partim ple-
 bistumultu interpellantibus. Quidam interea ex
 Collegij Patribus valde senex, cum precatoria
 corona in Templum ingressus parum absuit,
 quin opprimeretur ab incurstantibus ratis illum
 coronam Bernardini suo cuiuspiam pœnitenti do-
 nandam portasse, nec tamen eam petentibus, &
 ipso quid vellent ignorante, dùm vexatus, humili-
 que deiectus, soluto denique coronæ funiculo, &
 iis ad relegendos globulos conuersis, ereptus est.
 Syluester Cupertinus reformatæ obseruationis
 Franciscanus Albæ lineæ, ac vestis resectam por-
 tionem plebi per cancellos in frustula diuisit, ac
 partem in Cœnobium detulit. Et hæc pia spectan-
 di, venerandi, diripiendi cupiditas ad alteram
 tenuit noctis horam, qua, dilapso tandem populi
 concursu, reportatur in sacrarium cadauer, vt no-
 ctu placidè, & honorificè conderetur; sed Prima-
 riis feminis, quarum Vir Dei confessionibus præ-
 fuerat, negari non potuit, quin è vestigio in Tem-
 plum referretur, donec ipsæ multo cum gemitu,
 & lacrymis morem suæ gessissent pietati. Manè
 itaque venerandum corpus à Collegij Patribus
 capsâ clausum, non tamen Syndicus, & cæteri Vr-
 bis Magistratus sat tutum putarunt, nisi suâ quo-
 que serâ, clauique alterâ munirent, clauimque il-
 lam secum asportarent: Ita ergo humatum quie-
 uit, dum à Ciuitate nouo & magnifico sepulchro
 est conditum. Fuit Bernardinus staturâ commodâ,
 sed aliquantò altiore, proportionem membrorum
 aptâ, colore candido, & grandi capite, rotundo
 vultu graui & alacri, formâ satis amplâ, viuacibus
 oculis,

oculis, barba & capillis densioribus, naturâ iracundiore, sed ita edomitâ, vt carere bile videretur. Itaque duobus & quinquaginta annis quos traduxit in Societate, nūquā planē iræ notatus est, imò cū esset temperiem igneam ac viuacem sortitus, lentæ ac pituitosæ putabatur.

Pingi solet cum cannâ, & precatoriâ coronâ, quo utroque perpetuò utebatur; appicta interdum Augusta IESV & MARIE nomina cernuntur, quòd ea in ore, & animo nunquam non gerreret; Interdum etiam Genius additur, quòd sæpe Angeli cum ipso agerent, multaque ex eo cuius erat tutelæ creditus, longinqua & futura cognosceret. Vt verò in vita seruum suum Deus, sic eâ exutum, priusquam sepulchro inferretur, multiplici rerum mirabilitate decorauit. Antonius enim Baresius quindecim annorum puer, vt audiuit prostare in Templo Viri Dei corpus, suis absentibus magno vix labore illuc se contulit (dies enim complures valdè ægrotarat) certâ spe, illius osculo, recuperandæ sanitatis; multis preeibus, & viri nobilis fauore intra cancellos denique admissus, & ab eo ad sacri pignoris osculum leuatus, dum osculum dedit, simul vires recepit, valensque ac vegetus se domum retulit.

Franciscus Antonius Padassus Tabularius Lupienfis, feretro appropinquans odoris præstantiâ hæsit attonitus beato ex corpore halantis, & decerptum ex veste illius frustulum dedit Lucretiæ filiæ ex febris & pleuritide laboranti; hæc illud capiti & cordi, aliisque affectis partibus cum applicuisset, punctionem ac febrim eo tactu omnino depulit: & quia Deus etiam animantes suâ dignatur

dignatur benedictione, magni pretij equum idem Tabellarius cum haberet multos dies humi expor-
rectum, & pabuli auersantem, iacturæ metu val-
de angebatur; At enim operâ Bernardini experta
in se Lucretia, vocato in subsidium familiæ te-
nuis, ipsius nomine, vestis frustulo etiam equum
tangit, qui mox in pedes assurrexit pabulum, sum-
psit, & valuit.

Iosepho Mezzano Lupienſi crus læuum inte-
rius, ex obstructo ante biennium eauterio, tur-
gebat minaciter à medicis tandem post exhausta
remedia destitutum: quo verò die Bernardinus ad
Deum transiit, negotiorum causâ parumper domo
compulsus egredi, reuersus in lectum se coniicit
præ doloris acerbitate ac lassitudine vix spirans,
sed allatâ sibi ab vxore Viri Dei coronâ, inclama-
tâque Patris Bernardini, quem pro Sancto habe-
ret, ope ac nomine crus ægrum contingens, hu-
morem sensit viditque ex eo, cute integrâ, transpi-
rantem; miratus aduertit statim post, exoneratam,
siccamque tibiam, pelle perinde carnibus cohæ-
rente ac si nihil vnquam intercessisset noxij hu-
moris; Quare experiundi causâ tibiâ volens insi-
stere & ingressum tentans, expeditum ac facilem
comperit, testatusque est magnâ voce miraculum
proclamans.

Significatâ solito æris sono Bernardini morte,
ac prædicantibus vniuersis virum Sanctum obiis-
se, iniquè accepit communes hos plausus Antonia
Quartaria in Visitationis Cœnobio Monialis; &
quid hoc, inquit, Sancti? Sancti Dominicus, Fran-
ciscus, Benedictus: Benardinus haud quaquam, ta-
metſi probus, nec defuere qui corripere, temerè
impro

imprudentem; sed in somnis vidit supplicationem eius honoribus institutam, quod cum etiam dormiens indignè ferret, iteratimque verbis prioribus, nec Beatum nec Sanctum, duntaxat vocandum occineret Bernardinum, videre visa est extremo in agmine Sanctum Patrem, & sic audire compellantem. Nosti me soror Antonia; quā negantē, sum, ait Bernardinus, & scito, quod non sum, paucis ab hinc annis me futurum; Quibus exterrita, & ex-pergefacta erupit clamans. Ignosce Beate, o parce Sancte Pater Bernardine; & Deum pro me deprecare, atque illum exinde inter Præsides suos sanctos religiosissimè coluit.

Irene Toscana septennis in extremis agebat, quo die vir Dei in cœlum abiit, ea derepente ad tactum coronæ contactu eius dedicatæ perfectè sanata est. Nocte consequenti Camilla Pandulfa virgo laudatæ probitatis vidit semisomnis velut in Societatis Iesv Templo, grandem solido ex auro throñum Pontificio similem, insidentemque illi Bernardinum in Societatis quidem veste, at Solis instar, ex toto corpore, vultu præcipuè splendidissimos radios vibrantem, palmam verò dextrâ prætendentem, cumque nominatim virginem aduocasset, quasi palmam illi porrecturus, totum spectaculum desisse. Doletuccius Calaber Barrensis ordinarius Cursor à podagra pessimè habebatur, is famâ excitus admirabilium, quas Bernardini corpus nondum sepultum edebat rerum; &, inquit, Sancte Pater Bernardine, qui viuens mecum toties locutus, toties humaniter egisti, hos à me abige cruciatus, quibus tam acerbè afficio; eoque momento cum podagrâ dolor planè discussus est.

Margarita

Margarita Sætta Beati Francisci Tertiana) ex staphilomate adnato, sinistri oculi vsum amiserat; nec audebat se Medico credere illud forcipulâ excindere volenti. Profecta igitur ad funus Bernardini, post fusas ad illum pro valetudine ardentem preces, & pedum osculum, rediit, tumque familiares animaduenterunt oculum sanum esse, pedumque osculo staphiloma penitus dissipatum.

Prostans adhuc in Templo beatum corpus obseruatum est à nonnullis (Pomponio præsertim Guarino; & Francisco Antonio de Georgio viris nobilibus, & tunc funebris lecti custodibus) sudare guttulas odoratissimi liquoris; deterso Pomponius primo illo qui eruperat madore, miratur actutum tantumdem comparere, idque iterum ac tertio, exsiccatamque sudariis venerabilem faciem, in iis fragrantiam cum absterso humore relinquere, quæ diu tum in illis seruata est, tum in sarcophago ligneo, ex quo etiam efflare animaduersa est, cum tertio post mense in aliam capsam transferri corpus oportuit; Quâ item occasione Isabella Venturia cruciatu neruorum quatrinduo torta, dum iis lignis innititur confestim est ab eo liberata. Demum sedis Apostolicæ mandato Gonzales De Rueda Episcopus Gallipotanus cum esset aperto sepulchro Serui Dei corpus inspecturus, reuoluendo tapete quo capsula tegebatur multos etiam tum odor suauissimus aspirauit.

* * *

CAPVT

CAPVT XVII.

*Vltimo vitæ anno crebrioribus admirandis
seruum suum Dominus exornat.*

VT postremo in Actu potissimum triumphante
Actores primarum partium, ita supremo
vitæ actu velut admirandæ, sanctissimæ & com-
positissimæ fabulæ mirabilior fuit Bernardinus.
Illo enim anno biennis puer Iosephus Camassius
cum lugeretur vt mortuus, & iam animam actu-
ro funebria quærentur, conuenit parens mœ-
stissimus Bernardinum, qui auditâ mœroris causâ,
supplex in genua pro puero concidit simulque hoc
ipso tempore restituit sanitati, cuius vt ab se de-
fenderet gloriam, tantillum Parenti de Beatæ
Irenes gossipio tradit; abi, inquit, iam enim
filio meliusculè est, verum vt seruare Patrona ve-
stra illum pergat, has illi reliquias adhibe, iuit,
puerum valentem, edentemque reperit, ne quid
tamen secius quam præceperat vir Dei, faceret,
gossipium puero illigauit.

Catharinæ Monfortiæ Lupiensi sinistrum ocu-
lum epiphora obduxerat, quartoque iam mense
visum abstulerat, venit hæc in Societatis Tem-
plum, ac per socium Bernardini (qui mouere se
loco non poterat) eius se precibus commendauit.
Respondit Bernardinus, consideret mulier, certò
enim visum recuperaturam: hæc ille renuntiat
expectanti, & de Patris capillis simul aliquid tra-
dit,

dit, quod læuo ab ipsa appressum oculo facultatem videndi mox illi reuocat, sed valde imperfectam & quasi per nebulam; tum discussa paulatim amuleto eodem albugine patucis diebus planè conualuit.

Doct̃or Bartholomæus Moria, vitæ quod imminebat discrimine cognito, patrum rogauit quem habebat in Societate Bernardini preces vt sibi exposceret, confirmauit exposcenti Pater Bartholomæum haud dubiè periculo commodè defuncturum; suggerenti verò, futurum ei non paruo solatio si quid ad illum mitteret; subiunxit magnâ simplicitate bonus senex, nihil se illic videre præter pallium suum, quod, inquit, si voles, ad eum mittere per me licet. Pallio igitur ad ægrotum quàm celerrimè perlato in horam incidit accessuræ febris retulitque distinctè Bernardini dicta; sub quæ religiosi animi affectu, pallio ager se inuoluit, febrisque illius confestim expers in perpetuum efficitur.

Iacebat Neapoli Laurentius Consilius tam mortì vicinus, vt defectus iam omni sensu, muniri sacris mysteriis non posset. Verùm impositâ vestis Bernardini particulâ, tantum recreatus, quantum opus erat vt æterno instrueretur viatico; mox in primum discrimen recidit, diùque cum morte colluctans, post solemnes animæ commendationes, mortuo similis efflasse animam creditus est, defletus, & ad exequias designatus, ad quas ornari tum cœpisset, ni foret à parcho dilatum aliquid notante residui spiritus ex motu accensæ ante os candelæ. Triduum hæc mortis imago perstitit, crescente interim graucolentiâ

plentiâ vitæque nullo aut pulsu arteriæ, aut mota se prodente; instabat nihilo minus apud Deum ægroti parens per merita Bernardini dilecti famuli, cum improvise per se in lecto resedit, exclamavitque contenta voce. Maesti, maesti animo este; nunc enim non morior, sed vitam debeo Patri Bernardino postulatæque cibo, ac datis reparatæ vitæ indicibus, tunc quidem à Medicis tanquam Lazarus alter agnitus est, ac brevi deinde omni ex parte revaluit.

Victoriæ Pepiæ nondum, quinque annorū puellæ ita pedibus captæ ut nec progredi posset neque consistere Iulius Pepius à Collegij Aedituo, Bernardini aliquid petiit; Tibiale; & arundinem accepit, & hanc filiolæ manibus, illud tibiæ inseruit, adiectis in Bernardini honorem Litaniis; & ecce puella in pedes erigi, ambulare, quamvis initio non satis expedite ob distortionem alterius tibiæ, sed hæc denique post paulum correctâ, præclare incedere.

Camilla Ludouici Antonij Tafurij filia fere adhuc annicula, totum octiduum lacte, ciboque carens repente sanata est, admodum Bernardini è veste particulâ, quam in eum finem infantis mater à pio quondam sacerdote habuerat.

Cardonia Camassa primo partu dolores pariebatur sæuissimos, misertus coniux tertio iam die cum iis confictantem, accurrit ad senem auxilij gratiâ; vestis suæ frustulum senex tradit, vxori reddendum, parituræ quidem è vestigio, ut aiebat, sed cum maximo cruciату; osculata est mulier sacrum pignus, vocatæque in opem nomine Bernardini, infantem mortuam illico eiecit, ac ipsa

exanimis cum aliquandiu iacuiſſet, collectis viribus de cætero valuit.

Tarenti Aurelia Fernandina ex malignâ febrî iam morti proxima, ſacrôque paſta viatico, erat inungenda; huic fratris filia ex induſiolo Bernardini ad oſculum obtulit, recitatâque ab iis qui atterant, oratione Domini, & Virginis ſalutatione, collo eius appendit; vnde puncto temporis cœpit mitiùs habere, ſacram diſtulit vnctionem, breuîque poſtea è lecto ſurrexit.

Ibidem Alexander Maragnius tam proſtratis ex morbo viribus cum eſſet, vt nequiret exhomologeſi ſe ad obitum parare, ſimilis tactu amuleti, iſdêmque precibus, vt potuit, prolatis, cum ſudore copioſiſſimo, vitæ periculum expulit.

Præſes Regij Tribunalis Hieronymus Natalis articulari morbo diu excruciatuſ leuari ſe dolore ſentiebat quoties veſtis Bernardini ſegmento tangeretur.

Franciſcus Veraggius Puggiardenſis, quod eſt in Hydrunto Caſtellum, iam inde à puero dolores capitis tolerauerat peracerbos; hinc ſemper cum palleret, ac ſtremuam operam nauare ſtudiis nequiret, quæ apud Societatis Patres frequentabat, conuenit Patrem Bernardinum, eiùſque orationibus calamitatem illam commiſit ſuam, ad quam remedia omnia incuſſum fregerat. Signato Pater cruce ſanctiſſimâ illius capite, ire ad Aram præcipit Auguſtiſſimi Sacramenti, ac *Pater & Ave* illic recitare; paruit, & dolore omni repente proſtigato ab eo immunis in poſterum manſit.

Tarenti Cæſarem Palladinum vix anno maiorcm

rem suppressa vrina , atrocissimè distendebat; huic admota Bernardini corona illicò sanitati fuit.

Constantiæ Lopediæ Tolerae, Neapoli cum lateris dolor esse infestus consueffet, anno æui currentis quinto & decimo, totis sedecim horis, fuit aded intolerabilis, vt eam Medici consumptis iam artibus, desperarent; ad eam Sacerdos è Societate confitentem audire solitus , Bernardini pileolum defert , monétque sibi piè vt applicet ; En autem monitis dum obtemperaret , videt prodigiosam manum, hoc est, solitariam ac sine brachio, doloris locum sibi adstringentem & hanc non temerè manum credidit Bernardini ; ex eo si quidem, ita omnis dolor extinctus est, vt postea nunquam redierit.

Felicianam Stomeriam fatigabat malum eò molestius quod exponi medentium oculis verecundia non sinebat, pauculis Bernardini reliquiis confestim euauit, admirantibus medicis, qui eius morbi auditâ historiâ , fuisse pestiferum ac per se insanabilem iudicarunt.

Deodata Paratia mense iam integro manu capta sic vt eâ vti non valeret, confugit ad preces Patris Bernardini, qui tùm lecto affixus cum esset, postulanti nuntium remisit qui diceret , se preces rogatas absque dubio præstiturum ; Quâ ex horâ malo abscedente, manus vsum liberum recepit.

Fuit Iulio Cæsari Monaco Libellioni Lupiensi filius, comitialis morbi quotidianis accessionibus miserè obnoxius ex quo fiebat , vt exanguis semper , & decolor appareret. Eum tandem parens mœroris , ac misericordiâ stimulatus inter brachia

G ;

sublatum

192 VITÆ P. BERNARD. REAL
sublatum portauit in cubiculum Bernardini, fūse,
flebiliterque calamitatem eius narrans; hunc de-
tentus lecto Bernardinus, cum cruce signasset, ita
persanauit, vt nunquam deinceps eo morbo tenta-
tus sit.

C A P V T X V I I I.

*Diuersa specie diuersis visendum se exhibet
Bernardinus.*

IAm tot iis quæ recensuimus, & dicturi nunc
sumus beneficiis vitæ ac valetudinis instauratæ,
id quoque addidit plenus effusâ charitate Dei ser-
uus, vt se mœstis e cœlo præsentem & afflictis
fœpissimè sisteret, suâque illos iucunda specie re-
crearet, de quo consignata sunt autoritatibus pu-
blicis & à fide dignis excepta quæ sequuntur.

Narrabat Ioannes Franciscus de Mariis, sibi,
dum Massæ Parochum ageret, nocte quadam ada-
ctum palmo tendens in vmbilicum venabulum, &
quatuordecim vulnera impacto ligno, capiti
inflicta, cranio multis locis effracto, aduocatum
Patrem cui confiteretur, sed prorumpente in os
copiâ sanguinis, nequiuisse; duntaxat ab eo, in dis-
cessu, Bernardini pileolum accepisse, quem sibi
imponeret. Sic ergo in extremis versanti adest Ber-
nardinus, ponē Virginem Dei Matrem ab Opera
dictam, prouolutus in genua, illamque pro iacen-
te orans, qui ab iis audiuit, ad sananda vulnera
adesse, à Virgine autem iussus, de oleo sumeret,
quod

quod coram eius imagine ardebat idque vulneribus allineret. Quo facto adeò refocillatus est, ut ante octauum abhinc diem omnino sanus euaserit.

Biduo quam Pater è viuis abiret, Cæcilia Vignesia ægrotans, versus lecti partem defixos oculos mœstissima tenebat, admonitaque ab sorore, ut se ad astantes conuerteret, negauit licere, quod Patrem Bernardinum in causæ quæ tunc agebatur præsidium vocasset. Quibus verbis quid vellet, non diulauit, nam ore hilari ultro post modum conuersa, confectam dixit suam in cœlo causam, & quem in sublimi gloria viderat Bernardinum, ob id coram Deo multum ad eam contulisse, quod pridem apud illum vitam omnem confessione sacrâ expiasset, duobus itaque post diebus alacritate magnâ ad Deum euolauit. Dorothea Albertina in Cœnobio S. Hieronymi Neapoli Monialis scalarum è gradibus prolapsa dextrum brachium non vno loco fregit, manumque insuper luxauit, hinc tanta humorum colluies ut totum corpus cruciaret. Quare petita Bernardini, quem singulariter colebat tabulâ suas ad illum effudit querelas; sed verterente iam octauo die, cum præ doloribus animo linqueretur, vigilanti adstitit Vir Dei, reductoque modicè conopæo, sereno vultu affirmavit, velle se omnino eum restituere sanitati; ac inde quidem mali grauitate non mediocriter est leuata, sed intra octauum consequentem diem ex eo sic perfanata est, ut nec minimum eius vestigium retineret.

Margaritam Spedicatam Lupiensem. pleuriti-
de ictam vehementi, alterâ morbi die, vitalem

G 4

medici

104 VITÆ P. BERNARD. REAL
medici negabant, vnde Sacramentis communita,
vsuque sensuum defecta cum morte confligebat,
verum cervicalis, cui incubuerat moriens Bernardinus, contactu, sensibus redditur, Bernardinum
videt, auditque consolantem, ex quo tantum cepit
leuamenti, vt breui postea pulchrè valens, ad
eius sepulchrum rem gestam tabulâ consignarit.

Quo tempore Gonzales De Rueda Gallipolitānus Episcopus causam ordinabat pro futurâ Patris Bernardini in Sanctorum canonem cooptatione, interrogauit aliquot Moniales e S. Ioannis Cœnobio. Atenim Aurelia Venturia multorum admirabilium conscia, sed religione ac metu ducta, veri fortassis præter mentem, in tanto negotio deflectendi, siue aliam ob causam nolens interrogationibus subiici, has voces sibi dici audiuit: I modò Aurelia, vt de acceptis à Patre Bernardino beneficiis & miraculis, die crastinâ testeris; quod ipsa fidenter & omnium prima dum præstaret, hanc ab se auditam Patris vocem primo loco narrauit.

Syluiam Marefcallam dolores capitis annis pluribus exercebant, iis aliquando sub serum dici, de Patris reliquiis tantillum applicuit, expetitâ per preces illius beneficentiâ, nocte verò illum dicentem sibi vidit; concessi filia, quæ petisti, cumque illuxisset, sanam se penitus est mirata.

Ioannes Franciscus Salicius Sacerdos Lûpiensis ad interrogata primus vocatus est causæ quam diximus instruendæ. Post quæ illi de nocte visendū se præbuit Bernardinus, paulumque submoto lectuli tentoriolo; Totâ inquit, diem meâ causâ laborasti, ad interrogata respondendo, habeo collatæ

tæ operæ gratiam, quibus dictis tentorioli laciniam loco reposuit.

Ioannes Andreas Stoia Clericus Lupienſis à Medicis depositus, florem accepit ab amico de Bernardini tumulo sublatum, pieque osculatus in cervicali reposuit, cumque insomniâ laborasset, tunc statim in somnum solutus est, viditque dormiens dicentem se esse Bernardinum, ad eum curandum venisse, cuius ipsi argumento fore, quod sublatum de sepulchro florem non esset in cervicali reperturus; nam se illum deferre ad S. Mariæ Leuchensis, cuius auxilio iacentem sanasset, excitatus Ioannes florem nusquam inuenit licet curiosissimè requisitum, sed eam odoris sensit fragrantiam, ut quicquid est in terris odoratum præ illâ fastidiret: Exin meliusculè valere, votoque gestundæ fasciolaræ concepto, quæ sui vtriusque effligiem sospitis haberet; nouo tamen sub vesperum appetitus est insultu, verum imaginem Bernardini religioso osculo veneratus accessionem morbi inhibuit, breuique vires omnino resumpsit.

Anna Bozzia, exhaustis incassum Medicis loriculisque, Sacramentorum remedia suscepit quibus votum adiunxit Bernardino, si conualesceret fore ut argenteam laminam tumulo eius appenderet, vorum lethargus secutus est, & secutura mors credebatur. Dum igitur à Sacerdotibus solennis animæ commendatio obitur; en ægrotae spectandum se dat Bernardinus, & his eam verbis compellat; secura sis, filia, sanabere, & secundo euentu ægrotatio claudetur; sub hæc cœpit valere leuius, & visum præsentibus referre, nec

G s diu

106 VITÆ P. BERNARD. REAL.
diu postea pristinum habitum integravit.

Camilla Martinia Neapolitana periculosissimos in partu dolores non semel experta, iterum deinde partui vicina Bernardini opem imploravit assumptâ secum de reliquiis eius particulâ; & statim quidem venere cruciatus, sed tolerabiles, sic ut esset obscurum, aliâne ex causâ, an ex partu propinquo nascerentur; in iis ad quietem cum se in sedili collocasset, antequam somno planè concederet, senem vidit scipionis vice cana fultum, audiuitque hortantem; nihil angeretur; edituram enim, acceptum Deo servam, & vix horâ quadrante præterlapso, masculum peperit quem obstetrix salutare aquâ tingere abnuens, ut qui vitæ expers cunctis videretur, persuasa est à matre, Bernardini verba referente; Tinctus itaque tres annos vixit, & castam primigenij candoris prætextam in cœlum reportavit Deo illic æternum serviturus.

Trimulus puer Leonardus Farfanitus, Bernardini die anniuersario in fossam decidit quadraginta palmis viuo in saxo excavatam, præcepitque caput pavimento allisit, vociferante interim quæruentem videbat auia, adiuua Pater Bernardine; iacuit mortuo similis, & ab iis qui multi accurrerant pro mortuo habitus; re cognitâ, mater, ut erat in Collegij Templo, ad Viri Dei sepulchrum procidit, supplicans filio vitam daret; funibus puer, decursâ iam horâ, extrahitur frigidus, rigens, cadaveri propior, quam corpori, quanquam esset veruece recens iugulato ad suscitandum calorem conditus, exili tamen deprehenso pulsu, vivere adhuc Medicus edixit, sed vitæ in posterum spem

spem nullam esse. Nocte subsequenti anxie excubans filiolo mater, somno ac mœrore nihilominus victa, videt primo illo in stupore Bernardinum lugere prohibentem, iam enim filium saluum esse; viso eo nuntio excitata ad filium aduolat, qui & ipse, ne lugeas mater, inquit; Eccum senem manu cannam gestantem, & hoc temporis puncto tam perfectâ salute donatus est, vt lapsus præcedentis ne minimum quidem indicium vllâ in parte corpusculi remaneret.

Ferrantius Venturius, Baro molestissimâ oppressus pituitâ, probè vigil, stantem eundem præ lecto conspicit, & se consolantem, spondentemque fore vt sanus quamprimum inde exurgeret, quod re ipsâ est factum.

Ioannæ Capuanæ Comiti Altæ - villæ vaticinabantur Medici prolixitatem morbi quo detinebatur, sed prosperos tandem illius exitus; At ecce mane die quadam cum Patri vehementer pro se supplicasset, videt intrantes cubiculum amœnâ specie adolescentes duos, Societatis cultu, qui aiebant se mitti à Patre Bernardino, vt renunciarent eam ab ipso expectari foreque illic, quàm vbi tunc esset commodius; Illa Lupiensem habitationem suaderi rata, lecto se affixam negauit posse illò proficisci, verum iuuenes disertè explicant, nequaquam de Lupiis agi, sed de loco longè meliori, vbi eam opperiretur bonus senex, quibus dictis videri desierunt, ipsâque tum demum intellexit, breui se de vita migraturam, sed illò, vbi famulus Dei iam degeret, quod illam incredibili gaudio ad vsque obitum perfudit, & magnâ beatæ immortalitatis fiduciâ: hoc verò multis quod diximus

108 VITÆ P. BERNARD. REAL.
ximus ipsamet retulit, addens iuuenes illos arbitri
se fuisse Angelos.

Ioannem Franciscum Grandium sedecim annorum iuuenem maligna febris inuaserat, & apud Medicos quinta die, morte post biduum adfuturâ damnarat. Is Bernardini pilcolo capiti inserto, magnam primum sanguinis copiam è naribus profudit, ex quo spei nonnihil visum est Medicis aspergere, sed ingrauescens ad septimum diem, octauo cœpit cum morte configere, atque hîc illi spectandum se præbens Bernardinus, animos addidit, ad sanandum illum venisse affirmavit, & quam gerebat arundine tetigit; quæ deinde puer edisseruit familiaribus, ac post acrem cum morbo pugnam, naturâ vincente, incolumis fuit.

Decumbebat Lupiis ægrotus Ioannes Dominicus Colosius, & lacunar cubiculi cum tædio spectans Bernardini manum implorabat, qua ipsa in precatione Viri Dei velut in lacunari pictam imaginem cōspicit magnâ animi sui voluptate, nihilque ambigens, quin sibi sospes aduenisset, mox vires collegit, febriemque penitus excussit.

Claudebat extremam vitæ periodum Claudius Recuperus sacris Ecclesiæ mysteriis ritè comparatus, cum senis præsidium, cuius tenebat effigiem, ex intimis visceribus nec frustra orauit; huic enim se statim videndum exhibuit, consolatus est, spe dulci fouit, repentino denique vomitu Claudius, pestilenti reuulso humore, momento seruatus est.

Franciscum Riccium Neapolitanum, animi gratia cum cognatis in hortos profectum, fera distillatio subito obruit, ac solo veluti mortuum afflixit;

afflixit ; Tenuit is stupor quatuor horarum spatium, quibus Victoria Farinia eius vxor in Bernardinum religiosissimè propensa, feruenter precabatur, vt viro propitius adesset, & adfuit planè, & quidem spectabilis prædixitque sanandum quantocyus ; reuulsus illinc domum æger, postri die mane valens ac vegetus ad sua negotia exiit. Vidit eadem Victoria ægrotans Patrem de valetudine celeri sibi confirmantem, quam & biduo post integram obtinuit. Dixere autem pro testimonio hi duo coniuges, si quid alteruter peccasset, solitum illi Bernardinum, in eâ quam habebant illius tabulâ, vultuosum videri & iratum; contrâ hilarem ac placatum, cum quid præclare ad Dei gloriam gessissent, idque sibi sæpius contigisse.

Iosepho Popino author fuerat Bernardinus, vt contra insultus maligni spiritus his verbis pugnaret. Adeste IESVS & MARIA, nam si mihi eritis viæ duces, salua erit anima mea. Hic ergo iuratus asseruit, contra illos Dæmonum incursum, quories his verbis vteretur, toties sibi Bernardinum ante ac post mortem, aspectabilem adstitisse animantem se ad certamen, & sibi victoriam impetrantem.

Ioannem Dominicum Georgij Lupiensem febris ectica exedebat, cum scdissimâ totius corporis, seu leprâ, seu scabië; Vocabat inuenis assidue in vota Bernardinum, quem duodecimo sæculi nostri anno iam venerabatur quasi sanctum; & nocte altum dormienti apparet vir Dei, & cur se toties inclamaret, quærit; respondet adolescens se valetudinem illius precibus ambire, idque hac solùm

lūm mente, vt in religiosā familiā Deo inferiret; Videbatur hic Pater propriis manibus precantis faciem tangendo blande illum erigere; Læto animo esto, fili, en valetudini pristinæ te reddo, & lecto surgere licebit; ac religioso ordini nomen dare; matutinis horis euigilans, vires commodas experitur; lecto surgit in quo bimestri toto iacuerat, Collegium adit, refert socio Bernardini quod sibi contigerat, moxque de capeffendo tractare incipit Patrum Capuccinorum instituto; quod, dato per annum sanitatis recuperatæ periculo, tandem obtinuit.

Ioannes Antonius Iouanius è Societate Iesv dirā febri Neapoli æstuans, & læuā parotide cruciatus, nec somni quicquam nec cibi admittebat, contractis nempe maxillarum neruis. Sumpto igitur Christi viatico, erat oleo sacro proximè liniendus, cum Pater Iulius Cæsar Recupitus eius olim in philosophia Magister, conuenit, rogauit, quī sibi res haberent; pessimè, inquit, alter, & ad insaniam proximè ob perpetuos, & crudeles cum insomniā cruciatus; apponamus, subintulit Pater Bernardini cannā parotidi (eam cannā Antonius Lupiis ex tulerat) quō tibi somnum conciliet, vt scio aliis fecisse; recitatā de genibus ab iis qui aderant, oratione Dominica, & Virginis salutatione, apostemati pannis obuoluto arundo applicatur; Mira res, ipso illo momento reuertens somnus horas duas ægrotum refecit; hæc interea somniantem videbatur Lupiis inambulare extra urbem, & dolenter cum socio queri, quod præ acerbitate cruciatus pedibus & animo linqueretur; ad hæc socius medicinam monstrare quæ
in

in promptu esset, Patrem scilicet Bernardinum sanctimoniâ potentem, vterque domum è vestigio redire: ipse ad Bernardinum aduolare & interpellare illum summis precibus pro tam diri tormenti remedio, Pater verò solari, animare, extinguendum breui post tempore polliceri: suscitatus hic æger ipsâ re docetur haud temerarium fuisse somnium, sedato iam tum videlicet magnam partem dolore, dein valetudine sensim plenius instauratâ.

Nolæ Ioannes Thomas inter primarios nobilis malignâ feбри ad extrema perductus, nullique iam ob debilitatem medicamento par, iubet sibi pileû adferri, quẽ ex cubiculo Bernardini pio quondâ furto clam subriperat, cumque sub serum in lectu teruical magnâ spe deponit, nocte cernit præsentem adesse Bernardinum, exitij metum certâ fiduciâ mulcentem recuperandæ sanitatis: Tentatâ manẽ arteriâ medici tam bellè huic subito factum absque manifesto miraculo negarunt, vitam nempe in tuto positam, emendatûmque cibi fastidium: Quare is pileum lecto amoueri non ante passus est, quàm ex eo ipse incolumis surgeret. At quàm gloriosâ, & lucidâ specie fidelem

seruum Deus ostenderit nondum atti-

gimus, tametsi hoc Caput pro-

cedat longius: sequatur

igitur

CAPVT XIX.

Spektatur à multis lucenti facie Bernardinus.

Tot illuminatum radiis animum nihil adeo mirum est in corpus erupisse, lucemque suam cum illo partitum: affirmari quidem generatim potest, eorum nonnullos qui Lupiense Collegium rexerunt, contuitos esse Bernardum, cui vultum dum oraret lucidissimis radiis coronatum: Aedituus vero Franciscus Hillarius aiebat non semel in cubiculo se deprehendisse luce circumdatum: semel vero in Templo dum Litaniis interesset. Appulsus Lupios Pater Antonius Beatillus, illumque, ut fit, officiosè amplexus, prohibitus est emicantibus è vultu radiis in eum oculos ut conabatur, defigere. Anno sæculi quinto, Iacobus Braccacius dū Lupiis concionaretur, postridie festi corpori Christi sacro Augustissimū Sacramentum sæpius adiit quod publicè in Templo tum erat expositum, semperque in Patrem Bernardinum illic Deum orantem incidit, laudauitque magnopere senis licet ac debilis prolixam pietatem tam modestā illic reuerentiā tamdiu de genibus precantis, quem illuc pomeridianis reuersum horis, cum signum domesticæ cohortationis reuocaret sequitur prætereuntem Braccacius magnā hominis veneratione, ponēque scalas conscendendo, impelli se sensit ad deosculandum quā vestigium posuisset, verum inde

inde humo caput tollens videt è toto illius corpore scintillas ardentes promicare, quod monstrari Deo specimen credidit; interioris flammæ quam coram Sacramento ex igne sempiterni amoris accendisset.

Ioannes Antonius Negrius Bernardino ad Aram ministrans intuitus est clarè de illius ore tantam erumpere splendoris, vt Solis radio illuminari locus videretur. Doctori Ioanni Antonio Colettæ sæpius visus est, tum sacris operans, tum surgens ab oratione cinctum multa luce os præferre, ac fidem fecere multi fide dignissimi; tam splendida illam post precationem ab se facie conspectum, vt esset vni de superis quàm mortali similior, ipsique inuicem mirarentur ac dicerent; Ecce alterum B. Franciscum; En beatum de cœlo Angelum, & his similia.

Affirmat Iulius Cæsar Castellanus Iuris Doctor, se dum adesset celebranti splendentem eius contuitum faciem; quod ipsum asserens Sybilla Cucurria Tertiana S. Benedicti Monialis, addit, in vtraque viuorum, & defunctorum memoriâ fulsisse clarius, seque ad latus concedere solitam, vt eâ speciem tam gratâ vberius frueretur.

Petronillæ verò Pisacaniæ ad diuinam synaxim accedens comparuit tam inflammato vultu ac luvido, vt nusquam esset toto Templo ær quàm circa ipsum illuminatio: Eandem verò ægotantem inuisens Pater nono antequam defungeretur anno fenestris clausum mira luce impleuit cubiculum. Ex his porro quæ stylo hûc sumus vsque persecuti facile esset conficere quantâ foret vulgò apud omnes opinione sanctitatis; sed hoc

H scorsim.

114 VITÆ P. BERNARD. REAL.
seorsim vt explicatius per se cernatur , peculiari
tractatione eget, quam proximo capite subdicio.

C A P V T XX.

*Quàm esset sublimis & ampla de Bernardi-
ni sanctimoniâ existimatio omnium.*

ETI si ferè ita vsuuenit , vt rarus sit inter Dei
seruos qui obrectatoribus careat , sed de Ber-
nardino dici ex vero potest. Non erat qui loquere-
tur de eo verbum malum ; visusque est Deus hoc
illam præmio ornasse quâ inter cætera fulgebat
bonitatem, benè de omnibus tum sentiendi , tum
loquendi , itaque vicissim ab omnibus verus Dei
seruus, sublimis vitæ, præstantisque virtutis, pri-
moribus iuxta & plebeiis, quin & Societatis æmu-
lis habebatur, qui si occæpissent , vt nimis sæpe
fit de nostris hominibus obloqui, & suum singu-
lis aptare symbolum; cum ventum erat ad Patrem
Bernardinum ; At hic, inquebant, alter ab iis est,
ac de illo numero demendus, verè bonus, planè-
que sanctus. Et contigit profligatissimum homi-
nem monitum dum ludit, è Nostris duos illac
præterire, malè pereat , inquit , quantum homi-
num horum in orbe est, excepto, subiecit confe-
ssim, P. Bernardino. Tam latè verò eius manabat
fama , vt vbi quis Lupiis aliò procul aduentaret,
fatigaretur percontando quisnam esset is Pater de
Societate tam insigniter sanctus , & prædicaren-
tur Lupienses tanto habitatore, tanto Dei munere
beati.

Hunc

Hunc P. Ioannes Baptista Pilcator, eximie virtutis exaggerata vir, sola constanti notum fama, Tyronibus nostris quibus diu præfuit, in exemplar dabat. De hoc Externi, de hoc Nostri multa requirebant, vbi quis Lupiis Romam aduenisse sciebatur: In hunc veluti sanctum ferebantur pia omnium studia, & veneratio, tum ob mirè gesta, tum ob præcipuum paucisque concessum quem spirabat suauissimæ sanctimonie odorem, ac præsentie vim, quâ vnâ mentes sensu doloris salutari, pietatis, vitæ melioris, sanctorumque operum incendebat. Franciscanus Theologus ex Obseruantia strictiori, alique nonnulli iureiurando confirmarunt, donatum cœlitus Bernardino, vt eorum qui ad se adiissent perturbatam conscientiam, agitatam ve prauis impulsibus mirabiliter serenaret, quod expertus testari potuit religiosus ille Theologus, vtpote illi dum adhuc in sæculo ageret solitus confiteri, ac post initum ordinem familiariter illo vti.

Narrabat de se Nardensis Medicus, ob incredibilem beati Viri modestiam solo eius aspectu se adeo captum, vt exin perpetuò veneraretur quasi sanctum, quod & alij de se confirmarunt. Cuius quidam Nardensis Societati parum æquus Lupios appulsus Dei tamen seruum cognoscere voluit, inuenit in lecto ægrotantem, illoque aspectu sic emollitus est, vt pios liquesceret in fletus, multo eius manus osculo lamberet, sæpe illi precatorios globulos admoueret, quos hodieque pro reliquiis carè seruat.

Dux verò Nardensis Belisarius Aquaniua referre consuevit; vt optimum senem primum vidit, cor

sibi tanquam cœlesti radio verberatum, quo ad reuerentiam illius esset magnopere permotus, ex eo ut sanctum semper obseruasse.

Magister quidam Conuentualium Minorum, iam tum Neapoli cum philosophicis operam daret Bernardinus, paucula cum eo in egressu scholarum collocutus; arctè complexus, frontemque deosculans, Sanctam altâ voce appellauit. Beatus Andreas Auellinus Theatinus in Societatis Collegio hospes, Patribus fatebatur, se Bernardini charitatem & humilitatem cum Lupiis cerneret, existimasse illum sanctum. Complurium verò assertionem constat, dum miscerent cum eo colloquia, non de diuinis modò rebus, sed & promiscua, vtrò se collectum sensisse animum, gustumque noui ad virtutem feruoris. Alij cœno suorum criminum ore tenus immergi, cum ad eius pedes ea confessuri, genua curuassent, tanto illorum dolore vrebantur, ut toti in lacrymas soluerentur. E nostris quidam fragore tonitruum terreri soliti, in eius cubiculum pro asylo, tonante cœlo se abdebant.

Multi cum Lupios aduenissent, sanctum sibi ostendi postulabant, de quo in patriâ inaudissent.

Iam verò hoc nomen ita constans sanctimoniz singularis cum inualuisset in hominum animis, assiduam ipsi literarum seu legendarum, siue reddendarum creabat occupationem cum multæ ad illum vndique scriberentur ab consulentibus & exposcentibus eius preces. Bellarminus certè tam excelsæ virtutis ac scientiæ Cardinalis quàm orbi notum est, de tribus illum consuluit, quibus nihil sibi maius ducebat & grauius, nimirum: An mortifere

tiferè peccasset Archiepiscopatu Capuano quamuis inuitè admittendo? An deberet illum abiicere cum se oneri eius censeret imparem? An posset esse de salute securus? Ad quæ Bernardinus eâ prudentiâ rescripsit, vt eius epistola magnæ Bellarmino consolationi fuerit.

Claudio verò Aquaiuzæ religione insigni & sapientiâ viro, affectâ iam ætate de abdicando Generalis Præpositi munere quærenti respondit, se post commendatum Deo negotium, intellexisse illam abdicationem ex Dei gloria, & Societatis bono haud quaquam fore, proinde aliò mentem conuerteret.

Sacerdos de Societate Neapoli diu in Philosophia & Theologia professor, tam altè de illo sentiebat, vt nisi de genibus & nudo capite ad illum non scriberet, imitatus in eo Xauerium S. Ignatiò ex India scribentem.

Suarez non virtute quàm fama, & doctrina minor ad eum litteras anno sæculi quinto Româ dedit, quibus infimis precibus rogabat impetrari sibi à Domino consensionem voluntatis propriæ cum diuina, & animum quibusuis in casibus acquiescentem vni Deo illos approbanti. Spero autem, concludebat, hoc boni quod solum optabile est in hac vitâ, me Reuerentiâ Vestrâ intercedente potiturum.

At Vincentius Gonzaga Dux Mantuæ paulo antequam è viuis abiret, in hunc modum ad illum scribebat. Proiectus ad Paternitatis vestræ pedes illam rogo, vt mihi tantorum conscio peccatorum Deum propitiet. Dux autem Victriensis-Fabritius Sangrius, agens piorum quæ ab illo ac-

H 3 ceperat

eerat munusculorum gratias, sic eum compellabat; Accepi ea, inquit, cum multâ, vt par fuit, veneratione, pietate, ac reuerentia, optauique coram, illius manibus pedibusque osculum præbere, quod per has saltem literas exequor.

Ioanna Coscia S. Agathæ Dux, Chare mi Pater aiebat, deiecto in terram vultu, abs te veniam, posco, & mille oscula eius pedibus affigens, rogo, vt digneris mihi benè precari.

Dorothea Spinellia Altauillæ Comes, volui, scribebat, denuò hac mea epistolâ Reuerentiæ vestræ pedibus aduolui, & Dei amorem interponens, ipsam, quàm possum studiosissimè obsecrare, vt pro me Dominum precari ne abnuat.

Quas verò reddebat ad varios literas ab iis, vt plurimum excipiebantur magnâ eius obseruatione, ac seponebantur velut sacræ. Ad Scipionem Rouitum Regium Neapoli Consiliarium cum scripsisset, hoc ab eo responsum habuit, Erubui, si quisquam alius, maiorem in modum, insperato charitatis ipsius officio, & gratissimæ pietatis, quo attollere reorum maximum dignatur ad perspicendas misérias proprias offensionesque apud Deum; expleri satis batiando solo non potui, tanti boni grates rependens Immortali Deo, & asseruaturus reliquiarum loco quas ab ipsa habui literas.

Lupis Pater in Episcopalem Ecclesiam ierat Leonardi Bellij infantem filiam sacro baptismo lustraturus; illic confertissimus populus antiquam pridie Epiphaniæ spectans sacri fontis benedictionem; statim ad Patrem conuolare, ambire, pallium, vestemque osculari. Die autem Veneris

neris factiori ad Crucē cum Nostriſ adorandā procedens, in Confessionum Tribunali galerum reliquerat, & illuc item à multis accurri, baſiari ab iis pileus, & capitibus reuerenter imponi: Nostrorum non pauci osculabantur de genibus loca illa quæ ipse calcaſſet; Multi verò quorum excipiebat noxas, absente illo, Tribunalis sedile, ac podium. Pater Ludouicus Fidelis è Societate, illius sanctimoniam apprimè doctus, optauit Lauretum, inde Carpos adire, vt tanti viri cunabula, & cognatos videret; ob id media brumā & sexagenario maior cum Romam aduenisset, vetitus est à Præpositis Generali tam prouum vitæ periculum vltius tentare, ſat ergo habuit, quando aliud non licebat; Romā literas dare ad Ioannem Baptistam Realinum Bernardini germanum suæ in Dei ſeruum obseruantia summæ testes. Hæc porro animis omnium impressa eius opinio plerisque omnes pertrahebat ad postulandas eius preces priusquam longinquiori itineri, aut negotio difficiliore ſe traderent, & fuere qui centum miliaria conficerent, ad exquirendum eius consilium, benedictionem, & parrocinium apud Deū. Stephanum Perronium Lupienſem iturum Romam, Dei & egenorum causā, terrebant æſtus caniculæ, Romam intrantibus lethales; confirmauit dubitanti Pater, eius rei causā viam ineunti, nec Romæ quidquam, nec in itinere occuſurum, Dei quippe misericordiam ab eius capite inſauſta omnia auerſuram, qui pauperibus laboraret; Ergo ſauſtā Patris munitus adprecatione Iunij 22. profectus est, hæſit, rediit, vbique felicitate multatus. Comes Beneuentana, eademque Neapoſi

Proregina, in Hispaniam profectura orauit Præmariam foeminam Lupiensem, quæ Neapoli degebat, vt sibi ad iter cõciliaret Patris vota; Respõdithuic Pater petita se facturum, & ex Hispania scripsit postmodum Comes se non potuisse iter felicius sperare. Lupiis clarus Claudius Antollietus quopiam exiturus precationem faustam magni senis nunquam omittebat, idemque Nostris in vsu erat quotquot è Lupiensi Collegio discederent. Scripserat Lupios ad sobrinum Lucretia Petrazzola, vt à Bernardino benedictionem, precesque impetraret, pro fausto mariti in Hispaniam discessu, quem, quodd esset Regni administratoribus accensitus propediem cogitaret; Securum fecit sobrinum Pater, Deo se pro illo supplicaturum nominatim, vt cui valde longinqua incumberet peregrinatio; deinde, probus est subiunxit Christianus & ob labores diu benè positos confecturus est ingens iter, vt à Domino muneretur, quæ verba hominem pupugerunt suspitione haud vanâ tristis casus; De singulis tamen confortinam fecit certiozem, ipsaque clam tandiu habuit, dum postera die redditarum sibi literarum ferbri coniugem tactum vidit; Tunc enim responso Bernardini longum iter spondentis, illum solata est, verum die sequenti æger accersita vxori, Pater Bernardinus, ait, est insigniter sanctus, & nocte proximâ eius beneficio intellexi profectionem illam, de qua is dixerat longinquam, in aliam vitam suscipi oportere, nolo tamen id feras ægrius, sed diuinam potius reuereare voluntatem; tantum cedo mihi confessarium, cum quo me comparem ad Christianè moriendum, quandoquidem Pater moriturum

moriturum prædixit; rescripsit mulier sobrino hæc omnia. Illa Dei seruo exposuit, petiitque non nihil ex Beatæ Irenes gossypio; verum eo nihil iam esse opus, sed precibus cum diceret Pater; An fortè (refert alter) Dominus Didacus (quod erat ægro nomen) iam fato functus est; sumus, excipit Pater, mortales quotquot sumus, sed cape has Beatæ Franciscæ viduæ Imagunculas geminas; cognatæ alteram, Lucretiæ, alteram parenti dudum viduæ, trans mitte; hortareque illas ad eius sanctæ peculiarem cultum, cum non sit admodum ab ea diuersa illarum conditio, & rescitum est postea dum hæc loqueretur, iam viuendi finem ægrotum fecisse.

Manante in dies latiùs Bernardini famâ cepit multos desiderium viros graues, & autoritate præstantes cum Lupiis amouendi vt tanto & ipsi thesauro fruerentur. Euerardus Mercurianus Societati Præpositus Romam; Carpenles in patriam; Lemensis Comes Neapolim; alij aliò certatim trahebant, Deo interim Lupiis retinente; hominibus verò quem ad se pertrahere nequibant per se aut per literas adeuntibus quibus eius recordationem, tutelam, precesque ad Deum flagitabant, præter illos enim quos memorauimus. Squillacensis Princeps respondens epistolæ quæ se illam spondebatur habiturum coram Domino Deo commendatam, hoc sibi promisso videri scripsit Inferorum suppliciiis exemptam, quæ toties esset commerita, obtestans per Christi vulnera, vt suo ipsam patrocinio, & oratione semper dignaretur.

Iulius Mastrillus Maioris Tribunalis Index suis ad eum inseruit litteris, nihil bonorum sibi defu-

H s

turum

tutum quæ possunt ab homine optari dum in eius menteviueret, ac certo credere hac eius tutelâ conciliandum sibi quidquid in hac posset, vel in alia vita consolationis & gratiæ haberi. Omitto cæteros magnæ dignitatis, virtutis, & doctrinæ viros, qui procul sibi eius opem quærebant. Verum se Lupios alij conferebant, vt eum viderent & alloquerentur, quod incredibili præstabant veneratione, isque illos vicissim mirè ab se contentos dimittebat. Inter hos Alessanensis Episcopus Canonicus Regularis tam se illi demissè inclinavit, vt multis visus sit humi genu flexo eum salutasse. Bellarminus Societatis Neapoli tunc Prouincialis (postea Cardinalis) cum primum Lupiis Collegium est ingressus, ad ianuam substitit; Interrogauit quis esset Bernardinus, nam socij omnes ad excipiendum descenderant, indicatôque sibi, in genua procidit; procidit pariter bonus senex, & per mutuos amplexus suam alteri alter, vterque omnibus afflauit charitatem. Alexander de Montibus Acajæ Marchio, post suam bello Catholicis Regibus Philippo II. & III. probatam in Hispania virtutem, demum Lupios redux non ante domum salutare quam Bernardinum sustinuit, prohiberique penitus haud quiuuit, quin positis genibus oscularetur eius manum. Idem fecit Franciscus Pignatellus Marchio Spinazzolæ Proregis titulo, & in Bariensi, Hydruntinoque tractu Inspectoris, Lupios destinatus. Sæpè Venetorum Clarissimi ad Lupiensem oram applicitis nauibus exscenderunt, & millibus septem vt Patris aspectu fruerentur Lupios contenderunt, suntque illum inusitatis salutationis honoribus prosecuti.

Ioannem

Ioannem Thomam Mastrillum & Iulium Cæsarem Albertinum sola cupido agendi cum Patre, de animi rebus, Nolâ Lupios traxit ; Eadem Barrio Nobiles nonnullos , vt vitam à puero apud illum confessione sacrâ retexerent ; quorum vnus Hieronymus Doppola Patri cuidam ex Nostris de causa itineris aliquantò post requirenti , cum eam fuisse respondisset, exomologesim vitæ omnis Bernardino iudice obeundam ; nostra , subdebat, profectio in id vnum tendebat , vt Patris Bernardini conspectu gauderemus , in quo à nobis notatum est nihil quod perfectâ non esset demissione sui & charitate, &c. singulare ; intuendo certè atque colloquendo perinde afficiebamur, vt si cum sancto versaremur; Equidem pauca de illius rebus quæ mecum asportarâ, ægrotantibus multis fuere sanitati, præsertim in partu constitutis. Indidem quoque de Massiniorum stirpe vir acutus cum Patrem conuenisset, egissentque inuicem satisdiu post officiosum digressum iam solus , ac stupens, cœpit crucem sapius formare , miranti- que Nostro à quo deducebatur , certò ait hic Pater homine maior est , vnus siquidem me com- monefecit, cuius mecum solus conscius est Deus præterea nemo. Auditis frequenter quæ de Patre circumferebantur Settinius cæcus ad illum etiam venire statuit, experturus & ipse , ecquid remedij nancisci apud illum posset, quanquam cæcitate ferebat patientissimè valdeque Christianè: Erat hic patria Romanus , fabrili arte Bariensis, quâ diu factitatâ, orbatus oculis fuerat, hunc ergo Pater cum cerneret, gratulareturque illi aduentum ad B. Irenem, cæcus ingenuè, se Beatæ illius

ne

ne nomen quidem tenuisse, sed venisse tam longo itinere ad P. Bernardinum, ut suis luminibus medicinam ab eo inueniret. Sub quæ illi Pater, bonâ cum Rectoris veniâ, hospitium in Collegio detulit, in quo vicino Patri cubiculo diuersatus est diebus tredecim, sancto sene illum quotidie sapius visente, abludenteque oculos & manus, ac piis sermonibus refouente, omnique humanitatis officio. At cæcus etsi nihil prorsus valeret distinguere, Patrem nihilominus perbellè cernebat, eiusque speciem tam sibi graphicè animo impreserat, ut quasi oculis vsurparet, ita illum præclare describeret: Quin Patrem, ut erat solitus, aliquot panis micas, & aquæ vasculum ad fenestram auctulis ponentem, è cubiculo suo optimè discernebat cæcus, & eo celebrante communicaturus scitè animaduertit seruatam sibi sumptæ hostiæ maioris partem, quod paratam minorem hostiam cogeretur pater perëgrino dare, præter opinionem accedenti. Die autem Sancto Pentecostes, illius oculis, auribusque (nam his etiam ægrotabat) cruce sæpè lustratis, cum illi Pater iam fieret proximus, Eucharistiam porrecturus, vidit illam maxime distinctè splendore, & radiis cinctam, quibus Patris manus & brachia mirè collucebant; vidit & Patris vultum, corpusque reliquum luce fulgens, nec ultra hæc aliud Deo visum cæco concedere, ne tantumdem eius patientiæ demeretur, quantum visui accepisset.

Quibus in patriam redituris non licebat familiaritate Patris diù frui, eum ut poterant ferre secum præsentem studebant. Horum primus fuit Horatius Verdassius Iuris doctor & in Hydruntina Prouincia

Prouincia Regius Cognitor, qui grandiore in tabula iussu sibi ad viuum exprimi Neapolim tulit, de cuius exemplo tam multa ibidem sumpta sunt vt latè per urbem spargerentur: secuti sunt alij & in varias orbis partes vel ipsi tulere, vel Lupiis acciuere, spectanturque magno cum honore apud multos inter cæteras imagines pias. Tam contentienti hominum conspiratione serui sui famæ velificante Deo, vix ausus est quisquam illum perstringere. Patrum certè duorum aliquantum ipsi obmurmurantium, regressus in sæculum infelix probauit Deum esse illius nominis ultorem. Quidam autem Rector amoliri eum à Collegio volens certis ipsemet de causis à Præposito Generali officio motus, acerbâ morte post paulum interiit: & Iurisperitus, olim Cognitor Hydruntinus interdum obloquens communibus hominum studiis erga Bernardinum ad extremum factus hæreticus vitæ finem miserrimum nactus est: Sed istiusmodi obtrectatores fuere paucissimi.

Contra verò in illum tam erat prona omnium pietas vt nihil non agerent, quo viuientis adhuc reliquias alicunde sibi decerperent, tum religiosè honorandas, tum desperatis humanitatis occasionibus remedio futuras. Itaque in Templo precatoriz ipsi Coronæ rupto funiculo, dissilientes globuli tam raptim collecti sunt, vt nullum recuperare potuerit.

Antoniz Tafuræ Lupiis Nobili, apud Moniales Beati Ioannis, exciderat dicere, de zona Bernardini quam secum gestaret; hinc religiosæ Moniales orare, urgere, insistere, vt eam sibi liceret videre, at vbi præ manibus habuerunt mox eâ in-

ter

ter se distributâ, suam Antonia duntaxat breuissimam partem reddiderunt.

Qui Olympiam Claram ægrotantem curarant medici, Bernardini zonam, quam ea semper gestauerat, statim ab eius obitu inuaserunt, ac religiosè inter se partiti sunt. Annibali Mercurio Canonico, & Musico apud nos in Templo dum caneret, pileolum suum commodauerat Bernardinus, ne voci noceret aura frigidior; id qui aduerterunt, multis modis egere ut cum impetrarent, sed semper irritò conatâ, nunquam musicus aut cuiquam concedere, aut restituere voluit, dum clam inuito subductus est.

Beneuentana Comes Menzia dedit ad Bernardinum ex Hispania literas, ut quas ab eo reponendas sperabat, pro reliquiis conseruaret. Bisignanensis verò Princeps Isabella Roueria scripsit Lupios à multis petens, ut indusculum eius detritum ac vetus sibi curarent ac mitterent. Crebrò in Templum cum ampullis piæ fœminæ ventitabant, ut secundum sacrum quod in vrceolis superfuisset operanti secum ipsæ auferrent. Multi aurem poenitentibus dum præbet, eius suffurabantur arundinem, quam ei mos erat in sedis angulo deponere. Quidam etiam vestes rescabant, vel earum ex limbo excernebant fila facilè vetustate cedentia, eidem cum mancipio precanti, quod vitali vndâ recens abluerat, segmentum vestis mulier Primaria forficibus abstulit, Lupiensium scilicet imitatione, nec induci valuit ut circum rogantibus quidquam ex eo diuideret, velle si quidem Neapolim id deferre ibique in suos tribuere.

Rogerus Libellius Lupiis inter Ciues notus
coronam

coronam amiserat, nullo materiæ aut operis pretio; quòd tamen Bernardini esset, frumenti modio restituentem libenter donauit. Nummos viginti Philippus Catalannius Lupiensi ei proposuit, qui ad se amissum referret pileolum, cauit ne adderet Bernardini, esse; ne frustra quantouis præmio quæreretur; recepit hunc tandem, eiusque repertorem largo munere affecit.

Lælia Sanseuerina Comes Briaccensis, Lupiensi cuidam supplex in genua procidit, tantum vt globulum obtineret ex Bernardini corona decussum. Marcus Antonius Zimara cuius in superioribus facta est mentio Zonam obtulit Annæ Mendozziæ Santangeli Comiti à Bernardino aliquamdiu tritam; hanc illa de genibus exceptam, collo quasi torquem pretiosissimum iniecit, sibi que non minus gratum munus venisse, Zimaræ confirmauit, quàm si Regnum integrum accepisset. Molares duos, & dentem Bernardino Franciscanus Infantinus diuersis temporibus euulserat; alterum ipsi argento insertum Regius quidam administer, vi autoritatis eripuit; Alterum pariter argento cinctum negabat sibi vel opimâ villâ ablatum iri foreque suis duobus liberis hæreditarium, sed elapsum fortè de manibus vnus è Nostri Adiutoribus celerrimè sustulit, chirurgus incassum reclamante ac multum diu irascente. Alius dentem vltro deciduum occasione vsus tergendis sanguinis, & iuuandi Patris, cautè sibi sumpsit, isque Neapoli nunc seruatur.

Portia Pepeia Aquauia, Dux Nardensis pro singulari dono eius Cannam pro Regina Neapolitanæ, Lemensi Comiti obtulit, eam magnodessiderio

Iacobus Soria Gironius nobilis Hispanus Tabellionum Regionum Lupiis Inspector metu repulsæ inhibitus similis Cannæ duntaxat particulam ab Hortensio Infantino Tabellione inodestè petiit, obtinuitque nodo primo tenus, statimque argento ornandam tradidit cum eximio sensu venerationis.

Isabella Tolsa Marchio acceptam à Iosepho Sufficientio Bariensi Ciue eiusmodicannam auro ac serico contextit: Aliam Iulia Muscettola Catonensis Baro pretioso inuolutam panno cum aliis eiusdem Patris reliquiis palam habebat expositam.

Accersitus ad Turrin - pictam faber lignarius Lupiensis, apertâ Baronis loci Dominæ capsâ cannâ illic recondi mirabatur, verum ipsa nihil mirum docuit, nihil quippe sibi Cannâ illâ in terris carius, quod Patri Bernardino vsui fuisset. Sed in similibus memorandis ne iusto diutius hæream, duobus claudio notatu dignissimis.

Petrus Ferdinandus à Castro Neapoli Prorex, viri Dei epistolas in religioso scriniolo eum multis Sanctorum reliquiis colebat Dux verò Andrie se Lupios vt contulit tantum illum saluaret, quo in officio, pietatis causâ eius pallij laciniam suâ ipse manu amputauit; Quod mirum dictu, in Ducis oculis subito ita creuit, vt integerrimum appareret. Multorum adhæc probauit sensus, ex eius reliquiis odorem spirasse dulcissimum nullius artis ingenio conscitum. Ac de sanguine quidem prodigioso dictum quem Lucretia Petrazzola clausum lenticulâ vitreâ seruabat, cuius cœlestem fragrantiam

fragrantiam festis anni diebus præcipuis augeri. Tum ipsa, tum alij ex eius domesticis legitime iurarunt. Bartholomæus verò Maria Iuris Doctor ob id accensæ honorem lampadis, domi, eius reliquiis deferebat, quod mirum ex iis iugemque odorem efflari sentiret. Quin apertâ quandôque coram multis, admodum reuerenter quam secum gestabat pixidulâ, & nonnullas ipsis eorum ostendit, & suauissimo illarum odore tum pie illos recreauit, tum ad laudandum Deum in suis mirabilem permouit.

Hic tamen prætermitti est nefas, Patrem valde inuitum, hanc obseruantiam, vbi animum aduerteret, tulisse, sibi ac rebus suis exhibitam. Dentem qui sibi exciderat, per fenestram proiectum, cum rescisset ab Adiutore sublatum fratre, mox illum conuenit, & quamuis magnopere suâ lætum prædâ, illum sibi vt restitueret perpulit, aïens eiusmodi debere abiici, non autem seruari, & verò ipse receptum abiecit. Arundo autem cum sibi subriperetur à pueris, ridebat scilicet, suspicari nescius parentum industriâ, iussûque id agi; sed ratus pueris videri ad colludendum aptam, at si quis maturior eam abstulisset. Tum verò nihil non

monebat, vt posset eam recipere. Et

hæc de famâ virtutis admirandæ,

quâ viuens, clarebat Ber-

nardinus, ponamus

iam satis oppor-

tunè

CAPVT XXI.

*De multorum in rebus dubiis ad
illum concursu.*

AD sanctimoniz claram famam, de qua proximè est narratum adiuncta experientiz, doctrinæque existimatio, quam plurimos rebus ambiguis, casibusque perplexis ad Bernardinum conuocabat qui eius consilio, & sententiæ velut oraculis parebant.

Comes Palmeregienfis Philippus Matthæi, grauius, leuius, nihil prius decernebat, quin illius mentem super eo rogasset. Prouinciæ Præsides Iulius Aquaiua & Antonius Mendoza Gambatosæ Comes, cum administris Regij Tribunalis nihil constituiebant, quin consultum foret cum Dei famulo, & ex eius responsis tanquam tripode sic pendebant, vt cum dicebatur sic sensisse, dixisse, probasse, nemo omnium repugnaret, sed velut Angelo tranquillè acquiescerent vniuersi. Sæpe illum adibat Lupios Episcopus Oriësis Lucius Fornarius, quæ in Ecclesiæ gubernatione difficultates suboriebantur cum eo communicaturus. Adit Ioanna Aragonia Vidua Marchio Giaratanensis per literas, quibus explicatâ vitæ antea actæ ratione, se pro Dei nutu habituram spondebat quicquid in futurum suaderet, seu de alteris nuptiis, seu de cœnobio inuisset.

Causam vrgebat in foro Episcopi Marcus Antonius

tonius Troianus Lupienſis de hereditate in magnum vxoris detrimentum Clero, ab ſocero relictâ, cumque nulla poſt ingentes ſumptus, & alternas moleſtias componendarum partium reſtaret via, tandem Viro Dei rem omnem permiſerunt eius ſententiæ vtcumque cederet, ceſſuri; & pronuntiauit ita ſapienter, vt vtrique ex voto ceſſerit, Clero Epilcopi & Troiano.

Quæcunque verò difficultates naſcerentur, quæcumque dubia interrogaretur, facere ſatis omnibus contendebat, nec vllum ab ſe dimittebat, niſi auditum, recreatum, & de re propoſitâ certum; Biſ tantum quod quidem ſciatur, cum diem ſolidum conſulentibus dediſſet, ſub ſerum diei fractus & exhaustus, reuocanti ad Ianuam reſpondit; non vacare, ſibi horarum penſum exſoluendum eſſe: At enim reſponſi pœnitens Ianitorem è veſtigio ſecutus iuſſit virum induci qui conſilium quærebat, fortassis enim maioris momenti negotium habere; quo humaniſſimè expedito, ab Ianitore tantum non de genu mali exempli veniam petiit, quòd in homine illo audiendo ſe difficilem præbuiſſet. Et hoc ſuæ cunctis operæ largiendæ in abſentes quoque ſtudio tenebat, eorum literas, etſi forent hominum poſtremi, ſuis nunquam ſinens mutuis carere. Nec verò cauſa in obſcuro erat, quæ tot vndique mortales ad conſulendum illum excitabat, nempe reſponſa Viri Dei, ſic ingenium implebant, vt omnem ei adimerent ſcrupulum. Itaque Petrus Baldassarus è Carmelitarum familia. Concionator Theologus, & ſæpe illorum Prouinciis præfectus Bernardinum frequenter de conſcientiæ

I 2

scientiæ controuersis adibat, aiebatque se ad oraculum ire, & suum illius effatis animum, nube omni deterfa dubitationum acquiescere constanter. Comes Alexander Matthæi pro testimonio dixit fuisse tam plena illius responsa, vt nihil anceps in cuiusquam mente relinqueret. Petrum de Bandis Nardensē Medicū exagitarat diu ambigua quæstio, nec dissolui sat liquidò quiterat ab nonnullis Neapolitani Collegij Patribus, at is deinde Lupios profectus, congressusque cum P. Bernardino tam illuminato quietoque illinc animo rediit, vt nunquam præterea super ea re hæsitaret. Idem Doctoratus insignibus ornandus Lupios item ad Patrem venerat, vt modum exercendæ artis ab illo doceretur; & de multis est doctus ita feliciter, vt postea diceret sibi multos annos illis vtenti præceptionibus res semper optimè processisse. Huic ipsi Medico valde commendarat Pandus de Pandis Nardensis Gymnasij præfectus, vt cum Lupios ire contigisset, præsidium sibi à Patre posceret multorum quibus in erudiendâ iuuentute lancinabatur scrupulorū. Ad eum Pater scriptam ab se remisit docendî formulâ, cuius ipse obseruatione illâ in posterū omni molestiâ caruit.

Pellem sutor quidam ab oræ maritimæ custode ex naufragio habuerat, indidem quoque alteram emerat, vtrimque cœpit tam violentis conscientiæ aculeis fodicari, vt se iam inferis addictum putaret, nec valebant eorum, tum qui confitentem, tum qui consulentem audiuerant admonitiones, iactatum animum placare, vno Patris affatu eam est tranquillitatem nactus, vt se ex inferis in Paradisum transiisse palam prædicaret.

Quibusdam

Quibusdam prauos animi impulsus, & tentationes cum illo communicantibus, euanescebant interea, & quam in futurum petebant opem, præsentem experiebantur. Cuidam in Templo S. Antonij Patuini, sacrorum tempore inflictum vulnus, Patres illos maximè conturbauit, & variis licet Doctoribus & doctis repentino in casu varia suggerentibus, in Bernardini vnus, quem tandem conuenerant, præscripta placidè consensere.

Antonius Caraffa Dux Andriæ, eius vt Angeli stare iudicio assuetus semel hominem certum ad illum destinauit cum literis manu propriâ exaratis, probèque obsignatis quibus ad Rectorem alias addebat, rogans clausas illas Bernardino reddi, aut si per leges nostras non liceret, clausas ad se remitti; reddita senex epistolâ, excusare debilitatem visus, ob quam non posset epistolam legere, neque rescribere; verùm admonitus ne Ducis vota detrectaret, relictam sibi epistolam denique aperit, nec sine euidenti prodigio, tam commodè perlegit, tum fusè sua manu, & caractere tam bono reponit, quam qui oculis valuisset.

Proregem Hydruntinum Nucensium Ducem velox & inexpectatus perculerat nuntius de classe Turcarum ingruente; Itum est ad arma celerrimè, munitaque ora subitario milite; illic ab nouo acceptum nuntio, hostem quinquaginta vix miliaribus abesse: Quæ ad Patrem Bernardinum cum Dux perscripisset, securum ille per literas fecit, nec Turcarum quidquam tunc apparuisse, neque multis post annis in ea prouincia visum iri, quod verum fuisse deinde notatum est. Sternachienſes Promontorij Hydruntini Organtinum Paterâ Me-

dicum, popularem suum Syndicum legerant, litemque mouerant recusanti; is cum Lupiis habitaret Patris sententiam in re molestissima quæ fuit; suadenti tamen ne id charitatis officium egenti patriæ negaret; opitulari se illi negabat posse, quod esset res patriæ extra spem status melioris; minime verò, inquit, sic desperanda est, uti reris, admitte sis iniunctam prouinciam, & pro certo habe, omnia ex voto & prosperè successura; paruit Medicus, nec longum, vidit ereptam magnis calamitatibus patriam solutam grandi ære alieno illaque rerum commutatione, admirationi omnibus effectam. Diximus itaque de fama viuientis adhuc Bernardini, iam

CAPVT XXII.

De famâ eiusdem à morte, ac deinceps.

Bernardini opes, quamdiu nauigaret, tantæ æstimatas, multo pluris fama & meritò censuit, cum fuere per mortem in portum subductæ; accessere innumera sanctimonix argumenta, quibus fama illa in immensum creuit: cœpta inde à multis eius patrociniâ acrius ambiri; anathemata offerri, & appendi ad obtinenda quæ postulabantur; pingi, cudique illius imagines, Romæ, Neapoli, Leodij, Antuerpiæ, aliisque in urbibus; sepulchrum illius remotis ex regionibus adiri; Deus verò quod potissimum est, religiosa hæc hominum studia, multiplicitate munerum concessorum, perpetuisque ac patentibus prodigiis incendere, ac sancire.

fancire. Lupienſes quidem vt ante dictum eſt, ſtatim ab obitu monumentum illi in Societatis Templo ex elaboratis lapidibus decreuerunt, quod abſolui cum tam citò non poſſet; Octobris 13. tribus ferè poſt mortem menſibus conuenerunt publicè delecti, & ſuo eductum Sarcophago ſerui Dei corpus in thecam cypreſſinam pulcherrimi operis panno ſuffultam Attalico incluſerunt, ac thecæ alterâ ſibi aſſumptâ clauis, Rectori Collegij alteram reliquerunt; Tum pone maiorem Templi Aram in Sacrario collocarunt. Qua occaſione detracto corpori cultu violaceo (diuerſa poſtmodum in loca, & homines diſſecto) ſubſtitutus eſt candidus, velut aptior Confefſori. Re-poſitâ dein eo loco capſâ comportari mox ad illam honorandam funalia, cerei accendi, flores, odoratæque frondes ſpargi; affigi tabellæ, tum argenteæ, tum pictæ, grata beneficiorum, quæ illinc manabant, admirabilium documenta.

Iam autem perfectò ad ſiniſtrum latus Aræ Principis ſepulchro in illud priuatim, concurſus vitandi gratiâ, corpus illatum eſt: quod vt percrebruit, infinita vis populi ſubitò conuolauit, cum accenſis ingenti numero facibus, & ſertis, eum floribus, & Anathematis; ac fuere qui ex tumulo flores, frondes & puluerem ægrotis amuleta & præſidia tollerent: Inter quatuor columnas Corinthio ſchemate laboratas iacet Bernardini effigies mortua ſacris veſtibus induta, quam dici non poteſt quantâ reuerentiâ populus, quot oſculis, ornamentis, quali fiduciâ veneretur: imminet ſtatuæ incifum lapidi Epitaphium ſequens.

PATRI BERNARDINO REALINO CARPEN-
SIE SOCIETATE IESV, VARIETATE DOCTRI-
NÆ, CHARITATE IN PROXIMOS, MAGNA-
RVM VIRTVTVM NOTIS, VITÆ SANCTITA-
TE ATQVE INNOCENTIA CELEBERRIMO.
ORDO ET POPVLVS LVPIENSIS, BARENTI
OPTIMO, ET OPTIME MERITO.

VIXIT ANNQS 86. IN SOCIETATE 52. IN
HAC VRBE 42. OBIIT V. I. NON. IUL. SAB-
BATO ET FESTO DIE VISITATIONIS BEA-
TISSIMÆ VIRGINIS. 1616.

Sepulchro crebras ex argento lucernas multi
appenderunt, vtrornandis eius virtutibus lucem
continuum ministrarent. In iis fuit, quam misit
Neapoli Fiumaria de Mendozza Sanfanensis Prin-
ceps cum argenteâ similiter non vulgaris artificij
corona, in Eucharisticum acceptorum à Patre mu-
nerum. Misit etiam Iosias Aquauia ex serico
pulcherrima ornamenta, & feruenti concursu fre-
quentatum est sepulchrum, decoratûque votiuus
ex auro, argento, ligno, cerâ aliâque materiâ, in-
numeris Tabulis, & Anathematis, donec Ponti-
ficio Decreto, vti similibus, sic istis modus positus
est.

Die porrò anniuersario felicis eius ad Deum
transitus, pretiosa veste Collegij Templum Lu-
piensis adornat Magistratus & concentu exqui-
sitissimo vespertinas preces sacrumque celebrat de
B. Virginis Visitatione positâque pro sepulchro
vnâ sortitur pauperes puellas, quibus elocandis
dotem in Patris honorem donat. Postremò iidem
Lupienses quod eo viuente sciuerant de agendo
apud summum Pontificem, vt in Sanctorum al-
bum

bum referretur ; è viniis sublato , ratum extemplo
 esse voluerunt; Eam ob rem lites ad hoc pertinent-
 tes multæ passim instructæ , digestæque auctori-
 tate iuridicâ ; Lupiis Duæ ; Terenti vna ; Nardis
 vna, Itemque Vgenti, ac etiam Capuæ ; Molfettæ
 rursum duæ, vt & Castromari , omnesque ad Ro-
 manam Curiam perlatae, cum sex & triginta Epi-
 stolis, Ecclesiarum, Vrbium, Prælatorum & Prin-
 cipum ad Pontificem scriptis ; Inter quas fuerunt
 à Serenissimis Bauariæ, Iarmæ ac Mutinæ Duci-
 bus ; Iis vnum omnium continebatur votum de
 impetrandis Diplomatis , quibus licerent, imò
 iuberentur cognitiones nouæ in eandem Canoni-
 zationis causam , quæ sunt præsidio illorum Di-
 plomatum reipsa habitæ, Romanque transmissæ,
 vt iis ritè de more perpensis , consultisque possit
 vltcrius, ad decernendos seruo Dei Beatorum ho-
 nores procedi.

CAPVT XXIII.

*De Prophetia dono in Bernardinum
 calitus collato.*

INgens rerum ordo in hac nobis materia aperi-
 tur, tam clarâ enim ac tam certâ prophetiæ fre-
 quētis luce famulum suum afflabat Deus, vt legere
 ipse in lympidissimâ diuinæ sapientiæ cristallo,
 futura & abdita videretur. Ac primùm Antonio
 Fornario prædixit fore vt inter Equites Melitēses
 profiteretur nomen; Francisco Mastrillo ; Nicolao

I 5 Græco

Græco, multisque aliis; inter religiosos Societatis IESU. Quærenti verò, num in adiutorem deberet se Societati adiungere, suadens annuit, tametsi enim eius deferendæ esset discrimen subiturus, duraturum in eâ nihilominus ad mortem, ac duravit per aliquod tempus incipiensque desertionis vertiginē pulsari, eam morbo interueniente, mortēque elusit. Alium præmonuit de futuro ex religiosa quam tunc inibat familiâ, discessu, haud quidem voluntario, sed ob depositam aliqui valetudinem coacto.

Redibat Neapolim magno suo cum dedecore Doctor Bartholomæus Durantus redemptor Hydruntinus, obiecta grauiâ purgaturus, Lupios dum præteruehitur, confictas in se calumnias Bernardino exponit, cui Pater, abi modò nunc lætus, mox enim Hydruntum maiore quàm prius gloriâ remittere, excipierisque communi plausu, pulsusque æris campani festo; quæ vt erant ab Dei famulo mente ac sermone præcepta; ita omnino euenerunt.

Iustinam Vitam ex adstrictiore calceo, pede læsam, deinde mutilam, tum euulsis aliquot ossibus suspenso crure miserè contractam, vlcus præterea in corpore enatum, sæuo cruciату, sæuiore graueolentia torquebat, nec moueri sine furculâ poterat; hanc mater sæpius sistebat Bernardino à quo spe semper alebatur ad futuræ quandoque sanitatis. Tenuit tamen annis per pluribus hic labor, donec biennio, post viri Dei obitum elapso, nullâ remedij cuiusquam ope, crus ægrota extendit, in pedem constitit, ingressum tam facilem resumpsit, vt si nunquam antea claudicasset, cuius vaticini;

Vaticinij argumentum viri Dei sepulchro furcillam affixit. Vgenti Comes Ferrantius Caputius cum vxore nouem annos sine liberis traduxerat, eos ex secundis nuptiis sustulit, vt prænuntiatum à Patre fuerat, tamen si nesciente ecquam duceret vxorem. Diu quoque Franciscus Albertinus qui fuit Marchionis Tersensis gener, Liberis carebat; suscepturum asseruit, & verè Bernardinus; Idemque contigit Gambatesiæ Comiti Primariæ fœminæ; & Scipioni Marresio illustri Tarentino; Ducibus Terræ Maioris Neapoli; Marchioni Lemnensi in Sicilia. Neapoli rursùm Fabio Galeotæ, Vincetio Apussio Castromari multisque aliis, quibus hoc idem Pater futurum denuntiauerat. Comes autem Petrus Fernandius à Castro, itemque Lucretia Petrazzola, de quibus affirmarat, prolem nunquam iis nascituram, vitam steriles exegere.

Venit Lupios Ascanius Caputius Neapolitanus de vitæ genere cum Patre deliberaturus; suavit Pater vxorem duceret, quam ipsi Deus virtutis eximiæ destinarat, vitamque in eo coniugio tranquillam perpetuò victurum: morem gessit monenti Ascanius, crebro postea testatus, connubio illo nullum vsquam cecidisse felicius. Actum magnopere cum esset ac penè confectum de nuptiis inter Casarem, & Camillam Castriotas, retrò inde labente negotio, propèque disturbato rogatus est Pater de illius euentu quid sentiret: Respondit coniugium in cœlo iunctum in terris quoque processurum cui dicto exitus fidem fecit. Vice versâ statutum, Baronem inter Iurensem, & Lucretiam Petrazzolam, apertè negauit processurum: quamuis

uis ergo sponsus, Lupios versùs arrepto itinere (vbi erat instructa nuptiarum pompa) prope urbē esset, lenissimā de causā sententiam mutans Domum se retulit, totumque negotium dissoluit.

Neapoli ductas in carcerem nobiles Lupientes Lucretiam Petrazzolan, & Isabellam Venturiam cognoscens, educendas honorificè asseruit: facti verò autorem Iudicem à Deo plectendum, & eæ quidem multo cum honore liberatæ: is in aliam vitam intra dies non multos vocatus est rationem sui redditurus. Postretnis Hilariorum diebus iuebatur Claudius Seripantus noster, supplere concionatoris vicem, qui Templo nostro fortè tunc decrat, excusabat ille quod nunquam pulpitem conscendisset; sed animauit hominem Bernardinus, fore si quidem vt mirum in modum satisfaceret auditori, quo ille promisso non temerè nixus concionem admisit, totique vrbi summo opere placuit.

Ludovicum Mariam Sampetrium grandæux matris ac viduæ vnicum filium, religiosæ vitæ percupidum, multa sollicitum habebant, quæ obstitura votis dubium non erat, huic Bernardinus preces ad hoc suas expetenti. Sit, inquit, fili aduersus eiusmodi, Patrona tibi virgo Mater; huic, vbi cumque difficile quidpiam occurrerit, Antiphonam *Salve Regina* recitato, & puta de cætero cuncta prosperè ventura; fecit adolescens quæ doctus fuerat, superatisque multis quæ incurrebant molestiis, matre demum iam non repugnante, ad Societatem se adiunxit, quam post annos non ita multos meliore vita commutauit.

Roberta Palmeria Illustris Monopolitana Lupias

pios sæpè ad Dei famulum miserat, rogatum ut sibi filium à Deo exoraret; Quæ postulatio cum superuacanea videretur, post eam variis responsionibus dilatam, denique renuntiari iussit, filium suscepturam quo minimè esset fruitura; Quare assiduâ tùm confessione, tùm communione per grauiditatem se armaret; ergò in partu cum proles dimidia non agrè prodiisset, maternâ cum carnè pars altera sic coalescerat, ut diuelli nunquam potuerit, sed post vtriusque carnificinam, quæ biduo tenuit, cruda vtrumque mors abstulit.

Violantiæ Nogheræ vterum gerenti, desiderantique apud Deam ab illo iuari, cruce benè precatus, ne, inquit, ferās quod dicam mœstius, sceminam paries, & Irenem vocabis sed paucis mensibus in cœlum abituram, quibus sigillatim res ipsa respondit, puellaque mense vndecimo obiit.

Hippolyta Pignatella relicto coniuge, Marcello Cauanallio Marchione ad suos redierat: curauit mater ad Bernardinum literas, ut super ea re deprecaretur Deum, quibus Bernardinus fore dissidiorum finem, cum Hippolyta in Cœnobium secessisset, spreuit monitum cum agnatis mater, & ad conciliandam concordiam nihil non egit, sed iterum rupta, iterumque resarta nunquam prius constabilita est quam se Hyppolita Beati Hieronymi Monasterio inclusisset.

Emanueli De Acugna tibiam amputandam pronuntiauerant Medici, ne corpus reliquum lucas corripere, scriptioni ad se tam funestum casum rescripsit Pater, nihil ferro opus, nam etsi tibia nunquam esset satis persananda, sed suis intervallis facturum

facturum inducias malum, nec fore corpori exitiabile. Sic Emanuel dum ista pararemus, incertis spatiis certo tibiæ gaudebat leuamento. Iosepho Mariæ Aiellio trimestri puerulo collum intumuit, octauoque anno corpus cæterum æquauit; ductus identidem ad Patrem, vt precaretur ipsi meliora, constanter repetebat tumorem illum sponte naturæ dissipandum & verò post multam, semperque irritam medicationem ruptus per se euauit.

Doctori Francisco Tassurio ad regendum pagum non ignobilem ituro, autor erat Pater, eo abstineret; ipsum alioqui multa illic manere, peracerba; stetit nihilominus in proposito Doctor, sed eo successu, adeoque aduerso vt multo prius cogeretur gubernatione excedere quàm tempus legitimum appeteret. Horatium Verusium Regium Cognitoem Lupiis monuit sæuam Neapoli à viris potentibus instare illi tempestatem, ad quam animum patientiâ obarmavit, cō vaticinij certior quod Patris dum hæc prædiceret, vidit cinctum caput coronâ palmo non minore, nec videre quamdiu cum illo tractaret desit. De cætero Patrem nimis verum vatem quæ consecuta sunt monstrauere.

Antonius de Mendosa Gambatesæ Comes, Armorum Hydruntinâ in prouinciâ præfectus Turcam prope abesse Bernardino referebat, séque id certis nuntiis habere; complexus hunc Pater, esse sollicitum vetuit; Turcas illo anno, eius Prouinciæ loca nulla tacturos, Quâ opinione tam certò Comes persuadebatur, vt esset militem ab iis oris amoturus, nisi de se sermones præbere noluisset; & certè

certè in iis nullam eo anno Turcarum nauim ququam vidit.

Tobiam Apontium, Infeſtum aſthma fatigabat, Pater auxilium poſcenti; Placet, inquit, Deo te hanc fili, moleſtiam perpeti; proinde, ne ſpera te ab ea fore vnquam immunem: fluxere anni ex eo tempore viginti, nec humor viſcoſus ceſſauit vitiato pulmoni influere. Franciſco Mirabellio è Societate Ieſv pridem affirmarat, quod verum expertus eſt, fore illi ad mortem indiuiduam podagram. Margaritæ Corſiæ ſiniſtrum brachium vomica perdebat, oculos ſenſim obducebat concreſcens in membranam humor; Ergo aliquando Societatis ingreſſa Templum, Bernardinum rogabat, vt ſe apud Deum adiuuaret, Cui Pater, neceſſe eſt, filia, Dei nos vbique arbitrio ſubiici; & is quidem tibi ſaluos oculos condonat, brachium non item; ſub hæc deprompto B. Irenes goſſipio ægros oculos tangit, quibus præclare inſtauratis manca brachio mulier manſit.

Sereniſſimum Bauariæ Ducem Maximilianum ſæpe ad prolem cœlitus obtinendam, eius per literas ſubſidia poſcentem conſolatus eſt ſemper conſtanti reſponſo, non deſuturum ipſi ſucceſſorem, quod tandem videmus feliciter impletum Felicianæ Stomeiæ faciles partus frequenter pollicitus de vno tamen futurum edixit, vt eo non deſungeretur, niſi per diros cruciatus, & vitæ præſentiffimum diſcrimen, ſed diuinâ ope denique ſeruandum; Itaque vt ſemper felici uſa partione, ſic vltimam illam quam præmonſtrarat Dei ſeruus ærumnoſiſſimam habuit, ac tantum non lethalem.

Totis

Totis quatuor annis Neapoli carcere detentos ob suspicionem homicidij fratres duos è Raynorum familia semper iussit sperare libertatem, foreque ut absoluerentur, ærumnis grauibz exantlatis: Alterum tamen ad hæc per literas diffidentiam prodentem, quod esset, ut aiebat, à disceptatore contra ipsos processu longo digesta lis & multorum examinibus testium: certum fecit Pater, fuisse contra illos præter adolescentulum parum idoneum, rogatum neminem: quod tunc quidem, ut sciri ab vilo non potuit, sic verè præsignificatum deinde compertum est: Porro germani ambo sententiâ iudicis absoluti Domum liberi redierunt.

Stephano quoque Porronio claro Lupiensis, & Paulo Carduccio Hydruntini fisci causidico: illi Neapoli coniecto in carcerem, huic ibidem vadium obituro, salua fore omnia prædixit & eessere, uti prædixerat.

Turpissimi homicidij, Neapoli damnatus Franciscus Ziunga Eques Hispanus: sororem Lupiis habebat in Cœnobio S. Claræ; huic per schedulam fratris casum atrocem indicanti, dici mandauit Bernardinus haudquaquam moriturum, nec enim fuisse vlllo pacto homicidij eius participem, sed sua quadam alia delicta mitioribus pœnis luiturum. Liberatus igitur ab vltimo supplicio sententiâ iudicis iam decreto, ob minora quadam in exilium pulsus est.

Valde optabat egens mulier Lupiis degere, quod posset opportunitate conclonum, & Sacramentorum suam fouere pietatem, sed vrgebat in patriam Melangodunum (Hydrunti Pagum) ut
rediret

rediret filiarum pudor, quas secum habebat; de hac sua fluctuatione agenti cum P. Bernardino, respondit nihil esse quamobrem Lupios fugeret; maiorem natu filiam vita excessuram, minorem commodè nupturam; quo in utroque vatis fidem res secuta firmavit.

Francisco Iacobo Fauellio Iurisperito, in Placentij Comitis Octauij Vrsini gratiam redire cupienti à quo fuerat ditionis suæ gubernatione deturbatus, minisque territus; rescripsit Pater, breui rediturum in gratiam, nec diu post hominis amicus super eo ad Comitem summissus, omnino alium inuenit, itaque Fauellio æquum, vt cum valde humaniter dignitati ablata reddiderit.

Leonardo Bellio Ciui Lupiensi futurum dixit, vt Garignanensis Baro placidè cum eo conueniret, & conuenit tandem, omissis dissidiis ex quibus damna maxima timebantur.

Ferrantio Aragonio Hispano Equiti autor fuit Hispaniam repeteret, si vellet præmium adipisci, quod pro varia suâ Neapolitano in Regno procuratione postulabat; nihil enim adepturum quamdiu in Italia moraretur; expertus molestam aliquot per annos prædictionis veritatem: demum in Hispaniam reuertit, vbi Prioratu statim opimo donatus est.

Ancipitem animo Franciscum Seuerinum Capucinorum Neapoli Prouincialem de rerum casu quas instituerat in conuentu suæ Prouinciæ tractare, corroborauit Bernardinus; asserens, quod essent à Dei gloria felicem ab eo sortituras finem; & sortitæ sunt tam secundum, vt iis essent admirationi qui turbaturi aduenerant.

K

Nicolaum

Nicolaum Mariam de Iudicibus adolescentem Lupiis oriundum, parentes ab scholis remouerant, ne sensim affectus in Societatem eius tandem vellet institutum sequi; Queritanti apud Bernardinum de parum pio consilio Portiæ Venturiæ, adolescentis auix, Nicolaus, inquit, extra nostras scholas? heu! misello res perperam cedit; ita verò cessit, vt inde aliquot post annis, præ foribus earumdem scholarum fuerit infelicissimè confossus.

Francisco Mirabellio è Societate scripta Neapoli diligentissimè Lupios transmissa, perierant, vectoris negligenti fide, varia interim loca percurstantis: solabatur Francisci iacturam Bernardinus, promittens velle se de reuocandâ illâ Dominum precari; bimestre abierat, spemque de cætero Francisco omnem abstulerat, cum Bernardinus ex eo quæsiuit, numquidnam de scriptis: nihil, inquit ille; atque, sub infert Pater, animus suggerit haudquaquam periisse; eo ipso die scripta rusticus ad Franciscum tulit. dicens, illa se alicunde ex Lombardia habere.

In procinctu erant Patres duo, vt foemina adessent animam expiranti, iussit tum Rector Bernardinus alterum remanere, Hieronymum Pecorarium illd ire, addiditque iret modo lætus, nam fore vt illic consolaretur ipsum Deus, & quia iam linguâ, audituque defectam Pecorarius inuenit, rogauit adstantes quemnam è Beatis illa maximè coluisset, recitandisque Litaniis sanctâ Catharinam (quam illi indicarant) iterum appellauit: hic ægra oculos aperire, Sacerdotem affari, & eccæ, Pater, eccæ dum appellatur hic apparet, iubetque
me

me suo nomine id tibi nuntiare. Quæ res Sacerdotem cœlesti perfudit voluptate.

Iactabat rumor dixisse Bernardinum, se ingenti suo cum gaudio temporis eius fore spectatorem, quo S. Ignatius inter Beatos referretur; Interrogatus sæpè à variis an dixisset, constanter affirmavit, & factus est denique vaticinij & voti, optatæque lætitiæ compos. Sed hîc insistamus necesse est, narrationemque hætenus prouectam in sex præterea capita scindamus, ne hoc caput in librum porrigatur.

CAPVT XXIV.

Bernardinus multis futuram valetudinem prædicit.

LVpiis ægrotans Vincentius Maria, Zimarius ad extrema deuenerat, ac frigescentibus iam membris paucas intra horas efflaturus animam videbatur. At enim Bernardinus sæpe hominem visens domesticis semper asseruit, & victurum & diu victurum, & multis in vita casibus conflictandum, nec ab sententia destitutus, licet audiret ab vno è Patribus indidem redeunte Zimarium mori, & iam pro mortuo à familiaribus lugeri; Quo Viti Dei tamen intrepido dicto, iacentis propinquos is Pater statim recreauit; ægrotationem remisit, ac deinde penitus abscedens hominem reliquit, saluum quidem & sanum, sed quem domesticis calamitatibus diu vidit patria agitatam.

Ioannem Antonium Moscum Regium Balli-uum Lupiis ægrotum, mortique proximum inui-
sens, prehensio brachio, IESU, Maria inclamavit,
tum versus ad coniugem, saluum fore maritum
edixit, qua licet nihil spei resumente, & irriden-
tibus cæteris, dicti tenax securè perstitit; die au-
tem postera sic morbus deferbuit, vt reducti ad
curationem medici discussum tam subito omne
periculum stuperent.

Laborabant febri admodum dubiâ Cæsar Pi-
sacanius, & soror Petronilla; his soror altera Mar-
garita Patris opem rogatura in Collegium venit;
qui etsi ægrotos non vidisset, sanandos illi affir-
mauit, sed lentius fratrem, sororem celerius, quan-
quam hæc fratre deterius haberet; paucis itaque
diebus soror, bimestri spatio vix frater consanuit.
Fuit huic eidem Petronillæ filius Ludouicus Ma-
ria Sampetrius, hic horrendum in modum infla-
tus, hydrops à Medicis extra vitæ spem vllam di-
cebatur; Matrem Vir Dei certiolem fecit vale-
tudinis reditura, fuitque illius, Medicorum præ-
gnostico verius, altero enim mense ægrotus va-
luit.

Amicissimus Bernardino Dominicus Bassonius
per certam Cursorem preces illius Bario petiit,
quibus vxor Blanca Maria Iouia Genuensis, aut
defungeretur viua præsentis discrimine, aut si Ta-
bellarius Lupios seriùs peruenisset, mortua saltem
iuuaretur, adit Baro Dominici cognatus, cui ista
mandarat, Collegium, & cum eius Rectore Ber-
nardini cubiculum ingressus, ad se scripta expo-
nit, cui Pater intrepidè, responderet fidenter Bas-
sonio, vxorem periculo eximendam, referentique
Baroni

Baroni, forte iam mortuam, quod illi Medici vix modicū tēporis assignassent. Scribe (inquit denuo Bernardinus) vt iam respōdi, Medicis enim leges Hippocratis, & medendi, ego leges attendo precandi medicis illis tutiores. Renuntiavit Barium sollicito patruo per literas Baro prædictionem Viri Dei, quæ comparatis diebus in id tempus deprehensa est incidisse, quo interitura vt credebatur, ægra, exitij loco refocillata est, vitæque in tuto positâ, morbum penitus superauit.

Vrgebat crebris nuntiis Bernardinum Ioannes Baptista Guarinus Sancesariensis Baro (qui locus Lupiis tertio abest milliari) vt Franciscam Somentiam coniugem periculosè decumbentem apud Deum haberet commendatam mitteretque ad eam aliquid, cui esset ore manūque benè adprecatus: aquam puram, cui benedixerat, ferri iussit, dicique, ne quid mutaret, nec enim fore mortiferam ægrotationem, in dies tamen cum ingransceret, nec præter exiguum panis aquâ illâ imbuti quicquam admitteret Baronis accitum P. Annibal Vitalis mittitur paraturus illâ ad vitam meliorem abeuntem: Bernardinus lætus lætum dimisit, iret porro ad opus charitatis, sed ægram suæ nomine solaretur certæ fiducia sanitatis. Iuit, audiuit, sacro Viatico instruendam curauit, redūxque significauit seni vix illi vitæ pauxillum restare; Imò, inquit, Pater, certè mea filia valebit; & hoc illi à me, si redieris, confirmato. Reuocatus Annibal die insequenti, vt adesset sacro oleo inungendæ, ac statim morituræ, tantum abest vt vaticinio Bernardini tam assueueranter iterato Baronem & cæteros recrearit, vt percule-

git potius ratos hominem improvidè falli, suaque auctoritate excidere. Quid plura? vngitur ægrota, Deo ritè, Sanctisque committitur, extincto calore ac sensibus, domi pro mortuâ lugetur, mœsto foris maiore in Templo, Campani æris sono; abluitur, comitur, vestitur; cum tibiæ alterâ induendâ, residuum quiddam exilis motus in faucibus videre sibi visa ex ancillis una, reliquas inhibet; reponitur in lecto corpus; ori liquoris cardiaci aliquid inditur, quo excitata oculos aperit, loquitur paulatim viribus augetur, paucis diebus integrè consanescit tam attonitis omnibus rei novitate ut dubitarent suis ne precibus Dei servus ægram persanasset, an verò mortuam suscitasset.

Idem Vgentum misit, qui Ferrantio Pandonio Comiti febris sæuissimâ tum ardenti, nuntium ferret valetudinis secuturæ, moneretque sine mœrore esse. Idem Cæsaris Saraceni, qui Neapoli periclitabatur, sanitatem vxori prænuntiavit. Idem vni ex Cognitoribus, Ludouici Nicuesæ ibidem ægroantis, Ascanio autem Sanctorio è Societate Adiputori, morbum vitæque ex eo discrimen, ac valetudinem denique sed lentam, seramque; P. Hieronymo Melendino Barletæ decumbenti, citam, Marco Antonio Seripannio ægros liberos sæpe literis commendanti; hunc morbo cessurum, alium futurum superstitem, istum diù pugnaturum, tandemque victurum. Abbati Achilli, Nardensi Præposito, duos ex fratre filios paruulos Nardi grauitè laborantes superiores periculo fore; Quæ ut erant Dei famulo præmonstrata, sic ad amissim omnia venerunt.

Agebat vxor Fabricij Rai iam biduum inter
carnificinas

carnificinas partitionis, quibus perfuncta sed planè exhausta omnem obstetrici spem vitæ abstulerat: Sed Fabritium supplicem & auxilium vxori, ac periclitanti æternum proli, enixè flagitantem, securum fecit Bernardinus, vxorem scilicet parituram, datâque in manus pigidulâ; hoc, inquit, illi Beatæ Irenes gossipium imponito, *Rater & Ane*, si modò hæc poterit, adiunctis, & matrem cum prole scito futuros incolumes; hoc dicto, factoque fœtum continuo eiecit, sed nihil vitæ præferentem, quâ lamentabili specie communem lætitiâ euertente, Parens infantem intuitus altumque suspirans; & potest, ait, Deus immortalis hoc fieri? nempe intelligebat, vt interierit, quem victurum spondebat Dei seruus, ad quæ verba infans cœpit, ore diducto respirare, sacroque mox fonte ab obstetrice tinctus Caroli nomine, non solum melius habuit, sed valetudine vsus est maximè secundâ; Matri ex præterito labore ad extrema denuò redactæ misit Bernardinus qui certò polliceretur sanam fore, vt tertio post die contigit.

Philippo Matthæo Comiti Palmeregensi Franciscus filius à morte non multum aberat, cognito Bernardinus casu scripsit ad Comitem, certò adolescentem restitutum iri. Huic idem de altero filio ægrotante affirmavit, si quam ad eum trans mittebat Christi imaginem ei admoueret. Sed eundem aliàs morbo tentum hortatus est, vt se longâ & forti patientiâ armaret; vtque in cæteris dictorum veritas constitit, sic intellectum est quid vellet, dùm conspectus est Alexander multos annos eo morbo languere.

Theophilum Zimarium iuuenem Lupiensem

K 4 turgens

turgens guttur strumarum specie deformabat; sorori fratris sortem dolenti rescripsit vir Dei pedetentim Deum sua beneficia largiri, ex quo lentam fore adolescentis restitutionem omnes nec falsò coniecerunt.

Infestabatur pariter annum iam integrum quodam seu genere, seu similitudine strumarum Dionysius Theopilaetus ex sacrâ Minimorum familia, maloque remedia omnia eludente, inuitabatur ad sæculum repetendum, quod tractans cum Patre Bernardino, vetitus est de hac re cogitare, breui enim discussas iri eas faucium glandes & quidem nullius remedij ope, ut sunt re ipsâ penitus discussæ.

Martia Zimaria Fragagnanensis Baro aliquot iam dies cibum respuerat, medicus morbi vim veritus, de confessione, viatico, sanctaque vñtionem in memoriam reuocat ægrotanti; Quæ dum cognata Bernardino refert, querens egregiæ formæ iacturam; Ille qui ægram non viderat, nullam esse ait mœrendi causam, illum siquidem morbum non fore Martiæ lethalem, hoc nuntio Domus spem inter metumque attonita, ægram vidit, eo statim audito, habere mitius, pauloque post optimè valere.

Graues spinæ dolores Ioannem Iacobum Martenam lignarium fabrum Lupiensem quatridduum tenebant. Quæsiuit per fratrem ex Patre Bernardino, quid se futurum esset, tulitque à sene responsum, mox mox persanandum, quo accepto æger lecto repente exiliit, planèque sanus effectus est.

Francisco Antonio Giorno filius Ioannes Paulus,

lus, boâ seu papulis ægrotans dubius medicis putabatur, sed patri sanandum nec frustra edixit Bernardinus; Iulio autem Cosmæ cum Pamphilus parens grauissimè haberet, euasurum pariter tam verè, quam asseueranter prælagiuit.

Hyppolitam Bonoriam ad Sancti Ioannis Lupiis monialem arcebat pudor ab curatione occul- ti carcinodis; eam re cognitâ Bernardinus in proposito confirmauit nuntians scilicet breui persanandam; quòd absque vilius operâ, & ne ipsâ quid- dem aduertente successit.

Enecabatur dolore lateris Antonius Cucurrius ad decimum quintum iam diem sæuiente; huic Pa- ter de valetudine breui integranda per sororem misit, ipseque nocte insequenti hanc recuperauit. Antonio Santouito preces per nuntium petenti idem eodem exitu remisit.

Vespasianum Cauallarezzum morbo pessimè la- borantem inuasit lethargus tam percinax nullo vt suscitabulo moueretur, medicique censerent con- clamatum: at in oppositum vir Dei censuit, & vicit, lethargo scilicet vltrò, & quam primum re- cedente.

Misit etiam aliquando sacrati Agni ceram oper- tam serico ad Bernardini ex fratre filij vxorem, mandauitque decenter asseruari, adhibitam enim malè habentibus filiis, certo iis pharmaco futu- ram; & verò aliquot exinde annis eorum vni Hie- ronymo (qui post Societati se tradidit) grauiter ægroto applicita saluti statim fuit. Dionoræ Itẽ Guidanz remedio simili curatum iri bra- chium cum dixisset, dicto experientia subita fidem fecit.

Pomponius Guarinus ex febris de vita ambiguus, sacerdotem vocavit, eodémque nuntio Bernardinum fecit sui periculi conscium: hic verò ad illum Beati Caroli perferendam dedit Imaginem, ad quam si semel oratione Christi, & salutatione Angeli precaretur; confestim de morbo triumpharet, quod vix præstiterat, cum ciecō ex ore lumbrico grandiore, momento liber fuit. Aliàs ad eius filiam Irenem in pari discrimine Beati Ignatij misit Imaginem, quâ sibi admotâ, morbum esset actutum depulsura; paruit & vaticinij exitu est potita.

Aurelliam Venturiam ad B. Ioannis Sanctimoniali trimestri spatio dira sciatica torserat; monitus Pater precatoriam Coronam cum Icunculâ mittit, addens eorum applicationem cita valetudine pensandam; hanc item sex mensibus brachio dextro captam, vsu brachij redonandam, si cruceem quam ipse mittebat adhiberet, quod vtrumque abundè adepta est.

Rebecam Penam hauſto dum vehementer siti-
ret potu mox talis affectus corripuit, vt venenum
bibisse, vel fascinum suspicio esset: vsurpatis incaſ-
sum multorum operâ exorcismis, post menses de-
mum duos Thomas Licciardus coniux Bernardini
consilium exquisiuit, cui Dei famulus, benè in-
quit, fili, vxori futurum est (de hoc ne dubita) sed
non adeò citò: Iuuabitur verò à Sancta Martyre
Irene, si has secum reliquias habebit; simul verò
cartulam tradidit cum gossipio Martyris ossibus
admoto; Post verò non multum temporis reuer-
tenti, promisit breui morbo absoluendam, quod
decurſis tandem diebus duodecim, aciculis dua-
bus

bus vomitu reiectis contigit.

Francisco Philomarino Barone Ruffanensi (quod est Hydruntini promontorij Castrum) ex maligna febris deposito, rescriptit ad coniugem Violantiam Sangriam Bernardinus asseuerans, breui valetudinem ægro perfectè reparandam. Eadem expectatione Archiepiscopum Hydruntinum Lucium Morram febris correptum ancipiti securum fecit. Eadem de Isabella Aquaiua, de cuius ambigebatur vita Nardensem Ducem Materteram, rato ubique promissi exitu.

Antonellus Verdescus de morbo quo conflictabatur per amicum Doctorem Patri nunciauit, amicum admonens eius verba vt diligentius obseruaret, futuram enim ex iis non dubiam de vita vel morte coniecturam; excepit Doctorem vultu hilari Pater, dixitque Antonello commodè futurum; Quà ille responsione primum recreatus, vires deinde integras resumpsit: Vicè versà Doctorem eundem cui à Chirurgo carniū frustra exscindebantur ex humeris cum Antonellus Patri optaret curæ esse, suscepit libenter pro illo se supplicaturum, sed addidit absque hæsitatione, cità fructuum sanitatem.

Lupiis Maximillâ Sancti Ioannis Præside Abbatissâ in extremis agente, commendantibus illam germani filio, & sacerdoti cuidam respondit, quod res sequens probauit, restitutum iri pro certo valetudini, tempusque Præfecturæ cum bona salute honorificè expleturam.

Sybillæ Cucurriæ die festo inuentæ Crucis acutissimus accidit scapularum dolor, se tamen in Templum, Patri de more confessura ægerrimè traxit,

traxit, cui Pater incommodum narranti retulit, ut cum ea Christus illam suæ crucis communicarat partem, sic non fore diuturnam; his læta regreditur illatoque mox domum pede, nihil eius doloris residuum esse, sibi gratulatur.

Julio Cæsari Tauro fabro ferrario ruptum pectus confertim sanguinem profuso vomitu eieciat, nec ullum à medicis leuamen proderat, sed audito à Patre nuntio quo iuebatur sanitatem quamprimùm alacriter expectare, cœpit continuò ita periculo exire, ut exiguo tempore artem repperet, exerceatque abique idetrimento. Taceo reliquos Lupienses, quibus sæpe, at semper verè de cessatura ægrotatione vaticinatus est, ut veniam ad

CAP V T XXV.

De iis quibus mortem Bernardinus prædixit.

IN lectum deciderat Ioannes Petrus Calous Doctor, id ubi primùm rescivit Pater prius ad visendum, animandùmque accurrit, quàm ingrauesceret mali vis. In discessu verò Portiam Tomasam iacentis coniugem celatam noluit, illum à Deo renouari, proinde ad patientiam compararet sese: Tam inopinatum, luctuosumque omen Domum attonitam perculit, sed paucis diebus, mors ægroti nimis verum ostendit.

Catharinæ de Georgiis Infantulæ boæ tot pappulis

pulis oculos oppleuerat, vt de cæcitate timeretur Parenti identidem in eius gratiam diuina præfidi flagitanti Bernardinus satisfecit in hanc sententiam; Catharinæ oculis nihil esse metuendum, sed innocentes animulas libenter Deum sibi decerpere: nec verò medici aut quisquam familiarium de puellæ morte suspicabatur quidquam, paulo post tamen consanescenti ex oculis, ex boâ deterius factum est, eaque demùm interiit.

Diophebum Antollictum ventris quædam tormina vellicabant, huic familiares, admodum inuiti, seruum Dei accersunt, tantùm ne repulsâ illū offenderent volentem vt accerteretur, Patrique ipso in aditu excusant, quod tam leui de causâ molesti fuissent, verum ipse haud leuem sed pernecessariam asseuerat, & hanc Diophebo postremam fore ægrotationem; Tum eius cubiculum ingressus necdum quidem eatenus decumbentis, excepit confitentem, & crebro postea solandi officio functus sanctâ beneuolentiâ adsticit morienti. Superfuit defuncto filius adhuc tener ardentibus papulis affectus; hunc item commendantibus domesticis, edixit breui Angelis adscribendum, ac licet deinde huic melius factum cognouisset, eumque insistere pedibus & inambulare, moriturum nihilominus disertè confirmauit, vt re vera post biduum accidit.

Sobrina Comitum Pulmeregienſis Camilla Venturia, edita infante, censebatur nulli iam casui obnoxia; adit Bernardinus puerperam, hortatur quantocyus Sacramentis ad profectionem instruat, in cælum enim à Deo vocari; stupere domestici nuntiatione subitâ, nullâq; nixâ futuri specie:
nam

nam & aberat febris, & nullâ morbi umbrâ, malive alterius, suspicionem mortis, nedum opinionem facere poterat, post paulum tamen febris ardentissima irruens paucis illam diebus assumpsit.

Mutatione cœli, Syrij ardoribus infesti morbum contraxerant Pomponius Raynus, & Innocentius Barbicottus eiusdem seruus, utrique ad Patrem deprecatores adleganti, hero quidem significauit seruatum iri; seruo autem iter compararet, quod esset quamprimum in aliam vitam confecturus, neutrum verò iniecta expectatio fefellit.

Antoniam Stomeiam S. Francisci Tertianam multos menses ac fortè annos languor quidam leto affixerat, cum anno huius sæculi decimo pupugit illam desiderium vehemens spectandi sacri apparatus qui excitabatur in diem S. Ignatij recens inter superos relati, & annuit pietati Deus, surgit valens, vigenſque, Societatis Templum toto illo octiduo crebrò adit, ipso S. P. Ignatij festo apud Bernardinum de more peccata deponit, narratque concessi beneficij seriem, rogans per eum obtineri, ut Deus stabile, perpetuûmque esse vellet, cui senex perspicax diuinorum, definitum fuisse suis limitibus, concessumque duntaxat ad celebritatem sanctorum dierum, proinde ad morbum atque adeo ad mortem expedita esset, quod illa compluribus reuulit, ac sequenti Augusto in eccliam recidens, proximo Decembri obiit, post data sortis ad quam properabat præclara indicia.

Nucensium Dux Iulius Aquauia certior effectus parentem Comitem ex febre decumbere, ipse Lupiis tunc agens Bernardinum è vestigio conuenit,
interro

interrogauitque de illo quid sentiret, is autem consulto per precationem Deo (ex qua succutiendo, trahendoque fuit sensibus reddendus) insinuauit prudenter Duci, succubiturum periculo Comitem vt breui succubuit, idemque multis exinde annis ægrotanti Duci, parique exitu suggessit.

Adlegato ad se Hieronymi Verardi adolescenti filio, qui patrem commendabat aliquantulum ægrotantem, fer, inquit, hunc à me Parenti globulum, cui Summus Pontifex Philippinarum indulgentias attexuit, inter quas est plena omnium condonatio pœnarum in supremo vitæ articulo obtinenda; dic, piè illum secum gestet, quo fiat eius gratiæ particeps. Ex quibus æger mortem sibi portendi non dubitans, adornat per sacra mysteria discessum, & paucorum dierum spatio moritur.

Pamphilium Cosmam inuadente morbo, hortatus est eius filium Bernardinus, vt Deo se totum permitteret, illum enim morbum exitialem Patri fore, quem dum hæc diceret nondum viderat Bernardinus.

Alphonfus Camenus in Tribunali Regio Cognitor, vt primum cœpit ægrotare, quæsitum est de illo ex Dei famulo & disertè ac verè respondit, moriturum.

Accitus ab Ioanne Montefuscolio molestissima presso pituita, sed occasione diei festi, volente in priuato sacello Christi corpore refici, post confessionem exceptam valedicens monuit de vicina mortè, ad quam se accingere deberet, eum enim fore (vt paulò post fuit) distillationis illius finem.

P. Simoni Franco è Società inter salutandum dicenti,

dicenti, non diù pòst inuicem reuifuros (erat enim quarto ab hinc mense Lupios reuerfurus) minimè, ait sanctus senex, in hac vita, sed in alterâ, & P. Francus paucis diebus interiit.

Lucas De Franchis, Vgentinis in Episcopum consecratus mox valetudine affecta illius intercessionem literis petebat; quò breuì conualefcens sponfam Ecclesiam conueniret; cui Pater, Deo aliter visum à quo migrare in aliam sedem vitamque iuberetur; & verò prius ex ista migravit, quam suam posset Ecclesiam adire.

Helenam Stauianam eius qui Lupiis fundarat Collegium sororem annis compluribus valetudo infirma detinebat; illa interim apud vnum ex Nostris octauo saltem quoque die animum expians, Bernardinum interdum adhibebat, explicabatque illi conscientiz suæ rationem, cum ecce tibi, die quadam nec vocatus Pater, nec yllo morbi nouo casu, accessioneue inuitatus, ad eam se confert, aulamque ingressus familiaribus primum dicit Helenam à Deo euocari, tùm illi hoc ipsum indicans, hortatur, vt longinquam illam ad profectionem sese expediat quam ipsa non multis post diebus salutis suæ non ambiguam spem superstitibus relinquens suscepit. Præuidit etiam mortem Claudij Aquapinæ Societatis Præpositi, & aliorum non paruo numero de quibus potest in causâ ipsius Instructione luridicâ legi, sed quos multitudo ac similitudo ab hoc loco melius excludit.

CAPVT XXVI.

Multa inflatos, certosque Articulos Temporis pradicat.

Thomas Mescambrunus in Collegio Lupienſi Philoſophiam profeſſus Concluſiones indixerat in diem Dominicum à diſcipulo propugnandas; ſed antecedenti die Lunę Febri tactus calumniæ anſam æmulis præbuit gloſiantibus morbum fingi ad declinandam arenæ aleam, nec audere Thomam ſecum palam manus conſerere; hoc ut ſpargi per urbem cognouit Bernardinus, offeram ait, pro illo Virgini precatoriam Coronam, ac licet febris laborem minetur diuturnum, fallet nihilominus, & P. Thomas in Dominicum diem valens, ac vegetus tuendis Theſibus præſidebit, uti dixerat, ita prorsus fuit, ingenii que præſtantia, & acumine reſpondendi falſam ſciolorum iactantiam Thomas diſſipauit.

Eodem venerat Terzanus Marchio Ioannes Baptiſta Azzaius cum aliis è nobilitate Primariâ ut Bernardinum ſalutaret, iamque ſub aliquot dierum moram illinc diſceſſurum & valedicentem in Collegij Sacratio, fixis oculis aliquamdiu intuitus Pater admodum perculit, vnde comitibus è ſacratio egreſſis, nouitatis cauſam ſeorſum roganti, ſerid reſpondit. Aduerte quaſo animum Marchio, & Deum excipe per me ſalutariter admonentem, duorum menſium ſpatio, ipſoque B. Magdalene

L die.

die, Iulij vigesima alterâ vitæ tibi finis futurus est: Age itaque ac res animæ compone, vt te ille discessus paratum ad iter inueniat. Hæsit hîc Marchio paulum attonitus, donec requirentibus quid id esset, singula enarrauit, cœpitque vt Domum attingit, crebro Sacramentorum vlu, pœnarûmque vltro assumptarum, & re domesticâ ordinanda mortem præuertere; quam & die condictâ expectare se aiebat, & magna sua consolatione, adstantiumque admiratione feliciter obiit.

Roman petierat ante duos menses Marcus Antonius Manasius Clericus Lupiensis, nec patri iam seni contra quàm erat pollicitus quidquam per id tempus dederat literarum, Patris lamenta Bernardinus, & suspiciones solabatur asserens filium viuere, ac valere; Die verò quadam in cubiculo adeuntem, ac veluti certam, aut filij mortem, aut sinistrum casum deplorantem, explicato vultu respiciens, scito inquit, Marco Antonio bene esse, & proximo sabbato venturam ad me ab eo epistolam quæ ad te quoque literas includat, quod tam affirmatè assererat, vt tenere iam illum epistolam putasses, ac venit illa præfixo tempore, miræque recreauit illum Bernardini pœnitentem.

Vrebat febris Franciscum Marefcallum, & quartâ noctis horâ tam dirus vrgebat paroxysmus, vt acciti Medici dicerent, præter paucas horas in viuis non fore; his mater anxia Bernardini fauorem per filium natu minimum precatur, quem cum amicissimo Doctore in Collegium mittit, ducuntur in eius cubiculum intempestâ iam nocte quiescentis, memoratoque discrimine, Ite, inquit, nihil istuc futurum est, nec petit iugulum is labor
qui

qui recens ægroto ingruit , sed est initium febrilis accessus pessimi, qui diu crudeliter hominem tenebit ; verum, vt remittet , cessabit pariter morbi vis, pergetque semper ægrotus in melius, & hæc ipsâ quam præmonstrauerat serie cuncta successerunt.

Iniquè admodum ferebat Fulvia Bellia Sancti Benedicti Tertianæ, quemdam iusto sapius, Domum nobilis ventitare volebatque auertendo illo, anteuertere, quod iure metuebat , sed grauius aliquid extimescens rei conscium fecit Bernardinum cui ille silendum suavit, futurum enim octo post diebus alia de causa vt homo perditus suas sibi res habere iuberetur, & quidem vix præterierant, cum Ædium Dominus procul facesseret, mandauit, vt rixarum vnâ materiam amoueret, quam ille cum quodam ex famulis miscere cœperat.

Dianora Verardia, Illustri sceminæ cuiuspiam indicium factura quod norat perperam ab ancillis agi, vt eas corrigeret; suspicabatur apud illam se parum creditu, parum gratiâ dignam fore; perplexum animum Dei seruo cum explicuisset, auctor fuit admonitionis in diem quintum differendæ; rem enim aliâ tunc viâ ad aures Dominæ peruenturam, quâ iam intellectâ, Dianoræ indicium cum multa gratiâ, vt verè contigit, excepturam. Eadem maritum spe vitæ pertenui iacentem Patri cupiens cordi esse, coronam ab eo accepit, quam ægrum volebat in diem posterum tenere, illa enim die spem vitæ certam recepturum, quod manifestè ipsa res probauit.

Thomas Cauarletus prouinciæ cognitor vi
L 2 morbi

morbi prostratus iam se ad mortem Christianam per vilitata præsidia, Patrisque preces comparabat, quem Pater confirmari iussit; nam die Mercurij quæ in morbi septimum cadebat, copioso sudore liberandam. Lucretiæ verò Petrazzolæ, cuius non semel facta est mentio, sororem Monialem prædixit triduo sanandam, licet tunc ferè in extremis esset. Donatum Antonium Cursum medicorum calculo conclamatum Matri asseruit sanum fore, ac die tertio ad se in Collegium venturum, quæ omnia quàm serena in luce prospexisset, clari euentus docuere. Quid quod Franciscam Lombardam Comitem, Isabellæ Mendozzæ filiæ auxilium postulantem, quam subita humorum aluiues præfocatura videbatur, securam fecit fore Isabellam horæ spatio ab iis liberam.

Dionysium Theophilaetum ex ordine Patrum Minimorum subnata linguæ renuncula angebat, frustra is ferrum & alia expertus ad Bernardinum denique confugit, cui Pater bono animo sis, mi frater, Intra mensem enim planè consanesces; hic interim medicum, nactus est, qui nouâ sectione morbum penitus ab eo abstulit.

Ipsemet de se Bernardinus cum febricitaret per Decembrem essetque vltimus Anni dies, vigentis mali accerrimus, dixit nihilominus futurum postridie, vt posset in Templum se conferre, dareque sacro, & confessionibus operam, idque ipse abundè præstitit.

CAPVT XXVII.

Multa & arcana intropicit.

PAlmerigensem Comitem visens ad Sanctæ Mariæ de nebulis, (Qui Pagus ad Comitem spectabat) audiuit ab eo de puteis qui magno numero illic erant, sed insalubribus omnes aquis, ita ut miseros incolas aquam procul petere oporteret sub hæc in Palatij aream cum ambo descendissent, vitiosis item puteis frequentem, canna locum in meditullio areæ Pater designauit, vbi affirmauit aquam potui aptam absque vlllo dubio latere; fossoribus igitur confestim adhibitis, aquam inde Comes, tum optimam, tum Pago miranti, atque gestiienti suffecturam eduxit.

Angelicam Colonam geminorum abortum passam scrupulosior deinceps vteri custodia, & obseruatio tenebat, committebat se Patris orationibus, sedebatque semper ferè immobilis & octauo iam mense propinquum partum opperiebatur: At Pater Iuliæ illius filiæ in Templum accersitæ; Mone, inquit, Matrem, nihil esse quod consueto ministerio abstineat, nec enim quam putat grauiditatem esse; putabat hoc tamen etiam obstetrix, crescebatque in dies tumor, quem nullo modo Pater spectauerat; verum decimo tandem mense, absque partu, dolore, arte ve prorsus detumuit.

Camillæ Marullæ Barlotensi Lupiis transcunti, multisque aliis, dum vterum gererent, de prole

L 3 mascula

masculâ edixit quam essent editurâ. Lucretiâ Saraceniâ de prole fœminea; Annâ Adornâ biduo in partu laboranti, de mortuâ; Sorâ Ducibus recens coniugatis, de impedimento, non uti reban- tur venefico; nec amborum, sed ut post constitit, vnus & quidem naturali.

Puellâ verò admodum nobili, quâ educabatur Lupiis in Cœnobio Virginum non eius nuptias, sed probrium à perfidioso luene ambiri: Venerat hic simulato cultu, sed puellâ quis esset aperiens, cum illa de nuptiis egerat, hac verò tempus consultandæ rei prudenter sumente, exquirentêque per nuntium Bernardini mentem, scelestus inter- ea iuuenis nocte quadam, cœpit sericis scalis ascensionem in Cœnobium moliri, sed gradum vix primum presserat, cum reuulsâ scalâ saxum in- gens traxerunt, cuius prope ruina obrutus est, ac horrore quidem periculi respuit, sed inde patuit, quam verè illius animum virgini Pater detexisset.

Ioannem Iacobum Muttulum Iurisperitum, in- gens calculi (sic medici aiebant) excruciatum dolor; Is autem de se actum statuens, quod mortem præferret sectioni, Bernardini gratiam apud Deum per literas rogauit; rescripsit ille, moerorem poneret, non esse illud ex calculo malum, idque breui, ut reuerâ euenit, sine vlla dubitatione desitutum.

Lodoicum Straffellam Cupertinum Sacerdo- tem Theologum de magnis secum conscientie officiis acturum, ipso cubiculi ingressu de nomi- ne salutans, quam obrem venisset distinctè indica- uit, licet nunquam hominem vidisset.

Tarentinis

Tarentinis Ciuibus duobus, pium ex se munusculum petentibus alteri Beatæ Magdalenz, Beati Francisci Imaginem alteri protulit, vtrique planè ex animi voto, præsentique tum cogitatione quam ne verbulo quidem significauerant.

Octauio Nuccio Nardensi Nobili, cui nunquam fuerat collocutus, cum ad se Lupios venisset, contra iamdiu fascinatas Clarissimæ foeminæ nuptias amuletum aliquod relaturus, in cubiculum, subeunti, aduentus causam nulli mortalium, nisi coniugibus, & nuntio cognitam illicò anteuertens de S. Irenes gossypio ferendum ad illam, tradidit, quò esset ab ea quam patiebatur molestia immunis.

Iturus Neapolim Paulus Carduceius in Tribunali Regio fisci aduocatus valedicebat Patri, expetebatque illius preces ad negotium quoddam suum, cui Pater nihil esse de felici exitu ambigendum, Prouincialis enim commendatitias quas ferebat mirum quantum ponderis habituras; & eas quidem habuerunt, sed nihil dum ei aduocatus indicij fecerat de illis à Prouinciali à quo tunc ipse rectà veniebat, obtentis.

CAPVT XXVIII.

Longè diffita prænuntiat.

Philippus Spinellus Cardinalis, ad S. Christianæ in Calabria, alterum iam mensem de vita dubius, post pia vota & sectionem poplitis absce-

L 4 dentis

dentis sexies iteratam , omnemque industriam chirurgorum, Patris opem per literas petiit; Accepit eodem tempore, Decembri scilicet, eodemque argumento à Patre Portio Antonio Spinello è Societate Iesv Cardinalis fratre , cui præmissis ad Deum precationibus Bernardinus spero (rescriptis) diebus his sacris ab eo curandum Puero, qui natus est nobis; & verò secundâ post Natalem die conualuit.

Marcum Antonium Condom Lupiensem Venetiis morbus ad extrema redegerat , scripserantque Lupios famuli paucas illi horas superesse. Quare ab eius amico Doctore rogatus est Pater, ut pro defuncto celebraret; substitit Pater, dixitque se quidem mox celebraturum , sed Condom vivere; intellexit Doctor, salutem eius bono loco esse; peractoque sacro, illius animæ commendationem iteranti, demum apertè Pater, haudquaquam mortuum, sed valentem, sanumque respondit. Quibus suspensi cum matre cognati, primo Tabellarij appulsu cognouerunt, hærente vix labris anima improvise recreatum, postea omnino vires collegisse.

Furibundo qui se adierat, ratum innuptæ sororis necandæ consilium suum reiecturus, severe prohibuit quidquam in illam machinari, nec enim gravidam ullo modo esse, sed ægrotam; viderat nempe dum pro illa oraret clandestino partu fœtum edidisse.

Principio suæ Lupiis habitationis nuntium accepit à parturiente quæ preces illius flagitabat, cumque iam aliquas fudisset, significavit nuntio infantem ab ea in lucem effusum, rogatus verò simpliciter

placiter ab vno è Patribus , vnde id reseisset, pari simplicitate dixit se id diuinitus precando habuisse.

Sub idem temporis Princeps mulier Lupiis cum esset accepit , de Marito Duce , semotis procul in regionibus ægrotante, misitque ad Patrem Bernardinum vt eius præsidio leuaretur ; verum is effecit aperte vt ipsa moneretur , maritum vita functum , quod illâ horâ contigisse deinceps est cognitum.

Camilli Staiuani è Societate Sacerdotis mortem solito signo indicatâ, in genua procidit Bernardinus : illi animæ Deum propitiaturus ; Interim socio in cubiculum ingresso, quis obiisset , interrogat , auditoque de Camilli morte addit alium item cum eo migrasse ; negante socio præter Camillum obiisse quempiam ; mihi, inquit, videntur duo mortui fuisse. Quod dum varia per domum interpretatio iactaret, perlata postmodum mors est Adiutoris Iacobi Caluiani in villa Collegij diei itinere defuncti , qui ad messem legendam illic versabatur.

Romanum Lubranum multum resitantem Prorex Neapoli Lupios destinarat, preceptoris Regij munere functurum, quod idoneus alius non adesset ; sub aduentum statim , officij gratiâ Bernardinum salutauit , qui se illius gaudere conspectu dixit, sed dolere præfectum muneri , quod esset illi molestiæ plurimum , negotiique creaturum ; alacer egit, quatrinduo Lubranus post verò tam atro mœrore pressus est, vt diu noctûque angeretur: tandemque in Collegium veniens, præfectusque ad Bernardini pedes, vrgeret lachrymans, vt sibi à Deo

L 5 missionem

missionem ab imposita curâ exoraret, huic verò Pater, non abs re profectò, sed iure ac meritò dolere, verùm consideret, nec enim diu fore cum successorem esset habiturus, cumque is extra spem id esse quereretur, quodd dixisset Prorex adesse neminem cui credi administratio illa posset; Imò intulit Pater, hoc habeto, vt tu illi primum de tua inuauetudine innueris, missurum illicò ex Rationalibus successorem: Audiuit còsiliu Lubranus, eo quem optauerat successu, de quo Lupiis cum sciret nemo, vel scire potuisset, interea tamen confirmauit Lubrano Pater, confectam Neapoli rem esse, ac insequenti septimana daturum se in viam Syluestrum Realem, qui ad succedendum fuerat ex Rationalibus delectus, cuius vaticinij fidem aduentu suo Syluester fecit.

Vincentius Matresius Rector Lupiensi Collegio dictus præmisit literas, quibus se aiebat, illic ocyus adfuturum, equos enim ab se in diem posterum conductos; hinc supersedebat Minister Collegij ad eum de negotio scribere, quod expediri ab ipso Neapoli ante discessum cupiuerat; sed re cognitâ Bernardinus, nihilo segius vt scriberet, suasset, interceptum enim ad dies aliquot inopinatismoris, illius discessum, venturasque ad eum temporiliteras; venere autem & Rector prosperè, antequam proficisceretur Neapoli, quod iis ferebatur, negotium absoluit.

Laudarat Prorex Catholico Regi Iacobum de Parefcia Hispanum, in Regni Consiliarium; Iacobi vxor Lupiensis Bernardini orationibus eius rei finem ardentè crediderat; orauit ille, tum huius matertera non dubitauit indicare Priuilegij Diploma

ploma ad eam Confiliarij dignitatem in Hispania iam datum, de quo tamen illa respondit matertæ, nihil dum penitus audiri, verum trimestri elabente appulsus ex Hispania nuntius tantò ante Patri notum fuisse palam fecit, quod in Hispania gerebatur.

Brisacensi Duci Victorix Capuanæ ad instantem partum eius vota poscenti gratulatus est masculam prole per literas editam, forèque illam eorum ex numero quorum nomina sunt in libro vitæ; certè puerulus, secreti, precationisque amans, fabricandorum domi sacellorum, quotidiani Deiparæ cultus, grauitatisque ab omni ludo alienæ, duodenni haud maior, perceptis piè sacramentis ad Deum euolauit.

Franciscum Antonium Calum sacro iam inunctum oleo moxque animam efflaturum cum recessisset frater, pro mortuo habuit, sed Matri solum de febris aperuit qua vehementi æstualet ne illa præcipiti mortis eius nuncio moreretur, deinceps Matris iussu Bernardinum alloquens, palam de fratris obitu narrauit, precesque pro eius animâ, & Matris dolore implorauit. Silebat ad ista Sanctus senex, donec iussâ sibi legi epistolâ quæ Neapoli venerat; Abito, inquit, fili, Matrique dicito, egrotum melius habere, integrèque restitutum iri; sed cum infestum experiatur illud cœlum, esse illi quamprimum Lupios redeundum; adfuit proxima hebdomadâ Tabellarius, qui hæc eadem ut ante proculque dicta erant, allatis literis firmauit.

Messanæ Flaminius Magnatius è Societate Primario Nobili vitæ totius antea actæ confessionem talem

talem ægè persuadebat, neçtenti videlicet, captantique moras, tristis, vt rebatur, ac fastidiosè negotij. Interim Bernardinus diuino, vt creditur impulsu (nulla enim scribendi se ansa dederat) ad Flaminium scribens, de sua illa qua olim in sæculo per dies aliquot apud vnum è Societate suam omnem annorum quatuor & triginta retexuerat vitam, confessione differebat, quantaque animi voluptate illam peregisset, & fuit tam pia, tam prudens, humanaque epistola, vt eam Flaminius Dei instinctu missam putauerit, vt pœnitenti refugio monstraretur; qui, audita eius lectione, imitatus est de confessione quod prius tantopere abhorrebat.

Meditabatur vindictam Ioannes Sommozius eorum qui se apud Comitem Castrium (cuius procurabat Hydrunti ditionem) traduxissent, cùmque fortè Lupios venisset, hoc animi vulnus apud Bernardinum querabatur; At is, nihil esse quod inde metueret, respondit, Comiti enim post sagacem exquisitamque diligentiam constituisse de calumniæ totius falsitate. Miratus est dictum Sommozius, sed multò magis, vbi Neapoli gesta dictis consentanea accepit.

Anna Pignatella Ducis Montis Leonis natu prima, tam secretò Neapoli nupserrat, vt parentem quoque id lateret, non tamen latuit Bernardinum, nam incidente cum vno è nostris de illa sermone, nupsisse affirmavit.

Hilaria Marchionis à Valle cognata Lupiis in Domo Præsidis tum degens, significauit Patri per honorarium Ephebum de sua sollicitudine, ac metu; quòd nihil de fratre dudum acciperet in Lombardia

Lombardia existente, renuntiavit Pater per eundem de fratre ne esset sollicita, commodè illi esse, binasque ab eo propediem literas habiturum, habuit eadem hebdomada & quidem læta de fratris valetudine ferentes.

Iacebat Neapoli ægrotans Ioannes Andræas Massa, Societatis Adiutor domesticus, & fratrem in Societate Lupiis habebat, cui pro ægroto opem flagitanti, factò sacro, respondit Bernardinus Andræam fuisse maturum, Deumque apud se illum velle; ad primum deinde Tabellarij aduentum rescitum est, ægrotum Neapoli defunctum cum hæc Pater Lupiis efferret.

Agenti secum familiariter fisci Causidico Emanuelis Acugna Nobilis Lusitani amicissimo aperuit, grandi mox illū perfunctū discrimine, ingresso Domum sicario, & in eum securim, nisi auertisset Dominus, vibraturo; cognitum autem est postea eum, milliaribus centum Barij ex tibia decumbentem cum solum famuli reliquissent fuisse à latrone appetitum eius pecuniis inhiante sed interposito apud Deum nomine, ac meritis Bernardini (quem de solis nouerat literis, homicidam ab se depulisse.

Scriptis ad eundem Neapoli Hippolyta Citarella pro filio anceps, qui Mediolani in exercitu stipendia merèbat, rescripsit Pater, tum quidem perperam valere in Mediolanensi Ditione, sed breui melius habiturum, ac Neapolim ut tandem factum est, vita incolumi rediturum.

Anna Sementia noctu puerum enixa, summo mane preces per nuntium à Patre expetiit, cui Pater statim comparenti, iam scio, inquit, de nato
puero

puero, abi & toti familiæ meo nomine gratulare.

Syluestro Real pari earum tædio regionum, & Neapolis desiderio tabescenti indicauit; illum re ipsâ, tunc Neapolim reuocari, acceptis vero epistolis, quibus de reditu mandabatur animaduersum est tunc illas in itinere fuisse, cum ea Pater loqueretur.

Lupii faber Murarius ex editissimo Baronis Cigalæ Palatio lapsus, grandioris saxi ruinam in se traxit, instarque mortui habitus est, verum eius cognatæ nostro tum in Templo oranti, & audito calu eiulanti, caputque laceranti, ac demùm Patrem misello imploranti, respondit Pater, quod res erat, bellè ipsum habere, nihilque ex eo infortunio mali passum.

Cum certis nuntiis Bario audisset de Abbate Fabio Nenno Sancti Nicolai Canonico, pro cuius salute rogabatur, paulò prius obiisset abellario respondit. Pro ægrotante autem Marchione Capursensi, ab Duce Nucensi interpollatus, se pro eius defuncti animâ facturum. De Patre Iosepho à S. Iuliano è Societate qui scribebatur Neapoli deteriusculè habere rescribens aiebat, in aliâ vitam à Deo accitum. De Patre Francisco Noghiera è Societate Bouinis, vt nuntiabatur decumbente in cælum vocatum asseruit, & aberant isti centum, ducentis, ducentis quinquaginta milliaribus, sed Dei seruo præsentis fuisse rerum veritas declarauit.

Ioannes Thomas Santa Maria Hydrunti regius Cognitor tertia noctis hora in Collegium venit vxori à Patre præsidium quærens primo in
partu

partu periclitanti; exemplo Pater in preces effusus, paulóque post ad Ioannem conuersus, alacrem dimisit, aiens (quod erat) vxorem puerum enim, quod Ioannes multis deinceps retulit.

Hydrunto soluerant, Venetias versus, duo ex Patribus Capucinis, mediáque in viâ Turcarum in manus inciderant, quod vt Lupiis percrebuit, legi è vestigio qui eos liberarent, conferri qua publicè, quâ privatim eleemosynæ, festinari ab liberaturis profectio; sed iis illam Patri curæ esse precantibus exemptus labor, cum moneret operam frustra sumi, quod cum nautis ij patres cymba euassissent, vt paucis diebus vulgatum est.

Erat Neapoli Maria de Medicis in magno vitæ ancipiti càmque coniux Fabius Galeotus per Sacerdotem fratrem quem habebat in Societate Lupiis habitantem Bernardino maximè commendarat; sacrum obtulit Deo in ægrotæ leuamen Bernardinus, Patrique confestim hilaris, cognatam (quod post compertum est) à morbo liberam affirmavit. Et hæcenus quidem magni senis, admiranda prosecuti sumus; nunc, etsi virtutes, quoad deprehendi potuerunt, narrandæ veniunt,

haud tamen poterit admirandis ea tra-

ctatio carere, aded tota Viri Dei

vita multiplex quoddam fuit

perpetuumque miracu-

lum. Sit ergo

* *

CAPVT XXIX.

De eximia Perfectione serui Dei.

PRImus eius perfectionis gradus fuit vt n̄uos
 omnes quantumcumque leues deuitaret, obli-
 quas omnes animæ inclinationes sagaci emenda-
 tione corigeret, suaque omnia subrili diligenti-
 que cura perageret: obseruabatur à quibusdam
 ex proposito, non carpendi vtique voluntate, sed
 suspiciendi desiderio si inculpatum reperissent,
 nec in eo quidquam nota vlla dignum deprehen-
 dere vnquam valuerunt; Alij Societati nostræ pa-
 rum æqui, quæque etiam vt aiunt, rondere soliti,
 Bernardini tamen nisi perhonorificè nunquam
 meminerant. De illo verò quid sentiret, interroga-
 tus Minorum Reformatorum quidam Pater, dixit,
 multis annis ne quidem leuia, seu venialia admi-
 sisse. At qui ei per annos quindecim à confessio-
 nibus fuerat, non est veritus pro testimonio dice-
 re, nihil se vnquam ex illo audisse, quod volun-
 tariam culpam etiam tenuem contineret. Qui au-
 tem aliquamdiu idem illi officium præstiterat
 Theologiæ Professor, aiebat ab se de quotidianis
 nunquam absolutum, sed communia quædam ex
 antea facta vita (quæ confessioni addere consue-
 rat) in materiam absoluendi semper coactum reuoca-
 re. Quem eius animi nitorem ipsiusmet ex ore vt
 expiscaretur bono dolo, concionator quidam è
 Societate. Quæsiuit aliquando, quod tandem pos-
 sent poenitentiae argumentum Sacerdoti subiicere,
 qui

qui Sacramentum id crebrò vſarpabant , & vitam ex ſpiritu ducebant ; cui ſine cunctatione vlla ſatisfecit, poſſe, verbi cauſâ conſiteri , quod prima poſt ſomnum cogitatio de rebus diuinis non fuiſſet, quodque Deum ardentè non amallet, ex quibus putauit ſe probè coniicere hanc eſſe Bernardino confeſſionum materiam. Itaque optimè Pater quidam è Sancti Franciſci familia Iſraëlitam verum appellauit in quo dolus non fuiſſet, & Rector Lupienſis qui non rarò excepit conſitentem, chirographo ſuo teſtatus eſt , quam exigebat S. Ignatius ab hominibus de Societate ſanctimonix præſtantiam fuiſſe in illius vitâ , velut in pulcherrima tabulâ expreſſam : Alius de Societate Clariſſimus Theologus , recuperaviſſe illum à Deo rectam naturæ vim à qua Adamus exciderat , & de qua Magnum Antonium ſic ſuos affantem B. Athanaſius inducit. *Bonam animam creauit bonus Creator , ſed hoc eſt rectam eſſe animam , cum eius principalis integritas nulla vitiorum labe maculatur.* Et aiebat Bernardinum ita omnes ſeorſim virtutes coluiſſe, ac ſi excolendis, comparandiſque ſingulis ſingularem curam tempuſque deuouiſſet. Videbantur ſibi alijs Angelum videre , aut è ſuperis vnum, aut in cœlo eſſe cum in eius conſpectu, congreſſuque eſſent, & ſuauiſſimâ non terreni vllijs, ſed cœleſtis odoris fragrantia perfundi, hoc eſt, vt ego interpretor , ex eius virtutum cumulo profecta. Et poſſunt iſta ex eius literis vtcunq; colligi ; Nam vt cæteras omitam, ad parentem ſcribens. Iam, inquit, mihi flocci eſt gloria quæ ab hominibus hauritur, Dei gloriam tatummodo quæro. Ad fundatorem verò Collegij

M Lupienſis.

Lupienſis. Non habeo Regem niſi Dominum IESVM, loquor, ait, cum S. Bernardo, haud æquali tamen ſpiritus meſurâ. Ad fratrem denique Cupio diſſolui, hoc eſt in terra degens, non tamen terræ in hætere. Hunc porro apicem virtutis, otij fugâ inſatigabili apprehendit, nunquam non precando, legendo, ſcribendo, & piè cum proximis tractando B. Bernardini præſcripto inſiſtens, dum ait, Dei ſervum ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportere, ne fortè mentem otio deditam vitia ſibi præoccupent: Iuuit & proficiendi ſemper ingens amor, & conſtitutionum, legumque noſtrarum aſſidua lectio ac meditatio, quibus ita omnem includi cenſebat perfectionem ſanctitatis, vt idemtidem reſponderet aliâ non egere, præterquam earum obſervatione, qui ſancti in Societate eſſe vellent.

CAPVT XXX.

De Amore illius in Deum & ſtudio proficiendi è re quavis.

QUod hic Dei amor in iis efficit quos ſibi plenius mancipavit; hoc in Bernardino luculenter eminebat, nam caduca, & quæ ſæculum ſaperent ne ſuſtinebat quidem cogitationem admittere, ſed coniunctiſſimus ſemper Deo, Deique vnus deſiderio poſſeſſus libenter cum eo ſecumque habitabat, fugitans hominum conſuetudinem quoad per ſtudium diuini cultus, ſalutiſque

que alienæ licuisset, sæpè manibus pectori appressis, intentisque in cœlum oculis; Deus bonet aiebat Deus magne! laudetur æternùm Deus, æternùm IESVS; Alias verò lætābundus, Paratum cor meum ad æstus; paratum cor meum ad frigora; ad vitam; ad mortem paratum; ob hoc labeculas, peccatique umbras incredibiliter ode- rat, quod illæ Deo displicerent; eiusque vita si- milior Angeli, quàm mortalis cum esset, attamen eā inter cæteras de causā etiam mortem in votis habebat, ne posset deinceps Deum offendere; & scribens ad quemdam; senectutem sibi gratula- tur, quod hominem morti propius applicaret, quæ cum sit, inquit, peccati finis vel ex hoc solo, est inuidenda, & amore digna.

Iam si quid vspiciam locorum & gentium glo- riosum Deo patraretur, hinc verò mirè gestiebat; miscendis autem sermonibus nihil præter Deum, & diuina ex eo audisses, vnde animi opes iis re- ferti thesauris facillè disceres.

Hoc eodem actus amoris stimulo mortem sibi pro Dei causā rebusque ad eam spectantibus, vè eius in tertis Vicario, Ecclesia & similibus opta- bat, agebatque summas numini gratias cum au- diret Patres Hungaria, Transyluania, Bohemiā, locis-ve aliis Christi causā pulsos, & religionis Christianæ, ac Pontificiæ maiestatis. Quod sensu quàm forti ac tenero præstaret, prodit illa eius ad fratrem responsio quærentem, cur nostri exu- larent. *Exularunt quidem, inquit, Patres nostri relinquentes omnia, & secuti IESUM quocunque vocat Sanctissimi sui Vicarij ore, cuius tuenda fide & authoritate, parati certe sumus Dominum*

M

IESU

IESV beneficio in mortem ire. O si mihi seni liceret, & è Societate minimo ! ô mi IESV, ô Beatissima Mater Virgo Maria ! ô B.P. Ignati mi Domine supportato senem. Ex abundantia cordis os loquitur, & calamus scribit. Aliis verò literis. Quid, inquit, à te volui super terram. Et erat eiusmodi, adeoque incensus hic in Deum amor, vt in vultu quoque illius flamma effloresceret, corpus autem sæpe fauillis scintillaret.

Quo ex amore diuinæ charitatis efficiebatur nihil vt otiosum abire pateretur, aiens qualibet ex re cœlestis pabuli buccellam nobis decerpendam; coco ministrans lancibus abluendis, adiuvanti se fratri, decet, inquit, ardentis lacrymarum aquæ, & peniculis seueri examinis animæ labes eluere: Cuidam mala aurea in Collegium mittenti remisit qui gratias ageret, adderetque auri eius splendore hilarè doceri nos perfectam charitatem; & frondium linguis fructui substratis, esse linguam nostram perpetuò Dei laudibus occupandam.

Conscensurus scalas aliquando ægrotum vt viseret, arundinem socio tradebat, suggerenti- que necessariam præcipuè tunc esse ad ascensionem fulciendam, minimè verò ait, sic enim recogito quàm sit ardua in cœlum via. Decumbenti è nostris cuidam salutationis officium ferens, cum per gradus item sed' arrectos, multosque anhelaret, ab vno è Patribus laboris miserto, ne porro pergeret rogabatur, nimioque plus eatenus factum; se residuum, cum ægroto eius nomine peracturum, & salutem ab ipso illi portaturum; At ille pergens, quanto altius imus, tanto patriæ,

patriæ, inquit, propiores euadimus. Suadenti fratri ex Adiutoribus, illa eius ætate decrepitâ omnino expedire, pista carne deinceps vesceretur; Imò ait, omnino expedire, pinsi tandemque gnauiter Bernardinum, qui aduersi nihil in Societate expertus vnquam esset.

Cubiculum eius præteriens is qui lucernas communes aptabat, petensque ecquid lumen vellet; boni sibi exempli ab Nostreis omnibus, adeoque tunc ab ipso subministrari lumen dixit; Volenti autem puluillum ipsi emi, det tibi Dominus, respondit, sui præsidij puluinar, in eo enim quies placidissima capitur; eo percommode stomachus fouetur. Et loquenti de equo Hispanico, faxit Deus hunc nostrum oris indomiti effrenem equum, hoc est appetendi, volendi que insitam libidinem sic coërceamus, sic regamus, flectamusque ad honesti nutum vt diuina duce misericordia, cœlum denique attingamus. Reddendis cuidam litteris, tuas, inquit, heri litteras habui; priores nequaquam; est enim hæc longinquis epistolis sors familiaris. At cum Sancto Paulo, scio abundare, scio & penuriam pati, nempe vndeunque laudandi IESU occasionem mihi nasci puto, qui facit prouentum cum tentatione, semper æterna laude IESVS celebretur. Alteri verò de tremuli corporis contracto ante aliquot annos vitio nuntianti; sunt ista, refert, senectuti cognata, hebet calor, augetur frigus, debilitantur nerui. Quid mirum? Sed his ad animum reflexis fruamur. Qui tremit quiete indiget; in omnibus requiem quaerui; hæc requies mea, In Salvatore quiescere: Qui tremit, ni fulcrum adhibeat, oppidò la-

bitur ; fulcrum optimum Crux Christi , huic in-
 pitamur ; mihi adhærere Deo bonum est , IESV
 scilicet Crucifixo ; eam ob rem parum illi fuit in-
 crucem attolli , voluit & clavis in eam suffigi , vt
 nossent electi , dum malis arctantur , crucem du-
 cere pretiosam , seque IESVM in Cruce semper
 inuenturos , vbi verò IESVS , quis non gestiat
 vnâ esse ; ad repentinum de morte infantis , patris
 filiolarum nuntium hic tremor te perculit , quid cre-
 dis futurum clangente Angelo ; Surgite mortui ,
 venite ad iudicium ? Epistola quadam discipli-
 nam ducebat ab æstu magnopere tunc vigente ;
 Per hos , inquit , ardores debetur corpori nonnul-
 la refrigeratio ; Quidni & animo recreatio ali-
 qua pietatis , iaculatoriæ precatiunculæ , prom-
 ptæ de vitâ Christi , & Sanctorum salubris moni-
 ti , vel exempli , sublata ad Virginem Matrem
 nostram , sanctumque Tutelarem cogitationis ? Et
 ad eum qui Collegium Lupiis fundarat , sic inde
 datas adnotauit , Lupiis Kal. Septembris quibus
 tempestiuis ac fecundissimis , optatissimisque
 de cœlo pluuiis Dominus dedit benignitatem . O
 si terra nostra det fructum suum ! Festis per an-
 num maioribus apta componens documenta ; ita
 quemdam in Pascha affabatur , Ad confessionum
 sedem me confere , vt mortui cum resurgente
 Domino , resurgant . Et rursus IESV rediuiui A-
 nastasim nunc festo colimus , colamus & factis ,
 ac imitatione ; viuamus nos quoque restitutam
 menti nostræ vitam , in eo sitam potissimum vt
 quæramus , sapiamusque cælestia , & quamuis
 corpus humi positum sit , versetur in cœlo animus ,
 vt potè cœlo natus , emptusque ad vitam sic in-
 stituendam ,

situendā, vt Dei fauente gratia, beatam illic promereatur immortalitatem. In Ascensione Christi, *Omnes autem vos precor ait, vt me apud dulcissimum IESVM adiungetis, ut eundem sequar ascendentem*; Triumphali verò Septembri mense, Crucis sanctæ die. Audiamus Saluatorem dicentem: Tollat quisque crucem suam & sequatur me; crucem enim non sentit qui hoc agit. Quādam Lupiis ad festum Beati Laurentij subscribens, addit, *cuius igne accendamus omnes, vt verum illud Euangelium in praxim deducamus omnes persuerantes: In patientiā vestrā possidebitis animas vestras*. Nec id solum præstabat, vt rerum occursum quarumlibet, ad diuinā mentem erudiret, sed alios etiam, vt id agerent docebat. Fragagnanensē Baronem, quam annos quadraginta audiuit consistentem, cum familia ituram iussit de Deo semper cogitare ab orandi, meditandique recordatione nunquam si posset, abstinere. Adoratores Christi Magos, dum iter faceret comitari. Dumque in villā inarantes, sarrientes, fodientes spectaret, meminisse, vitæ nostræ solum culturā egere multiplici, ad reuellendas ex eo spinas, virulentasque herbas vitiorum, & defectuum educendosque fructus Domino Deo gratos.

CAPVT XXXI.

Quantâ Dei fiduciâ , & quàm mirabili niteretur.

Charitatis in Deum quam descripsimus rudimanu , partus extitit longè dulcissimus, Dei eiusdem fiducia , nec enim poterat in eum ; non totum penitus proicere sese , atque immergere, de cuius tantopere amati nequibat amore dubitare. Fuit verò tam cerrâ & potens hæc eius fiducia, vt eam Deus euidentissimo non semel prodigio pensarit. Deerat quandoque in Collegio panis, nec volebat promus signum dare ad conscientiarum examen , quod per horæ quadrantem prandium antecedit, dedit nihilominus Patris iussu, verum mox reuersus, ad mensam vr pulsaret adduci non poterat , iussusque iterum de prouidi Patris familiæ bonitate sperare melius. Quî iubet Pater, inquit me nostros ad mensam, cum dēsit panis, conuocare ? Iube panes emi vt vocentur : Stetit in sententia Dei seruus, repetiitque pulsaret, atque consideret, restititque edixit vt obtemperaret ; Dato igitur ad mensam signo, euntibus in triclinium vacuum Patribus , en ad fores mulier non antea visa panes viginti quatuor ingentes, optimos, recentes , insuetæque eo loco formæ in canistro ferens, tortasque totidem placentas magnâ cum omnium admiratione , ac diffidentis præsertim adiutoris ; Sed non vnum hoc fuit prouidentiarum

uidentiæ huius monumentum , similia quædam
urgente inopia extiterunt.

Præter dolium plus fortè iam semiuacuum (quòd
diù domesticis & opificibus vsui fuerat ,) nihil
vini Collegium habebat; voluit Pater nihilo par-
cius inde promi, & obliicienti, breui defecturum,
ægrèque postea nacturos aliquid synceri , cum il-
lic ætate vina omnia vitientur , non tamen absti-
tit , sed dari largiter pauperibus mandauit , nam
elemosynis egentiores fieri neminem; Factum
diù quòd imperauerat , tandem verò in cellam
cum ministro Collegij, & promo descendens, vi-
dere voluit quantum inde restaret; mirum dictu;
visuque ! admoto promus superiore operculo tam
plenum vini dolium reperit , ac si nihil foret ex
eo haustum , tunc autem monuit niti Dei prou-
dentiâ nos debere , esseque pauperibus libera-
les.

Cum interdum febrim accessuram multò ante
ab ægrotantibus occupari refectione corporis
oporteret; excusaretque apud Medicos , ægroto-
rum curator, omnia imparata; monebatur à Patre,
tantum consideret , processuraque omnia vt ma-
ximè optabat , ac nescio quo pacto, vel quâ manu
breuissimo tempore necessaria omnia, cocta, con-
dita , parataque in præscriptam horam cerneban-
tur.

Bis saltem pœnâ ædituum affecit , quod æs
Templi maius diù ex more pulsaturus , quàm ci-
tissimè se expediuisset; causanti æris molem, quæ
ab vno haud posset agitari , subiecit vir Dei, Bea-
tos Angelos, si fidenter orasset fuisse adfuturos,
cuius memor postea ædituus , tanta facilitate tan-

M. 5 culm

tum pondus vtrunque agitabat , vt non obscurè aduerteret , manum sibi Angelos præbere. Fratri cuidam nostro volenti cum tribus aliis in hortum exire ad laxandum parumper animum , & æstus qui tum magni erant matutino frigore temperandos , annuit quidem Bernardinus , verum ea lege ne quid ad cibum secum ferrent , omnino enim iis esse ad prandij tempus in Collegium redeundum ; vix hortum attigerant , & adest à Patre , qui iubet , quando illic essent , hærent ad prandium , quod ne illis deesset curabatur ; intercurrerant horæ duæ , cum iuvenes quinque peripitus ignoti reficiendo corpori opportuna affatim comportant , cistisque traditis recedunt ; vergente deinceps in vespertinum diem , comparet alius qui nuntiabat adfuturam cœnam , proinde nihil esse quod pro reditu festinarent , & venit tempestivè cœna , sed & dissimilis prandio , & ab diuersis adolescentibus allata , magno utrobique fruentium stupore , ac eius maximè cui facultas eius recreationis à Patre fuerat concessa. Hic statim ut in Collegium aduenit enixissimè ex Patre inuestigat , vnde sibi tam largæ , tam lautæ tam exquisitæ sportulæ affluxissent , vt nihil in vita gustasset , vidissetque iucundius ; tergiversari ad hæc Dei seruus , & sermonem alio vertere , sed insistente vehementer fratre supplicanteque de genibus per Virginem Matrem , ne hoc sibi negaret consolationis , quod esset , si sic imperaret , religioso silentio pressurus ; tandem promittit , ait , te , quoad vixero , secretò habiturum ; promittentique , Sic habeto , inquit , Beatissimam Virginem prandium vobis cœnamque misisse , nec præter hæc aliud ab eo , valuit extorqueri. CAP.

CAPVT XXXII.

De charitate in proximos.

FVit hæc Bernardini virtus cunctis semper admirationi ob ardorem quemdam assiduitatis in exercenda illa valde insolitum, sic vt quicquid ageret, diceretque in aliorum auxilium salutemque spectaret; nunquam illum occasio præterlabebatur benè merendi de proximo quantoque is vilior, magisque omnibus defectus, tantò erat in illum propensior: curabat sedulò gaudebatque nostrorù operà rudimentis fidei mendicos imbui; miseratione in flagitiosos intima pūgebatur, dicere solitus qui eorù confessionibus præessent debere medicum imitari ægros non vituperantem, non conuitio petentem, multo verò minus deserentem; sed miserendo, solandoque apposita illis meditantem, molientemque remedia. Quam in sententiam ad quemdam scribebat, se quidem noxas abhorrere at nozarum reos haudquaquam penitus; sic enim ait, meipse odissem, & me erga illos commiseratione hac dignatur Deus, vt quanto sunt grauiorum rei, tantò illos amplectar audiamque libentius, cum ab ipso vocari Deo ab ipso inuitari, pellici ac sollicitari non dubitem; non facit scabies inuisum Matri filiolum, sed curationis assiduitatem, & medicaminum suadet: hic erat magnes qui omnes ad eum veluti Patrem rapiebat, ipseque vicissim imis visceribus

visceribus tanquam filios recondebat. Qua ferè mente hoc est omnes in Deo amante ad fratrem videtur scripsisse, amare se illum in Domino, hoc est, vt statim explicabat, nullâ sui ductâ, nullâ φιλαυτίας ratione; nulla in terris eius fruendi spe, sed in cœlo duntaxat, vitæ laudabilis exercitatione parto. De mancipiis dictum est, quàm patienti eos industriâ, tædióque ad sacrum Baptismum erueret: post verò se illis Patrem exhibebat, adibat ægrotantes, commendabat heris, suadebat tractari mitiùs, tempusque ad Christiana officia iis indulgeri: nec dissimiliter se erga pauperes gerebat: micas panis e triclinio collectas mendico puerulo dabat, quem primum ad fores Collegij vidisset; ægrotis, visendo, recreando, succurrendo, eleemosynas conquirendo, omni ope, humanitate omni raderat: Egentissimum Lupiis hominem, ægrotum quot hebdomadis inuisebat, ferebatque semper aliquid esculenti; ac socio, eamus, aiebat, ad carissimum filium & sanctum illum Dei seruum: Coronam Virginis alternis cum socio inter eundem recitabat, nec ante ab ægro discedebat, quàm sat diuturno colloquio illum refecisset. Ager porrò, vt nuntiabatur venire Dei seruus, in magnos erumpebat clamores, sanctum aduentare, sanctum vociferans atque ingeminans. Quod si quando audisset Bernardinus, minimè omnium, minimè, inquam, sed peccator & est, & appellandus est Bernardinus, tu verò sanctus, qui tantâ charitate ac patientiâ calamitatem persers tuam: At æger sanctum te sanctum, me verò peccatorem; ita certamen poenitentiae & humilitatis Christianæ inter illos certabatur, &
redux

redux in Collegium Pater ad comitem, animaduertisti, frater, quanta sit æger ille mendicus sanctitatis, alacritate quanta suas perpetiatur miseriae. Infœlix Bernardine, commodis & sensui addicte, hic verè sanctus Bernardinum reum in supremo iudicio damnabit.

Inuasit morbus Collegij serualum, hyems erat dura, tempestas perfrigida, noctes aurâ infestæ, noctu tamé Pater per apertam aream ad ægrotum ibat, consolabatur, iuuabat, nec indignum putabat trullam quoque lecticariam purgare.

Lupis hospes Bariensis per æstus caniculæ in lectû deciderat; ignotus & ab suis procul in frequenti, occupato, tumultuoso diuersorio, multa necessariò ferebat incommoda sed Patris cuiusdam Bernardini auditâ charitate, egit per nuntium, ut in Collegio curaretur, præerat tum illic Bernardinus, & quamuis domi ægroti non deerant qui negotij abundè facerent; deerant autem opportuna cubicula; respondit tamen nuntio Bernardinus, veniret modò, non arctari locis charitatem, ac si minus aliis vacaret futurum ægroti custodem Bernardinum; sic gestatoria cum sella baiulos mittit duos à quibus in Collegium deportatum dies viginti duos in cubiculo optimo habuit, curauitque sistendo se illi quotidie sapius, hærendo ministrando, etiam per sese cum distineretur aliis cui hoc incumbibat, assiduè medicos adhibendo, omnéque genus charitatis; donec tandem sanus euaderet.

Ex nostris verò si quem morbus teneret noctu bis, ter-ve ibat inspecturus, num quo indigeret, præsto illi erat ad ministerium quodlibet, ac post verborum

verborum consolationem in cubiculum se recipiebat. Detentis verò carcere quantam, quàm sedulam, quàm humilem, atque assiduam operam infumebat? adhortationum, concionum, confessionum, subsidij etiam ad cibum (quod ex Collegio submittebat) intercessionis apud Magistratus, & cuiuslibet charitatis. Huius nominis sodalitas, hoc est, charitatis bis per hebdomadam victis epulum cum daret, coquerenturque victinà carceri in domo, necessaria, ministrabat coquo Bernardinus aquam brachiis haustam suis, comportata ligna, versam scopis culinam, elutas, mundasque patinas, & istiusmodi ministeria oculis sordida, virtuti pretiosa, vincendi sui, diligendique proximi argumenta, exemplaria sanctitatis.

Franciscus Iustus Ruffinensis (est hic Hydruntino in Tractu Pagus) ad quæstionem dandus à Iudice, Bernardini rogatu liber emissus est. Franciscum Antonium Rosatum ex suspitione patratæ cædis gravissimè tortum peiora terrebant supplicia, Bernardinus à misera matre deprecator apud Cognito rem adhibitus, tam multa in defensionem iuuenis, tam validè protulit, ut omiſsa cognitione ampliori fuerit vinculis ac metu solutus.

Donatum Cappelam, Ferrarium fabrum Iurisperitus cogebat in carcerem operæ pretium reposcens, quam in falsa accusatione ab eo depellenda posuerat; nec vllò nobilium, aut Religiosorum patrocinio ad id condonandum flectebatur; faber qui soluendo non erat, & familiæ interitum prævidebat, si sustentare illam suo labore desisset

desiisset expostulauit apud Bernardinum infelicitatem illam suam, cui Pater, Domum redi securus, fiet tibi certè de hoc nomine gratia; Doctoremque subinde allocutus, petiit hoc pecuniolæ in eleemosynam Christi amore condonari. Facio verò, inquit, tibi illam Pater pro munere permitto, dum ne illam fabro ferrario remittas: fabro? subinfert Bernardinus, minimè id quidem, sed egentissimis ipsius filiis, tuo nomine tradetur. Ita res tota conqueiuit.

Exstimulabat hæc charitas ingenium Patris ad excogitanda proximis varia salutis præsidia, ex quo illa fluxit ab eo condita Clericorum Sodalitas, Assumptæ Virginis titulo, ac tutela, multoque insignior culturâ pietatis, ut Cœtus magis cælestium hominum, quàm mortalium videretur, ita sui exempli luce urbem inflammabat. Alteri etiam quam Primariorum nuncupabant sodalitati diu præfuit, & summo studio, fructuque illam rexit; Quem enim sodaliū non mouisset horas cum iis solidas precando ponens, euerrens sacellum, sacris ministrans quæ illic fiebant, ad pœnitentias publicas cæteris prælucens, ducensque in Nosocomium, & solatium ægrorum. Plus habet quod sequitur admirationis, ex fratris cuiusdam simpliciore imprudentiâ. Interpellauit is Patris charitatem, ut quædam asectica exscriberet, quod hæc sibi, ut ipse aiebat, satisfacerent plurimum, & erat Volumen Virgilianâ Æneide haud minus, ô vim infractam tenerrimæ charitatis; suscepit officium senex, agendo, respondendo, consulentibus, scribentibusque domi, foris occupatissimus, præter ægrorum mancipiorum, consentium domesticorum

mestici ordinis, valetudinis asserat rationes & curas, suscepit, inquam, & audito statim ex ore simplicissimi hominis charitatis vocabulo emolitus facturum promisit cœpitque quotidie ex iis aliquid scribere. Id animaduertens alius qui Rhetoricis studebat, quærere voluit quid pulchri tam laboriosè lucubraret. Ille se nihil verò, sed lineas aliquot diebus singulis ex ascetico libro exscribere, quod is adiutor ex ipso id optasset; non se hic tenuit adolescens quin indignaretur palam, fuisse quemquam adedò imprudentem, ut à tali viro tale quidpiam auderet, & esse ineptum non leui castigatione in viam reducendum. At cedo hæc mihi Pater iuueni & vacuo scribenda; imò, inquit, senex, Meum istud est, ex quo animi consolationem ex me is Frater expetiit. Paulò minoris imprudentiæ alter fuit, qui eiusdem argumenti libellum, Virginis officio æqualem ei dedit, ut inde apographum eius manu haberet; cœpit tamen huic item obsequi, etsi postea manu alterius est adiutus, & hîc Neapoli hodie in Societatis sacrario asseruatur.

Iacobo Camassæ Clerico Lupiensi tam scrupulosè in horarum penso æstuant, ut periclitaretur de cerebro, vltro se socium obtulit, ut vsu ipso, & exemplo, recitandi modum addisceret; expectabat itaque morantem, iuuabat, instituebatque eâ tranquillitate, ac beneuolentia, ut si quid ageret nihil præterea habuisset, fructū tulit charitas quem sperabat, emendata est Clerici conscientia; is Societatem postmodū amplexus, professusque in Indiā sanctè illic vitæ cursum absoluit.

Nostris autem qui Lupios aduenissent, quæcunque

cunque animo fingi potest humanitatis significatio eam ex animo in eos exerebat, mox enim viatoriam lacernam, calcaria, ocreas detrahens, cubiculum chartâ, calamis, sede ac talibus reculis instruere; pedes sub noctem abluere, aliò abeuntes ad Collegij ianuam comitari, preces in subsidium itineris deferre, etiam nonnunquam beneuolentiæ lacrymas non tenere, ac si quis inter hæc intulisset, ne tantum molestiæ sumeret esse molestiam negabat, si charitas esset.

Perlatum est ad eum aliquando concionatorem Capucinum (quem ille Ordinem semper mirificè coluit) conquestum quod contra rem ipsius, in dissidio sat noto cum quibusdam aliis Cœnobitis sēssisset. Quare Bernardinus ad eum aduolat, eum alloquitur, cum eo mensæ communi accumbit (nam ab iis Patribus vicissim obseruabatur magnopere) tot synceri amoris illum expugnat indiciis, ut suspicionem ab eo omnem abstergeret.

Collegerat sese in Collegium Cæsar Saracenus ad exercendum meditationibus animum: has illi Bernardinus, confitenti aures præbere solitus tradere voluit, huic ministrare, cœnam & prandium deferre, quamuis in edito, & remoto cubiculo habitantem, sufficiente vires, & animos charitate, ut susdeque per scalas, & porticus cursaret, cum alioqui fractus & debilis absque labendi periculo se difficilè moueret, nec satis nostri capere poterant, quo pacto nihilominus clauibus iamæ interdum susceptis sursum, versum alios atque alios inclamans prout accersebantur ab externis, Collegium peruaderet; puerulis aquam ad vsus fami-

N

milia

miliæ ex Collegij puteo quærentibus hauriret ipse, impletasque ad illos referret hydrias; cætera morbis ac senio imbecillus, sed ex vna illa vigorem ac motum incitans quâ vrebatur charitati. Ad hoc sedes, & scâna in publicas disputationes, & templi conciones, ac similia comportare, & digerere, vt quorum id erat, eâ saltem parte oneris leuaret, aptatas sportulas mēdicis ad fores reddere, illorū scutellas præcinctus coquinari linteo octoginta vir annorum, iure ac pulte implere, pecuniæ summam ex eleemosynis conficere, vnde illis opitularetur, quos malus paupertatis comes à mendicando arceret pudor, familiarum denique integrarum honestatem vitamque conseruare.

Eratque tam inflāmata charitas viri Dei vt apud Ciues locum prouerbio fecerit, opusque palmarum illius virtutis ab aliquo editum, charitatem vocarent Bernardini, & Pater Hieronymus Barizonius diceret, se media ætate, peditem libentissimè Neapoli hac solū de causa iturum Lupios, vt charitatem corporatam videret illic inter homines versantem. Ex eadem verò mancipia quædam Palmiregiensis Comititis securam sumerent religionis veræ notam, vt quæ ficta & falsa non posset tam perfectæ subesse charitati, huius amplo sinu comprehendebat omnes; Deo pro omnibus supplicabat; quotquot preces ipsius poposcissent; ac vt se illi quisque commendabat, orationem pro illo Dominicam, aut aliam è vestigio recitabat; Amore præcipuo, & obleruantia in Religiosos ordines ferebatur, nec de iis sermonem miscebat nisi perhonorificum, habebatque felicitatis

licitatis magnæ loco, vbi Lupiis noua posituri
 Cœnobia venirent. Scribens itaque ad Fratrem
 Patri Camillo Lupiensi peramicum; Scio, inquit
 P. Camillum imputaturum diuinæ in patriam bo-
 nitati, quod decimo quinto ab hinc anno reli-
 giosis aliquot familiis aucta sit Societate IESU,
 Theatinorum Patrum venerabili ordine, ac Ioan-
 nis Dei, ægrorum denoto proeurationi præter an-
 tiquos illos multæ omnes approbationis, vt dici
 verè possit: Benedixisti Domine Terram tuam.
 Porro illos suis epistolis nominabat nunquam
 sine Illustri encomio, ac de PP. Capucinis sibi
 vnicè caris sic fratrem alloquitur. Digni sunt quos
 ames plurimum R. Patres Capucini, quorum me
 toties virtute scribendo recreasti; digna illorum
 asperitas quam pro indicio habeas perfectionis in
 ea vita magnæ, adeoque pro miraculo; Quare sis
 illorum semper inopiæ liberalis; & alibi. Gau-
 deo patriam, præter tot alia religiosorum Cœ-
 tum instituta, nobilitatam recens Venerandis
 PP. Capucinis, ex quorum profecto genere vi-
 uendi existit vulgò disciplina hominibus pascen-
 do sensui tantopere affixis quem vident ab iis
 calcari, & proteri, etsi debet quisque sorte suæ
 contentus viuere, partemque illius optimam con-
 sectari, nec enim tantum vna est benedictio Dei
 Patris, sed diuersis in cœlum gradibus scandi-
 tur.

Iam vt Dei seruus semper de quolibet in lau-
 dem & commodè loquebatur; sic nunquam au-
 ditum est de vilo quantumuis grandium, noto-
 rumque scelerum reo, verbum ei sinistrum exci-
 dere; verum de iis sermo si fortè incideret tueba-

tur factum si poterat; sin minus agentis consilium mentemque excusabat, vel occasionis tyrannidem, violentosque impulsus, quibus si foret appetitus, esset multò peiora ipsemet patraturus. Itaque inter fabulandum cum occurrisset de caco-dæmone, ac turpius animal & maleficientius nullum esse, fortè tamen à Patre Bernardino defensionem reperturum; Ego, inquit, Dæmonem non defendo, sed aio, si posset de peccatis dolere fore illum pulcherrimum Dei opus; facinorosos item immania crimina fatentes vel hoc ipso non parui faciebat, quod ea detestari & manifestare valuissent; Ita verò infixum illi erat bene de omnibus sentire, ac loqui ut de Latina epistola erratis contra Grammaticam scatente, quid visum esset pertentatus, dixerit multa inesse illi bona; præcipiebat autem, laudandi alterius quoties oportunitas adesset, laudandum alacriter, & liberaliter, cum vituperandi, vel tacendum, vel excusandam animi voluntatem.

Sed in conferendo pœnitentiæ Sacramento fulsit illustrius hic eius in proximos amor, qua in re planè singularem Societatis operarium expressit. Horas in templo solidas insumo (scribit ad fratris filium) excipiendis pœnitentibus, iuuandisque & ab seruitute criminum vindicandis, quod est cœlestium munus spirituum: In aliis verò eiusdem literis sic lego. Destinât has ad me animas egentes Deus, ut de bonis ipsius eorum inopia succurram, de absoluendi scilicet potestate industriaque ad perfectiora promouendi; Quare in illorum penuriam largâ manu decet rem illius Domini partiri, qui venientem ad se non, eiicir foras,

foras, sed inuitat, Venite ad me omnes qui laboratis; & hoc tam sanctum, fructusque tam vberis erga peccatores officium, quantum illi Deus cordi esse vellet non obscuris monstrauit miraculis.

Prudentem cum cæteris aliquando exciuit illa vox: Surge Bernardine; in Templum abi confidentes excepturus; excipienti verò, sæpè noxas illas suggerebat, quæ illis memoria excidissent, quas deinde iisdem subiiceret, ut ante discessum eas pariter expiarent. Narrauit Colellaus Perro-
nius Lupienfis Clericus, cum apud illum sub serum crepusculum peccata ex scripto poneret, abruptumque defectu luminis cogeretur, rogatum ab eo ecquid lumine egeret egentique accensum funale à tergo mox comparuisse, nullo qui sustineret comparente, peractaque exhomologesi repente vanuisse.

Quouis locò ipsum, hora, tempestate cum poenitentibus vidisses: festis ædituus summo mane referaturus Templi fores, in sede ut plurimum iam illum cernebat opperientem de genibus adiutos: Eòdem se portandum curabat, cum ire pedibus non posset; eòdem se sistere non refugiebat, quamuis vnguento maculosus, & emplastris, post læsam interdum ex lapsu faciem à chirurgo inductis; postremus Templo abscedere, nec prius quàm adesset nemo qui eius operam optaret; hæ-
rere in sede horas octo & plures, ac licet nonnunquam tribunali vix assurrexisset, sedendo, audiendoque fractus, à prandio statim illuc recurrere, atque in seram noctem ibidem durare.

Paschæ verò, Natalis, Iubilæi diebus, aliisque

celebrioribus per annum, decem ipsas, ac duodecim horas continenter illic ieiunus permanebat, dempto solum, quod rei divinæ faciendæ tribuendum necessariū erat, aliquando tamen in cubiculum excurrere sumptū panis buccæ, & paucis acinis vix passæ in Templum statim recurrebat, eademque sero contentus cœnâ, in triclinium non conueniebat, imò subinde absque ullo cibo decumbebat: Profectis quidem non ibat in templum inuocatus, at si ab ædituo vocaretur, præsto erat, nihil inuestigans tennes essent, an diuites, viles, an nobiles, qui se conuento eguissent, ut cuius in pectore regnabat vnus, imperabatque scopus omnium ad Christum conuersio; vix autem elabebatur dies, quo in Ecclesia dum valeret, vel in cubiculo ægrotus, aures consentibus non præberet, qui si magno, ut interdum contingit numero affluxissent, omnibus tamen faciebat satis, quanquam autor iis erat, ne confessarios quibus uti solebant defereretur. Quis verò erga pœnitentes paternum animum, mitissimum pectus quis referat? Eius misericordiam in relapsos, lenitatis blanditias quibus innumeros ad confessionem prolecebant? Docebat igitur Sacerdotibus cogitandum à præsidibus Angelis ad se ductos quotquot accederent confessionis Sacramentum obituri; proin beneuolè humaniterque colligendos; deinde nunquam in tempus aliud differendos, ne diuinæ interim gratiæ iacturam facerent qua per Tutelarem Angelum adacti se sistebant, & quod susceperant ægrius, propensè omitterent. Si quos aduertisset nodis illigatos qui manum Præfulis aut Summi Pontificis exigerent, charitate secreta

ta, & celeri, necessaria curabat, multosque hac methodo perplexissimis laqueis euolvebat; aiebat denique ministrandis confessionibus nullum illustrius, nullū que dignius ad proximorum salutem, & Dei gloriam ministerium Societati esse. Tacebo lubens, quàm multis eorum quibus id præstabat, religiosas ornarit familias, quàm multis abstulerit pellices, vel in vxores mutauerit; quàm multis alienum, inimicitias, scrupulos exemerit: erat enim scrupulis profligandis, componendaque conscientia mirabilis: Demum vt quisque illum incœpisset confessarium adhibere, vnà quoque nouam inibat vitæ rationem. Pauca subiungo lectiora. Accedentium mentem & cæcos animi recessus nonnunquam introspiciebat, & fuit cum quidam onustus criminibus moræ longioris aut impatiens, aut impos meditaretur abscedere, quod præ turba nequiret sese ad Patrem penetrare; huius verò Pater inspectâ cogitatione, extra ordinem ac morem confertâ illum ex turba exciuit, audiuit, leuatum pondere, absoluit.

Audienti quandoque mendicabulum pannosum & lacerum stetit se Marchio, qui ad hoc Lupios venerat, vt negotium quoddam suum cum eo conferret, verùm haud ante Marchioni operam dedit, quàm mendico illi otiosè ac placidè illam commodasset: peculiari enim voluptate pauperibus, mendicis & abiectæ plebi sui copiam faciebat, iisque se tradebat quàm primariis illis lubentiùs. Coram illo ad confessionem genua flexurum fisci causidicum præuertit mancipium vile, seque prius in sedem intrusit; animaduertit

hoc probè Pater ; caufidicum tamen niſi expedito mancipio non audiuit : frequenti concuſſu diuitum iuxta & pauperum cinctus , his vt accederent innuebat , ſi videret metu aut verècundiâ retardari. Mendicos præ tèmpli foribus corroganda ſtipe occupatos expectabat vt poſt concionem eos expiaret , & modicis quandoque eleemoſynis inuitabat.

Iſte quin etiam Bernardini amor erga animas immortales emptas infiniti pretij ſanguine , animantibus quoque ſe benignum & miſericordem exhibuit (quod de Sancto Francisco & aliis legimus) apponens auiculis per hyemem pabulum ad fenestram , agensque vt liberæ ſinerentur , ſi quando illic captæ forent , Subibant quoque intra cubiculum , pedibus , cruribus , humeris inſidebant , nullo interuentorum metu , edebant eandem cum illo in patina ſtudentis , ſcribentisque in charta ſuſſiliebant , atque oberrabant , & ambigentibus an interturbarent , imo verò ſibi admirationi & conſolationi eſſe dixit. Hæc autem omnia quæ per ſe quemlibet minus ſoli-

dum , & Deo affixum efferre potuiſſent videamus , quàm de ſe nihilominus abiectè ſentientem habuerint Bernardinum.

CAPVT XXXIII.

De abiecta sui aestimatione, seu humilitate.

VNo verbo de se tam demissè , contemptim-
que putabat Bernardinus, vt se pro nihilo, &
deteriorem nihilo duceret , nam in quadam eius
meditatione hæc leguntur Martij 28. cognoui cœ-
litus me nihilum esse, & quod hinc sequitur quan-
tus quantus essem totum peccatum esse quod ni-
hil est : Ergo si nihil sum , mihi non doleat cum
nihili fio , cum mihi res pro voto non acciderit,
&c. Ergo ad Deum confugiendum est , vt sua in
me conseruet dona , quandoquidē eius sū, ac ser-
uet in eum in quem dedit scopum , suam nempe
laudem & gloriam ; peior nihilo sum , nec enim
id cum Deo pugnat , cum ex nihilo cuncta con-
diderit ; ego verò toties pugnaui , sic sum vilior
terra , luto, &c. In alia verò contemplatione. Si
nihil , inquit , sum , quid mihi curæ aliena ? Quid
diuina scrutari iudicia ? desine itaque res diuinas
iudicare. Primum Deus ex nihilo eduxit lucem, si
me pro nihilo gesserō , creabit in me cognitionis
sui & amoris lucem ac notitiam eorum quæ scire
opus est ; si quidem nihil sum , nihil à me præsta-
re valeo , sed hoc agit in me ipse Deus , si quid
præsto. Igitur Deo laus. Et paulò inferius: Vidi
me , quod ad me attinet , nihil esse penitus , qui
verò bonum donat, & peragit, Deum esse ; Video

N 5 me

me sine ipso nihil esse. Si ergo nihil sum inaniter litigo, &c. ac ne præclariùs hæc ab eo scripta, meditatave dubitentur quàm in opus collata facient quæ sequuntur.

Fundatorem Nostri Collegij quidam Tabellio cum totis Lupiis diu quæsisset offendit cum Patre Bernardino, compellansque, Hoc saltem lætor quod cum Viro sancto te tandem reperi. Ad quæ Bernardino in ore sanguis emicuit, cæpitque inambulans canna solum ferire, ac repetere: Egregium verò Sanctum! Lepidum verò Sanctum! Itaque Bernardinus reorum maximus, repente in Sanctum cusus est; Eccum momento consecratum! ne quid tamen externi offensionis paterentur conticuit, & Tabellionem subridendo amplexus, planè opus est te esse valde probum, qui Bernardinum putaueris sanctum. Conuenerat demum inter duos, ut de lite quam diu versauerant, Bernardini arbitrio starent; horum alter adiudicatâ sibi ab eo causâ; Vides ergo, inquit aduersario, quàm iniquè, quanto tempore me vexâris, quando hic vir sanctus litem mihi addixit: hic Pater humum arundine verberans, palàm cum acriter obiurgauit, quasi nefando dicto adstantes violasset.

Sacerdos Lupienſis è gente Piſacaniſſimorum illum aduocarat, ut ſibi adeſſet morienti, ex multis euntem venerationis gratia proſecutiſ, alij vnâ ad ægrotum intrant, ad fores alij expectant comitaturi redeuntem; In ægroti aſpectum cum veniſſet; contenta voce, O, inquit, Pater ſancte optatus veniſti, quâ percuſſus Pater flens coram omnibus in terram ſe abiicit, illamque iterans,
Sanctus

Sanctus scilicet Bernardinus? oppidò Bernardinus Sanctus? omnium quotquot sunt criminolorum deterrimus, quem vna Dei misericordia tolerat, in Sanctum subito erupit? sic humi diù hærens perstitit, eadem querens, pergensque explodere.

Fabulantibus de illo inter se adiutoribus Fratribus, vnus simplicior cæteris exclamauit; felicem illum & insignem Sanctum! quod ipse quàm moleste ferret eius ostendit reprehensione, sceleratum se appellans, noxisque inquinatissimum ad quæ cum idem retulisset, illa demittendi sui studio, rectè dici; Pater se illinc perinde proripuit, ac si auram vitaret pestilentem.

In Collegij aream, tum sæpè alias, tum die quadam cum prodiret, mirabatur statim discipulorum se coronâ cingi, cui coram vnus Adiutorum fratrum: Istud, inquit, agunt, quia te singulariter sanctum suspiciunt, cui Pater tum Collegij Rector, certò ait, hæc culpa haudquaquam tibi est impunè abitura, eamque pœnâ post modum multauit.

Ipsius apud Deum preces multis per literas enixè petentibus & afferentibus petendi causam, quòd multa per eum à Deo tribui cognouissent, multa patrari miracula, supra quàm dici potest angebatur lugebatque mœrore non consolabili quod de se talia iactarentur, qui audire & credi profligatissimus volebat; incredibili verò dolore afficiebatur, cum ex pietate conspicaretur aliqua postulari, quæ vsu aut manu triuisset.

Portia Pepia Dux Nardensis ipsius coronam dono expetiit sed quod indicasset velle se religio-
sè

sè illam asseruare, extorquere ab eo non potuit. Petiit & P. Thomas Mirabellius, coronam eandem primariæ fœminæ concederet, quæ ad filiæ leuamen eam exposcebat, in partu miserè laborantis. Renuit sæpius obfirmato animo Bernardinus donec P. Thomas quasi repulsâ offensior, hæc verò duritie, religionem hominum imminui dixit, auertique illos ab quærendo ex religiosis hominibus sacrisque rebus præsidio, quibus demum permotus suspirans, multumque inuitus, petenti cessit. Si quam de schedulis ab se scriptis retineri ab aliquo pietatis causa sciret, subducere illam artificiosè conabatur. Ad malè habentes cruce consignandos (nam ad confessiones nunquam restitabat) vel admouendas iis reliquias, aliæve pia medicamina vocatus, substituere sibi alios tentabat, affirmans quemuis è Societate Sacerdotem ad hoc esse abundè idoneum, idque ut conciliandâ iis famâ opinionem sui vulgò extingueret, sanctusque haberi desineret.

Apud ægros verò si quem nactus esset Sacerdotem, huic in omnibus primas tribuebat, huic Litanias, preces & similia vtrò cedens, ipse ministri viceungebatur. Cum se à Pictore expressum coloribus didicisset, admodum turbatus factum redarguit, tanquam inanitatis plenum, & exinde pictorem, si quando occurrisset, semper denitavit.

Incuntibus Lupiense Collegium nouis Rectoribus apud illos peccata expiabat, & quicquid grauius quondam in sæculo perpetrasset, ut opinionem captaret vulgaris animæ, vitæque olim pessimè traductæ; litteris ad diuersos magno

gno numero datis intimo illos studio rogabat, emendationem ab inueterata ingrata in Deum mentis labe sibi impetrarent. Incedenti per urbem muliercula ponè vestem osculo libauit, quod is conspicatus mutato vultu gemens, quàm, inquit ad focium, plebs errat quæ peccatis scatenti famam arrogat probitatis.

Aliàs in Collegium reuertenti anicula simplex, Pater mi sancte ait, benè quæso, mihi precare, & crucem imprime vt quo modo ab annis aliquot; ita nunc liberam, quod dirè torqueor, dolor capit me relinquat. Cui pudore suffusus Pater, si mea inquit, audires peccata, reorum omnium nocentissimum iudicares, nedum sanctum, & mirabilium editorem. Confessarium adiens incurrit fortè in Franciscum Riberam magnæ virtutis, & humanitatis virum, qui audito, quò iret, familiari suâ comitate; Ergo ait, tu quoque ad confessarium? Quid autem potes qui nunquam peccas confiteri? Erubescens ad hæc retulit Bernardinus; haud scio, Pater, quî possis de homine peccatis referto ita loqui? Et quia Riberam egregia charitas in iuuandis ægrotis & morti proximis commendabat, sed notabatur de Christi passione opportunisque in eum articulum sat multa suggerens, non dare tempus illa cogitandî, hanc illi notam Bernardinus coram aliquibus, laudatâ prius ipsius operâ, non dissimulauit, sed ita vt totam in sui verteret reprehensionem; Nam, inquit, si Deus me priorem vocarit, oro Pater solitâ iuues charitate, interuallis tamen ad coquenda monita concessis, in hunc ferè, verbi causa, modum. Cogita Pater Bernardine, beneficia, quot & quanta

quanta Deus optimus, in te contulerit ; Quàm verò semper in eum ingratus extiteris, quàm malignè illi responderis, vel nunc saltem illum toto animo quære, illi te abiice, illum Patrem amantissimum agnosce; post hæc interscratur silentium, quò possim ex dictis proficere, sequeris deinde paulò post : Exiguum vitæ est quod restat Pater, Age nunc dum licet, & Deum placare contende, quem per omnem vitam exemplo malo, & offensione plurimorum læsisti ; & hic iterum subsistes. Deinde pergens, Instat illa, mi Pater hora vadimonij terribilis obeundi, rationisque omnium in sæculo peccatorum ac tot annorum in Societate perperam consumptorum, tu cum verò de iis dolore misericordiam implora, vt instar prodigi eam inuenias, ac paternæ gratiæ reddaris. Hæc ita Vir Dei in aliorum auribus Riberram non tam præmonebat, quàm deprimendi sui causâ differebat, colligendæque apud illos opinionis de se triuialis.

Procuratori cuidam de anno ætatis requirenti cum se octogenarium dixisset, illéque subiiceret, ad hoc ipsi vitam tamdiu prorogari, vt præclaris ipsius, & perpetuis exemplis diutius homines fruerentur ; minimè verò excepit Bernardinus, sed vt incipiam vel serò religiosum agere quod nondum feci.

Alteri dictum cuiusdam referenti effusè in Societatem maledici ; nimirum perperam fieri quod inter tot prauos senex degeret tantæ bonitatis, bellè ait, recteque dicitur, omnino perperam fieri, quod inter tot sanctos nequissimus viuat Bernardinus. Quæ item aliàs non rarò, vti sentiebat,

bat, apud Nostros & cæteros vsurpabat.

Ad vsque octogesimum ætatis annum tantum abest vllius opem ad curam corporis aut cubiculi admiserit, vt ipse potius ægrotis sæpius ad abiectissima, hospitibusque inscruierit, deiciendi sui ansam vndique prensando; ex quo illa eius responsio quærenti numquid nam ambiret, hoc sibi numquam in mentem venisse, ambire duntaxat culinarij mediastini prouinciam.

Bernardus Colnagus Rector Collegij Barien-sis, elapsi sæculi anno octogesimo septimo miliarium centum iter confecerat, hoc tantum animo vt Bernardinum conspiceret, de cuius sanctitate tam singularia ferebantur; erat Bernardus Catenensis egregiè doctus, virtute sublimis, dum vixit & postea sanctimonix famâ & mirabilium celebris, quorum cognitio publicis tabulis ad spes vltiores instructa est. Dum ergo simul sat longum sermonem miscuissent vestem boni senis ad repetendum cubiculum conuersi, osculantem Bernardum sua dexteritas fefellit, & aduertens senex quod res erat, factoque perstrictus, & Pater Bernardus ait in cæremoniis etiam vertitur, ceterò non rectè se res habet; Tum visu hilarior, mi Pater, inquit Bernardus es, ego Bernardinus hoc est Bernardo minor, meum est Bernardum obseruare discerèque ex eo aliquid virtutis eximix velut Tyrunculus ex émerito discit præceptore.

Concionatori nostro per quadragesimam iniectum est cælitus vt pomeridianis horis puellas paruulas doceret methodum sacre synaxis adendum, hoc festis diebus dum exequeretur placuit charitas Bernardino, venit ergo & ipse assiduus & attentus

attentus auditor magnâ spectantium approbatione ; illamque humilitatem laudantium ; sed hoc multò magis cum puellis sub finem docendi ex more precantibus rogatus à Concionatore, vt iis ac sibi bene precaretur, obstinabat animum recusando, contendebatque vt cum illis ab eo sibi benediceretur, & hanc modestiæ ambo de genibus miscebant rixam quam semper vincebat Bernardinus cogebatque concionatorem assurgere, cunctisque fausta adprecari, præfatum id ab se suscipi vt obtemperaret Bernardino ; quod idem præfatus Bernardinus, concionatori scilicet, vt morem gereret, ipse quoque felicem comprehensionem omnibus impertiebatur.

Nitenti medico Ruffanensi illius pedibus osculum præbere, quod eo osculo consecrandum se totum quodammodo crederet, non obstitit solum, sed in genua proiectus seque multis modis despiciens velut nefas quoddam id ab se prohibuit.

Mandarat Rector sæuissimâ hyeme senis lectulus vt calefieret ; sed hic tam multa in oppositum attulit, vt mandatum Rector ne esset molestus vrgeret desisteret ; verum pertinaciæ cuiusdam in serotino examine seipse notans postridie manè ad Rectoris pedes coram aliis prouolutus eius veniam petiit. Huic simile est quod post consulta inter Patres Collegij, de indicto Iubilæo complurâ dubia euenit ; Nam cum in omnibus eorum in sententiam iuisset, vnâ quapiam in re ab Rectore, cæterisque dissensit opinionemque contra illos suam paulò feruidius propugnauit.

Ergo die postera coram illis ex improviso apparuit,

paruit, petitaque Rectoris facultate proiectus in genua culpam ex charta fusè professus est, nimirum quòd pridie suam Rectoris sententiæ, ac reliquorum superbè prætulisset, quòd præ sui æstimatione spreuisset illorum rationes, quòd præter obedientiam, suum moderatoris iudicio non accommodasset, quòd sibi plus vnus, quàm communi toti arrogasset? quòd prauo exemplo senex iunioribus nocuisset; quòd nec rationibus, nec obiectis desitisset à pertinacia; quòd alia (nam septem & decem scripto distinxerat) in illâ vnâ peccasset culpa, quæ sibi humiliter ignosci poposcit, pedes adstantium in pœnam ad osculum prehensurus, nisi à Rectore vetitum fuisset, qui attentis cæteris, raro illo sui abiiciendi documento, ac tacitè flentibus, surgere illum iussit, quæ si in quopiam indocto, ac simplicioris ingenij, suæ tamen laude non carerent, quanto magis in nostro Bernardino omni literaturæ, scientiarumque genere instructissimo, in eruditorum Academiis cum admiratione sæpius audito, ab Externis iuxta & ab Nostreis, magnis de rebus consuli solito; ab Cardinali Bellarmino (at quali viro! quàm exaggeratæ sapientiæ, & doctrinæ?) de quibusdam rogato quæ illum Capuæ (cui Iussu Pontificis Episcopus præerat) non parùm habebant inquietum; A Patre Petro Spinello notæ in Italia virtutis, & Theologiæ in Libri Censorem arbitrarium delecto, quem de throno Dei postea edidit; à Patre Stephano Bineto celeberrimo in Gallia concionatore, de nonnullis conscientiæ officiis requisito, à multis Episcopis, Archiepiscopis, aliisque magnæ dignitatis famæque hominibus

210 VITÆ P. BERNARD. REAL.

pro oraculo adhibito ad dissoluendos nodos variarum dubitationum. Quid multa, Neapoli, ubi certe docti non deerant, ad illū sciscitatum mittebatur, adiectā nonnunquam doctorum sententiā, ut ferret de illā iudicium, quodque is sensisset prerogatiuam recti, verique obtineret: Talis tamen actantus, occultabat has doctrinæ opes ut poterat, & aliorum gaudebat mentem, Romā Neapoli aliunde interrogare audireque. Multa enim fuerunt eius quæsitā per literas ad Patrem Marium de Martellis, seu de Andica (nam & Patriæ nomen vulgò illi dabatur) Iuris Canonici peritissimum, & Theologiam de Moribus per annos amplius triginta Neapoli plausu incredibili professum; respondebat autem Marius clarissimo leni magis ut morem petenti gereret, quàm ut abundè doctum & sapientissimum aliquid doceret & responsione quadam ad illum suā his verbis utebatur: *Bone I E S V ego à te debeo doceri, & tu venis ad me?* At gaudeo humilitatem tuam, &c. in alia verò, Puto abs te, mi Pater id agi, ut pudore suffundar aut discam potius, quàm nos oporteat abiiciendi nostri esse studiosos, cum enim apprimè poësim calleas, volitētque per manus poemata olim abs te in sæculo emissā, nostros tamen Grammaticæ Magistros de Syllabis, significatū vocum, tricisque talibus consulis; hæc autem sui contemnendi, deprimendique cupiditas, quantam in eo vim obedientiæ sanctæ pepererit consequenti capite est videndum.

CAPVT

CAPVT XXXIV.

De illius obedientia.

MAgnum huius virtutis argumentum ex Bernardino quandoque exceptum est dicente, in obtemperando nihil se molestiæ aut difficultatis vnquam passum, negante præterea se vnquam scrupulis agitatū, quod vbi cumque occurrerent innox de iis referret ad Rectorem, aut prudentem alium ac probū de quorum arbitrio suū penitus fingeret. Cum esset ad Collegij fabricam deiiciendum inter alia ipsius cubiculum, oblata sibi ab Rectore optionem alterius recusauit, quod non deceret, vel eos qui subsunt optare quod vellent, vel qui præsentem eorum arbitratu regi; Mihi tu potius cubiculum legito, mi Pater, & putato quodcunque legeris fore gratissimum. Monitus publicâ reprehensione (quæ solent certis temporibus næui singulorum emendari) videri de sua apud alios fide ambigere, quod inter loquendum, certò, certò iteratam affirmationem crebrò adhiberet, pro diuino monitum habuit, eaque deinceps in perpetuum abstinuit. Vestiebantur in festum imminens Templo parietes, & Rector illum tum fortè præsentem iussit coram externis qui aderant in scalas conscendere, manūque vestientibus commodare. At is abiecta superiori veste, mox scalas arripere tametsi prælongas, ascensumque in illas inuadere, nisi Re-

Et exemplo contentus expeditæ ad nutum obedi-
 ntia, nihil esse iam opus innuisset. Ianitori-
 bus atque ædituis vltro condonabat, ne cum se
 vocarent accersentium titulos & cõditionem me-
 minissent; sat esse, inquiens, si modò vocaretur,
 cuiuscumque tandem nomine fieret; ad vocantis
 autem velut Dei vocem exiliebat continuò, cœ-
 ptumque duci charactèrem obediendi studio
 omittebat, ac si agentem cum viris primariis in-
 tercepisset signum æris domestici, mox se à Deo
 vel obedientia vocari excusans aduolabat, quod
 verò illa iniungeret volebat absque 'discrimine
 confestim occupari. Cuius consilij euentus nar-
 rantur singulares. Fuit Lupiis in Collegio Profes-
 sor, cui parua sub dio, vel in humido morâ tem-
 periem cerebri euertebat, hunc Prouincialis me-
 dia hyeme ac itinere dierum quatuor aliud in
 Collegium destinarat eius valetudinis ignarus,
 sibi ergo inde male metuentem firmavit Bernar-
 dinus: Sunt enim, mi Frater, ait, Dei verba quæ à
 moderatoribus proferuntur, proinde autor sum
 Rectori exponas quicquid times, ac si eundem
 censuerit cæco impetu pergas, easque intrepidus,
 audiuit consilium boni senis, tantumque absuit,
 vt ea illi profectio noceret, quin imò optimè ex
 priore illa inualetudine haberet.

Deliberabat Pater quidam de abiiciendo re-
 gendi munere, quod sibi hoc multis infestum
 scrupulis sentiret; rescripsit consulenti Bernardi-
 nus, obtemperandum moderatoribus tanquam
 Deo, sic enim illum perfecto coli holocausto,
 cui dicto obsequentem ea secuta est regendi fa-
 cultas, atque felicitas, vt annos complures
 cum

cum ingenti laude in eo posuerit.

Magno honore prosequabatur illos qui sibi præerant Bernardinus, vt etiam instar nouitij Rectorem quot hebdomadis adiret rationem animi redditurus, suosque in charta notatos defectus secum ferens, & quicquid interiorum sui spectabat curam, tandiuque aperto manebat capite, dum tegere iuberetur; Quamuis autem foret in conscientie casibus versatissimus, at suam in iis extricandis Rectoris sententiæ postponebat, Episcopos verò sic venerabatur, vt coram neque confideret, nec operiret caput nisi eorum imperio.

Dictitabat iam senex, se si Neapolim aut Romam improuise Rector vellet proficisci canna sua contentum ac peditem iturum, nec iubenti quidquam obiecturum.

Nullis (quantum quidem resciri potuit) immunem se voluit obedientie officiis, ac ne literas quidem ad se vndique venientes nisi effracto saltē à Superioribus sigillo, sustinuit legere quamuis ab iisdem eas accepisset.

Redditam sibi à viro nobili Victorio Paulio, Baronis epistolam hortante licet multum Victorio, & tabellario responsum urgente, persuaderi non valuit vt videret, quòd tùm Rector Collegio aberat, à quo resignari eam oporteret. Rectorem eius cubiculum serà & clauis parantem munire (ne vt fieri consuevit, pietatis causà diriperetur ab externis) rogauit, ne faceret quòd sua Regulæ intacta religio perstaret claudi Nostorum cubacula prohibenti.

Attributo sibi postremis annis socio Adiutori non secus parebat ac Præposito Generali. Ergo

Q 3

cum

cum foeminae Principes ad eum inuisendum Lupios appulsæ recta in Collegium venissent ac Marchio Doria cum Baronibus aliquot, virisque primariis qui vnâ venerant, iacentem in lecto salutasset, addidere Patres illum in Templo expectari à Marchionis Matre ac Duce Matertera, quibus hæc tantum itineris causa extitisset : verum is nuncio subtristis rogauit suam iis probari excusationem, quod lecto surgere nequiret; Quod iam esset ad quæuis inutilis, quod Templum adire sine graui periculo non valeret. Quod posset melius à reliquis Patribus illorum satisfieri pietati; quæ ab eo non fictæ dicebantur; sed fuerat planè ad eas iturus, nisi cognouisset videndi sui causâ ex proposito venisse. Postridie mane pia fraude elusit locus piam cunctationem senis; & heus, inquit, Pater; Sacra hæc est Christo patienti, hebdomadæ dies, Euge, volo te in Templum deducere, vt Augustissimam adores ac suscipias Eucharistiam, sacroque intersis; ad quæ ille impigre assurgit, cannaque & socio innixus in Templum peruenit, vbi diu hærens tandem Principes foeminas, quæ boni doli conscia illuc redierant, venerabili conspectu, verbisque cœlestibus recreauit. Tantum valuit apud Dei seruum Adiutoris socij voluntas. Hoc fere tempore Marchio Spinazzolæ Lupiis profecturus cum valedicendi gratia conuenit, obtinuitque ab eo quo utebatur pileolum, sed aggre admodum ac solum, præcepto Rectoris ne se immorigerum præberet, cessit, & socio molestius aliquid poscenti, nimirum ei pileolo ducta in crucem manu precaretur, vt quisquis hunc gestaret esset
omni

omni dolore capitis immunis.

Atque hîc memoriâ repetendum , quod de huiusmodi pileolis pridem retulimus , iisque adiungendum (ne tam pretiosa fragmenta pereant) de Isabella Fuscaldienſi Marchione. Hæc totum iam annum contractis retrorſum deformem in modum cruribus, motus expers ; lethali præterea deſtillatione ad extrema tendebat ; accerſitus ad illam ritè comparandam Pater Metellus Caracciolus è Societate , huius de Sancti Ignatii reliquiis adinouiſit, quo Epiphoræ furentis nouus qui timebatur paroxiſmus non modò ſubſtitit, verùm ita præſens viſſe periculū medicis viſa eſt, vt qui paucas illi ſuperare horas cœſuiſſent, tūc poſſe putarint ſe turò abire, ſequenti die reuerſuri , maneretque dumtaxat triennis cum paucis è famulatio filiola , hæc eodem cum matre cubili iacens, vidensque Bernardini pileolum quem Caracciolus ægrotae reliquerat , ex ea quærit , quid hoc nigri eſſet , reſpondentique eſſe pileolum viri ſancti ; Ergo illum , inquit, ſi viri ſancti eſt , cruribus applica, eaque conſeſtim explicabiſ ; Renebat aliquamdiu mater , quod paulo ante conlux probauiſſet tunc quidem prius miraculum ſat eſſe , non deſuturum paulò poſt Sacerdotem , cuius ſacra manu adinqueretur reſiduo morbo pileolus : At, vrgente ancillâ cubiculariâ filiolæ ſimplicis conſilium è diuino fortè inſtinctu eſſe, Litaniaſ præcepit inchoari , nuncupauitque Sancto Ignatio votum , vt vim pileolo adderet ; poſt, illum crucibus vix applicuerat , & nullo mox dolore vel morâ ſolui ea ſenſit , extendit , lectoque ſurrexit, quanto ſuo & eorum qui aderant ſupore poteſt

intelligi melius quàm dici , sed multò maiore coniugis, qui diuerso in cubiculo ab ipsa excitatus, proripuit lecto se nec rei tam nouæ nec lætitiæ sat capax, cœpitque cum omni familia Dei bonitatem , eiusque serui Bernardini festis laudibus celebrare : Inde , vt illuxit Societatis in Templum eadem Marchio deuecta , sed ipsis à foribus ad Aram principem aliaque sacella piè, græteque lustranda suis pedibus incedens , acceptum beneficium manifestum fecit , cui tamen Medici cum etiam pharmaci conferre aliquid tentassent potius nocuerunt, ac ne dubium foret, vnde ipsi constaret valetudo , si quando pileolum seponebat, impeditiora statim experiebatur crura, expedita verò cum illum recepisset, Quare illum deinceps cum reliquiis B. Ignatij (quibus priorem debebat sanitatem) in folliculo serico phrygij operis semper secum tulit.

Hieronymam Pandoniam sororem Comitissæ Vgentini, Marani duabus Neapoli leucis, acerbissimus capitis torquebat cruciatus , hinc vitæ metuens suum è Societate confessorium , Neapoli accersit, nec tamen passus est mali vigor eius operam illam vti: Ad hæc vterum octauo gerebat mense, ac demum exilem medicis spem sui dabat, sed eam dedere merita Bernardini, eius enim pileolo indito, prehensaque cannâ, extemplo dolor, ac non multò post febris penitus abscessere.

Andreas Rendius Sacerdos è Societate Regij in Calabria sæpe & grauitè capite laborans, eodem pileoli remedio modò quidem perfectè, modò solum ex parte leuabatur.

Zenobiam quoque Valignanam Chiesi in oppido

pido febrientem & vexatam capitis dolore ; Innocentium de Paula Catanzaræ Sacerdotem, sæniore diutius detentum ; Benedictum Dottolam Rutilliani Archipresbyterum periculosè dudum delirantem eiusdem attactus pileoli sanauit. Marcello Pignatello febri ac doloribus æstuanti Germanus Dux Bisaccienfis eundem piè imposuit, & quidem momento doloribus absoluit, febrem verò illi non mediocriter mitigauit.

Robertum Antollietum anno toto ex apostemate febrem passum vitæque incertum mater simili præsidio curauit, admoto enim pileolo in somnum actus, vt euigilaui, matri significauit nihil sibi iam dolere ; Iubet illa Bernardino gratum *Pater & Aue*, recitare, vt ab eo plenè restitueretur; paret ac loco antea affecto pileolum applicat religioso osculo adorat, qui vt excidebat identidem, ita dolori nudabat aditum, obstruebátque loco repositus ; sic dies aliquot in lecto egit, tum febri depulsa, abscissus pariter euauit. Idem bimulus adhuc damnatusque à medicis in noctem proximam, sub noctis medium totus dirigit, exporrectusque instar cadaueris ad mortem vergere visus est. Hic materteræ subit de lacero quem seruarat Bernardini, galero, allatum puerulo iniicit animam agent, qui mox recalescens oculos aperit, cibum poscit, inambulat, planèque liberatur.

Luciam Venturiam ad B. Ioannis Lupiis Monialem laudatus sæpe pileolus ex maligna febri, vitæque ancipiti persanauit. Lucretiæ Consilliar post abortionem non semel factam idem imposuit partum felicem restituit. Leonardo Cucurrio

O 5

adolescenti

adolescenti feбри ardentissimâ iactato sudorem
 repentinum & valetudinem ; Huius parenti An-
 tonio Cucurrio intolerabili punctiōe lateris di-
 pulso, subitam quietem adeoque immotam, vt
 efflasse animam videretur, sed ab Sybilla sorore
 appellatus, quæ pileolum ipsi admouerat, vultu
 hilari respondit se commodissimè valere. Denique
 Iulius Cæsar Blancus ad supremam luctam oleo
 innectus indito sibi eodem pileolo tantum le-
 naminis è vestigio est expertus, vt posthabito
 quouis medicamento, breui pristinas vires col-
 legerit. Sed iam fortassis digressi longius ad senis
 virtutes redeamus.

C A P V T X X X V.

De Paupertate, & Castimoniâ ipsius.

Pauertatem semper matris loco ab se adama-
 tam regum opibus anteponens, esse illam
 aiebat per quam Deus animum locupletat. Etate
 integra cum esset, gaudebat vicos in veste panno-
 sa circumirè, non modò despiciendi sui causâ, sed
 etiam vt cultu pauperum ac mendici schemate
 frueretur; delectabatur medicatione ac similibus,
 quæ sunt propria egenorum. Neapoli quidam post
 confessionem nummum ei pro eleemosynâ carol-
 linum, abiens reliquit; abeuntem perinde inse-
 cutus ac si carbonem ipse tenuisset, nummum vt
 reciperet coëgit. Annis religiosæ vitæ quinqu-
 aginta, nihil sibi sustinuit exhiberi, quod cum pau-
 pertate.

pertate minus consentiret; numquam etsi graui-
 ter laborans compelli potuit, ut lecto sineret
 tentoriolum obduci; negans id genus commodi-
 tatis religiosos homines decere; nunquam ut pan-
 no indueretur nouo, prætexens virtuti fugam mo-
 lestiæ, quam esset alioqui necessario subiturus, in-
 fectis nigro toties manibus abluendis; veste er-
 go munda atque composita, sed interpolata &
 depili utebatur; nouæ cum afferrentur, dari alteri
 ad dies aliquot rogabat, dum nigroris florem
 manus sordaturum excuterent; post ut probauerat
 illi optimè quadrare, tum demum cuincedebat, ut
 eas ille retineret. Superiorem vestem nouam
 repellenti P. Bellarminus tunc Prouincialis hu-
 meris integit, vetuitque aliam querere. Præter il-
 lud autem quod ante scripsimus ad octogesimum
 ætatis annum quo vires, & corpus ex lapsu pe-
 nitus infregit, nullius socij commodari sibi ope-
 ram passus est; si carta, si atramentum, si quiduis
 aliud ineptum, utebatur iis ut poterat, nihil im-
 probans, nihilque præterea requirens: Ex missis
 ad se epistolis quammulta puræ cartæ segmenta
 decerpebat, in quibus deinde scribebat ad fami-
 liares, de quo ad fratrem, Scribo, ait in chartula,
 quod in domo pauperum nihil abundet, quamuis
 hacce in paupertate, quàm in Aulae delitiis com-
 modius mihi sit; reconcinnabat ipsemet resarci-
 bātque acu vestimenta, zonam gestabat ex dua-
 bus ferè, tribusve consutam partibus. Lupios cum
 venit lucernam ex ferro nactus ferreo item &
 vincto manubrio; hanc etsi vique adedò incom-
 modam & angustam, ut quotidie non semel oleo
 egeret, procul extra cubiculum petendo, nunquam
 adque rog

adductus est, vt opportuniore permutaret, tantus inerat viro perpetuæ amor paupertatis ex quo etiam fiebat, vt si quando cessaret ab studendo statim vnâ lucernam extingueret, ac per apertam cubiculi ianuam infesto frigore ex lucernâ communi & remotâ obscurum lumen induceret.

Supremis vitæ temporibus apposita mala quod cariniculo stetissent ne voluit quidem attingere, dicens pauperem dedecere. Placebant ipsi quæ domi essent vilissima, placebant pauperes, mirum quantum; horum præces poscebat, hos expectabat, audiebat, docebat, excipiebat humanitate, comitate, eleemosynis, omnique ansa beneficentiæ ad quam & agnatos & alios hortabatur.

Orantem egenum aduenam, vt se ad diem tantummodo sequentem testo exciperet, & vtrò & statim tum excepit, tum per decem dies liberaliter habuit; si quid sibi venisset alicunde id cum facultate, subtractis quoque sibi necessariis distribuebat in pauperes; & huic eius tam prono in illos animo hunc honorem quidam rependerunt, vt largam in illos erogarent stipem, soletque Catanzaræ familia quædam Iulij 2. quæ die is in cælum abiit, quinquaginta egenis epulum præbere. Et Iosephus Vadacceus Lupiis certam legauit pecuniam in dotem Virginum orphanarum, quæ septem numero illa ipsa die ante sepulchrum viri Dei sorte legentur præmissâ de syngrapho horû verborum clara lectione, nempe ad ornandam memoriæ magni serui Dei, Patris Bernardini Realini è Societate IESU pauperum parentis amantissimi, Ciuem illum eam in perpetuum legasse summam.

Vt

Vt porro virtus sanctæ paupertatis fuit in Bernardino eximia, ita castimoniæ splendore Angelum magis retulit quàm mortalem; nunquam nisi fixo in terram oculo agebat cum fœminis; nunquam nisi socio adstante; nunquam diutiùs quàm res exigeret. Incedenti per urbem aliquando cum occurrissent nobiles fœminæ recens nuptæ, cultæque virorum dignitate, substitere ad eū salutandū, quod cum à confessionibus haberent; substitit & ipse, sed ita oculis terrā figens, vt non aduerteret abscedentes, eodemque loco, gradu, & obtutu hæreret, donec ab socio eundum moneretur, eamque videndi cautionem, & colloquiis fœminarum breuiter se expediendi religiosi viris ducebat obseruandam; quasdam verò ipsius prolixiora colloquia expetentes doquit in cœlo ea expectare; nunquam paruularum faciem puellarum, manus-ve vt tangeret adigi valuit, vrgentibus licet ob valetudinem earum parentibus; nec Friderici Verardi Ciuis Lupiensis filiolæ aurem malè affectam vt cruce signaret, nisi velo tectam, quo signo illam persanauit, & hunc viri magni candorem summæ castitatis muto, sed euidenti præconio diuina bonitas decorabat, vt qui agerent cum illo ex eius corpore, ac rebus eius vsu tritis suauissimum odorem sibi sentirent inhalari, non vulgaris & notæ, sed cælestis cuiusdam fragrantiz. At enim tam pulchri tamque amabilis ac pretiosi floris cultura non minima cum odio corporis, carnisque afflictatione constet, de hac coherenter aliquid ponemus.

CAPVT XXXVI.

De odio corporis , eiusque afflictatione.

IN hoc summa castimonix vertitur , quam proficentur viri sancti , non vt voluptatibus solum corpus abstineant , sed quibuscunque possunt molestiis , & cruciatibus diuexent. Huic Bernardinus ad summum quaternas nocturni somni horas dabat , quod plus ad orandum suppeteret temporis ; nunquam verò meridiabatur , lepidè affirmans illud Salernitanæ scholæ de meridiani somni fuga semper sibi visum ad valetudinem multum conducere ; nisi fortè brevis , incommodi , & coacti ; annis compluribus vestes dormiturus non exiit , in lecto nonnunquam , aliàs in nudis asseribus dormiens , sæpe verò exutus sed absque linteis , causatus lanei calorem straguli sibi esse opportuniorem ; siue autem æstas , siue hyems sæuieret , vno tantum stragulo utebatur , mirantibusque tolerantiam vtriusque , piè iuxta , scitéque assererat se verbis illis *Benedicite glacies , & nives Domino* , calorem ; illis , *Benedicite ignis & æstus Domino* , frigus continuò euocare. Iussus ob morbum ineuntem detractis vestibus inter linteamina quietem capere , Deo gratias agebat , sibi toties inferos commérito , lectum mollem , & commodum indulgenti , nec interea lacrymas tenebat ; mattam laneam aut cervical sibi nunquam finit carminari ; sed factum volente socio cum esset ;

esset; mihi ne, ait, lecti mollitiem? mihi, inquā hūmi decubituro conuenientius? Iam de cibo quid dicam? Nam etsi aperto ieiunio tres per hebdomadam colebat dies, quorum duos pane & aqua transigebat, re ipsa tamen dici potest, quotidianum ieiunium usurpasse, adeo minimi erat cibi, neque amplioris quā ieiunantibus in seram cœnulam à Doctoribus permittatur; ac testantur multi à se diligentius obseruatum extra sex uncias (quinque alij ponunt) non exisse. Quibus autem diebus indicta erant ieiunia, erat erga se solito parcior, sumentque aliquantulum panis, alia verò duntaxat libans esum simulabat, ut esset prodigio simile tam nullo ipsum nutrimento ali; è contrario vel aiebat se assatim edere, vel ad suam gulam tam malè condita, vulgariaque non facere; ex iis tamen quæ suggeriebantur intactis reliquis deterrima sibi seligebat, iamque natu grandis venum ieiunium solidè traduxit solis contentus panum micis; annos verò aliquot buccellato pane in puluerem trito, eruda cicorea & aqua pura. Sacris hebdomadæ sanctioris, & quibusdam per annum diebus triclinio prorsus abstinēbat; pauxillū scœniculi, aut vix passē, vel buccellati panis comminuti, quantum cœpisset cocleare intra cubiculum sumebat; semelque sub Christi natalem mansit quatrinduo integro ieiunus, & satisfacit pro more hilariter moderatori hoc increpitanti illo Christi verbo, *Non in solo pane vivit homo*. Omitto cilicia & flagella quorum frequentem celare vicinos crepitum nequibat; si leo, quod aliàs attigi de aqua interdum in eluendis lancibus tam vrente ut cutem manibus detra-

heret

deret, nunquam enim illam frigidâ temperabat. Lauabat sæpè per hyemem manus quò magis ut aiebat ad sacrum niterent, sed calculosâ arenâ confricans quâ illas miserè cruentabat, subridensque commiserantibus, asserebat, tolli earum callos haud aliter posse.

Anni cuiusdam acerrimum frigus æstiuâ in veste exigens, sic Deo placuit ut Christo nascenti sacrâ nocte meditantis cubiculum lux diuina impleat, senseritque se nomine appellari; rogans verò, quis eum vellet, en adsum, inquit Christus, séque in splendido circulo infantem exhibuit, diductis à pectore vestibus illum in cor suum tacitè inuitans; Demùm ex illa erumpens luce in Bernardini amplexum euolauit, qui tam dulce pignus appressum pectori hora ferè mediâ continens, ita calorem emortuum suscitauit, ut esset hyeme illâ totâ quàm ante viuacior: Nec illi sat fuit occasiones sui edomandi excipere, excogitabat illas industrio suimet odio; tonderi volebat ab imperitis tonsoriæ illósque artem suo periculo, seu ludibrio discere; aliquando etiam fratres Collegij, eius rudes sigillatim omnes voluit suo in capite exerceri; externus verò tonsor illius aure forficibus perstrictâ conturbatus, vulneris veniam cum rogaret; Cuius, inquit, Pater, cuiusnam vulneris? perge, porrò, nihil enim istuc est, risusque tum vulnus, tum dolorem elusit; fluebat tamen ea copia sanguis, ut sudariolis & mappis diu exsugi nequiuert. Quandoque alia ex causa cum tantum cruoris profudisset, ut per laneam mattam etiam humum irrigaret non absque vitæ discrimine, nihilo tristior aut magis trepidus, quàm

quàm si nihil id foret ingredientes cubiculum spectabat periculi magnitudine attonitos. Febricitantē cum Iunio mense ægrorum custos ieiunū ad horam vigesimam, memoriæ vitio prætexisset; ipse rem silentio negligens, ita constitutum à medico putauit. Natum in ore apostema dum secatur, exprimitur, purgatur; immobilis perstitit, magnā illorum qui aderant celebratione ac stupore. Infestissimos Lupiis culices ab se minimè abigebat, quamuis diuturnā punctiōe dolorem inurerent, maleque faciem deformarent; frigidissimum hyeme, calidissimum æstate cubiculum nullo temperamento corrigi permisit. Cum supinus in sede concidens caput in terram allisisset, implicitisque sedi cruribus inhærens per horam fermè ob debile senium se non euolueret, intranti, exclamantique ad horrorem casus, arri-dens ait, nihil hoc esse, séque bellissimè valere; ex eo tamen per multos dies, cum multā doloris acerbitate decubuit, his & similibus hilaritatem præferebat, edoctus esse indicia diuinæ beneuolentiæ, seruare illos quibus ea immitteret cupientis, quo sensu ad quemdam scribebat: Aduersis minimè conturbor, inferiores ratus causas ab supremâ regi, cumque omnes effectus primitus à Deo prodeant, licet in causa inferiore variè temperentur statuo illos esse bonos, & ex consequenti amabiles; Quare paratum cor meum ad omnia. Ad aliū verò, hâc ait Iobi sanctissimi voce (*Sicut Domino placuit, ita factum est*) assueui cuncta quæ contra quàm vellem accidunt; mulcere; & sanè quod factum est ambigere non debemus, quin fieri Deus voluerit, cum causis infir-

P

mi

mis ad effecta quævis sublimiorē adesse oporteat, effecta, inquam, vt peccatum excludam, quod per se defectus est, non effectus, idcirco causam non habet effectricem, sed deficientem, voluntatis scilicet nostræ malitiam : Cognata est mortificationi veræ, alitque virtutes cæteras precatio, de cuius studio in Bernardino singulari, subdemus.

CAPVT XXXVII.

De Oratione.

FVit quidem ipsius vita perpetua ferè precatio; situs verò priuatim orantis, expansis in crucem manibus, vel ante pectus decussatis, in cubiculi medio, ad sacram imaginem precatorij cubitalis, procul conuersum de genibus niti, nec rarò etiam infirmus ab ægrotantium curatore sic deprehensus est intempestâ nocte, nempe media in cella, nulloque accubitu de geniculis orans; notatum etiam à nonnullis maximam noctis partem precando expendisse; tum nudis in tabulis ad somnum se composuisse; interdiu autem, quicquid ab studiis, & iuuando proximo vacabat, id omne in preces conferebat, & fuere qui ternas & quaternas horas pergere in iis immobilem viderunt; postremis certè hilarium diebus à mane ad vesperam, dempto solùm prandij spatio, coram Augustissimo Sacramento supplicans hærebat: imò studenti quoque, edenti, colloquenti erumpebant ignita verbyla, quæ occupatam Christi

Christi mysteriis prodebant cogitationem, ut illa, Saluatori laus? Quam Magnus Dominus? & Dei Maiestatem? & Magna Dei Mater. O quam pulchra est in Throno illo; Cœli Regina? Alias extra se abripiebatur truncique instar, & statum mota nullo usum sensum indicabat, ita ut cum primariis orando (quorum sodalitio præerat) quidam exploraturi accederent; num re ipsa corpus ab anima destitueretur; ex quibus facile quivis conficiet quam esset huius eloquentiæ peritus, qua ipse Deus expugnatur. Interrogatus ergo de orandi modo; consueverat respondere, optimum fore, intermisso nonnunquam historiæ filo, *Pater*, & *Ave* recitare, ad implorandam Christi opem, eiusque Matris sanctissimæ; optimum quoque ad excitandos sensus tenetæ pietatis; manus ad Deum supplices tollere; pronolui in genua, dolere quod parcius excipiare à Domino, teque illius affabilitate indignum agnoscere; meminisse Cananæam, superatis repullis, tandem voti potitam; cum ardore, ac studio dicere; Cui verò unquam suauissime Domine defuisti? aut potes minus esse quam sint à te condita liberalis, en ille inter ea princeps, & luminum pater; ne à cloacis quidem putentibus radios defleat. Leguntur præterea in aduersariis quibusdam Bernardini manu, quæ sequuntur. Incutrente fortassis interim dum oro, cogitatione aliena iusserit brachia in crucem porrigere; magnoque impetu in rem quam meditator animam tendere; præcipue verò Christum intueri sub cruce, spinisque fatiscentem, cœsumque proiecto humi vultu ter solum osculo lambere; præterit item, si genua dolebunt

cum Magdalena assidere, measque deflere miseria, cum tantarum Christo posnarum causa sim; si renes defecerint, surgam, & pedes è cruce pendentes, sublati manibus complectar, vel Martyrem quempiam memoriâ repetam, & erubescam miser, ad eius cruciatus, qui extorquere ex me non valeam, vt breue tempus de genibus traducam. Erat autem eius precatio tam potens, vt obtineret quæcunque voluisset, illamque plurimi huius efficaciz non ignari vndique ambirent, atque vt missos faciam cæteros, sic ad illum Philippus Spinellus Cardinalis: Rogo Reuerentiâ vestrâ pro singulari sua charitate, & in Patrē Antonium Spinellum filium suum, fratrem meum beneuolentia, vt velit Deo eiusque Matri Sanctissimæ, B. Ignatio, sanctisque de Societate, & aliis quos peculiari cultu prosequitur, ac Sancto Carolo commendare ignitis precibus multiplicem quandam, grauēque animæ meæ egestatem, aliaque nonnulla in quibus duntaxat fieri cupio, quod Deo futurum sit gratius; Quare opituletur mihi tum cæteris precibus, tum (dicam fortè audentius) ter ante Aram Eucharistiæ venerandæ, ante Aram Beatissimæ Deiparæ quinquies, & huic meæ ignoscat importunitati, statuatque me nomine paupertatis hanc pro Christi amore gratiam flagitare.

Cum esset tanta Bernardino precandi felicitas & diligentia, multis recrebatur visis cælestibus, inter quæ Anno elapsi sæculi nonagesimo octauo decumbens noctu, sed vigilans, & orans, Deiparam vidit cum Infante Ihs v secumque audiuit colloquentem, ex quo tantum ipsi prorupit lacrymarum

crymarum ; vt matutinus excitator, suspiriis motus exploraret propius, quid id esset, intuitusque placidissimè lacrymantem interrogaret, quid ei cuenisset. At ille, ô frater, inquit, ô mi frater, si interfuisses spectaculo, quod mihi oblatum est? ô excellentiam gratiæ singularis; vrgentique, vidi, ait, Beatissimam Virginem, purpurea in veste, ac stola cæruleâ admirabili specie, vt referri verbis tanta nequeat pulchritudo; Quin & Infantem IESVM delicias suas mihi tradidit sustinendum. Quæ tùm statim frater Rectori detulit, ac aliis deinceps, ipsique Spinello Prouinciæ Præfecto Lupiense Collegium lustranti. Idem verò Petrus Antonius Spinellus animaduertit quandoque Bernardinum ore inflammato, ac madente immobilem sublimes oculos in Virginis tabulam habere defixos, quamdiu Litaniæ in templo à nostris obibantur, cum esset solitus orando illos deicere, cuius rei causam cum rescire omnino Spinellus voluisset. Scias, inquit, mi Pater, spectandam se mihi exhibuisse Dei Matrem, miro splendore circumfusam; mihiq; pectus pio ardore incendisse: quod visum Prouincialis quibusdam aperuit ipsique Vrbis Episcopo, ac post obitum serui Dei, conuerso in sacellum eius cubiculo, fuit tabula illa sacelli Aræ imposita.

Haud scio, quod mox narrabitur, idem cum eo sit, quod superiori capite positum est, certè habet non minus admirationis & iucunditatis. Septuaginta iam natus annos apud Rectorem nihilominus effecerat, sibi vt liceret, ad imitationem illius frigoris quod Christus in præsepi tulit, æstiuo hyemem vestitu exigere; exegitque à prin-

cipio Autumni ad vsque Natalem Seruatoris: Noctē igitur nascenti festā consistentibus in templo dans operam, rigore tam valido succutiebatur, vt sedem vnā, sedique innixos concuteret, ac Isabella Venturiæ nobilis fœminæ hortata, remitteretur in cubiculum à Rectore (qui & ipse templo tunc aderat) iubereturque ad illum focus inferri. En autem illic, mysterio quod celebrabatur cogitatione altè insistenti, videndam se exhibet fulgenti in luce Dei Mater, Beatis mentibus stipata, suauissimo concentu asperam noctem mulcentibus, ac puerum IESVM in amplexus, & suauia illi tradit eā refusæ lætitiæ copia, vt audiretur à prætereuntibus exclamans; tantillum adhuc ô Domine, pauxillum adhuc remorare, nec reliquā hyeme, præ conceptā interiùs flammā quidquam externi frigoris sentiret.

Interdum noctu Metellus Caracciolus dum Lupiis concionaretur, ibat in Bernardini cubiculum, petens nūm qua re indigeret; verè autem explorans quid ageret, reperiēbatque in versanda Virginis corona continenter occupatum; hic autem de Virgine sermonem ingrediebantur, quod verbis adeo incensis aliquando ab sene factum est, vt concionator ex eo quæreret illamne vnquam aspexisset, cui simpliciter (qua simul agebant ingenuitate) sibi verò ait apparuisse illam semel per horæ quadrantem in cubiculo, quod olim habitarat, seque infinito gaudio cumulasse.

Franciscum Racinam è Societate Adiutorem, cupido subiit resciendi ex ipso Bernardino, an quod vulgò circumferebatur, sapius Virginem esset

esset contuitus; ac vt assueuerat cum illo de rebus diuinis agere, longius cœpit institutum moliri, ac dicere; cultum Deiparæ, qui certissimus est ad perfectam virtutem aditus, videri sibi posse in animo mirabiliter augeri, si foret diuinæ illius formæ nota homini pulchritudo, sed dubitare se an posset agnosci, nisi oculis spectaretur; cui rectè dictum respondit senex, nam se quod eam vidisset aliquando, probè illius conscium formæ esse, præ quâ, quicquid formosum in terris cernitur, posset deforme iudicari; tùm sensum faciem illius, colorem, lineamenta, orisque habitum, ac speciem omnem ita distinctè verbis depingere, ac si præsentem contemplaretur; Quæ vt plenius frater erueret; vtrum-ne in somnis, ait, id visum contigit? Ita-ne in somnis? nihil minus, inquit, Dei seruus, vigilans, cernensque apertis, vt iam sunt oculis, eam vidi; subdentemque alio mirum esse quod semel oculis usurpatam, ita ad viuum exprimeret; candidissimo seni dicere excidit, non tantum semel, sed sæpè sæpiùs ab se visam.

Patri verò Spinello cum dixisset, videri sibi parentem Virginem semper oculis obuersari, quod sibi hanc Deus seni gratiam donasset, illam, vt animo præsentem haberet perpetuo; semotis nutu arbitris Spinellus interrogauit, nùm etiam oculis; nec mente solum esset intuitus, respondit se quidem non semper, sed ferè semper intueri.

Biennio prius quàm fato fungeretur, Christi supplicia mortemque meditans, illum vidit in Caluario monte crudeliter à militibus nudari;

clauisque configi, Iudæis interim conuitia in illum, lannaſque iactantibus. Quo aſpectu hauſit accerbiffimum animo dolorem, totumque ſe in fletus effudit, quos idem paulò poſt inter Beatas mentes, veluti ſol alter, comparens ab inferis rediuius, miris gaudiis abſteſit; moxque Bernardinus, vtrumque ſpectaculum ſic duplici diſticho comprehendit.

*Me miſerum; in lacrymas totus conuerto
amaras*

*Dum video Chriſti tradita membra Cru-
ci.*

*Me quoque felicem, Chriſti dum gaudia
cerno*

Angelicos inter glorificata choros.

C A P V T XXV I I I.

*De cultu ſingulari Auguſtiſſimi Sacramen-
ti & Sanctiſſimorum IEſV ac M. A-
RIÆ nominum.*

PRæter illa quæ quiſque Noſtrorum Diuinif-
ſimo Sacramento ferè perſoluit officia, erant
quædam peculiaria Bernardino, cum enim vel ri-
tu vel occasione proponebatur populo adoran-
dum, hærebat is coram per aliquot horas, eratque
non rarò inde reuocandus, vt ſe in cubiculum
reciperet: Interdum putans locum arbitro vacare,
in Aræ Maioris gradibus genua flectebat, expan-
ſiſque

sisque illic in crucem brachiis horas penè integras agebat. Accurrit ad illum mulier quadrimum filium adducens, quem pauens & magnopere indignans aiebat in confertâ synaxi sacram Eucharistiam percepisse, cui subridens Pater, Fecisset, inquit, Deus, tam sanctè illam caperet Bernardinus, quàm sanctè excepit Carolus (erat id puerulo nomen) moxque illam in eius pectore positus genibus adorans, iussit illum quoque de genibus recitare precatiunculas quasunque memoria tenebat. Suadebat quà verbis, quà literis frequentem sacræ mensæ vsum, vtilitates eius, fructusque eximios attollens, & profitebatur hoc se vno tantum, hanc vitam solari, quod posset quotidie sacro epulo recreari. Est verò non prætereundum, quod auram frigidam non ferens, nihil ab ea celebrans lædebatur etiam ipsa Natalis nocte sacris ter operans, cum multis aliàs pileolis caput fouere cogeretur; quam ipse apertam sui curam, tutelæ Angeli tribuebat ex Sacramenti reuerentiâ auram ab se noxiam defendentis. Cum omisso per senium sacro ad communionem se sisteret, prodigio par cunctis apparebat, curuum alioqui annorumque pondere depressum, stare tunc aded erecto corpore, vt videretur Christus quem sumebat iuventutem eius renouare; quod & solennibus per annum supplicationibus vsu veniebat, dum vmbellam sustineret supra diuinissimum ferculum; & cum Sanctæ Irenes reliquiæ in Templum nostrum illatæ sunt; vbi ferendæ pariter vmbellæ tam rectus & vegetus subiit, vt sit Neapolim pro miraculo nuntiatum decantatumque ab vno è Nostreis senibus

P 5 epigrammate

234 VITÆ P. BERNARD. REAL.
epigrammate ad eundem misso, cuius ipse probans
sententiam sic ad eum rescripsit.

Vmbellam me ferre senem super ossa Beata

Irenes, mirum ne sit amice senex ,

Brachia sustentat , sustentat crura ; pedesque,

Ex alto virtus inuiolata regit.

Hoc opus Irenes, Irene fortia reddit

Membra potens ; pudeat vera tacere se-
nem.

Quanto verò affectu in cultum Matris Deiparæ
raperetur, etsi ex iis constat quæ paulò superius di-
cta sunt, addam quæ præterea id ostendunt; nam
præter continuam ad amandam illam, colendas-
que ipsius glorias, apud omnes adhortationem,
maximè verò apud primarios, quorum sodalitium
dirigebat; vnumquemque plurimum excitabat,
vt eius aliquam priuatim imaginem in cubiculo
coleret; mulieres vt cum Ecclesia illam quoti-
die salutarent, Carmen *Salve Regina* ei offeren-
do, puellas ne diem abire sinerent, quin ei corpus
& animam pia commendatione committerent;
vbi primum à Virgine miraculum quodpiam ac-
cepisset, mox illum verbis scriptisque vulgabat,
ne inde illi debita gloria differretur, vel celebra-
retur languidius; Quicquid supererat temporis ab
nostris vacui, totum Virginis Coronæ dedicabat,
annisque vltimæ senectutis consueuerat duode-
cies interdiu, & eo sæpius illam reuoluere; alte-
rum tantum noctu, præter eiusdem litanias alias-
que ad eam orationunculas, quas crebrò diebus sin-
gulis iterabat, & quarum æstimationem suis ad-
quendam literis innuit, Senectuti meæ orationem
Dominicam, & salutationem Angeli, saltem
quotidie

quotidie donare ne graueris, eminent enim precationibus cæteris, habentque suum ex sese pretium, ut multi doctorum arbitrantur, præter illud quod ex operante accipiunt, ex precantis scilicet pietate, laudetur IESVS & MARIA. Libet hinc horum nominum mentione, interferere obiter, fuisse in illius ore ac stylo creberrima & laudatissima; hoc illi fuit scribendi principium, hæc salutatio; his initiari linguas infantium ante omnia volebat, hac formulâ IESVS & MARIA sint mecum in via; quam aliquid egregiè pium doceri volentibus (quod possent commodè frequentare) velut præcipuam assignabat. Signandis cruce aut aqua lustrali, seu ægrotis, seu infantibus, aut rebus quibuscumque, eadem nomina adhibebat, ornabatque dulcissimis, & sanctissimis titulis, tam assidua quidem nomenclatione, ut ea vulgò insculpta cordi gerere crederetur, fassusque ipse sit ad quemdam scribens, sibi esse, in ore prope continua, multò magis in mente, sed IESVM & Mariam non vocibus, sed moribus delectari, quod in sui pudorem dictum cupit; post accessum in Societatem cantum Italicè Virgini lucubraturum ita clausit.

*Fa ch'al ciel sempre aspiri, & l'alma mia
Non dica mai, se non GIESÙ, MARIA.*

In vna eius epistola legitur: IESVS mihi Pater, Maria mater; ille Pater misericordiæ; Misericordiæ hæc Mater: Igitur cum Sancto Bernardo, Pater misericordiæ, est quoque Pater miserorum, idemque dixero de Maria. Sed absoluamus de religiosâ Mariæ veneratione: habetur ex eius literis Virginem ex Angelica salutatione multum honor

236. VITÆ P. BERNARD. REAL.
honoris percipere , & Beatarum Ordines men-
tium his illam verbis decorare. *Aue Maria gra-
tia plena Dominus tecum* , quod ex Athanasij ser-
mone de Deipara is refert. Quendam verò scri-
bendo sic rogat. Dic , oro, amantissimo Patri No-
stro Generali , vt me apud Sanctissimam Virgi-
nem Salutatione Angelicâ dignetur , nihil enim
me Sotus , & Nauarrus mouent , qui leuem hanc
putant materiam , leuem scilicet ; cuius in cœlo
pars , in terris pars altera , imo tota in cœlo con-
texta est , cum tota authorem Deum habuerit ;
non credam leui me beneficio affectum , si de Pa-
tris nostri , cuius memoria in benedictione est ,
pectore, *Aue maria* impetraro. Denique inter me-
ditationes ab ea scriptas , hæc reperiuntur lati-
nè consignata. *Agnoui hanc Salutationem Ange-
licam magni faciendam. Primò quia à Sanctissi-
ma Trinitate sit ordinata , nec enim solent nun-
tij qualis fuit Angelus Gabriel referre , nisi quæ à
Dominis suis accepta habent : Si enim admiramur
orationes Ciceronis , quantò magis Dei. Secundò ,
quia ab Anglo recitata , eoque supremo ; Qua-
les enim , quantaque creatura sunt Angeli
in conspectu Dei ? Tertiò , quia ad
Beatissimam Virginem rela-
ta est ; Magnos enim
magna de-
cent.*

CAPVT

CAPVT XXXIX.

*De cultu singulari Beatorum Angelorum
Beata Irenes, aliorumque
sanctorum.*

QUAM familiarem Custodis Angeli sibi præsentiam fecisset, externis quoque patebat indiciis; nam ingressurus aliquò, ac præsertim Templum, si nemo aderat, subsistebat tantillum interior dexteram præcessuro Angelo deferens; Alij quoque de cœlo Genij manifestè auditi sunt cum eo in cubiculo colloqui, vnusque ex Professoribus cum ex prætenta cubiculi porticu, voces altè sermocinantium excepisset, nec vsquam intra cubicula cætera curiosius inuestigans quemquam mortalium reperisset, admouit aurem foribus Bernardini, sentiensque cum eo colloquentes, ausus est intrò pedem ferre vbi præter senem inueniens neminem, admirabundus retrò cessit, crediditque voces superarum mentium fuisse Bernardini consuetudine gaudentium.

Ferenti magnū ceræ factæ pondus in superiora adiutori fortuito occurrit, vsitque magnopere tantisper deponeret, ne opprimeretur tantâ mole; cui se iussu Ministri hanc sustulisse cum diceret, secutus est senex ad designatū locum ibique tam facile, ac si esset festuca, illius detractū humeris, quietè humi deposuit, quod sanè is frater haudquaquā ratus est potuisse, nisi ope Angeli Custodis Procuratorem.

Procuratorem quendam Bariensem negotiorum causâ Lupios aduentantem, duo quidam ignoti semper in hospitij aditu, colligebant, quâ continendâ ephippij scandula, quâ cætero humanitatis genere, monebantque se à Bernardino missos, qui eū in Collegio expectaret, nec vnquâ Procurator fingere animo potuit, quinam essent, sed se Angelos credere, iuridicè postmodum affirmavit.

Anno huius sæculi nono, Februario mense, de scalis præceps lapideis caput magno impetū al-
lisit; nihil tamen grauius passus est, cum actum de illo putaretur, scripsitque mox ad amicum Patrem, se Angelorum præsidio casu illo prosperè defunctum, quod idem socio post periculolum pariterque innoxium è sedili lapsum indicauit, nempe se à præside Angelo seruatum.

Rogatus ab vno ex Patribus versus nescio quos uti componeret respondit, hoc verò sibi non esse integrum spondere, quod versus non scriberet absque Angelo tutelari eorum sibi initia præcurrente, &c. quæ ipse absolueret; & suo quodam in schedio reliquit, se versus quatuor eius instinctu condidisse.

De Obseruantia B. Martyris Irenes, nihil attexendum videretur, fusè pridem antea enarratis, nisi eam quæ restant manifestarent expressius; præterquam enim quod nihil nos agebat, ad propagandos illius honores, & augendos, gossipij vsum quod toties diximus, ita cœpit.

Comes Victorius Priullensis cum Lucretiâ coniuge; ille strophium, hæc precatoriam cor-
tionam S. Irenes admota loculo animaduerte-
rant odorem ex eo suauem duxisse; moxque dex-
tra

træ maxillæ magnis doloribus ægrotæ alter strophium ; Coronam altera faucibus applicarat, distillatione molestâ turgidis, & compos sanitatis vterque euaserat. Hæc ut didicit Bernardinus gratiis Deo actis, voluit & ipse de fragrantia illa experiri ; Quare gossipium sacris pignoribus inducens, animaduertit quoque inde ab se odoratū reduci; ex eo tempore ad ægrotos passim & parturientes, reliquiarum vice, totis Lupiis militare; tum crescente in dies successibus fama, quaquauersum alias in vrbes, & provincias spargere, prædicare, polliceri accipientibus quod per illud quærebant; denique hoc uti pro valde præsentî contra morbos omnes alexipharmaco, cæterisque ut ipsi vterentur, & experirentur inculcare. Dabat autem ex eo pauxillum singulis cartula inuolutum, intus Iesv & Mariæ, lacris nominibus, foris S. Irenes Martyris inscripta, filoque adstricta purpureo; sed volebat magna cum veneratione in opus conferri; vnde illa eius ad quandam hortatio; Illud in morbos seriniolo cum reuerentiâ vel in vaso serico asseruato, vel quod magis probe, velut cerenæ agnum, è dollo suspendito, depromptura verò manus abluito, flexisque genibus *Pater*, & *Aue* recitato, ad honorandam Beatæ Martyris memoriam, eiusque opem virgenti malo implorandam, quam spero minimè denegatam iri. Alia verò epistola sic ait. Cum primum ad ægrotos sacrum gossipium infertur, cum iis qui aderunt, piè *Pater* & *Aue*, de genibus dicent, in iis, si fuerit Sacerdos, acceptam qua latet chartulam lustrali aqua sparget, admovebitque affectu parvi, vel fasciis illam tegere iubeat, signum crucis describens

240 VITÆ P. BERNARD. REAL:
describens, *In nomine Patris, & filij & Spiritus
sancti*; post, orationem addet *Virginis Martyris.
Indulgentiam nobis quasumus Domine B. Irene
Virgo & Martyr imploret, &c.* Demum aquâ san-
cta mali locum lustrabit, & hæc quidem nobis
in usu est formula, præter quam potest quælibet
alia piè usurpari, sed hæc visa est religiosior.
Hactenus Patris epistola, cui nihil antiquius,
nihil erat iucundius, quàm Irenes gesta & gloriam
longè, latèquè dissipari: Effecit enim ut vita
illius scriberetur, cantareturque Latina & Italica
lyra; suasit Poëtæ Italo tunc florenti, ut doctum
pollicem in eius laudes vltro expediret; magnum
illius imaginum numerum typo & coloribus mæn-
davit tulitque ac misit ad varios, miris sæpissimè,
ac desideratis euentibus, quorum nonnullos alibi
prætermisissos malet, ut puto, quiuis hic legere,
quàm sibi perire.

Miserum quemdam bonorum iacturam in
amentiam egerat, palabundus & cadaueri similis
per campos dum errat, vidit pulcherrima & nobi-
lissima specie Virginem, quæ se Martyrem Ire-
nem professâ, iussit Lupios statim proficisci; &
Bernardinum in Collegio querere, expiare apud
illum peccata, ac de manu illius gossipium capite
excipere, quod ipsa suorum ossium attactu cori-
secrasset; venit dierum nouem itinere, peractis-
que quæ iussus fuerat, mox somnam recepit toto
iam septennio amissum; dormiuitque continentes
horas quatuor ac viginti; tum etiam cibum, ac
paucis diebus valetudinem; domumque sanus re-
petiit.

Lupios venit è proximo mulier medicos con-
sultura;

sultura ; quod brachium dextrum tam dira formicula deuoraret ; vt mortuas carnes identidem inde abscinderet chirurgus , medicis malum insanabile pronuntiantibus ; cam Bernardinus confessione sacra & communione procuratam , manum Sanctæ Irenes vt inuocaret admonuit , ac de illius gossipio adhiberet ; fecit imperata mulier , viditque nocte quæ subsecuta est in somnis , formosissimam Virginem , quæ certam reddebat reparatæ ab se sanitatis , & verò expergefacta , se probè valentem comperit , grandi medicorum gratulatione. Nicolao Perallo pleuritis vitam adimebat , eratque octauus iam dies , cum Bernardinum ad confessionem , vt consueuerat vocauit ; incidit cundo Bernardinus in funus foeminæ quæ morbo eodem sublata dicebatur , motusque ægroti periculo , collegit sese , illumque Ireni commendauit , cuius ad eum imagunculam deferebat , tum ad socium & ad viæ ducem , macti animo , inquit , Nicolaum Beata Irene confestim restituet. Quo ipso tempore (vt deprehensum est) mitior factus est ægrotanti dolor , nec multis post horis planè consanuit.

Bernardini ad eandem preces rogabat Doctor Horatius Colluccius pro cognatâ triduum in partu æstuantem ; decursis Pater ante Aram Beatæ , Litanis ; Age , inquit , gratias Ireni , cognata incolumis , foetum incolumem effudit : Quod doctor illicò domum redux , vt prædictum fuerat , cognouit.

Sed fuit etiam insignis Bernardinus in obseruando Sancto Nicolao , ac scaturiente illius è genu sacro liquore , (cui mannæ nomen mira-

Q

bilitas

bilitas fortita est) multorum morbis fecit medicinam : Sic Hieronymum Melendinum è Societate adiutorem , eo tumori faucium in crucem illito , repente sanauit ; sic Marcum Aurelium Achaïensem , cum genibus captus decubisset octo menses , similiter enim sub vesperum eo vnctus postridie in Collegium , sacrum auditurus se contulit ; Sic Antonium Beatillum pariter inunctum , sed Nicandri Martyris liquore , distillatione exoluit maxillas penitus vinciente. Sic Ioannem Mariam Biezzium ; hic Lupiis valde matutinus post sacrum , à Bernardino confessario suo petierat , vt sibi foelix aucupium precaretur , illudque , tunc dissuadenti obsequium maluit , quam cōdictā fidē comitibus fallere. Egressus itaque igniariā scloppi rotam sine ictu in aue laxat , inspecturusque vitium instrumenti os cannæ ferreæ oculis obuertit , cum incenso interea puluere explosam glandem faucibus excipit , collapsus ex vulnere in urbem iumento reportatur ; accititur Bernardinus , venit liquorem cuiusdam ex Beatis , cuius excidit nomen , vitrea in ampulla ferens , vulnus vngit , ægroti spem erigit. Quid plura ægrotus sequenti die sanus ad opificium solitum exiuit.

Nardi Ioannella Sambiasia eodem vnguine Beati Nicolai , & sacri Agni cerā à Patre missis statim conualuit. Isabella autem Venturia Apostoli Andreæ liquore : hæc fatigatis incassū medicis applicito per varios è Societate , aliosque Beati Andreæ liquore præter dolores perpetuos , alterum in latus lapsa abunda semper incedebat ; quin contrafacto lateris eius cruro sola incedere nequibat , quod

quod primo in partu obstetrix neruum è corpore cum foetu diuulsisset ; mensẽ decimum quintum iis in miseris agenti subiit, nũm posset à Bernardino extorquere de illinendo sibi Beati Andreæ oleo, id tamen petere audebat nemo (licet quot diebus Sabbati adesset confitentem ægram auditurus) quod ab tangendo foeminæ corpore sciretur abhorrere ; verũ illa coram calamitatem suam lamentante, ac inter cætera dicente, nunquam se igitur Collegij Templum aspecturam ; subridens Pater, imò, inquit, filia aspicias, & confide sis tantũ, priusquam mensis abierit, tuis pedibus in illud venies ; En tibi de manna Beati Andreæ, quod idẽ attuli ; spera illum post tot miracula, & suscitatos etiam mortuos haudquaquã opem negaturum, quibus dictis senex plumã sacro vnguine intinctã morbi locum cruce consignauit, sed hoc etiam frustrã. Quare Deum, inquit, precemur, vt petitæ gratiæ compotes faciat ; sic, recitatis litanis ; hæsit ipse orans ante Aram sacelli domestici, mulierque interea somno pressa cum semihorã indormisset, excitata in pedes constitit, exclamauitque ; Pater tuo beneficio valeo, ad quæ proripuit inde se Bernardino, confluxere reliqui ad inopinum spectaculum iam deambulantis, iam de scalis per se se fulciente nemine descendens, prouoluitque in genua, Deo, eiusque Apostolo gratias egere, Bernardino precum efficaciam mirati.

CAPVT XL.

*De Cultu Beati Caroli & quorundam à
Societate IESV Bea-
torum.*

Quam opinionem Sanctitatis de Sancto Cà-
rolo Patauij olim formauerat tenuit dein-
ceps auxitque vehementer, ita vt eius effigiem
priuatim coleret nondum inter Sanctos, aut Bea-
tos adscripti quam illi effigiem morienti cuius-
dam pietas abstulit. Porro dum anno sæculi octa-
uo de illo superis accensendo Romæ ardens agi-
tatur, Bernardinus dono eius imagunculam ac-
cepit, de qua sic ad quemdam loquitur. Accepi
missam Beati Caroli viuam effigiem in argentea
bractea, qua mirum quantum gauisus sum, quod
is Sanctus Beato Ambrosio haberi suppar videat-
ur posse, vt eius lectio gestorum, virtutumque
ingentium testatur; Volo hanc de collo suspen-
sam, velut Agni sacri plagunculam gestare, haud
quidem in exemplar, quod exprimam. Quid enim
Gigantem pumilus conetur? Sed in verecundiæ
& pudorem mei, vtque illius adiutus suffragio te-
porem meum vtilius erubescam, qui religiosæ
sanctitati tot nominibus obstrictus, nondum vl-
lum eorum diluerim: Sparso autem de Sancti
obitu nuntio, hæc breuiario adscripsit.

*Sabbato die 3. Nouembris 1584. Mediolani à
terra migravit in calum Illustrissimus Carolus
Borromæus*

Borromæus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, qui fuit alter Sanctus Ambrosius. Dolet tota Ecclesia tantam iacturam, quamvis det laudem Deo, cui est cura de nobis.

Cum verò Lupiis à supplicabundis circumuecta illius imago præcipuis induceretur Templis; magno apparatu nostro quoque Templo excepta est, & Bernardinus octogenario tunc maior ducente socio illuc venit, ac de geniculis veneratus cum fletu sæpius sacratam tabulam, hortatus est populum ad singularem sancti observationem, quòd is constanter Deo, egregiè, perfectèque seruisset.

Iam illos de Societate, quorum excelluerat virtus & sanctitas, quanto prosequeretur studio, quis satis exponat? De iis quidem sermones iucundissimè miscebat, eorum narrabat, attollebatque acta, venerabatur vultus, preces expetebat. Transitus dies voluntariis palam colebat pœnis; nomina illorum de Societate qui pro Christo vitam posuerant, in litanias scripta, priuatim quotidie vocabat. B. Stanislaum absque Angeli adiuncto nominauit nunquam; ex reliquiis B. Aloysij frustulum quotidie geniculatone colebat, ac precatione, comparabatque illius vitam cum fragrantissimo suffitu, Aræ summi Dei imposito, quòd virtutum odorem solidarum, perfectarumque adspirasset.

B. verò Xauerium in cælo propè Paulum Apostolum locabat, eiusque effigiem cum Lupiis primum comparuit palam de genibus adorans, exinde in miserabilium iuuamen secundo euentu adhibuit. In iis fuit Dianira Zocca, cui in partu

Q 3

moribundæ

moribundæ illam misit asserens ad primum eius tactum secundo partu, quod statim contigit liberandam; Quare Infanti Ioanni Francisco nomen est inditum. Iacobo Giauolo pueri ex malefico fascino morienti ipsemet admouit prædicens, quod etiam factum est, è vestigio per sanandum.

At S. Ignatium Societatis IESU Fundatorem inter Apostolos in cælo statuebat, Petroque proximum eorum principi, & conuersionis eius veluti paranympho: multus in legenda ipsius vita erat; multus in suggerendâ cæteris ad legendum, vespertinarum precum, laudumque penso, eius memoriam seorsum subdebat, cum ad huc publicè non liceret; spargebat illius imagines, vt agnosceretur, & obseruaretur ab omnibus: de quarum vnâ sic germanum hortatur. Mitto ad te veram effigiem B. P. N. Ignatij, quam singulari dono amantissimi Patris Generalis Præpositi accepi; hanc te tibi seruare peculiarem volo nemini donandam; hanc inaurato septo marginare ac purpureo serico velatam in monumentum sanguinis à Christo fusi, ad caput lectuli habere, efficereque vt sciant domestici, non paruum à Deo gratiam inituros, si *Pater & Aue* Beato quotidie offerant. Eiusdem verò literis respondens. Scribebas, ait, te B. Patri Ignatio curas tuas quoties orabas committere: facis omnino vt maximè decuit, ipseque idem præsto, ac mihi videor, quicquid peto, illo deprecatore, exorare. Cum autem ex fratre filius Ignatij nomen nato sibi filio indidisset nuntianti fratri hæc reddidit. Dico, vt res est, mox in genua recidi ad precatorium cubitale, quod nostris

in

in cubiculis singuli habemus , & sacras Matris Sanctissimæ Litanias pro tanti beneficij gratia exegi. Domi siquidem monumentum tenere Societatis IESV fundatoris non est casui assignandum sed gratiæ , ex qua certò spero accessiorem tibi , Patrique ac Matri , & toti familiæ , interioris præsidij non vulgarem ; curam vestri omnino B. Ignatius potissimam geret.

Patientiam Solazziam. egentem foeminam vitæ ancipitem inuisens B. Ignatij lipsanis conciliavit illi somnum , in quo vidit sanctum manum se leuiter attingentem , sed interpellatâ adstantium strepitu ; Parcat vobis Deus , inquit , cum somno enim S. Ignatius mihi à vobis ereptus est , qui me suauissime affabatur , statimque recuperauit sanitatem.

Barlettæ matronam nobilem insolens vexabat molestia vbicunque esset ; etiam in lecto aderant , vndenam haud scitur , sorices , nec interquiescere sinebant ; Egit cum Bernardino per literas Sacerdos è Societate , cui suum laborem matrona detexerat ; misit ad eam Bernardinus Icuunculam Sancti Ignatij , quam collo illigaret , recitatâ semel oratione Dominicâ , & Angeli saluratione , post quæ forex nusquam vllus comparuit. Camillam Ammiratam suffusioni oculorum malè obnoxiam , icunculâ simili super oculos in erucem ductâ , penitus , sanauit aiens , non ego , sed B. Ignatius te signat : Simili quoque Irenem Guarinam pessimè ægotantem , & Monialem ad B. Ioannis , Ioannam Petrazzolanam cui denunciauit se iconem haudquaquam diutius quàm in triduum , commo-

Q 4

dare

dare , sed quæ tertio die animam actura credebatur , salutare pignus iam sana restituit ; Coronam libenter & sæpè feliciter ad ægrotos mittebat , quod ea adiunctam Iconem Sancti Ignatii effigie haberet. Iacebat ex morbo vehementi Lælius Antollietus quem futurum de Societate ab incubulis vaticinatus fuerat Dei seruus ; memor promissi mater , adest lugens , negatque futurum è Societate , quod de vita illius nihil speraretur ; At ille , hauquaquam filia , valebit , & Societati nomen dabit , nunc mittam ad illum de Sancti Ignatii lipsanis cum eius imagine , cum quibus illi sanitas redeat ; nouum dictu , vix ea attigerat , cum repente febris extincta est , ipse intra annum Societati se adiunxit ; cumque sanguinis plurimum in tyrocinio sputasset , dubitareturque an esset oneri suffecturus , obtinuit schediũ Bernardini manu exaratũ , quẽ animæ patrem à puero colebat , idque sibi piè apprimendo ita est confirmatus , vt nunquam postea sanguinem spuerit. Extant verò senis grauissimi , & humanissimi beneficia complura in eamdem Domum Antollietorum , vt quæ illi semper addictissima fuisset ; Ex ea Robertus tumore gutturis subinde recurrente , nec cibum transmittere , nec interdum spiritum poterat , frustra que sanguinis missio , frustra cauterium , & præsidia reliqua per biennium fuerant , cum collectum filum Bernardini sanguine aspersum (quod chirurgus ex lapsu ante enarrato vulneratum curans proiecerat) id collo applicuit , exinde , siccatis sensim humoribus graui coincōmodo se breui exsoluit ; Franciscum bimulum vrenti feбри agitatũ Virgilia Antollieta mater-

tera

tera puncto temporis sanauit, quo Bernardini indusium illi imposuit. Isabellam ex eadem gente B. Dominici Monialem anginâ oppressam, vt nec aquæ stillam toto quatrIduo glutire potuisset, ex confessione absoluens Bernardinus, quod vellent medici die insequenti ferro abscessum aperire, casu, an secus in capite attigit, quo tactu ipsi adeo melius factum est, vt cibum postularet acciperetque iubente Patre par sorbillum ouorum infestam planè anginæ escam, sed pluris fuit iubentis auctoritas, cuius bona purgatam appreciatione ægra sumpsit, ac post illam pirum tam facile vt si optimè valeret: Itaque medici cū rediissent omisso ferro, destinatisque remediis, prædicauere sanctimoniam viri Dei, quæ depulsa synanche, illorum artes præuertisset. Diætæ quoque Virgilia à medicis addictæ semper pollicitus est fore, vt longo post tempore sanaretur, quod exacto anno denique obtinuit: Distorquebant illam viscerum cruciatus, sed quibus diebus Pater signo crucis eam muniuisset, inducias dolor cum ea obseruabat. Huius autem germano Deiphebo tumor fœdus, vitio iecoris latus inter ac renes enatus, & à chirurgo sectus fœcem misit trito hepatis similem, nec præterea quidquam trimestri spatio eiecit, quod medicis lethale videbatur; iuit Bernardinus, vt confitenti aurem daret, Beati Hieronymi festo die, voluitque post confessionem plagam inspicere, & crucem digito super illam sæpius formauit, ac demùm familiaribus edixit, nihil esse quod tunc angerentur, saluum si quidem Deiphebum fore, die proximâ illucente vulnus purulento restagnans humore, medicus-

Q

s

gratulatur.

250 VITÆ P. BERNARD. REAL.
gratulatur, laudatque potentiorē suā manū,
quæ admoto crucis antidoto ægrotum mirabiliter
curasset.

CAPVT XLI.

*Multos sacratâ Agni cerâ, lustrali aquâ,
& imaginibus, ac reliquiis Sancto-
rum valetudini restituit.*

AGnos, aquam lustralem, sacras imagines, &
reliquias, siue vt eorum æstimationem in
hominum mentibus augeret, siue vt sua tegeret
admiranda, missitabat multis morborum leua-
men desiderantibus. Dedit Agnum cerum op-
tum serico, Iulio Cæsari Tacconio Tarentino,
qui agnus postea Ioannem Cataldum, & Ange-
lum Tacconium grauitæ ægrotantes, vocato serui
Dei nomine sanauit. Carpos alium ad vxorem filij
ex fratre destinauit, item serico exornatum, mo-
nens vt diligenter conseruaret in morbos paruo-
rum liberorum, & certè diu post eorum vni Hie-
ronymo Realino alligatus valetudinem reddidit;
Alium ad Dionoram Guidaram misit Sancti Ioan-
nis Lupiis monialem, iubens brachio adnecti
cui medicinam quæsierat; sic è vestigio se libe-
ram vidit. Vrsulæ Fornariæ ex effusione profluui-
o sanguinis abortum timenti ferendum quoque
Agnum dedit, cum imaginibus Beatissimæ Vir-
ginis, & Sancti Caroli, ad quorum amplexum
momento

momento sanguis stetit. Iam de aqua lustrali Hieronymum de Alexandris Lupiis Rectorem improvisus inuasit interiorum, & stomachi dolor; volutabatur humi & in lecto, videbaturque quantocyus defecturus; hunc Pater Realinus leui aquæ sanctæ adspergine, cruciatu & periculo eripuit. Gregorium Mastrillium ibidem Rectorem febris vehementissima lecto affixerat, venit ad illum officij causâ pius senex, dicensque munere gubernandi non posse ægrum rectè fungi, his illum verbis lustrali aqua in crucem adpersit. Per istam sanctam aquæ benedictæ adspersionem det tibi Dominus salutem mentis & corporis: quibus & febris cessit, & cibo refocillatus est, & paratam omisit medicam potionem, cumque postera die ex inopinato genuum dolore, animo linqueretur, eodem remedio Dei seruus, imperiosè professus est, se quod statim perfecit, profligaturum illos cruciatus, sic enim Cruci, & aquæ piaculæ conciliabat religionis & potentiae fidem. Emanuel Vega Lusitanus equum inscensurus Neapolim, salutabatur à Lupiensibus quibus philosophiam diù prælegerat, sed vultu præferens moerorem insolitum, interrogatus à Bernardino coram multis, quid sibi hoc vellet, respondit, capite tam crudelè in modum se torqueri, ut neque quid ageret, nec ubi consisteret, satis sciret. Tunc intincto senex in lustralem vrceolum digito, frontemque illius in crucem illinens, IESVS, Maria, inquit, nihil hoc futurum est, eodemque momento Vega, se ab illo sanatum palam adstantibus vulgavit. Adduxerat generum Castronouo diei vnus itinere quidam senex ab
anno

anno mutum, sic vt nullo conatu articulare vocem vllam posset, cum Bernardinus aquâ sacralustratum reuerti Domum iussit, at ipse Lupiis vix pedem extulerat, cum loquendi vsum in perpetuum resumpsit.

Ioannes Thomas de Iudicibus vndecim annorum puer diuturnis languens, fessusque febribus per auiam suam Portiam Venturam impetrauit, vt qua in sacro Bernardinus digitos abluisset pauxillum aquæ ad se deferretur, illâque haustâ extemplò valuit, cuius vim pharmaci non minorem sensit, quamuis minus citam, cum ex illiso equicalce contrafacta tibia abiiceretur à medicis, hoc enim epoto spem illis fecit meliorem, breuique se integrè recepit. Franciscam Sementiam Baronem Sancesariensem multos dies in viuis aluit aqua sola à Bernardino consecrata, & Francisca opinione omnium in horas moritura multos deinde annos vixit. Aureliæ quoque Venturæ Lupiis Sanctimoniali, cum æstu cordis immodico velut igne se vri gerneret, alia incassum remedia, idem remedium saluti fuit. Camilla Puccia febris, & insomniâ laborans Bernardini preces festo Palmarum die depoposcit, annuit Pater flagitanti, ferrique pomum ad eam voluit cui fuerat prospera precatus, illa, meruentibus domesticis ne noceret, inde tamen studio pietatis tantillum edit, statimque ab se morbum penitus fugauit. Hippolytam Tassuriam puellam atra bilis continenti fletu, ac suspiriis alebat, miserantibus familiaribus imaginem tradidit Bernardinus, quâ acceptâ somno corripitur, & sanatur.

Ignatium Gargantum è Societate torquebat
Neapoli

Neapoli ischiadis catasta intolerabili cruciatu, cum sibi admota qua diu Bernardinus fuerat vsus imagine, confestim sedauit.

Puero egregiæ indolis intentabant chirurgi ferrum, quod pes aliter curari nequiret; dissuasit parentibus carnificinam Pater, misitque lipsanothecam ad puerum sub serum diei quâ ille medicinâ subsequenti nocte seruatum se comperit. Iulius Clauarius faber lignarius periclitabatur, ex asmate, nuncianit Pater vt thecam reliquariam quam mittebat piè acciperet, recitaretque semel precationem Dominicam & Angelicam salutationem; sic enim donandum pristinâ sanitate quam & iussis peractis adeptus est. Pauperculæ foeminæ cæcitatem timenti assulam ex ligno Domus Lauretanæ cum adhibuisset, fugientem visum reuocauit.

Multas difficili partione in discrimen adductas feliciter inuit missâ ad illas Rhegiensis in Cisalpina Gallia Virginis imagunculâ, cui hæc inest Epigraphe, *Quem genuit adorauit.*

Annam Mettollam in partu moribundam sibi commendanti Ioanni Dominico Giannæ deinde Episcopo, ex iis imagunculis vnâ dedit, asserens cum illâ, post *Pater* & *Aue* recitatum commodè pariturâ, quod vti præmiserat à Deo est præstitum. De hac imagine Rhegiensi fratrem docet, mirum quantum pollere ad fortunandos partus, suntque non plus sex dies, inquit, cum nobilis mulier obliquo, vt obstetrix affirmat foetu erat mortis quàm vitæ certior, accurrit coniu ad hanc imaginem iam famâ venerandam, huic recitatis Virginis litânils illam trado, defert parturienti

parturienti, quæ prolem masculam feliciter eni-
tatur; Omitto singula recensere, ne librum pro E-
pistola faciam, &c. Aliis litteris sic ait. Scito ab-
hinc non plus diebus quindecim in extremis agen-
ti Ioannis Philippi Giaconiz filiolarum prope adhuc
anniculæ paratisque iam funebribus sericis ad
componendum corpusculum, adeo extra spem
vitæ erat, impositam imaginem Virginis quam
habueram Rhegio, vitam, viresque reuocasse,
quod familia omnis intercessionem beneficæ Virgi-
nis Matris attribuit.

CAPVT XLII.

De dono lacrymarum.

Plum hoc vnguentum, quo vitæ omnis asperi-
tas, & mœrores animi diluuntur, & mens dulci
gaudio delibuta non sinit corpus dolores subs per-
sentire, mirè fuit in Bernardini potestate; diurni
pensum officij, meditationes, conciones quibus
intererat, & cohortationes lacrymarum copia ir-
rorabat; ad aspectum Christi de Cruce penden-
tis, aut effigiem quamlibet ipsius; in decursu
Coronæ Virginis; ad nuntios calamitatis alienæ,
recensque patrati sceleris; colloquendo de rebus
diuinis; abluendo post cibum manus; factis ope-
rando. Vbi quandoque Eucharisticum totale aded
lacrymis madefecit ut successurus illi ad Altare
fingeret vereri, num tantum humoris esset ex cali-
ce excussum, cui placidè Bernardinus, minimè
verò

Verò ex calice, sed hoc omisso, aliud si mauis adhibeto. Cum in literis ad se scriptis aliquid de suis, suarumque rerum laudibus legebat miraculorum præcipuè, tum verò fletibus inconsolabilis se totum dabat, eratque multis inducendus, ut hunc Societati ad quam pertinebat, non sibi honorem deferri crederet. Perlatâ Neapoli ad eum epistola eius encomiis refertâ infelicitatem suam effusis lacrymis defleuit quòd pro bono, sancto, Taumaturgo scilicet haberetur, hunc enim esse manifestissimum errorem, aduocatoque propere adiutore, cum sibi iussisset assidere: lege, ait, mi frater, & statue num iure me luctu macerem, cum isti me sanctum fabulentur & mirabilium patrátorem, est hæc ingens mihi afflictio, ingens eorum deceptio; cui frater, volo, inquit mi Pater orare Deum, ne sinat me diutius viuere; nam si iunior, illiteratus, rudis & nullius frugis pati cogor manuum oscula, spoliior precatoriis globulis, rogor preces ad Deum fundere quasi magnâ dignas fiducia, hoc vno solùm quod Societatis vestem circumfero; certò, si fiam æui longioris, peius mihi omnino quàm nunc Reuerentiæ Vestræ futurum est; quod si quo modo accideret, haud puto propterea excipiendum mihi secus ac modò facio; lætando scilicet, gratulandoque Societati hunc honorem, Deoque summas agendo gratias tantam eius externis æstimationem inferenti, ut quotquot sub eius vexillo agimus, totidem sancti habeamur, & admirandorum effectoris, quod si ægriùs ferre mihi conscius sum, scrupulo sanè haud leui duxerim, ne à Deo præfectæ Societatis famæ ac nomini videar esse inimicus;

micus; quibus optimi senis serenatus mœror ex laudum suarum impatientia exortas lacrymas, in lætas conuertit, ex profusis in Societatem bonis singularibus exundantes. Præter cœlitus immis- sum piarum flumen lacrymarum, rapiebatur sæpius extra sensus, animo etiam secum corporis molem sublime tollente. Puella nobilis octauum iam mensem fratres suos probrosam grauiditatem celauerat, ne illorū furori victima fieret, hic eorum alter in lectum decidit, cui tam assiduo infelix cogitur ministerio famulari, vt nec latum vnguem liceret ipsi secedere, præsertim cum fratres cæteri vix vnquam pedem cubiculo efferrent; monebant interea de vicino partu viscerum tormenta, ipsaque inops Bernardino miserabilium asylo suum periculum nunciauit, qui mox ternas ptecano (quid enim spei aliunde fulsisset) exegit horas, spectatūque est per ostij rimas splendenti luce circumdatus, altēque in aëre suspensus, vt penè vertice lacunar attingeret, post hæc ad nuntium reuersus, salua omnia nuntiauit, esse quod Deo laudem propterea referret; oborto nimirum dum medicus viseret ægrotanti sudore, iussus fuerat operiri, & somnum solitudine captare; omnibus itaque dilapsis, subtegrulorum solarium euaserat misera, inde Angelum vidit aduolantem, qui susceptum foetum ad Franciscam piam fœminam detulit, eiusmodi naufragia colligere assuetam.

Tobiam Apontium Barij degentem Lupios traxerat desiderium agendi cum Patre Bernardino de animi rebus. Ergo in Collegium de meridie ingressus, dum in Aula sedens reuoluit animo

mo quæ cum illo erat communicaturus, videt
 scintillas, & flammæ radios ex eius cubiculo pro-
 silire, aulamque implere; hic sacro horrore per-
 strictus, nihilo secius explorat fores, & animad-
 uertit negligentius occlusas viam. illis ignibus præ-
 bere, vincente metum curiositate ianuam peni-
 tus quanquam tremens expandit, sed à Bernardi-
 no, quem præcipuè vestigabat, obiecta tabula
 oculos arcuit. Quare tandem ingressus cernit ge-
 nibus nitentem, immotum, distentis manibus,
 oroque in cælum conuerso clausis, sed lacryman-
 tibus oculis preccantem, quatuor verò, vt mini-
 mum palmis in medio aëre sublimem, videbat-
 turque scintillis vndique ac flammis ardere, ac
 sola in hanc vnam vocem perpetuò mouebat la-
 bia, IESVS & MARIA, mecum est in via, quo
 spectaculo Tobias cum dñâ stupens oculos pauis-
 set, eodem situ orantem reliquit, sed in isto ge-
 nere & multis pauca. Nunc sit

CAPVT XLIII.

De Verborum ipsius efficacia.

Quantum verbis posset, qui tantum opus
 valebat, quantoque robore hominum fle-
 reque voluntates, prodidit in primis quod Lau-
 rentius accidit. Virginem bene natam parentes ad-
 grabant vt modesto cultu & vernaculo vteretur,
 quod cum monasterio destinaret, contra, illa in

R

mundo

mundo muliebri tota erat, quò idoneas quamprimum nuptias captaret; erat illa Domus Templo nostro, & Bernardino maximè addicta, vnde huic mater aliquando: Quid istac, inquit, filiam indicans, faciamus Pater; quæ esse Monialis omnino abnuitt, ac præter sæculum nihil spirat, imò, intulit Pater, planèque oppositum fiet.

Dicat per octiduum Beata Virgini Antiphonam *Salve*, statimque animum assumet vouendi se Deo Christoque in sponsam consecrandi, quibus puella derepente in alteram mutata nisi de virginitate, ac Cœnobio nihil deinceps cogitavit, quod & tandem alacris inquit. Occurrebant non raro mancipia intractabilis ingenij, & pertinacia, nec modo à religione amplectenda, sed ab audiendâ etiam auersa, sic ad primas inflecti Bernardini voces, vt sacrum baptismum deponerent.

Marcellus Corossius Lupiis vitam ducebat, minimè vitalem ita illum scrupuli erodebant, induxerantque in opinionem damnationis iam sibi decreta; hunc Pater solatus est, placauitque efficaciam dicendi illius animum, vt multa cum pace, multa cum salutis fiducia deinde ageret.

Vniuersitatem Lupiensem vi iuris suprema & varia vrgebat Comes Palmiregiensis ad exsoluendam pecuniam creditam sat grandem, nec amulsis, magnisque deprecatoribus mouebatur ad indulgendam Ciuibus moram breuem, qui se tandiu vana expectatione promissisque ductasent; Cum ergo publica Ciuitatis bona pretio quolibet sub hastam coniceret, accurrere Primores ad Bernardinum, qui dolens eorum more

rore

rore spem iis fecit meliorem; egit cum Comite, ac cum tam facilem Ciuibus effecit, vt iis in posterum nihil faceretur negotij, quantumuis per multos consequentes annos non valeret summam creditam implere. Intererat publice de conscientie lectioni, cum doctrinam quandam Professoris nostrit communem & solidam ausus nescio quis calcibus insultare, ex quo Bernardinus haud abfimilem labris parari homini lactucam a professore praelagens; non laudo; mi Pater, inquit, si huic respondes; tacuit Professor quasi sideratus; cumque post discessum Bernardini conuictior rediisset; idemque quod prius officium faceret, stetit Pater immotus & muto similis, nec verbum maledicib, syllabamve vllam reposuit, magno apud confessum modestie ac patientie documento.

Muli grauissimis anxij, agitative curis & laboribus, leuamenti causa Dei seruum adibant, & fluctus animi, atque itatēque ipsius alloquio mitigabant.

Dato quidam iam morti proximus, de confessione ne sustinebat quidem suggerentes, seu quod vitā omni sedē in flagitiis traductā spem omnem salutis abiecerat, sine quod sibi in posterum meliora non posset imperare, aut quocumque tandem obsessus fascino, doctos, religiosos, pios obstinatā duritie animi, & fefellit; & fregit; acciti autem Bernardini verbis emollitus, & fractus, vitam apud illum confessione expiauit, & multa salutis consequendę relinquens indicia paulo post obiit. Lupis adolescens Matrem perimere, fixum animo tenebat, quod probri occasio sorori

R 2

extitisset

exercisset; immane consilium cumprehendisset unus ex Collegij fratribus; vi magna atque multiplici ab adolescente vix tandem obtinuit, ut id conferret cum Patre Bernardino, cuius vi maiore spiritus & dicendi, nefarii sceleris illi mentem exemit. Deus, & sororis, Domusque infamiae occurrat. Simili ex causa germanis duobus ratum erat sororem de medio tollere; acersit Patrem assensu primo ab eo patricidio profus deterruit, sororique placavit.

Si quem autem istiusmodi hominum exorsus fuisset contra suasionem Patris obstinaret, his illum consueverat urgere. Absiste tibi per Dei amorem; per amorem levi fili mi, ignosce, quibus cedere si nollit, non sum, inquit, cibum prius sumpturus, quam conquiescis, atque ignoqueris, quibus illum denique expugnabat.

Mutuo acceptos bona fide ducatos centum, quidam negavit creditori, exarsit creditor in perfidiosum alio impotenter, ut statuerit pro ducatis illius sanguinem haurire; venit Lupios haemorrhoides, casusque offendens Bernardinum rem illi totam graphicè descripsit: Mulcere hic amentem Pater; hortari se Domum fidenter recipere se pollicari non diu fore cum ad ipsum pecunia referretur. Credidit homo sermone, nec frustra, postridie mane, antequam à somno surrexisset, adest cum centum ducatis fraudulentus, aiens, viros si hi totidem demones, noctem verò illam centum annos; ita lucem impatienter expectasse, oculos verò claudere nequississe. Ortis crebro inter coniuges dissidiis, interque parentes, & inamorigeros filios, cum motu diuortij, homicidij, exheredationis,

tionis, offensæ publicæ, voluntarij exilij, atque infamiæ Bernardinus verborum, & sanctimonie pondere pacem inter illos ex insperato integravit.

Baronis Fragagnanensis liberos bonorum diuisio malè inter se commiserat, & peius aliquà timebatur, cum ad Patris conspectum in concordiam stabilem redierunt.

Ad Castrum Caballinum miliaribus tribus Lupiis dissitum quidam à nobili, cœuitio pulsatus, statuit ferro iniuriam vlcisci, etsi fortè vindictæ esset patibulo luiturus, id vni ex nostris Patribus rem Collegij procuranti cum casu indicasset inuitus ab eo in Bernardini cubiculum est protractus, vbi senex, intellecto eius consilio, in genua procidit, manuque capiti imposita: Parce, inquit, frater carissime, & iis stare decerne quæ nunc tibi sum enuntiaturus. Ad hæc primum vbertim in lacrymas, & singultus solutus Bernardino deinde rationibus validis scelus dissuadente, mitescere, ac frigere, hortatus demùm Bernardinus per Dei amorem aduersario libenter, & ex animo paceret, heus nunc! subiecit, tu bis *Pater & Aue* recitato; ego oratoriam coronans pro te sum postea obiturus, & securum de cætero dimisit fore ut ipsi de honore nihil esset propterea decessurum, nempe haud diu post ab inimico adfuerunt, qui cœuitij veniam peterent, quin ipsemet ut primum se dedit, salutatione illam anteuertit, ex quo inter vtrumque concors amicitia coaluit.

Lupiis sat notæ Pratolana, & Mettolana familiaritæ capitalibus odiis ciuitatem secum diu di-

straxerant, nec ferro vtrumque nec scloppis parcebatur, nullo Dei, æternique ignis, nullo metu publici. Magistratus, pertinaces ramen inimicitias, & similiores bello aut latrocinio professos; quam priuatis dissidiis, Patris Bernardini scorsim ad partes adhortatio prorsus edomuit, magnâ Ciuitatis sibi restitutæ lætitiâ, quod tùm apud alias quoque familias, tùm apud Rainorum, & Lubekiorum Lupiis nobilissimas pariter dissidentes lethalibus, numerosisque inimicitias perfecit.

Hieronymus Basanus duas etiam ibidem præcipuas familias inter se componere frustra magno molimine conatus, Bernardini allocutioni & precibus infectû negotiû credidit. Qui mox illo apud Deum tractato tranquillus Præsidi significat, ne esse sollicitus pergeret, desituras propediè inimicitias, partesque cû primû sibi obuiaz fierent mutua salutatione concordia pristinam firmaturas. Hæsit suspensio iudicio Præsides, gnarus tunc odia vt vnquam maximè feruere, at securus dictorum, & sapientiæ Bernardini; quam consecutus est prædictus exitus, contra omnium expectationem, etiam partium, quæ nihil minus quàm de concordia cogitantes, vt sibi occurrere, mutatis repente cælitus animis inuicem amice consalutauere tantâ significatione charitatis, vt pacem inter se constantem integrarent.

Hydruntinum quemdam peccandi velut necessitas ex assuetudine contracta eò adegerat, vt se negaret posse, nisi turpiter viuere, arcanista tamen Genij boni consiliis Lupios adductus, confessusque Patri Bernardino, sic eius verbis resipuit

puir, vt se illius præsidio Tartari faucibus ereptum prædicaret.

Viduam furentem cum nulla ratio, nulla gratia, vel metus à vindictæ studio detergeret, Bernardinus flexit non vt parceret modò interfecto-ribus filij, sed vt preces ad Deum pro iis assidue mitteret, induceretque superstitem filium ad iniuriam pariter condonandam,

Fuit quidam tam proiecti pudoris, & salutis, vt apertis licet in exitium oculis præceps irêt, nō posset ab se extorquere, de abiiciendis flagitiis tandem statueret, aded se illi obiciebant multa quæ vinci posse desperabat; iuit nihilominus in Collegium ad Bernardinum confessionis causâ, suasque illi remoras notauit; Cui Pater, nihil mirum videri, post inueteratum per tot annos peccandi vsum, sed precatione omnia superari; commendaturum se illum Deo; ipse interea salutationem Angelicam corâm Virginis Matris effigie quotidie per octiduum diceret cōplanatas iri eius ope difficultates omnes, aliaque protulit tam potenter, vt post hebdomadam pronū homini visum sit, quod prius ineluctabile censebat, peractaque exhomologesi, longè aliam vitam viuere cœperit.

Venit alius ad Patrem occasione cuiusdam negotij, quod vbi absoluiisset, Pater illum fortiter urgere, publicam offensionem vt tolleret, eoque impetu diuini spiritus hominem perculit, ad omnes antea cæterorum admonitiones saxo surdiorem, vt è vestigio in cubiculum Collegij secedens confessionem parauerit, obieritque statim apud Bernardinum ac eodem die concubinam domo expulerit.

CAP. V. T. XLIV.

*De precum ipsius effiacitate in auxilium
animarum & potestate aduersus
Damonas.*

Medicum Hydruntinum honestissimum hominem Lupios adduxit vecordia filij, qui Neapolim missus studiorum causâ, inde in rem malam cum meretrice aufugerat; cassis igitur ad retocandum prodigum vsus conatibus, illi ad extremum Bernardini preces exposcebat; promissit Bernardinus, monuitque post biduum rediret, ac tunc demum, abi lætus in patriam, ubi à filio facti pœnitente, veniamque poscente abhinc paucis diebus videbis literas, eiusque tunc ad bonam mentem, tum ad diligentiam studiorum conuersione gauisurus ac tandem honore quo te, familiamque vniuersam decorabit; quæ suis quæque temporibus ut pollicitus fuerat Bernardinus exitus ostendit.

Vixit haud procul Roma scelestus quidam variisque immerfus, incoctusque criminibus; is cum nullis ad Christiana officia machinis flecteretur, filius quem habebat in Societate rogenis per literas amicum, ut Bernardini suffragia misero impetraret; suscepit Bernardinus pium officium, orauitque successu expetito, nam ferreum pectus facinorosi hominis diuinæ gratiæ succubuit, doluit, confessus est, Christianè vi-

xit,

xit, Christianæque vitam clausit.

Nobilis adolescens, at Societati perinfectus, supremo in morbo ad confessionem nullis artibus mouebatur, quin & Bernardino in cubiculum inducto, vultum aliò vertebat, incessens conuictis qui eum ad se adduxissent, Pater molli affatu cum nihil promoueret domum redit, sed monec parentes periculo filij, familiarque dedecore anxios, ne quid dubitarent, artem dæmonis illam esse & precationibus superandam; Nostrøs ergò hortatur ad orandum; ipse hostiam salutarem in miseri opem oblaturus Templum ingreditur, vbi dum sacris operatur, æger magnis vocibus Domum implet. Benedictus Deus, abscessit cacodæmon, meque iam liberum ad confessionem reliquit; fugatus est precibus Patris Bernardini; vocetur illico; volo quod ante non poteram, apud illum peccata expiare, redit Pater, excipitur ab eodem perhumaniter, audit confitentem, cæterisque curat muniri Sacramentis plenum Dei laude, gratiarumque actione ad eos qui sibi adfuerant, in cælum dimittit.

Baro item iam iã moriturus ad confessionē nec inflecti nec frāgi poterat, licet in perpetuo scelere viuisset, res ad Bernardinū à Melitensi Equite deferatur, virgente plurimum ne opẽ misero ferre abnueret, vocato Pater in eius auxilium Deo, ibi luc pergit, manus osculo, & latis oculis à moribundo salutatur, audit confitentem integras tres horas, detineturque ab eo tamdiu, donec ei oculos pressisset. De multis quoque resecitum est poenitentiae Sacramentum in ultimâ illa vitæ periodo obsessu Dæmonum exosis, Bernardini præ-

R

s

sentia,

sentiâ, & precatione liberatis, æternæque spei re-
stitutis.

Hominem Lupiis clarum, & diuitem, sed iura-
tæ in Societatem malcuolentiæ, vrgebat suprema
vitæ hora, audiebantur ab eo & familiaribus in-
terdum toto palatio terri culamenta, vocesque
velut innumerabilium lemurum, quibus moti
agnati Dei seruum accersunt; huius aditu, &
aspectu recreatus æger, opratus venisti Pater ca-
rissime; vexabar ipso quoque in lectulo malo-
rum demonum infestatione, qui tuo aduentu in
eum angulum sunt compulsi; da, quæso, per Deum
confitenti aurem, licet iam alius id præstiterit
Sacerdos, nec isto in casu me desere; sic cœpit
noxas explicare, & vt quamque extulerat, porre-
ctâ ianuam versus manu; En Pater vnum ex dæ-
monibus se proripientem, quod ad singula pec-
cata cum repetiisset, exhaustâ denique noxis om-
nibus conscientia lætus alleruit, omnes lemures
profugisse, pauloque post quieto fato defunctus
est.

Lupienſis Collegij duo cubicula nocturnæ
infidebant laræ, eorum alterum anno sæculi vo-
luentis secundo cum inhabitasset Pater quidam
rei eius ignarus, noctibus duabus fores sensit
quasi tormentis maioribus pulsari, ac totum in-
terius sus-deque cubiculum verti: Narrantem
Bernardino quæ sibi obtigerant, iussit is genua
flectere, impresseque capiti signo crucis, offer;
inquit, Deo in posterum priusquam decumbas Sa-
lutationem Angelicam duplicem; Alteram in
honorem B. Virginis; Angeli Custodis alteram,
nec tale quicquam de cætero time; paruit, nec ea
in

in cellulâ , nec alibi vsquam , etsi vexationum eiusmodi suspecta incoluerit, quicquam molestiarum sustinuit. Ex Patribus alius infesto pariter in cubiculo locatus vidit , reclusis strepitu horrendo foribus , hircum nigerrimum flammâ ore ac naribus proflantem rapido sub lectum transitu, camino erumpere , hunc cruce pariter signatum, talium securum fecit Bernardinus.

Baptista Angelletus Squinzanij natus (Castro millibus nouem Lupiis distante) ruri cum Patre agens, nocte summa vocatus , vt bobus obiceret pabulum, renuens tam dirè iustus est, vt iratus plaga, cultrum strinxerit in percutientem , visusque sibi sit ferrum altè in illum demersisse ; At hic dæmon hominem prostermit , barbâ semiurit, inuadit denique efficitque à precatione , ab rutæ odore, ab hominum congressu ac cibo alienum; mittebat voces inconditas amenti similes , ora distorquebat , emaciabatur, efferabatur quotidie, neque exorcismi , aut sacrorum accessus locorum proderant , & hanc duos annos grauiorem morte vitam trahens, tandem ad Bernardinum vestus, ei in cubiculo sistitur , qui auriculari mox eius auribus inserto , & salutatione Angelica , cuius ipsi præibat verba lentè recitari ab eo iussâ , in Templum misit *Pater* & *Aue* coram Augustissimo Sacramento dicturum , cum spe non dubia sanitatis; addens insuper , si quid eiusmodi quandoque accideret, meminisset salutationis eiusmodi iterandæ , laturam enim suppetias Dei Matrem , quæ cum vt sibi præscripta fuerant præstisset , incœpit meliusculè habere , tùm pedes in via experiri , demùm etiam comedere; Domi vero

268 VITÆ P. BERNARD. REAL.
rò colorem, vires, & rutæ odorem quem exhor-
rescebat recipere. Ad hæc biduò post vidit in som-
nis Bernardinum sacra castula linteatum, monen-
tem vt cum illuxisset, tantillum rutæ esicaret, pa-
ruit monito vir simplex, statimque vomitu capil-
li muliebris tortas capronas vomitu eiecit, ac
tantumdem insequenti diē cum esum rutæ iteras-
set; octano autem die solitum opus repetit; verum
biennio enervis, & toto doloribus confecto cor-
pore, adeò tenax est dæmonis feritas, ne in pri-
mos casus recideret ad Bernardinum reducitur,
qui eodem quo prius remedio vsus, confirmavit,
nunquam præterea illi malo fore obnoxium.

Neapoli per annos duodecim sanctimonia-
lem variis ferarum & Mauri simulacris vexa-
bat dæmon, cædendo, terrendo, vrgendo
præcipitium, laqueo fauces adstringendo, nec tam
diram ab ea infestationem preces, aut reliquæ
amovebant, consultus super iis Bernardinus, eius
animi bono permitti respondit, flagellum interim
viri Dei cum à Patre quodam Monialis accepis-
set, & contra violentos Dæmonis suus & cona-
tus capræ specie illud extorquentis, fortiter te-
nuisset, hostem extra cubiculum expulit, præ-
foribus tamen ludos & ridicula mouentem.

Donatam Corridoram Burgagnensi ex pago
millibus quindecim Lupiis semoto, sub huius
 sæculi exordium ita malignus hostis sibi manci-
parat, vt sacris ab rebus, atque hominibus ve-
hementissimè abhorreret; fecit tamen filiarum
Dynastæ curiositas quædam vt ad se perductam
incassum diù cogerent ad pronuntiandum fidei
Symbolum; & earum frater Agnum sacrum, piâ-
que

que alia Patris Bernardini munuscula reluctanti horribilibus modis, imponeret, dicereque se velle ad sanctum senem eam deducere; ad quæ primum vociferari mulier tùm paulam quiescere, post inextinctis la certum oculis; Ecce, inquit, ecce, & interrogata quid id esset, video, ait, canem nigrum, & Sacerdotem senem pilco clericali, fuppato, & stola ornatum, canaque innixum qui canem expellit; tandem etiam supplex cum obtinisset, ut Lupios duceretur, multis coram testata deinde est, illum se probe illic agnovisse, vitæque maculas apud illum expressisse, qui ab se antea demonem profligasset.

CAPUT XLV.

*Quosdam à variis tentationibus liberat
Quibusdam animi bona varia
impetrat.*

ERat Lupiis mulier ex illustri prosapia, quæ in cineritq vestitu, ac proposito castitatis quindectim annos cum egisset, eius impatiens, statuit resilire, abiectoque penitentis cultu, & vitæ cœlibis horrore, iuveni nubere, bona tamen venia propinquoꝝ, quos dissensutos haud male angustans, matronas virtutis notissimæ quas ad eos sapius tentat adlegare; recusantibus indignitatem officij, ac seniore tenacitatem propositi suadente, agit saltem ut communicaret eis de-
scend

rendi cum Bernardino consilium, tunc enim se illius negotium ad propinquos esse relaturam post variam luctam ad Bernardinum tandem venit, acciditque ad genua confessiones audientis, vix genu flexerat, cum suam largo fletu vesaniam lugens pœnitentiæ sacro eam emendauit, narrauitque deinde accedenti sibi ad Patris exedram velut pondus ingens tergo decidisse, dæmonem fortassis viri Dei conspectum non ferentem.

Vidua quædam religiosa, multosque annos tranquille casta, deinceps blandè truci belluini sensus impugnatione validissime premebatur, diffidensque post diuturnas pugnas de victoria, Bernardinum adiuit, totumque illi confitendo aperuit animum; At ille, ne dubites; filia, feret plane Deus supplicia laboranti si vacet ad auxilium B. Irenem vrbs tutelarem, & in eius Sacello *Pater & Aue.* Deo ter offeras, secunda Martyrem fore apud Deum tibi propitiam; Paruit vidua, nec quidquam ex eo tempore contra castimoniam candorem sensit.

Scripsit Panormo Butera Princeps pientissima femina, ad Bernardinum rogans, ut se responsu dignaretur, sibi enim absurde cum assultarent imagines, consuetum esse illas dissipare lectitandis quas olim ab ipso habuerat litteris, & has magno sibi emolumento esse.

Multi apud eum peccata posuit, vel ipso accessu repentinâ illorum detestatione, ac dolore configebantur tam acriter, ut censuram antea vite a lacrymis ordirentur.

Venit, pro more Franciscus Antonius de Georgiis

giis sub seram vesperam ad Bernardinum confes-
surus, optabatque maiorem quam experiretur ob
admissa dolorem. Patri tum fortè horarum pen-
sum exsoluenti significans quamobrem venisset,
rogatur post paulam redire (& hoc semel in vita,
præterea nunquam Bernardino, fortè diuinitus,
excidit, solito alioqui confessionem petentibus
nihil non postponere) recedens Franciscus orauit,
vt sui precando meminisset, quò posset ritè, perfe-
ctèque tam necessario frui Sacramento, offendit-
que ad Collegij fores vnum ex Patribus qui for-
tuitum sermonem de contritione, multisque illius
fomitibus & incitamentis, pederentim iniecit;
eaque vi miscuit vt sensu doloris Franciscus acu-
tissimo pūgeretur, torusque liqueceret, quod ipse
postea Bernardini precibus tribuebat afferebatq;
se nunquam adeò ex animi sententia confessum.

CAPVT XLVI.

*Signo Crucis Sanctissima multa edit
miracula.*

FRANCISCO Massæ Lupiis concionante, statim
vt aduenit ex labore hyberni itineris, enata
parotis tantum cruciatuum ingerēbat, vt lintea-
mina dentibus discerneret, ac tredecim dies som-
ni cibique expers lugeret dumtaxat, animoque
deficeret: Ergo interposito nomine charitatis à
sene postulauit, vt Euangelium pro infirmis sibi
recitaret, auremque affectam cruce sancta signa-
ret;

ret; fecit Pater, moxque se inde proripuit, quasi buentus non ignatus; eius enim attractu disruptus subito abscessus cruciatum unâ penitus effudit.

Lælius Tolomeium ibidem ad populum verni ieiunij tempore dixerentem, inuasit dentium ferus dolor cum maxillæ inflatione iunctus, pridie quàm esset de Sanctâ Magdalena Euangelium tractaturus, cui Sanctæ fuit deubus; verum P. Bernardinus audiens ab eo votitum, ne ad concionem in eum diem signum populo daretur, adiit, ægrotantem, impressaque maxillæ tumentem, Crux et, Dei hanc esse voluntatem edixit, ne illam Concionem præteriret, quo temporis puncto, cum humore omnis proflus dolor enaniuit, Patrem Antonium Capécum eodem Crucis ductu dolore lateris absoluit.

Mariam de Stephano Capucinorum Patrum Tertianam salvis in speciem oculis distillatio excecavit; accedebat moror, luctusque perpetuus non tam cæcitatibus, quàm iacturæ diuini officij piorumque librorum; huic apud Baronem Burgagnensem Dominam suam ista lamentanti, suavit Baro adiret quantocyus Bernardinum, supplexque ab eo quæreret, Cruce oculos signari; negavit quærenti Bernardinus hoc esse vitium cæcitaris (colandi opinor miraculi gratiâ) sed melancholici humoris, impellenteque oculis signo Crucis, ita persansuit, ut quæ lugens, ductaque ad eum venerat, sine dolo, videns & hilaris domum Baronis repareret.

Marco Antonio Rosato quatuor agerent fœdus, & Medici prædium quoddam strumaturus dederent, illud non occurrat opus ut fisteretur
Bernardino

Bernardino, cum illum egestas aliis remediis priuaret, iussit Bernardinus tū Marcum Antonium, tū qui perduxerat eius patrem genua flectere ac pronunciare sanctum IESV nomen; dum partem interim ægotam signo Crucis munivit, atque illo momento dissipata est omnis inflatio, nec vnquam deinde comparuit.

Hortensius Infantinus Lupienſis Tabellio ex equo lapsus ita dextrū brachium obtrūit; vt aliquamdiu periclitatus sit, recuperatis vtcumque viribus hæsit inntili brachio cruciatus cum spe nihilominus sanitatis; casu itaque Bernardinum in Collegio conspicatus ex eo obtinuit, vt crucem super brachio duceret, inde in forum progressus, rogatusque instrumentū quoddam instipularetur, excusare ille iners, captūque brachium, tū memor Crucis illi à Bernardino efformatæ, probaturum se ait ecquid posset; euolutoque fasciis brachio, commodè ab se scribiprehendit; planèque valuit.

Iosepho Vergæo ex itinere pedestri per æstatem intercepta crura humoribus defluis multum diebus quadraginta calamitatis attulerunt, nam præ egestate remediis carens; carere item labore cogebatur, quō tolerare vitam consueuerat; iuit ad Bernardinū hinc fulciētibus filiabus; ac inde baculo, dualq; ipsas horas in exigēdo breuissimo spatio insumpsit; dein Patrem rogauit vt super crura efformaret crucem, obsecutus Pater eius pietati; abi, inquit, fili, & in Sacello Beatæ Irenes salutationem Angeli recita, mox enim sanabere. Iuit, recitauit, abiecto baculo, sanius & alacrer domum se ad quotidianas operas retulit. Sed

§ cō

ed est pluris quod sequitur, quò rariores sunt qui ex amentia per miraculum sanantur.

Leonardum Sementium Clericum Lupiensem lethali morbo canna Bernardini exemerat, sed hæsit iuueni mentis emotæ delirium, quod tentatis denique omnibus, perpetuum Medici vaticinabatur, videbatur sibi esse Vicarius Episcopi, post paulum Episcopus, deinde Cardinalis ac demum Pontifex cuius grandi sapè cum auctoritate munia omnia affectabat, vtque probaret nihil esse quod ipse non posset matri oculum digito eruit, vt noxum illi oculum cuderet, multaque alia eadem stultitiæ potestate gessit, ob quæ tandem à Patre colaphis castigatus, Bernardinum adire voluit has iniurias expostulaturus; ipso autem Collegij ingressu ianitorem verbis pessimè excepit, sed longè deterius multare re ipsa conatus est, quod moratus esset ad fores diutius, nec vti Pontificem obseruasset: occurrit homini ante cubiculum Bernardinus & cultu communi, eoque purpureo indutum miseratus, ipsius caput Cruce triplici signauit, addens, Abi sis Leonarde, iam esse Pontifex desisti, ad quem eius contactum, repente consanuit, erubuitque se profano in vestitu, & conualui; ait, Pater Bernardinus omnem à me amentiam expulit; Neapolim denique profectus, doctoris insignia illic obtinuit, nec postea vnquam vllum imbecilli capitis signum dedit. Marcum Antonium Scripantium idem Pater sæuo dentium cruciatu; Paulum Pascalium puerum quadrienni hernia; & Iosephum Pascalium huius fratrem apostemate cordi exitium minante, eodem illicò absoluit saluari

tari crucis medicina; itemque foeminam Lupien-
sem à qua vocatus ad confessionem, quod pedum
doloribus prohiberetur ab ingressu, efformatâ
Cruce tam perfectè illicò sanauit, vt dilata con-
fessione, quam instituerat domi peragere, in
Templum Collegij eam obitura se statim con-
ferret; Parem gratiam, parique remedio conse-
cuta est Porcia Hucia, cum se ad Patrem maxi-
mo labore tandem in Collegium detulisset. Pa-
rem quoque, eamque repentinam Pater Ioannes
Baptista de Tufo articulari morbo ita captus, vt
ne in lecto quidem nisi ægrè se posset conuertere.
Infelix mulier oppressi nocte per somnum infan-
tis cadauer ad Patrem clam tulit, eum Bernardi-
nus Cruce adhibitâ Matri rediuuium restituit.
Horatium Theophilum densati humoris gutta
gemina excæcarat, cumque triennium iam to-
tum absque duce progredi nequiret, ab amico
ad Patrem est perductus, qui iussu utroque in ge-
nua, precesque procidere cæcum cruce oculis
impressa videndi reddidit facultati, obscuræ qui-
dem atque imperfectæ, verùm quæ intra paucos
dies, suffusione dissipatâ, integra euasit.

CAPVT XLVII.

*Multa in illos confert Deus qui Bernar-
dini preces quasauerant.*

Dabit Capiti huic initium eò mirabilior
euentus quo illustriore in argumento spe-

ſtatus eſt. Dicebat Lupiis ad populum magno plauſu Lælius Tolomeius e Societate, ſed eius doctibus alioqui magnis viſ illa deerat miſerationum, lacrymarumq; concitatrix; quare angebatur animo vehementer veritus ne ſexta feriâ ſanctioris hebdomadæ, aridam haberet de Chriſti morte concionem, & quod inde nimis pronum videbat, penè inutilem; quo eius mœſore perſpecto Bernardinus ſuper eo Deum conſuluit, fuſiſque ad illum precibus, Lælium erexit magnis ſpebus fletus vberimi, tum ab ſeſe, tum ab Auditoribus exprimendi, qui fletus ipſi oratori, & facultatis ipſius conſciis promiraculo fuit, aded effuſus & inſolens fuit.

Nicolaum Græcum, (qui Societatem deinde ingreſſus eſt) ex genu ſaucio dolores perpeſſum mortiferos duo ex Noſtris Patribus viſebant, per hos ipſe Bernardini preces enixè petiit, qui, vt à Patribus id audiuit, pro ægroto ad Deum accidit, ægrotum, vt poſt reſcitum eſt, orante Bernardino, dolor penitus deſeruit.

Albericus Eſpertius Ciſalpinus Lupiis ægro-
tans Dei ſeruum rogauit, vt precationem Beato Nicolao Tutelari ſuo ſolennem offerret; obtulit in Collegio Bernardinus, Domi æger interea e ſupremo periculo ad ſanitatem priſtinam rediit.

Horatium Perſicum de Societate, ob inuſitam, & ſubitam colicorum torminum rabiem, noctu flentem audiens ſenex miſericors ad eum e veſtigio accurrit, recitatiſque coram precati-
culis illicò ſanauit. Margarita Marinaccia bra-
chiis & faucibus miſerè obſtrieta, per nuntium petiit, vt ſuis tot malis ad miſericordiam fle-
retur;

retur, seque Domino commendaret; fusâ prece remisit vir Dei, mœrore absteret, breui enim morbo liberandam, quod eâ hora fieri cum cœpisset non diù post integrè est perfectum. Huius cognatæ Aureliæ ortum ad papillas apostema chirurgi ferrum opperiebatur, sed explodens remedium soror, à Deo mitius per Bernardinum expetiit, promisit ille pro ægrota preces, nuntiavitque abscessu per sese citra ym disrupto persanandam; soror nuntij baiata Domum redux ore quintuplici apostema vltro purgari aduertit.

Zenobia Signorellia Dux Lizzani sororis à partu defunctæ casu perterrita, graviditatem suam Bernardini votis maximè commendarat, respondit vnus ex Patribus quem adhibuerat nuntium; Primò, à sene optimo confirmatum fore vt facilem nancisceretur partum; Deinde ad Octobris vigesimum nonum decimâ sextâ horâ sacrum ab eodem ea mente factum; adfuit Tabellarius Lizzani sequenti die, tutâque rescivit & facili partitione perfunctam Ducem illâ ipsâ horâ quâ celebrarat Pater.

Aureliam Venturam in Sancti Ioannis Monasterium, ingens virium languor à choro abstinerebat; rogatus Bernardinus annuit pro illa futurum se Deo supplicem, futurumque vt ipsa cum reliquis in choro deinceps frequens esset; supplicante itaque viro Dei, repetitis confestim viribus, chori exedram adiuit, illamque ad vsque ætatem decrepitam frequentauit.

Innocentiæ Verdescæ imminente partu respondit per illius fratrem se Matri Virgini coronam eius gratia dicturum. Frater Domum reuersus sororē re-

278 VITÆ P. BERNARD. REAL.
perit in extremis , ex transuerso foetu brachium
emittente , sed elapso quo posset corona percurri
tempore , infans matre incolumi erupit. Olym-
piæ Margiotæ ; Vrsulæ Fornariæ ; Portiæ Guliotæ
multisque aliis idem in simili discrimine, indidem
beneficium adfuit, ex precatione, inquam, Bernar-
dini.

Quendam falsò suspectus vxoris pudor eò
impulerat , vt tollendam sibi de medio duceret,
huius parricidij præfagia in viri oculis partim
notauit insons , partim ex eorum misericordia di-
dicit , quibuscum ille tanquam fidissimis scelus
contulerat ; dicta illuxerat ad eadem dies , cum
Prouinciæ Præsidis autoritatē implorat mulier , à
quo dū iubetur per Cognitores regios in tutum
subduci , excurrit ipsa ad Dei famulum , eius-
que auxilium efflagitat. Cui Pater , se verò pro
illa supplicaturum Deo , cæterum , nihil opus
fuisse de hoc Præsidem conuenire , cognitori si
quid forsan moueret agendas gratias , præstare si
quidem dissimulando rem totam premi ; reuersu-
rum ad vesperum coniugem iam mitem , iam
alium , à quo nihil esset metuendum , quæ , iuxta
quam præcipiebat senex ad amissim omnia pro-
dierunt.

Leonardum Cucurrium adolescentulum tor-
mento calculi diu excruciatum agnati Bernadino
sistunt , procumbit in genua simul cum iuvene,
& ad colendam S. Leonardi memoriam , semel
Pater & *Aue* recitatis , dimittit asserens , quod
experientia deinde constitit , nunquam posthac
calculo vexandum.

Illustrem foeminam viro absente grauidatam
fratres

fratres strictis ensibus sunt adorti , fuga elapsa, inops ad Bernardinum, hominem adlegat de periculo & subsidio acturum , spondet Pater, infelici preces , vetatque in posterum quicquam ab vlllo metuere ; neque verò deinceps quisquam illi fratrum , aliorumue molestus exitit.

Vincentia de Sylua vxor Regij Præsidis , post viginti circiter annorum steriles nuptias ; Francisca Albrissia Dux Barretensis ; Isabella Tolfa Marchioni Capursio nupta , & Ioanna Pappacoda dicti Marchionis filia , Bernardini precibus optata diu prole potitæ sunt.

Marius quidam magnæ indolis adolescens Societatem expetebat in qua duos habebat fratres ; horum alter diuturnâ Marij repulsâ nihil diffidens Bernardino illum per literas commendauit egitque denuò cum Prouinciæ Præposito vt eum admitteret, à quo statim absque vlla morâ vel deliberatione Societati, & tyrocinio est adscriptus, quam viri prudentis mutationem repentinam nemo fuit, quin Bernardini votis assignaret. Omitto

complures, quos patet ex magnis bonorum, capitis, dignitatis, officiorum periculis eius apud Deum eximia gratia & precatione liberatos.

* *

CAPVT XLVIII.

*Multa suo conspectu, affatu, altactu,
aditu mirabiliter patrat.*

Lauram Spinetæ Venturæ coniugem bienni Lamentia detentam affines Polignanum non procul Bario duxerunt rati arrepticiam eam esse, atque ab S. Vito expulsum iri ex ea dæmonem; verum exploratâ eius stultitiâ inde Eupios reducunt, spe quidem haud vana sanitatis per Bernardinum obtinendæ, nam ex quo in conspectum venit, exinde capite sano vsa, animi noxas apud illum deposuit, nec vllum præterea toto vitæ decursu emoti animi argumentum dedit.

Rosa Troiana apud Cicalam Baronem famula, seu energumema, siue stulta, cum audiri ex confessione ab vno è Patribus non posset, venit postea in Collegium, concurrente captanteque ex ea nouitatem plebeculâ, petiit Patrem Bernardinum, ad cuius præsentis statim se genua abiicit, auditaque pro confessione, ac salubri alloquio instructa, nec maligni hostis, nec stultitiæ occupantis vllum deinceps vestigium retinuit.

Hydruntino in tractu, & Comitatu Palmiregensi mulier honesto loco nata in eam amentiam incidit, vt magno rubore agnatos suffunderet, adeo probrosis, & peregrinis insaniebat modis; adductam ad se Bernardinus vt intuitus est, ipsaque illius admonitu in genua cecidit, menti sanitas

nitas confestim reluxit, expiatâque apud illum conscientia, domum læta, & valens cum lætis affinis se recepit.

Pacifica Tauria tertij ordinis Carmelitanorum, ex diuulsione lateris sextum iam diem spasmis fracta, & incuruum corpus ægerrimè trahens ad Bernardinum adiit, negauit Bernardinus diuturnum id fore, ad quæ verba mulier se erigit, difflatoque omni cruciату, domesticis, quibus inuitis domo exiuerat, se probè valentem exhibuit.

Petrus Gamboa ætate ac viribus confectus è sacro suggestu per Quadragesimam Lupiis dicebat, cumque se interdum ita probaret imbecillum, vt conscendere pulpitum non auderet, Bernardini congressu sic roborabatur, vt viuax ad populum prodiret, instarque iuuenis concionaretur.

Catharina Marinaccia dextro crure oſtauum iam mensem, magnis cum incommodis obstricta, lignum sanctum (quod illi post multa incassum tentata, propinabatur à Medicis) reiecit, aiens peius esse morbo remedium, & malè audire apud castos; maluit igitur à Bernardino leuamen, cui Pater post confessionem id petenti, respondit breui adfuturum, vrgentique vt partem vitiatam cruce saltem signaret, aut tangeret, negauit quidquam eiusmodi necessarium videri, per se enim malum breui desitutum, sub hæc è genibus in pedes assurgit, comperitque se solo tantum Patris colloquio, & præsentia conſanatum. Quod ipsum Olympiæ Tancesiæ in morbo non absimili euenit.

Dominico Voræ concinnatori pellium cum

S 5

periculo

periculo decumbenti faciem attigit Bernardinus, vbi confitentem audiuiſſet, ſolatusque eſt valetudinis expectatione, eo tactu refocillatus æger, biduò poſt lecto exiit.

P. Petrus Aloyſius è Societate aſſeruit ſe moleſtiſſimo ſæpiùs, Bernardini manu, aurium morbo abſolutum.

Horatio Guidinano Equiti Melitenſi animam acturo ſuccurrit ſcrupulus cui eximèdo cum Bernardinum acciuiſſet. Iacentis capiti manum impoſuit, recitatiſque precatiunculis mitte ſcrupulum, inquit, nam illum per otium ſimul in Collegio exinemus; eo manus contactu leuatum, die inſequenti, quo moriturum decernebant, expertem febris Medici viderunt, paulò poſt Patrem de ſcrupulo interrogaturus in Collegium conuenit.

Lucretiæ Petrazzollæ dextrum cum humero brachium efferati humoris fluxio contraxerat, & quatuordecim diebus acerbiffimè torquebat; huic poſt irritum Medicorum laborem ſubiit, vnum ſibi conſpectum Bernardini fore ad remedium efficacem; Lupios ergo in patriam Neapoli reueſta, Patris optimi dextram ægrâ manu ad oſculum prehensens, membris iam ferè menſem emortuis, nouum ſenſit affundi ſpiritum, doloſem abſiſtere, & alacritatem natiuam reſſeſcere.

Octauinus Paternellus faber murarius multos annos conſeſſario vſus Bernardino, ex ſuppreſſa vrina paucas intra horas (ita Medici pronuntiauerant) moriturus eum acciuerat, qui ad triſtem illorum ſententiam ægroto manum blandè, ac beneuolè admouens, negauit ſuum Octauium eo morbo è viuſ diſceſſurum, quin imò quantocyus edixit.

edixit perſanandum, atque illa nocte, nullis remediis laxato largiter naturæ officio, & ſomno placidiſſimo recreatus, triduo inde calculum eiecit grandiore oliua non multò minorem, Lucretiam Recuperiam humorum fluxio intercluſo pede, biſeſtri iam ſpatio tenebat immobilem, nec malum ſanabile credebatur, rogauit Patrem Bernardinum ſibi aures conſitenti præberet, pedemque tumidum tangeret; afflictae morem Patris charitas geſſit, tactuque illo valetudinem inſtaurauit. At verò Monialis quædam B. Dominici Tertiaria longè deterius affecta humique affixa, pede vlceribus, & carcinomatis excoſo eundem vocauit, ad animi partim conſolationem, partim etiam expiationem, huius miſertus Pater, poſito pallio, ad ſedentis pedem in genua ſtratus, faſciis illum tabo fluentibus, & purulentis malagmatis euoluit, contactuque illo ærumnoſam repente ſanauit, monens (quod maximo omnium ſtupore præſtitit) die poſterâ in Templum Collegij veniret confeſſionem illic obitura.

Vincentium Bozzium Lupiis nobilem eruptio ſanguinis elifo ſpiritu præfocabat, Bernardinus inuiſens complexu ſolo discrimine exemit, eluſione ſanguinis è veſtigio compreſſa viribusque vnâ innouatis.

Annibal Mercurius Sacerdos, Maioris Eccleſiæ canonicus animam agebat, Bernardinus magnâ teneritudine hominem complexus & exoſculatus vtpotè Sodalem Congregationis cui præerat, ſecurum vitæ fecit, vnde breui perpulchrè valuit; narrabat autem Virum Dei eo ſibi oſculo fragrantiam quandam Sanctimonix inhalaffe, odorem.

odoremque insolitum, quo statim reuixisset.

Marci Aurelij Bonuicinæ commendabatur anima solenni ritu velut è corpore profectura; Adiensillum Bernardinus manumque admouens, æquo animo esset, hortatus est, illo enim casu haudquaquam periturum, cœpit exinde Marcus multò melius habere, nec diu postea etiam optimè.

C A P V T X L I X.

Imaginibus, Coronis precatoriis, literis, scriptisque Bernardini, &c. multa Deus mirabiliter patrat.

Læliam Sanseuerinam Briatici Comitem super premium visura Vrbinatis Ducis adiuit soror Habella, tulique tabulam Bernardinî, recens Lupiis, acceptam; Agnouit Lælia etsi moribunda Bernardini vultum, quem olim Neapoli diu à confessionibus habuerat, ac religiose tabulam osculata, planè confestim sanata est.

P. Alfonsus Parisius è Societate, morbo correptus vehementi, Grimaldo in Calabria Consentiam lecticâ vectus est. At is imaginem Bernardini in cubiculo conspicatus, citam per eum aut valetudinem, aut mortem petiit, ne illi Collegio grauis foret; moxque se immunem ab eo morbo obstupuit.

Horatio Verdutio Lupiis cognitori seu quædam tempestas incubuit, sed vocato in opem Bernar-

Bernardino, cuius domi colebat imaginem visa est imago tabellâ immotâ ad eum accedere illique comiter officia beneuolentiæ exhibere, paulò verò post optato præsidio saluus viro sancto id acceptum tulit.

Lucretiæ Petrazzolæ imminens iccori abscessus malignam febrim consciuerat, ac multitudine medicorum irritis artibus defuncta, sacris ad mortem se comparauerat, verùm vt sancto oleo est inuncta, succurrit deprecatorijs globulis Bernardini, eos sibi curatadmoueri, atque intra quartam horæ partem, apostemate disrupto, putridi sanguinis ingentem copiam ore fundit, terro illo leuata pondere, febrim pariter excutit, ac post triduum sana lecto surgit, diebus exinde quadraginta, dolore identidem recurrente, eiusdem attactu coronæ illum depellere assuevit.

Ioannem Antonium Thomasiû, sotor Maximilla iam morti proximum Bernardino commendans, coronam ab eo accepit, iussa illam ad ægrotum deferre, de cætero nihil metuere; munus piè ægrotus excepit, ac tribus medicis miraculum deprædicantibus, repente conualuit. Idemque beneficium Marcella Græcia consecuta est, cum ad eam in partu, quarto iam die laborantem coniux Petrinus coronam attulisset à Bernardino mutuo concessam; mox enim feliciter peperit. Idem Portia Armilij Lucensis vxor post mensium quinque insomniam stoliditate, crueiatu, ac deformatione totius corporis propemodum perditâ, coronam si quidem à Bernardino impetratam cum familiares collo iniecissent, triduum illi conciliarunt somnum & plenam ex eo sanitatem.

Annæ

Annæ Mazziniæ angustis pectoris molestè anhelanti, præsentī ac stabili remedio fuerunt tres Bernardini corona globuli. Angelam Caretam uxorem Ioannis Andræ de Leone (postea Baronis Vazienſis) vel mortuam vel pro mortuâ creditam (nam aëris campani funebri sono deflecta est) Bernardini Corona ab ſocræ allata subito exiuit.

Bellizarium Aquauiuam Nardensem Ducem, in itinere fulmine afflatum, & examinatum, ſui carro in urbem reuexerunt; illic ſacris omnibus munitus dum mortem expectat, quam inſtare medici prædicebant, ab uxore per nuncium Bernardini curæ committitur; reſcripſit Pater valetudine redonandum, eoque reſponſo Nardum totam magnâ latitiâ impleuit; ibat nihilominus in peius malum, nec in Duce quidquam, niſi funeſtum medici notabant, donec aliquando oſtenſam ab uxore Bernardini epiſtolam pectori apprimens eodem momento prorsus morbo exiuit. Aliàs quoque peſſimè à morbo habitus, rogauit Patrem per literas de ſanitate ſibi obtinendâ, quam cum redituram reſponſiſſet, eius epiſtolâ piè ceruicali impoſitâ, mox febrim depulſi ſomnum cepit, biduo ſanus exiuit.

Antoniſ Mæreſcallus Beneuentani Rector Collegij totos octo dies quietis impoſe exegerat; malo interea ad mortem vergente; iſ in Patris cuiuſdam manibus Bernardini literas cum vidiffet, cupide popoſcit, ac ceruicali piè ſuppoſuit; nullum æquè pauper profuiſſet; quinque horas nocte illa dormiuit, poſtridie febris expers fuit.

Fauſtinam

Fauftinam Garianam Stomachi dolores cum fe-
bri sæuiffima quadraginta horis ed redegerant, vt
facro inſtrueretur viatico, & teſtamentum feſti-
na conderet; appreſſæ ſtomacho Bernardini ma-
nu conſcriptæ literæ, illam è veſtigio perſana-
runt; ex eo tempore quicquid ſibi grauius inci-
diſſet *Pater & Aue* ſepties repetitis, aiebat ſe per
Dei ſeruum quidlibet adipiſci.

Helena Stephanía nobilis Neapolitana apo-
plectico ſtupore ita quatríduo emortua, vt ne ſi-
gnis quidem animi pœnitentis, Sacramentum
poſcere valeret, ſubiectâ ceruicali Bernardini
epiſtolâ, in ſe illicò rediit, deinceps verbò in
valetudinem priſtinam.

Ioannes Baptiſta Stephani, Barij Iudex, feбри,
& profluuiò ſanguinis correptus, repudiatis
pharmacis medicorum, eidem remedio ſanitatẽ
debere voluit, acceptas pridie Virginis Aſſumptæ,
literas Bernardini, capiti ſubiecit, quibus tran-
quillam affectus noctem poſtridie vegetus in
Templo adfuit.

Angelam Caputiam ſeptimẽſtrem puellam fe-
bris continua diſenterię adiuncta, in vitæ diſcri-
men propellebant, Baroni Forouignenſi eius pa-
tri auxilium filiæ roganti reſcripſit Bernardinus,
minimè verò morituram, ſed fore in terris, dein-
de in cœlo Angelam; Quas literas, puellæ parens
cũ impoſuiſſet, ſomnam ea reſumpſit, quò no-
uem diebus caruerat, tũ valens è ſomno rediit;
Monialis demũ Sancti Ioannis Parthenonẽ
ſe Neapoli incluiſit. Longum eſt cenſere quàm
multos feliciter eadem curarit medicína.

Philippum Spinellum Cardinalem quem ge-
nu

nu pessimè affectum aut fore mutilum docebant medici, aut breui obituum; Mariam Ortisiam Carpignanensem Ducem atroci capitis dolore laceratam; Antoniam Piccuam Lupiensem Neapoli febrientem; Beatricem Tolisiam Ducem Quardientsem à partu vitæ ancipitem; Cognitorem Hydrunti regium, nomine Barbutum latere dolentem; Ioannem Thomam Mastrillium nobilem Nolanum podagra cruciatum; nec omitendum est Ludouicum Nicuesam insuetò ex cælo vehementi Lipothimia laborantem Bernardini epistola sanatum; duos eius viæ, morbique comites, sed eo remedio non vsos periisse.

Iulia Philomarina Marchio Ioyosea nullum viceribus capitis repertiens pharmacum, illigatis sub noctem capiti, literis Bernardini, mane integrum, sanumque reperit, ac febricitantem filiolum vidit eadem arte confestim valentem. Bisignanensis verò Princeps Margarita Aragonia, ex carcinode genui adnato, de familiaribus feminam, eadem sanauit pietate. Eadem ab se P. Mirabellius à Societate tormenta podagræ sapius dispulit; Eadem & feram tempestatem qua ex Calabria Neapolim rediens coactus fuerat Zopini subsistere; nam præmissis cum socio precibus, & exteriori diuersorij fenestræ affixa Bernardini schedâ, reiecta serenitas repetendi itineris copiam præbuit. Cognitor Hydruntinus cognomento Buccinator, viscerum torminibus distractus, applicitum sibi eiusmodi remedium statim expertus est salutare.

Hieronymum Melendinum adiutorem à Societate, ex febris à medicis iam morti addictum, scripto

Scripto monuit Bernardinus nequaquam morbum lethalem futurum, quo æger accepto schedio, medicorum sententiam mutauit, & ab iis extra periculum credi cœpit. Hippolytam Caracciolam sæuus pectoris dolor cum diu noctuque interdiceret illi somno, maritus adhibitâ simili schedulâ, in altissimum egit somnum, quo morbus omnis confectus est.

Isabella Argentia nobilis Cápana diris ex distorsione pedis conuulsionibus agitata, dolorem omnem adhibito pedi eodem remedio discussit.

Theophilo Zimaræ febris & insomniâ exhausto vicinâ mortem medici occinebant, nisi proxima nocte leuaretur; Bernardinus contra ubi operam dedit confitenti, prædixit euasurum; cum tamen noctu quies illum de more fugeret, sedem lecto iussit appellî propius in qua Bernardinus confederat, eiusque pileolum in ea statui, exertum deinde extra lectulum caput, supra eandem componens sedem ad lucem dormiuit, quo tempore medici securum periculi fecerunt. Angelus Minicampius Collegij nostri ædituus in adornandis Aktaribus apoplexiâ ictus veluti in lectum elatus est; adfuit ad concurrentium strepitum Bernardinus, & longiorem ex panno quam gerebat sub veste produxit zonam, aiens illâ esse præcingendum; sic enim futurum vt recalesceret, quâ medicinâ tunc restitutus est, nec quicquam tale præterea passus. Portia Beltrammia Beneuentana ægrotis variis Bernardini zonâ quâ penes se habebat, salutis fuit, ac viro imprimis Petro Antonio Mastrillo, quem vna naribus increfcens non sinebat halitum ducere, zonæ siquidem attactus

T id

id carnis tuberculum discussit. Religiosum hominem interaneorum diuulsione cœca laniatum; Franciscum Antonium infantem horas septem profusione sanguinis pereuntem; Isabellam Acaïam in crudo laterum dolore, per dies duodecim frustra præsidia omnia tentantem; Diodoram Selanam Neapoli ischiade implexam eiusque numerum. Isabellam Carraffam Marchionem Petrellensem in longa sudantem, ac difficili partione, eiusdem zonæ efficacitas absoluit: Fabritius Lanarius Dux Carpignanensis Sacramētis omnibus ad mortem instructus & iam toto corpore frigidus, iniectâ manibus Bernardini zonâ se recepit, breuique post mali reliquias penitus excussit. Hieronymum Panneteram vitæ ancipitem; Donatum Antonium Rossium, totos quindecim dies capite grauius vexatum; Iosephum Matthiam infantulum à medicis depositum idem remedium è vestigio sanauit.

Tobiam verò Apontium cum asthma pertinax fatigaret post vitæ omnis expiationem Bernardinum rogauit vt eo se malo liberaret, respondit Pater Deo aliter visum neque illa vnquam liberatum iri molestiâ, quoties tamen acrius vrgeret, eam collo insertâ Bernardini zona plurimum temperabat. Et Catharina Rosa omnem aliam opem doloribus capitis inanem edocta, hac vnâ utebatur, vt quoties ij recurrerent zona illa eos retunderet. Petronilla Recuperia; Anna Scifica, & aliæ summum partus discrimen eâdem incolumes euasere.

Donata Pozzia cum semestrem vterum gereret, fallente vestigio per scalas collapsa magnos no-

uena

nem diebus dolores pertulit & exspes vitæ est iudicata, sed eam calceus Bernardini cruciatibus & periculo, eripuit, vt enim cuique admo-uebatur parti, ita ex ea abscedebat dolor, donec toto corpore abiisset.

Alexandro Stromeo pedem carcinoma absumebat, nec posse curari nisi ferro medici censebant, pridie igitur quam id expedirent vni è nostris confessus est, cuius socius calceum Bernardini, cui pedem infereret huic dedit, eoque mali vis adeo fracta est vt medici miraculum dixerint, & ferramenti abstiterint, paucis verò diebus æger pedibus sanis institerit.

Franciscam Antoniam geminorum octauo mense puerperam maritus desperabat, sed eiusdem remedij ope, insomnia primum & tormenta quæ sustinebat grauissima post febris etiam euahuit.

Lucia Sicula, crebro capitis morbo obnoxia, Patrem adire consuevit pro confessionibus sedentem, & cum eius vestes nihil tale aduertentis contrectasset, manus capiti applicare eratque hæc illi perpetuò certa doloris depulsio.

Cæsarem Antonfellum è Societate qua nocte Lupios aduenit atrox carnificina laniabat intercepti nimirum medio vretère calculi, manè audito medici accessu ad Deum conuersus ardentè orauit, ne alterius medici, quam Bernardini illic habitantis operâ curaretur: audiuit Christus serui sui nomen & procul dolore ægrotus calculum extruxit, quem videns medicus negauit in hunc modum absque patienti miraculo excerni potuisse.

Lauriæ Tauriæ pauperculæ feminae magnū olei pondus vitiū duxerat, quod sororī flens cum enunciaret, illa ex capillo Bernardini tantillum oleo iniecit, Iesv & Mariæ nomine inuocato, quod piaculum tam validum fuit, itaque oleum purgavit, yt optatum ex eo pretium tulerit.

Iulius Cæsar Albertinus lethalem plagam No-
læ acceperat, thoracem enim subibat altius, &
die decimo tertio duxerat cicatricem, conclusā
intus cum virulentis humoribus citā morte, nec
vulnus putabant medici posse sat tutò aperire ne
in curatione æger deficeret, at familiares admo-
nitum à Bernardino auxilium quærere, pauxil-
lum ex eius capillis clauso vulnere alligant, qui-
bus sub vesperum, apertum vulnus apparuit, &
coactā diu sanie perpurgatum, quod vnus ex me-
dicis admirans, palam genu flexo, humumque
osculo allambens, veneratus est Dei seruum insa-
nabilis plagæ potentem medicum.

Franciscus Antonius Clodinius Lizzanensis
Ducis filius nati primus maligna ex febris sensu
omni iam carens sacro oleo vnctus est, nullo per
triduū vitæ indicio præter leuem arteriæ motum;
Ergo animā Deo ex ritu commendatā; curari
omnia ad lauandū; componendūque corpus;
quæ dum festinantur, moribundo Sacerdos è So-
cietate Bernardini pileolum imponit, cuius ille
attactu mox oculos aperit, mox per se assurgens
residet, mox cibum poscit, & restituitur, hæren-
te dumtaxat sinistro brachio conuulsione quadam,
sed hanc post biduum, vbi se didicit Bernardinū
reliquiis ex morte retractum iisdem applicitis
plane superauit.

Ioannes

Ioannes Dominicus Guarinus sacris mysteriis ad mortem comparatus iamdiu cum ea luctabatur, ad eum Hyppolyta Bonoria in Beati Ioannis Sanctimonialis Bernardini misit indusium, quod ægroto soror cum iniecisset, somnum peperit adeo salutarem, ut excitatus cibum requireret, reductisque medicis in tuto esse non abs re crederetur, nam triduum post perbellè valuit. Quo item antidoto Margarita Gallonia in dicti Cœnobij alumna, cum iam ut mortua lugeretur sanata est, illo enim vestita indusio statim obdormiscens, post somnum cibo est refecta, manequè à medicis absque vlllo febris indicio compta.

Portiæ Venturæ armento præerat Vitus quidam, is coniugem audiens capite emotam præcipitia quærere in patriam redit, cui Portia miraculi memor in casu simili patrati, reliquias aliquot viri Dei misit, iis ille uxori adhibitis, sanitatem mentis ei redonauit.

Fuit quadam in vrbe inter Cisalpinos femina sub virginitatis voto pridem religiosè Deo inserviens, huic in vehementes sensuum insultus, cum nulla vel precum vel afflictationum præsidia, vel reliquiarum sufficerent, datum est à Patre cui confitebatur pauxillum ex indusio Bernardini, tacito quidem illius nomine, verum sponte fore ut ab sancto cuius essent reliquiae iuaretur; At hæc talia incassum experta, non multum inde concepit fiduciæ, post tamen ad sacram accedens mensam, & rata has esse Sancti Ignatii reliquias, tentauit ab eo suis ærumnis opem accersere, volensque in preces Sanctum Ignatium

T 3

vocare

vocare, inuita, & nolens Sanctum Bernardinum, sæpius iterauit & Sancte Bernardine, inquit, pro me Deum precare. Demùm aduertens quid diceret, suspecta sibi de amentia esse; Quid enim, aiebat, quid nunc mihi eum Sancto Bernardino, quem nunquam hætenus cogitavi, nunc autem efferre aliud non queo, conataque rursus Sanctum Ignatium appellare, pro illo coacta est Sanctum Bernardinum Carpenssem nominare, tum verò nihil iam addubitans se de animi statu deturbatam quo licet reluctante Bernardinum Carpenssem diceret cum præter Sinensem alium nesciret, conturbata, gemens & anxia sacrum Christi corpus nihilominus suscepit, indéque magna hominis vtriusque serenitate gaudēs, redit biduo post ad Confessarium, vt de sancti nominis resciret cuius beneficium celebrabat, narratâque omni eius accepti historiâ didicit esse Carpenssem Bernardinum, apud Lupienses & Neapoli vita nuper & gestis clarum.

Pater Franciscus Ceuola de Societate ad quadriennem dextro in oculo fistulam, putauit auditâ ferui Dei morte, ac mirabilibus, supremum hinc sibi præsidium adfore, admoto igitur ex eius interulâ segmento repente ex oculis emplastrum concidit, exaruit fistula, nec vnquam præterea rediit.

Ibidem verò, nimirum Barij, Beatricem Pintam cum transuersus foetus discerneret, idem Franciscus vt vitæ ancipitem pro confessione audiit, eiusque dolorum misertus ex iisdem reliquiis particulam tradidit, quâ susceptâ, foetus dolore procul, & adminiculo obstetricis, vel alterius erupit,

erupit, superstitie autem-graui capitis cruciatu, ad motis reliquiis, vt inhibebatur, ita remotis sauebat, iis ergo capiti alligatis, denique est omnino debellatus.

Parinæ Virgines sacræ Vrsulinæ molestissimo negotio anxîæ, de quo Viri potentes duo contra ipsas certò decreuerant; ex argento cor duplex Bernardini tabulæ suspenderunt, vt eorum Viro-rum Deus corda mulceret; exinc eius rei mentionem cum nemo faceret, silentio quoque viri illi prætereundum censuerunt; Seruant eadem ex Viri Dei corpore frustulum, quod aquæ immer-sum illam facit piam malorum complurium medicinam.

Monopoli Iulia Tabellionis vxor imagunculam Bernardini ab Societatis Sacerdote Francisco Guerrerio accepit, in partione quam breuî expectabat vsui futuram; hanc illa parieti magis quam animo affigens cum parturiendo torqueretur, sublatis forrè oculis adspexit, &, ô Pater, inquit Bernardine non opitularis, vti Confessarius abste mihi sponderat? cui in imagine, capitis nutu, facturum significans, partum vnà facilem, citumque concessit.

Alexandro Matteio Comiti Palmiregensi lateris dolor, remediis ingrauescens Bernardini reliquiis ocyssimè abstinit, & in cognitione litis ad eum inter superos adscribendum leguntur foeminae quarum desperabatur vita, in eâ sede feliciter peperisse. Nex quâ vir Dei senio confectus facto adesse consuevit.

Santa Blescia Beati Dominici Tertia Ber-nardini sepulchrum osculis adorans, grauissimos

quibus diuëllebatur momento eodem fugauit cruciatus.

Felicitas item Gigantia ob incisas solito grauius papillas dare lac filio nequibat, omiſſis tamen quæ medici porrigebant, vno ſeiſſa oleo proſperè curauit, quod ante tumultum ſerui Dei ardebat. Eodem Marcellus Calillus eius coniux ſtomachi dolores repente abegit, quibus cum vitæ periculo alterum iam menſem decertabat. Eodem, interaneorum, & capitis cruciatus Iuſtina Saceta Sancti Franciſci Tertiana pari celeritate vicit. Iosephum Velamum ex procidentia viſcerum nullis artibus cedente à Medico damnatum eodem pharmaco Matertera liniuit, ac videre in ſomnis viſa eſt candelam manu præferentem iubentemque iam ſanum fratris filium viſere; quibus monitis euigilans, accurrit, quærit ex ægroto ecquidnam valeat. Benè, inquit, habere videor, & valde commodè. Medicus verò ſtatum morbi explorans, vidit quod antè prociderat ſuo redditum loco, & obtorta prius quaſi voluulo inſteſtina (vnde fæculentus prodibat vomitus) emendata, totâ ægrotum valetudine potientem.

Sed exiturus ſim in immenſum ſi proferre ſingulos lubeat quibus ex liſſanis

Bernardini aliquid inditum,

ſanitatē amiſſam

inſtaurauit, ſic

ergo

CAPUT

CAPVT L.

*Invocatione Bernardini multa caligine
concessa.*

Iosephus Astolfi Rilliani, & Vincentiæ Mo-
scizæ filius mensium senum infantulus, post in-
flationem totius corporis dissipatam, nouemdiali
febri tandem interiit, reuersus Domum pater
qui tunc absuerat, luctum familiæ integravit,
atque vt erat Lupiis peregrinus, oclusis foribus
vitauit consolationis officia, iussitque puero fu-
nebria candida ex serico emi, corpusculum ma-
ter in cunis composuit, & tristi ministerio per-
functa, tota illa die orbitatem suam cum domesti-
cis defleuit; obtineri autem non potuit, quin ali-
qui Ciuium adessent, hospitem mœrorem dolen-
do leuaturi. At sub primam noctem mater cum
filiis duabus lamenta renouans, filioli corpus
exanime inter brachia tollere, suauari amaris
oculis, complexu stringere, perfundere lacry-
mis, inter quæ memoriâ Bernardini mentem su-
beunte multorum erga se consciam beneficio-
rum; Quid verò adeo magnum foret, inquit ru-
ptâ cum gemitu voce, si post tot mira tua, ô Pa-
ter, hoc etiam mihi indulgeres toto quàm vastus
est orbe prædicandum, & hanc meam lucem fi-
liotum meum suscitares: Annue Pater infelici,
& hoc per Christi supplicia obsecranti; hæc &
similia cum amor dolori suggereret, miratur di-
ducta

ducta infantis labia, velut vberi aptata, mam-
mam præbet, videtque sani de more lac sugere, ac
sublatâ voce Bernardini miraculum proclamat,
aduolat parens, familia confluit, summus om-
nium stupor ad improuisum spectaculum viuen-
tis infantuli, vegeti, ac valentis, qui multas ho-
ras rigidus, mortuus, inferendus sepulchro ia-
cuerat. Postridie seruus cui cura funeris cum ve-
nisset, rei quam præ oculis habebat magnitudine
admirans, cum septem aliis pro testimonio illam
iuratus confirmauit.

Virginiz Zeciz ad B. Claram Lupiis Monia-
li orta intra nares sinistram caruncula, somnum
& spiritum multo cum dolore inhibebat, post
tres menses remediis irritis insumptos Bernardi-
ni subsidium aduocauit vt sibi à Virgine Dei Ma-
tre, quod ex hominibus frustra quæsierat, impe-
traret: adstitit in somnis Bernardinus tribus con-
sequenter noctibus, quibus singulis cruce nares
illius signans, affirmabat sanitatem ab se, imò à
Dei Matre illi restitui: ex priore somno cum eu-
gilasset suauissimo odore perfleri cubiculum sen-
sit, qui quatrimum deinceps tenuit, tertium
verò è somnis excitata carunculam è naso iam
pendulam, ac prope deciduam nullo negotio de-
traxit.

Syluestrum Pasolium ex Minoribus de obser-
uantia soror Ioannella Pasolia Monialis ægrotan-
tem Bernardino coram eius effigie commendauit,
deino illi noctu se spectabilem præbenti, ecquid
fratrem meum sanaturus es Pater? Bernardinus
verò facturum respondit, compositisque euenti-
bus animaduersum est in extremis positum Sylue-
strum

strum eodem momento commodius habuisse, ac post integrè valuisse; Ipsa verò Ioannella subortum aliàs in oculo morbum Bernardini appellatione repentiè fugavit.

Dominicum Duceum horrenda inflatio ad usque vmbilicum à pedibus crudelissimè distendebat; nocte quadam ad Bernardinum versus supplicavit eose tormento liberaret, quod iam post trimestre sibi fiebat intolerabile; vix isfinem orandi fecerat, cum inflatio & dolor hominem penitus dimisere. Iosephum Georgij puerulum inter edendum hærensosficulus præfocabat; & parens Franciscus Antonius dum eum inserto digito molitur, altius protrudens periculum auxerat, quod, cum morti proximum cerneret inuocatione Bernardini illico discussit, officulo foras absque adminiculo, prodeunte. Portiam Venturam cum distraheret crudelis ischias, Ades, inquit, ô Pater, cruciatibus succumbenti, ac si intra sextam feriã cessabût, id tibi acceptum prædicabo; Mirum dictu, crevere ad sextam feriam cruciatus, eadem subito desiere. Ioannes Baptista Cæsura Aquileiæ sat notus; quædam Bernardini scripturus gesta, illum inuocavit, sumptoque in manum calamo, sensit manu quadam non adspectabili se tangi suspicatusque se à Patre sanari, herniam comperit, quã grauissimã laborabat, nullo sui vestigio abstitisse. Mariam Donatam Oechibiancam comitialis morbus cum ter quotidie allideret, etiã in Templo aliquando, grandi matris mœrore allisit, Bernardini sepulchro mater aduoluta obtinuit ne plus quartã tunc horæ parte filia teneretur, nunquam verò corriperetur in posterum.

sterum. Camillus Morellius diu iam dentibus pessimè laborans postulato Bernardini auxilio, dolere actutum desit. Marius verò Lucera Hydruntinus ita pedibus affectus, ut medici non sanabilem iudicarent, egregiè sanum se mane miratus est, cum Bernardino pro valetudine sub noctem supplicasset.

Felicitas Gigantia ex abortu miserè cruciata promissione argenteæ tabulæ viri Dei sepulchro affigendæ, cruciatum omnem subito dissoluit. Antoniam Pezzetiam elato iam viro, eodem festinantem cum febris eadem teneretur, filiæ duæ serui Dei nomen sacra synaxi veneratæ in viuis seruauerunt. Ioannes Baptista Sabbatius è Societate, torminibus viscerum ad extrema redactus, (ita medico videbatur) imploratione Bernardini, ea dissipauit. Iosephus Matthiæ Neapoli editissimis ex scalis, & arrestis præceps, vocato Bernardino, lapsu innoxio corruit. Dianam Ferrariâ interdum acerbè tibia vexabat, noctu quietam agere sinebat. At hæc, Pater Beate Bernardine, muta obsecro, mali vices & noctu sanè inutilem affligat, interdum liberam permittat heræ Comiti operam, nauare (erat ea Comes Altauillæ,) impetratum ocyus quod petebat, nam inde noctes habuit infestas, dies commodos, & morbis expertes.

Laurentius Garettius de Societate ad Philippinas Insulas è prouincia Veneta profectus, Hispali ægrotauit, & Christi nascentis sacro die iussus est ad mortem intra paucas horas se se accingere, verum postridie planè sanus, ac valens repertus est, interrogatusque cuius ope certam perniciem euasisset, respondit se ex quo decumbebat.

bebat sæpe Bernardinum in preces vocasse, qui famâ illustri sanctitatis in Italia nuper obiisset.

Minerua Marascia, puella circiter trimula copiosa distillatione sesquiannum cæca ex admotis à matre post alia omnia Bernardini reliquiis haud tamen illuminata est; sed confidens mater, quod exeunte Iunio negabatur, concessum iri Iulio ineunte, quod postridie Kal. Iulias celebraretur memoria Bernardini, eum diem cupide expectabat, præuertit Dei seruus hæc fœminæ vota; Kalendis Iuliis cum festo æris sono vespertinarum precum Beatissimæ Virginis; & festæ, diei sequentis, lætitiæ daretur signum apertis subitò luminibus puella: En, inquit, me Patris Bernardini beneficio sanam, & probè videntem; concurratur ad magnitudinem tam noui muneris, inspicuntur oculi, apparentque puri, ac nitentes absque vlla veteris mali notâ, mox nigris in Bernardini honorem induitur, deductaque ad eius sepulchrum oculorum par, vnum argenteum, aureum alterum pro anathemate appendit.

CAPVT LI.

*Vota Bernardino, optato successu
nuncupata.*

ADriana Pozzia quinquennium totum sauis
Asteri malis fatiscente, vouit soror Donata
Bernardino argenteam tabulam, si decimum intra
diem cessarent; Interim Medicus noua quædam
(nam

(nam multa pridem tentata fuerant) suggessit, sed lenta, longaque auxilia, cum ecce tibi miratur nono die Adrianam penitus liberam, ac voto sororis placidè fruientem.

Antonius Annæus capitis accusatus quantumvis innocens grauitè periclitabatur, mater argenteam illius Bernardino imaginem vouit, delectaque mox innocentia iuuenis insons pronuntiatus est. Federico Verardio natus Lupiis filius Hieronymus est dictus, hunc præter alia in cunis hernia dirupit, foedarunt strumæ, retorta in ventrem crura deformarunt, vt monstrum magis, quàm homo videretur, & dicerent Medici, aut fore perpetuo membris captum, aut minimè vitalem; hic pater cum multis lacrymis ad Bernardini tumulum proiectus argenteum obtulit anathema, si valetudinem filio exoraret, en autem domum redeunti venit obuiam, nunciatur herniam iam coaluisse, difflatas strumas, & correcta crura, nihilque infanti de tot morbis restare; regreditur itaque lætitiæ impar in Templum Pater magnificas Deo eiusque famulo gratias acturus.

Franciscæ Antoniæ Gustapanæ ad molestissima incommoda id etiam accessit, vt exesum palatum foramine pateret, nec absque discrimine suffocationis inferre stomacho cibum posset; huic post votum Viro Dei factum caro ocyus innascens foramen obstruxit.

Marcus Aurelius Perrinus Lupienfis scrupulis in furorem actus, sextum iam mensem vincus habebatur, Mater filij Tabulam Bernardini sepulchro spondens, sanam illi mentem incredibili omnium gaudio, & admiratione impetruit.

Onufria

Onufrio Calellio decem mensium infanti angina spiritum elidebat, eam à chirurgo bis frustra incisam Matris felicior pietas apud Dei seruum se voto obligans protinus dissipauit. Hyppolyta verò Cina pleuritidem ex qua imminens cernebat exitiū, adhibitis sibi cum voto Bernardini reliquiis, pari festinatione ab sese abegit. Sed hæc de multis iniquo spatio exclusis hæcenus, opinor sufficient, ad afficiendos piorum animos imitatione ac æstimatione Bernardini per quem laudetur, ameturque tot magnificus bonorum ac mirabilium author Deus, quæ si numero suo lectori tædium faciant, cogitet quæso quanti sint singula, quantisque lætitiis ab iis excepta in quorum gratiam & leuamen ab optimo domino, & magnificentissimo sunt concessa.

FINIS.

